

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра романо-германських мов

—◆—

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ**

ТА

**ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ
У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ**

—◆—

Матеріали

IV міжвузівської науково-практичної конференції

(м. Київ, 30 квітня 2026 року)

Том 2

**Київ
2026**

УДК 81.351.861(06)

A43

Редакційна колегія:

А. М. ЧЕРНЯК, ректор НА СБ України, доктор юридичних наук, професор;
Є. О. МЕЛЕНТИ, перший проректор (з навчальної роботи) НА СБ України, доктор технічних наук, доцент;
Ю. О. РЕГА, директор Навчально-наукового гуманітарного інституту НА СБ України, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник;
Л. Ю. МАЛЮГА, т.в.о заступника директора (з навчальної та наукової роботи) Навчально-наукового гуманітарного інституту НА СБ України, доктор юридичних наук, доцент;
О. О. ФІЛАТОВА, завідувач кафедри романо-германських мов ННГІ НА СБ України, кандидат філологічних наук, доцент;
Т. А. ПАСТЕРНАК, доцент кафедри романо-германських мов ННГІ НА СБ України, кандидат філологічних наук, доцент;
Л. В. ШОЛУДЬКО, старший викладач кафедри романо-германських мов ННГІ НА СБ України;
Н. М. НАЗАРЕНКО, старший викладач кафедри романо-германських мов ННГІ НА СБ України;
І. О. ХОМА, старший викладач кафедри романо-германських мов ННГІ НА СБ України;
Т. В. ТКАЧУК, старший лаборант кафедри романо-германських мов ННГІ НА СБ України

*Розглянуто та схвалено на засіданні вченої ради
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Національної академії Служби безпеки України
(протокол № 4 від 24 квітня 2026 р.)*

*Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та викладання іноземних мов у секторі безпеки й оборони : матеріали IV міжвузівської науково-практичної конференції (м. Київ, 30 квітня 2026 р.).
Київ : НА СБУ, Т. 1, 2026. 268 с.*

Упорядники – Назаренко Н. М., старший викладач кафедри романо-германських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії Служби безпеки України; Шолудько Л. В., старший викладач кафедри романо-германських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії Служби безпеки України.

Головний редактор – Філатова О. О., завідувач кафедри романо-германських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії Служби безпеки України, кандидат філологічних наук, доцент.

До збірника увійшли матеріали IV міжвузівської науково-практичної конференції, присвяченої актуальним проблемам лінгвістики, сектору безпеки й оборони, теоретичного загального мовознавства, перекладознавства, провідних методик і технологій у викладанні іноземних мов, міжкультурної комунікації, сучасних підходів до перекладу.

Запропонований збірник матеріалів буде корисним для здобувачів вищої освіти, аспірантів, наукових співробітників.

Автори несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, галузевої термінології, власних імен та інших відомостей. Матеріали конференції публікуються в авторській редакції.

УДК 81.351.861(06)

© Національна академія

Служби безпеки України, 2026

© Навчально-науковий гуманітарний інститут,
2026

ЗМІСТ

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО ДО УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ	9
СЕКЦІЯ 6. ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ	
АНДРУХОВИЧ Алла. Військові ідіоми та фразеологізми: формування перекладацької компетенції.	11
АНТОНЕНКОВА Варвара. Контроль розуміння аудіо тексту у процесі іншомовної підготовки фахівців сектору безпеки і оборони: труднощі та шляхи їх подолання.	13
БЕЦ Ірина. Стратегічні пріоритети формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників у контексті підготовки з навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування».	16
БОЖЕНКО Богдан, БОРИШКЕВИЧ Вадим. Роль іноземної мови в забезпеченні ефективної співпраці в межах НАТО.	18
БОРОДАВКІН Дмитро. Іншомовна підготовка фахівців сектору безпеки й оборони в умовах сучасних безпекових викликів.	20
ВЕРЕМЧУК Вероніка. Англійська мова як інструмент аналізу загроз критичній інфраструктурі у сучасному кіберпросторі.	23
ВОВЧЕНКО Світлана. Сленг, професіоналізми та аббревіатури багатонаціональному військовому середовищі сектору безпеки.	25
ВОЛОШИНА Анастасія. Система іншомовної підготовки фахівців безпеки і оборони: методичні підходи та стратегії читання.	27
ГРИЗУНОВА Анастасія. Challenges and prospects of implementing CLIL in military education.	30
ГРИЦУК Юлія, ВЕЛИЧКО Олена. Коучинг як системо утворювальна технологія розвитку іншомовного говоріння у курсантів вищих військових навчальних закладів.	32
ЄВТУШЕВСЬКА Олена, ПІДДУБНА Анастасія. Інноваційні методи подолання мовного бар'єру у професійній іншомовній підготовці фахівців сектору безпеки й оборони.	36
ЗАЯЦЬ Людмила. Особливості тестування та критерії оцінювання рівнів мовної підготовки у системі військової освіти.	37
ЗЕЛІНСЬКА Ольга, РОМАНЦОВА Яна. Role of ai in enhancing language skills and intercultural communication of security service students.	39
ЗІНЧЕНКО Олександра, ФІЛАТОВА Олена. Вивчення граматики в контексті ESP.	43
ЗЛАТНІКОВ Валентин. Формування іншомовної професійно-орієнтованої компетентності в говорінні у фахівців сектору безпеки і оборони.	45
КІНДРАСЬ Ірина. Дидактичний потенціал автентичних фільмів у формуванні турецької мовної лексичної компетентності здобувачів вищої освіти.	47
КОМАРОВА Ольга. Граматичні системи словацької та української мов у зіставному аспекті.	50
ЛІВІНЧУК Ілона, ПАСІЧНИК Ярослава. Розвиток навичок та вмінь аудіювання на основі автентичних перехоплень та радіообміну.	52
МАКСИМЧУК Данило, ЧУБАТЮК Сергій. Знання англійської мови як чинник кар'єрного зростання військовослужбовців.	54

МАЛЄЄВА Тетяна. Викладання англійської мови майбутнім працівникам у сфері правоохоронної діяльності.	56
МАРТИНОВ Іван. Особливості формування іншомовної комунікативної компетентності військовослужбовців національної гвардії України в умовах сучасного освітнього середовища.	59
МІЛЕЙКО Ростислав, ХОМА Ірина. Формування мотивації до вивчення іноземних мов у секторі безпеки й оборони: сучасні виклики та педагогічні підходи.	61
МОЗГОВА Юлія. Extramural English as a powerful tool for enhancing classroom language learning.	62
МОЛЬЧЕНКО Владислав, МИРОНОВА Ірина. Іншомовна компетентність фахівців сектору безпеки й оборони для забезпечення національної безпеки.	64
НЕСТЕРОВ Микита, МИРОНОВА Ірина. Лінгвістична підготовка фахівців сектору безпеки до участі в міжнародних миротворчих операціях.	66
ОПАЦЬКА Євгенія, ХОМА Ірина. Лінгводидактичні засади формування професійно-орієнтованої іншомовної комунікативної та перекладацької компетентностей фахівців сектору безпеки у процесі навчання іноземної мови.	68
ПРОЖЕНКО Ірина, ФЕДОРІВ Ярослава, ФЕДОРІВ Марія, СЕМ'ЯНКІВ Ірина. Транслінгвальні практики в цифровому освітньому просторі: виклики та перспективи.	71
РЯБЧУК Марина. Деконструкція уявлення про викладання як «покликання» у системі іншомовної підготовки фахівців сектору безпеки й оборони.	73
СЕРГІЄНКО Тетяна, НЕКЛЕСА Олена. Board and role-playing games: methodological rationale for selecting game-based tools in developing professional military competencies in accordance with NATO standards.	75
СЕРДЮК Максим. Формування іншомовної компетентності в майбутніх офіцерів ДСНС. ...	78
СНІСАРЕНКО Ірина. Використання іноземної мови для функціонування сектору безпеки і оборони: лінгвістичний аспект.	81
СОВГАР Оксана, СОВГАР Ганна. Андрагогічний підхід у підготовці майбутніх офіцерів до іншомовної комунікації.	83
ТЕТЕРУК Світлана. Social networks as educational space: advantages and disadvantages.	86
ТИМЧИШИН Павло. Foreign language in the modern cyberspace as an element of the professional training of cyber police officers.	87
ТИЩЕНКО Тетяна. Warming-up activities in teaching translation.	90
ТРУШ Аліна, МАРЦІН Віталій. Особливості викладання англійської мови дорослим слухачам у військовому контексті: когнітивні та методичні аспекти.	92
ХОМА Ірина. Communicative language training under martial law: building operational speaking competence in line with NATO standards.	93
ХОМЕНКО Анастасія, КРАВЧУК Андрій. Дотримання професійно-комунікативного стилю викладання англійською мовою для курсантів та слухачів вищих військових навчальних закладів.	96
ЧЕРНИШЕВА Дар'я. The role of foreign language proficiency in cybersecurity and protection of critical information infrastructure.	98
ШУМ Ольга. Формування цифрової компетентності викладача іноземних мов сектору безпеки й оборони.	100
ЯКОВЕНКО Антон, НЕЙМЕТ Данієл. Іноземна мова у професійній підготовці військовослужбовців: стандарти та сучасні підходи.	102

СЕКЦІЯ 7. ІНОЗЕМНА МОВА ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ

АВРАМОВА Єва, МИРОНОВА Ірина. Intensification of professional language training for future specialists in the security and defence sector under martial law.	105
АНДЕРСОН Герман, АНДЕРСОН Ірина. Поняття і назви структурних елементів БПАК: асоціації, калькування, перенесення (на матеріалі української, польської та англійської мов).	107
АНТОНОВ Артем, КОНОНЧУК Андрій. The role of English proficiency in the professional activities of Security Service of Ukraine (SSU) operatives in the context of counterintelligence challenges.	108
АРХИПЕНКО Єлизавета. Specifics of military translation in multinational operations.	109
БАБИЧ Катерина. Роль англійської мови для забезпечення функціонування сектору безпеки й оборони.	111
БАСАНЬКО Артур. Боротьба проти тероризму в ФРН.	114
БИЦИК Анжеліка. Стратегії подолання мовного бар'єру при підготовці українських військових за кордоном.	116
БІЛАН Олександра, МИРОНОВА Ірина. Роль мови у комплексній інтеграції іноземних добровольців до збройних сил України та системи національної безпеки.	118
БІНІДЕНКО Андрій, МІСЮРА Ілля, ЖИХАРЄВА Олена. Structural peculiarities of terms: the sphere of civil defence.	120
БРУДНА Вікторія, ПЕТРАШ Анжела. Limba română pentru asigurarea activității sectorului de apărare și securitate.	122
ВОЛК Олена. Безпека та оборона за допомогою іноземних мов.	123
ГОЛОВЕЦЬКИЙ Артем. Мовний ландшафт кіберпростору: між домінуванням англійської та цифровою багатомовністю.	125
ДРУЖИНИН Олександр. Концепція «mission-first» у мовній підготовці офіцерів НГУ: адаптація досвіду для підрозділів спеціального призначення.	127
ІВАНОВА Світлана. Academic integrity in military establishments.	129
КАМАРДІН Арсеній, ХОМА Ірина. Англійська мова як інструмент міжнародної взаємодії силових структур у сучасному глобалізаційному просторі.	132
КОРОП Артур, ПАСТЕРНАК Тетяна. Використання англійської мови під час миротворчих місій.	134
КУБРАК Давід, БАБЧУК Юлія. Foreign language competence in the security and defence sector: operational needs, educational strategies, and strategic importance.	136
КУДЛЯ Марія-Анна. Психолого-педагогічні аспекти подолання мовного бар'єру у фахівців екстремального профілю.	138
КУЛИКОВА Віра, СИСУНЕНКО Олександра. The role of foreign languages in countering disinformation in hybrid warfare.	140
ЛАКІШ Вікторія. Роль іншомовної підготовки у професійній діяльності фахівців ДСНС. ...	142
МАРМУЛЯК Анна, ПИЛИПЕЦЬ Оксана. Algorithm for the practical implementation of CLIL methodology for immersive scenarios of ESP learners.	144
МЕЛЬНИК Дмитро. Практичне значення англійської військової термінології для майбутнього офіцера.	147

НАГОРНА Ольга. Військова термінологія та її стандартизація в умовах інтеграції до НАТО.	149
РОМАНЮК Вікторія. Іноземна мова як інструмент ефективного функціонування сектору безпеки й оборони.	151
РЯБОШАПКО Віолетта, ПАСТЕРНАК Тетяна. Особливості використання англійської мови у секторі безпеки й оборони.	154
САТИР Арсеній. Англійська мова як інструмент аналізу міжнародних безпекових процесів.	155
САТИР Артем. Роль англійської мови у протидії інформаційним операціям та дезінформації у сучасному кіберпросторі.	158
СЕРГІЄНКО Тетяна. The role of foreign language competence in the professional training of national security specialists.	161
СИДОРЕНКО Богдан, ТИМОШЕНКО Святослав. Іноземна мова як протокол управління та сумісності в секторі безпеки й оборони.	164
СОРОКА Серафим, МИРОНОВА Ірина. Роль іноземної мови для забезпечення ефективної комунікації у сфері кібербезпеки.	167
СТОГНІЙ Дмитро. Іноземна мова для забезпечення функціонування сектору безпеки й оборони.	169
ФАЗЛЄСВ Нікіта, МИРОНОВА Ірина. Використання англійської мови для функціонування систем комунікації по технологіям НАТО.	171
ФЕДИШИН Оксана. Формування іншомовної компетенції студентів засобами лінгвокраїнознавства у підготовці фахівців сектору безпеки й оборони (на матеріалі французької мови).	174
ХІЗАНОВ Олексій. Foreign language in the training of police officers for documenting war crimes and cooperation with international partners.	176
ХОЛОСТИЙ Іван. Англійська мова як засіб взаємодії з міжнародними партнерами у сфері протидії кіберзагрозам.	179
ХОМА Микола, БУЛЕЙКО Владислав, ЖИХАРЄВА Олена. Structural peculiarities of automobile transport terms.	181
ЧУБАЄВСЬКА Софія, ПАСТЕРНАК Тетяна. Використання англійської мови в умовах військових операцій.	183
ШУБОВИЧ Богдан. Застосування комунікативного методу у формуванні компетентностей майбутніх фахівців у сфері національної безпеки.	185

СЕКЦІЯ 8. ІНОЗЕМНА МОВА У СУЧАСНОМУ КІБЕРПРОСТОРИ

АВРУЩЕНКО Дмитро, НАЗАРЕНКО Наталія. Кібер ризики використання LLM/чат-ботів у державних електронних сервісах.	188
АПАРЕНКОВ Іван, ХИЛЕВИЧ Артем, КОНОНОВА Дар'я. Роль англійської мови та сучасних мов програмування у кіберзахисті.	191
БЕСКРОВНИЙ Богдан, НАЗАРЕНКО Наталія. Права дітей у цифровому середовищі.	195
БОДНАР Іван, ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ Дмитро. Іноземна мова у сучасному кіберпросторі: лінгвістичні виклики та нові форми комунікації.	197
ВАСИЛЬЄВА Вікторія, ОВСІЄНКО Назар. Роль англійської мови в міжнародній	

комунікації з кібербезпеки та співпраці у сфері кіберзахисту.	199
ВОЙТОВИЧ Альона, ХОМА Ірина. Трансформації англійської лексики в умовах цифровізації: кібер неологізми у сучасному комунікативному просторі.	201
ГИРИЛА Ольга. Integrating digital tools into English language teaching in higher education: practical applications and pedagogical benefits.	203
ГОЛУБНИЧА Людмила, КОШЕЧКІНА Тетяна. Лінгводидактичний потенціал ChatGPT у навчанні іноземних мов у сучасному кіберпросторі.	204
ДВИГУЛІНА Вероніка. Знання іноземної мови у протидії інформаційно-психологічним операціям в цифровому просторі в умовах гібридної війни.	206
ДОРОФЕЙ Сергій. Лінгвістичний аналіз дезінформації в кіберпросторі з використанням OSINT-інструментів.	209
ЗАУШНІКОВА Марія. Цифрове невербальне мовлення як трансформація етикету в англомовній міжкультурній комунікації.	211
КОШЛЬ Наталія. Enhancing communicative competence through blended learning in English language teaching in higher education.	213
КОШЛО Анастасія. Кіберпростір як середовище міжкультурної комунікації для мовної підготовки фахівців сектору безпеки.	215
КРЕМЕНА Яна. Дотримання права на інформацію під час воєнного стану.	217
КУДИРКО Олександра, МИРОНОВА Ірина. Лінгвістичні методи виявлення англомовної дезінформації в умовах гібридної війни.	221
МАЗУРКЕВИЧ Софія, ХОМА Ірина. Позитивні та негативні аспекти впливу соціальних мереж на процес вивчення іноземної мови.	223
МАЛЬЧЕНКО Данііл. English as a tool of professional activity for cybersecurity specialists in the modern cyberspace.	226
МАРУСИК Анатолій. Іноземна мова у сучасному кіберпросторі – від комунікативного інструменту до чинника технологічної та кібернетичної безпеки.	227
МАТВІСНКО Анастасія. Особливості перекладу англомовних термінів у сфері кібербезпеки українською мовою.	230
МІНЕНКО Олеся. The use of internet resources in foreign language classes with professional orientation.	232
ПАВЛЕНКО Вікторія, ПІДГОРНИЙ Дмитро. Англомовна термінологія у сфері кібербезпеки як інструмент професійної підготовки фахівців сектору безпеки і оборони.	235
ПАНОВА Діана. Іноземна мова у сучасному кіберпросторі як засіб формування професійної комунікативної компетентності майбутніх військових фахівців.	237
ПОНОМАРЕНКО Ірина, ПАСТЕРНАК Тетяна. Онлайн-платформи для вивчення мов: переваги та недоліки.	239
ПОНОМАРЕНКО Ольга. Лінгвістичні індикатори прихованої ескалації у кібер дипломатичному дискурсі романо-германських мов ХХІ століття.	241
ПРУСАК Марія, БАБЧУК Юлія. The role of English in cyberspace, programming and esports.	244
ПУЗІНА Софія, ПАСТЕРНАК Тетяна. Аналіз мовних аспектів кібер шпигунства та кібератак.	245
РИБЧУК Дарія, ДРАЧ Оксана. The role of natural language processing (NLP) in creating intelligent chatbots for international communication.	248

РИКОВА Анна. Молодіжний сленг в німецькій та українській лінгвістичних традиціях.	252
СЕМЕНОВ Максим, ПАСІЧНИК Ярослава. Вивчення іноземної мови у сучасному цифровому середовищі.	254
СІНСЬЛЬНИКОВ Леонід. Варіативність українських відповідників “social engineering, phishing” і “spearphishing” у пам’ятках кібер гігієни.	256
СТЕПАНЕЦЬ Каріна. Pragmatic and discursive communication strategies in the English-language segment of social media.	259
ТАНЦЮРА Даніїл. The role of the English language in the development and training of large language models (LLMs) for cyber threats and defensive tools.	260
ТІТЕНКО Всеволод. Мова кібер оборони: роль англійської у забезпеченні цифрової безпеки України.	262
ФІЛАТОВА Олена. English in cyberspace as a tool for scientific research.	264
ФІЛЯРЧУК Христина. Специфіка формування та функціонування німецької терміносистеми безпеки й оборони.	266
ХМЕЛЕЦЬКА Анастасія. Іноземна мова як зброя та щит у гібридних кібер війнах.	268
ЧЕРНЕГА Ілля, ДРАЧ Оксана. Foreign languages in cyberspace as instruments of communication and strategic tools within global information environments.	270
ЧЕРНОУС Софія, ДРАЧ Оксана. Overcoming “digital” barriers of intercultural communication in hybrid teams.	273
ЩЕРБАКОВ Ілля, ДРАЧ Оксана. The role of English in the professional activity of a cybersecurity specialist.	276

Список скорочень

- ДонДУВС – Донецький державний університет внутрішніх справ
ЗУНУ – Західноукраїнський національний університет
КІ НГУ – Київський інститут Національної гвардії України
КНУ ім. Т. Шевченка – Київський національний університет ім.Тараса Шевченка
КПІ ім. І. Сікорського – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
ЛДУ БЖД – Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
ЛьвДУВС – Львівський державний університет внутрішніх справ
НА СБ України – Національна академія Служби безпеки України
НАДПСУ ім .Б. Хмельницького – Національна академія Державної прикордонної служби України ім .Богдана Хмельницького
НАСВ ім. гетьмана П. Сагайдачного – Національна академія сухопутних військ ім. гетьмана Петра Сагайдачного
НаУКМА – Національний університет «Києво-Могилянська академія»
НУОУ ім. І. Черняхівського. – Національний університет оборони України ім. Івана Черняхівського
НУЦЗУ – Національний університет цивільного захисту України
НЮУ ім. Я. Мудрого – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО ДО УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

*«Значення мовної компетентності у
військовому середовищі проявляється
не лише у взаємодії з міжнародними
партнерами, а й у технічному вимірі
сучасної війни».*

Генерал Крістофер Г. Каволі

Шановні учасники конференції, науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти, аспіранти, молоді дослідники та здобувачі вищої освіти!

Щиро вітаємо вас із відкриттям **IV Міжвузівської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та викладання іноземних мов у секторі безпеки й оборони»**. Проведення цього наукового заходу створює важливий простір для фахового діалогу між науковцями, викладачами та молодими дослідниками, сприяє обміну науковими ідеями, педагогічним досвідом і кращими практиками мовної підготовки фахівців сектору безпеки й оборони.

Сучасний світ характеризується динамічними технологічними трансформаціями, стрімким розвитком цифрових технологій і поглибленням глобальної взаємодії. Штучний інтелект, технології великих даних, цифрові комунікаційні системи та інші інновації істотно змінюють інформаційний простір, формуючи нові моделі міжнародної співпраці та професійної комунікації. За таких умов наукові дослідження дедалі частіше набувають міждисциплінарного характеру, а мовна комунікація постає важливим інструментом міжнародної взаємодії, стратегічного партнерства та обміну знаннями.

Повномасштабна збройна агресія rf проти України, що триває з 2022 року і є продовженням війни, розпочатої у 2014 році, істотно трансформувала безпекове середовище Європи та світу. У цих умовах особливого значення набувають ефективна міжнародна співпраця, стратегічні комунікації та міжкультурна взаємодія. Сучасні гібридні загрози, що охоплюють як військову, так і інформаційну сферу, вимагають від фахівців сектору безпеки й оборони здатності до професійної комунікації з міжнародними партнерами та ефективного представлення позиції України у світовому інформаційному просторі.

У цьому контексті іншомовна підготовка військових і безпекових фахівців набуває стратегічного значення. Вона є необхідною умовою професійної взаємодії у багатонаціональному безпековому середовищі, участі у спільних навчаннях і операціях, а також ефективної роботи у міжнародних штабах. Міжнародні стандарти мовної підготовки, зокрема **STANAG 6001**, визначають рівні мовної компетентності, необхідні для забезпечення професійної комунікації, взаємосумісності підрозділів та узгоджених дій із союзниками.

У сучасних умовах міжнародна взаємодія у сфері безпеки дедалі більше ґрунтується на принципах партнерства, взаємної підтримки та спільної відповідальності за збереження миру і стабільності. Саме тому розвиток мовної компетентності військових і безпекових фахівців є не лише освітнім завданням, а й важливим елементом зміцнення міжнародної довіри, поглиблення співпраці із союзниками та формування ефективної системи колективної безпеки.

Тематика конференції охоплює широкий спектр актуальних питань сучасної лінгвістики та мовної освіти. Серед ключових напрямів – дослідження перекладу культурно специфічних реалій, розвиток міжкультурної комунікації, аналіз медійної лінгвістики, а також формування іншомовної компетентності в умовах сучасних інформаційних викликів. Важливим аспектом наукових дискусій є також вивчення функціонування мови в інформаційному просторі, де комунікація дедалі частіше стає складовою стратегічних комунікацій та протидії інформаційним впливам.

Особлива увага приділяється вдосконаленню мовної підготовки фахівців сектору безпеки й оборони. Сучасна система професійної освіти передбачає впровадження інноваційних методик навчання, використання інтерактивних освітніх платформ і кейс-орієнтованих підходів, що дозволяють поєднати мовну підготовку з практичними професійними завданнями. Такий підхід сприяє розвитку не лише мовних компетентностей, але й аналітичного мислення, стратегічного бачення та здатності до ефективної взаємодії у міжнародному безпековому середовищі.

Окремого значення набуває дослідження функціонування іноземної мови у цифровому середовищі та кіберпросторі, що охоплює як особливості цифрової комунікації, так і аспекти кібербезпеки. Вивчення міжнародного досвіду у сфері мовної політики, безпекових стратегій та професійної освіти сприяє впровадженню кращих світових практик у підготовку українських фахівців та підтримує процес європейської інтеграції України.

Переконані, що результати роботи конференції сприятимуть розвитку наукової думки, удосконаленню системи мовної підготовки та поглибленню міжнародної співпраці у сфері безпеки й оборони. Спільні наукові зусилля, відкритий академічний діалог і прагнення до професійної досконалості є важливою складовою зміцнення інтелектуального потенціалу держави та формування нового покоління фахівців, здатних відповідально діяти в умовах сучасних безпекових викликів.

Бажаємо учасникам конференції плідної роботи, змістовних дискусій та нових наукових здобутків.

З повагою

**Голова організаційного комітету конференції
Ректор НА СБ України Андрій ЧЕРНЯК**

СЕКЦІЯ 6. ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ

Алла АНДРУХОВИЧ, ст. викладач НА СБ України

ВІЙСЬКОВІ ІДІОМИ ТА ФРАЗЕОЛОГІЗМИ: ФОРМУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

У сучасній лінгвістиці значна увага приділяється дослідженню фразеології як важливого складника мовної картини світу. Особливе місце посідають військові ідіоми та фразеологізми, які відображають історичний досвід, культурні традиції та ментальні моделі суспільства. Їх активне функціонування не обмежується військовим дискурсом, адже вони широко використовуються в повсякденному мовленні, політичній риторичі та медіа.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю вивчення механізмів формування значення військових ідіом, а також особливостей їх перекладу в умовах міжкультурної комунікації. Метою є аналіз семантики військових фразеологізмів, визначення їх походження та окреслення основних перекладацьких стратегій.

Військові ідіоми та фразеологізми мають тривалу історію та глибоко вкорінені в багатьох мовах. Вони відображають історичні події, військові стратегії та специфічний досвід ведення бойових дій [1, с. 26]. У процесі мовної еволюції ці вирази інтегрувалися в загальноживану лексику й функціонують переважно в метафоричному значенні. Значна частина військових фразеологізмів походить із конкретних історичних подій або битв і характеризується високим ступенем упізнаваності. Їм притаманна лаконічність і семантична насиченість, а також здатність актуалізувати сильні емоційні конотації (сила, рішучість, небезпека) [2, с. 69].

Приклади військових ідіом:

«Alle Mannan Deck!» – заклик до мобілізації всіх учасників для виконання завдання.

«Unter die Lupe nehmen» – ретельно аналізувати, досліджувати.

«Die Fronten verhärten» – загострення конфлікту, радикалізація позицій сторін.

«Eine Schlacht gewinnen, aber den Krieg verlieren» – короткострокова перемога з довгостроковою поразкою.

«Die weiße Fahne hissen» – капітулювати, здатися.

«Mit allen Wassern gewaschen sein» – бути досвідченим, хитрим [3].

Переклад військових ідіом становить складне завдання, що вимагає врахування культурних відмінностей, історичних алюзій та контексту. Такі одиниці часто не мають прямої відповідності в цільовій мові, а їх значення може варіюватися залежно від дискурсивного оточення.

Основні перекладацькі стратегії:

- уникнення буквального перекладу;

- добір функціональних або семантичних еквівалентів;
- експлікація значення;
- перифразування [4, с. 212; 5, с. 152; 6, с. 129].

Військові ідіоми збагачують мовлення, однак їх адекватний переклад потребує глибокої лінгвокультурної компетенції та чутливості до міжкультурних відмінностей. Прикладами завдань для формування перекладацької компетенції можуть бути:

1. Перекласти військові ідіоми, визначити їх значення та походження:

«Die Fronten verhärten sich». Значення: сторони конфлікту займають жорсткі, непримиренні позиції. Походження: військовий контекст укріплення лінії фронту.

«Im Schützengraben sein». Значення: перебувати у складній ситуації, зосереджуючись на обороні. Походження: Перша світова війна, окопна війна.

«Den letzten Schuss im Köcher haben». Значення: використовувати останній ресурс або шанс. Походження: метафора зі стрілецької зброї (лук і стріли).

«Eine Schlacht schlagen». Значення: вести запеклу боротьбу або суперечку. Походження: військове значення «битва».

«Sich in Stellung bringen». Значення: готуватися до активних дій або протистояння. Походження: військова тактика розміщення військ.

«Auf dem Kriegspfad sein». Значення: демонструвати агресивну налаштованість, шукати конфлікт. Походження: військова культура корінних народів Північної Америки.

«Die Waffen strecken». Значення: здатися, капітулювати. Походження: практика складання зброї як знак поразки.

«Mit offenem Visier kämpfen». Значення: діяти відкрито, чесно. Походження: лицарські поєдинки.

«Auf verlorenem Posten stehen». Значення: перебувати у безнадійній ситуації. Походження: військова позиція, яку неможливо утримати.

«Eine Hinhaltetaktik anwenden». Значення: затягувати час із метою отримання переваги. Походження: військові стратегії затримки [2].

2. Знайти у словниках військові фразеологізми, що інтегровані в повсякденне мовлення та метафорично репрезентують концепти боротьби, стратегії й конфлікту; здійснити їх аналіз і презентувати результати.

Отже, військові ідіоми та фразеологізми становлять важливий пласт фразеологічного фонду мови, який відображає історичний і культурний досвід суспільства. Вони характеризуються високим рівнем образності, емоційної насиченості та здатністю до метафоризації, що сприяє їх активному використанню поза межами власне військового дискурсу.

Переклад таких одиниць є складним процесом, що вимагає не лише мовної, а й культурної компетенції перекладача. Ефективність перекладу залежить від правильного вибору стратегії – використання еквівалентів, перифразування або експлікації значення. Важливим також є врахування контексту та прагматичних особливостей висловлювання.

Запропоновані вправи сприяють формуванню перекладацької компетенції, розвитку аналітичного мислення та поглибленню знань про міжкультурні особливості фразеології. Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні функціонування військових ідіом у різних типах дискурсу та їх адаптації в умовах глобалізації.

Література:

1. Dobvol'skij D., Piirainen E. Figurative language: cross-cultural and cross-linguistic perspectives. Amsterdam: Elsevier, 2005. 447 p.
2. Burger H. Phraseologie: Eine Einführung am Beispiel des Deutschen. Berlin: Erich Schmidt Verlag, 2010. 256 S.
3. Duden. Redewendungen: Wörterbuch der deutschen Idiomatik. Mannheim: Dudenverlag, 2013. 928 S.
4. Nida E. A. Toward a science of translating. Leiden: Brill, 1964. 331 p.
5. Newmark P. A textbook of translation. New York: Prentice Hall, 1988. 292 p.
6. Baker M. In other words: a course book on translation. London: Routledge, 2018. 400 p.

Варвара АНТОНЕНКОВА, слухач-штатний, ВІКНУ

КОНТРОЛЬ РОЗУМІННЯ АУДІО ТЕКСТУ У ПРОЦЕСІ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ: ТРУДНОЩІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Сучасні безпекові умови висувають принципово нові вимоги до іншомовної компетентності військовослужбовців та фахівців силових структур. Інтеграція України до структур НАТО, участь у спільних міжнародних місіях і операціях, а також необхідність швидкого опрацювання розвідувальних матеріалів іноземними мовами зумовлюють підвищений запит на розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності, і зокрема – аудіювання.

Аудіювання є одним із найскладніших для контролю видів мовленнєвої діяльності, оскільки процес сприйняття та розуміння звукового потоку є одноразовим, індивідуально варіативним і таким, що не піддається прямому спостереженню. Для фахівців сектору безпеки і оборони це набуває особливого значення: нерозуміння аудіоінформації в умовах службової діяльності може мати безпосередні наслідки для безпеки особового складу або виконання поставленого завдання.

Попри практичну значущість проблеми, питання організації контролю аудіювання у системі мовної підготовки військових фахівців залишається недостатньо дослідженим у методичній науці. Це визначає актуальність та напрям нашого дослідження.

Аудіювання як рецептивний вид мовленнєвої діяльності має низку особливостей, що суттєво ускладнюють його контроль. На відміну від читання, де слухач може повернутися до незрозумілого фрагменту, сприйняття усного мовлення

відбувається в реальному часі – синхронно з процесом розуміння. Як зазначає Н. В. Єлухіна, аудіювання є «миттєвим і незворотним» процесом, у якому слухач позбавлений можливості керувати темпом подачі інформації [1].

У контексті іншомовної підготовки фахівців сектору безпеки і оборони до загальних труднощів аудіювання додаються й ті, що пов'язані з характером військово-спеціального дискурсу:

- вузькоспеціалізована лексика (терміни НАТО, аббревіатури);
- різноманітність акцентів і варіантів вимови серед союзників (американський, британський, французький варіанти англійської);
- фонові шуми та перешкоди, характерні для переговорів і радіозв'язку;
- стресогенне середовище, що знижує ефективність слухового сприйняття навіть у досвідченого фахівця.

Саме ця специфіка робить контроль розуміння аудіотексту в системі мовної підготовки силових структур принципово складнішим, ніж у загальноосвітньому контексті.

Спираючись на аналіз теоретичних джерел і методичних розробок у галузі навчання іноземних мов для спеціальних цілей (ESP/EMP – English for Military Purposes), вважаємо за доцільне виокремити три групи труднощів.

Лінгвістичні труднощі пов'язані безпосередньо з мовним матеріалом аудіотексту:

- явища редуції та асиміляції звуків у потоці мовлення, що суттєво відрізняють природне мовлення від навчальних записів;
- розгалужена синонімія команд і термінів (наприклад, у мові НАТО один наказ може мати кілька рівнозначних формулювань);
- складні синтаксичні конструкції оперативних донесень і брифінгів, що потребують одночасного утримання в пам'яті великих об'ємів інформації.

Психологічні труднощі зумовлені індивідуальними особливостями суб'єктів контролю:

- відмінності у розвитку фонематичного слуху та слухової пам'яті у слухачів з різним рівнем мовної підготовки;
- вплив ситуативної тривожності на якість сприйняття: у дослідженнях R. Gardner та P. MacIntyre встановлено значущу негативну кореляцію між рівнем тривожності та результатами аудитивних тестів [2];
- нерівномірність розподілу уваги під час тривалого прослуховування, що призводить до «прогалин» у сприйнятому повідомленні.

Організаційно-методичні труднощі охоплюють проблеми конструювання та проведення контролю:

- одноразовість пред'явлення тексту як принципова умова, що наближає контроль до реального спілкування, але унеможлиблює уточнення почутої інформації;
- складність визначення рівня розуміння: розуміння фактів, інтерпретаційне розуміння підтексту та критичне оцінювання повідомлення потребують різних інструментів вимірювання;

- суб'єктивність оцінювання відкритих форм контролю (переказ, відповідь на запитання), де мовна форма відповіді ненавмисно впливає на оцінку якості розуміння змісту.

На основі проведеного аналізу ми пропонуємо такі методичні підходи, що відповідають специфіці підготовки фахівців сектору безпеки і оборони.

Трирівнева організація контролю. Контроль розуміння має охоплювати три етапи: перед прослуховуванням (активація фонових знань, постановка орієнтирів на які слухач має звернути увагу), прослуховування (сприйняття та усвідомлення змісту, нотування) і після прослуховування (перевірка розуміння прослуханої інформації). Така структура відповідає реальній послідовності роботи з аудіоінформацією.

Використання автентичних матеріалів. Для навчання та контролю аудіювання у військовому контексті рекомендується використовувати автентичні матеріали: записи брифінгів, радіопереговорів (з міжнародних навчань НАТО), виступів на конференціях з безпеки. Це усуває розрив між навчальним і реальним мовленням та готує слухачів до реальних умов комунікації.

Диференціація форм контролю за рівнями розуміння. Завдання на конкретне розуміння (хто? що? коли?) доцільно поєднувати із завданнями на інтерпретацію (яка мета наказу? яке ставлення мовця до подій?) та критичний аналіз (наскільки достовірна інформація? чи є суперечності в аудіоматеріалі?). Це забезпечує комплексний профіль аудитивної компетентності.

Стандартизація критеріїв оцінювання. Для зниження суб'єктивності оцінювання відкритих форм необхідно розробляти детальні блоки, де окремо враховуються точність розуміння змісту та мовна правильність відповіді. Доцільно спиратися на STANAG 6001 – стандарт мовної кваліфікації, прийнятого в країнах НАТО.

Урахування стресогенного фактора. Оскільки реальна діяльність фахівців силових структур відбувається в умовах підвищеного психологічного тиску, методика контролю має передбачати поступове введення ускладнених умов сприйняття – фонові шуми, швидший темп, неповна якість запису – щоб формувати стійкість аудитивної уваги.

Проведений аналіз засвідчив, що контроль розуміння аудіотексту у процесі іншомовної підготовки фахівців сектору безпеки і оборони є багатовимірною методичною проблемою, що потребує системного вирішення. Труднощі лінгвістичного, психофізіологічного та організаційно-методичного характеру взаємопов'язані та не можуть усуватися окремо одна від одної.

Перспективи подальших досліджень убачаємо у розробці та апробації комплексної методики контролю аудитивної компетентності слухачів за стандартом STANAG 6001, а також у створенні систематизованого депозитарію автентичних аудіоматеріалів для потреб мовної підготовки в закладах вищої військової освіти України.

Література:

1. Єлухіна Н. В. Навчання аудіювання в системі комунікативного підходу до навчання іноземної мови. *Іноземні мови в школі*. 1998. № 1. С. 6-12.
2. Gardner R. C., MacIntyre P. D. On the measurement of affective variables in second language learning. *Language Learning*. 1993. Vol. 43. No. 2. P. 157-194.
3. NATO STANAG 6001. Language Proficiency Levels. Brussels : NATO Standardization Office, 2016. 45 p.
4. Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
5. Паращук В. Ю., Харченко Л. Ф. Методика навчання англійської мови у вищих військових навчальних закладах. Вінниця : Нова Книга, 2008. 288 с.

Ірина БЕЦ, НА ДПСУ ім. Б. Хмельницького

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ У КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНОЗЕМНА МОВА ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ»

В умовах динамічної трансформації безпекового середовища та інтеграції України до євроатлантичних структур, іншомовна підготовка офіцерських кадрів набуває статусу стратегічного пріоритету. Для фахівців Державної прикордонної служби України (ДПСУ) володіння іноземною мовою є не лише складовою загальної освіченості, а й критично важливим інструментом забезпечення оперативної взаємосумісності з міжнародними партнерами, такими як Frontex та правоохоронні органи країн-членів ЄС. Навчальна дисципліна «Іноземна мова професійного спрямування» (English for Specific Purposes – ESP) має на меті формування здатності майбутнього офіцера ефективно реалізовувати службові завдання в іншомовному професійному середовищі, що безпосередньо впливає на якість охорони державного рубежу та національну безпеку в цілому.

Освітній процес у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання (ЗВО СУН) базується на принципах професійної спрямованості, що передбачає тісну кореляцію лінгвістичного матеріалу з функціональними обов'язками майбутніх офіцерів. Ключовим орієнтиром при цьому виступає дескрипторна система стандарту NATO STANAG 6001. Даний стандарт визначає рівні мовної компетентності, необхідні для успішного виконання обов'язків у межах спільних операцій, міжнародних місій та офіційного листування, де точність інтерпретації термінології є запорукою безпеки та дотримання законності [2, с. 18].

Основним інструментом оцінювання мовної компетенції майбутнього офіцера-прикордонника є стандарт NATO STANAG 6001, який регламентує рівні володіння іноземною мовою (Standardized Language Profile – SLP) за чотирма видами мовленнєвої діяльності. Для випускника прикордонного ВНЗ пріоритетним є

досягнення рівня SLP 2222 (Functional Proficiency). У межах дисципліни ESP це передбачає наступні вміння:

Listening: розуміння змісту доповідей, радіообміну та інструкцій, що стосуються прикордонної служби, навіть за наявності специфічних акцентів чи завад зв'язку.

Speaking: здатність чітко описувати ситуацію на ділянці кордону, надавати накази підлеглим та вести переговори з представниками суміжних країн.

Reading: аналіз міжнародних правових актів, супровідних документів на вантажі та ідентифікація ознак підробки в паспортних документах.

Writing: самостійне складання рапортів про обстановку (Sit Reps), заповнення форм огляду судна та ведення офіційного листування [2, с. 31].

Оптимізація викладання дисципліни ESP у прикордонному ЗВО потребує впровадження інноваційних методик, що базуються на синергії теорії та практики. Ми пропонуємо зосередити увагу на наступних ключових аспектах:

Професійно-орієнтований лексичний контент. Наповнення курсу має відображати реальну специфіку служби. Для курсантів сухопутного профілю пріоритетним є опанування мовних конструкцій, пов'язаних із паспортним контролем (*verification of travel documents, detection of violators*). Натомість для майбутніх офіцерів Морської охорони акцент зміщується на термінологію міжнародного морського права. Зокрема, вивчаються алгоритми дій у виключній економічній зоні (*exclusive economic zone*), правовий статус суден за їх портом приписки (*port of registry*), а також специфіка комунікації з капітаном цивільного судна (*master*) з метою виявлення ознак браконьєрської діяльності чи незаконного переміщення вантажів. Особлива увага приділяється ідентифікації знаряддя лову (*fishing nets*) та оцінці незаконного улову (*catch of fish*).

Технологія імітаційного моделювання. Ефективність засвоєння знань підвищується завдяки методу «Simulation of Professional Activities». Це передбачає створення аудиторних ситуацій, що відтворюють складні службові сценарії:

Модуль «Прикордонний контроль»: моделювання процедури опитування особи, що підозрюється у використанні підроблених документів. Курсант має не лише виявити невідповідність, а й грамотно аргументувати затримання іноземною мовою.

Модуль «Боротьба з незаконною діяльністю на морі (браконьєрством)»: відпрацювання радіообміну під час переслідування судна-порушника, де критично важливим є чітке використання термінів щодо бортового спорядження (*ship board gear*) та описів протиправних дій (наприклад, скидання доказів за борт – *throwing over board*).

Концепція інтегрованого навчання (CLIL). Реалізація міждисциплінарних зв'язків дозволяє перетворити іноземну мову з об'єкта вивчення на засіб отримання фахових знань. Проведення занять за участю профільних фахівців (наприклад, з кафедр прикордонного контролю, прикордонної служби чи загальновійськових дисциплін) сприяє формуванню цілісної професійної ідентичності офіцера, який здатен використовувати іноземну мову як природний інструмент під час виконання бойових та оперативно-службових розпоряджень у міжнародному контексті.

Підсумовуючи, зазначимо, що формування іншомовної компетентності у майбутніх прикордонників у межах дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» є складним багатоаспектним процесом. Його успішність безпосередньо залежить від автентичності навчального матеріалу, активного використання рольових імітацій та суворої орієнтації на міжнародні військові стандарти STANAG 6001. Тільки такий підхід забезпечить випускнику ЗВО конкурентоспроможність та готовність до ефективної професійної діяльності у складі міжнародних контингентів, спільних прикордонних груп та місій під егідою міжнародних організацій.

Література:

1. Закон України «Про Державну прикордонну службу України» : від 03.04.2003 № 661-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15>.
2. Наказ Міністерства оборони України «Про затвердження Інструкції про навчання та перевірку рівня знань з іноземних мов у Збройних Силах України» [STANAG 6001]. № 701 від 14.12.2023.
3. Павленко О. О. Методологічні засади навчання іноземних мов професійного спрямування у вищих навчальних закладах. Науковий вісник. 2022. № 12. С. 89-94.
4. Богданова І. М. Професійна підготовка офіцерів-прикордонників: європейський досвід та українські реалії. Освіта та безпека. 2024. № 2. С. 45-51.
5. Dudley-Evans T. Developments in English for Specific Purposes: A multi-disciplinary approach. Cambridge University Press, 1998. 301 p. DOI: 10.1017/CBO9780511675034

Богдан БОЖЕНКО, НА СБ України

Вадим БОРИШКЕВИЧ, НА СБ України

Науковий керівник: к. пед. н. **Людмила ЗАЯЦЬ**

РОЛЬ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОЇ СПІВПРАЦІ В МЕЖАХ НАТО

Володіння іноземною мовою, насамперед англійською, сьогодні є не просто додатковою навичкою, а важливою складовою ефективною діяльності в межах стандартів НАТО.

Оперативні стандарти НАТО прямо визначають вимоги до мовної компетентності військовослужбовців у мультинаціональних операціях (NATO STANAG 6001 «Language Proficiency Levels») [4]. У сучасному світі військова співпраця між державами відбувається на постійній основі, а операції дедалі частіше мають міжнародний характер. У таких умовах спільна мова стає необхідною для забезпечення чіткої взаємодії між підрозділами різних країн.

Саме завдяки знанню мови військовослужбовці можуть швидко обмінюватися інформацією, правильно розуміти накази та координувати свої дії без затримок і помилок. Це особливо важливо в ситуаціях, де рішення потрібно приймати негайно, а ціна помилки може бути дуже високою [2].

Метою даного дослідження є всебічне обґрунтування ролі володіння іноземною мовою, зокрема англійською, як ключової складової оперативних стандартів НАТО, а також визначення її значення для забезпечення ефективної міжнаціональної взаємодії військовослужбовців у сучасних умовах.

Англійська мова фактично стала основою комунікації в структурах НАТО, оскільки нею ведеться службова документація, плануються операції та здійснюється щоденне спілкування. Військовий, який добре володіє мовою, має значно більше можливостей для професійного зростання, адже може брати участь у міжнародних навчаннях, працювати в багатонаціональних штабах і переймати досвід інших країн. Водночас це дозволяє працювати безпосередньо з оригінальними матеріалами, що значно знижує ризик неправильного розуміння інформації. У військовій сфері навіть незначна неточність може призвести до серйозних наслідків, тому точність сприйняття має велике значення.

Окрім практичної сторони, знання іноземної мови позитивно впливає на взаємодію між військовими різних країн. Коли люди можуть вільно спілкуватися без посередників, це сприяє швидшому налагодженню контактів і формуванню довіри. У колективі зникає бар'єр у спілкуванні, що дозволяє працювати більш злагоджено та ефективно. Часто саме неформальні розмови допомагають краще зрозуміти одне одного та знайти спільні рішення у складних ситуаціях. Таким чином, мова виконує не лише інформаційну функцію, а й відіграє важливу роль у формуванні командного духу [3].

Не менш важливою є роль іноземної мови у навчанні та підвищенні кваліфікації. Сучасні військові технології постійно розвиваються, і більшість нових матеріалів, інструкцій та технічної документації доступні саме англійською мовою. Тому її знання дозволяє військовослужбовцям швидше освоювати нове обладнання, впроваджувати сучасні підходи та залишатися підготовленими до виконання завдань у змінних умовах. Це дає змогу не лише підтримувати належний рівень професіоналізму, а й постійно його підвищувати [1].

Участь у міжнародних операціях та миротворчих місіях також неможлива без знання іноземної мови. У таких умовах військові взаємодіють не лише між собою, а й із представниками інших організацій та місцевим населенням. Це вимагає вміння чітко висловлювати свої думки, правильно розуміти співрозмовників і швидко реагувати на різні ситуації. Від рівня комунікації залежить не лише виконання поставлених завдань, а й загальна атмосфера співпраці та довіра з боку інших учасників процесу.

Окремої уваги заслуговує використання спеціалізованої військової термінології. У системі НАТО всі команди, накази та документи мають чітку структуру і формулюються за визначеними стандартами. Для їх правильного розуміння необхідно не просто знати мову, а й орієнтуватися у професійній лексиці. Це допомагає уникнути неточностей і забезпечує правильне виконання поставлених завдань. У складних умовах навіть дрібна помилка у тлумаченні може вплинути на результат усієї операції.

Також знання іноземної мови тісно пов'язане з використанням сучасних технологій. Багато військових систем, програм і засобів зв'язку мають англomовний інтерфейс, тому без відповідних знань їх ефективне використання стає ускладненим. Розуміння мови дозволяє швидше працювати з інформацією, орієнтуватися в технічних процесах і уникати помилок під час роботи з обладнанням.

Крім того, мовна підготовка відкриває доступ до міжнародних освітніх програм і стажувань. Це дає можливість військовослужбовцям навчатися за кордоном, знайомитися з новими підходами та впроваджувати отриманий досвід у своїй діяльності. У результаті підвищується загальний рівень підготовки та ефективність роботи підрозділів.

Отже, володіння іноземною мовою є невід'ємною частиною сучасних оперативних стандартів НАТО. Воно забезпечує ефективну комунікацію, сприяє професійному розвитку та підвищує рівень взаємодії між військовими різних країн. У сучасних умовах це вже не просто перевага, а необхідність, без якої неможливо досягти високого рівня підготовки та успішно виконувати поставлені завдання.

Література:

1. Гришук Ю. В., Галкіна В. Д. Забезпечення валідності та надійності мовних тестів згідно вимог стандартів НАТО STANAG 6001. *Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка.* 2015. № 1 (43), С. 111-115 URL: https://fsp.kpi.ua/wp-content/uploads/2018/09/17_Hryshchuk_Halkina.pdf (дата звернення: 22.03.2026).
2. Драч О., Миронова І. Формування навичок говоріння у фахівців військової сфери згідно стандартів НАТО (STANAG 6001). *Перспективи та інновації науки.* №1 (47) 2025. С.115-120. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/18949> (дата звернення: 22.03.2026).
3. Документація з мовного тестування відповідно до стандарту НАТО STANAG 6001. Національний університет оборони України. URL: <https://nuou.org.ua/u/stru/centers/nncim/nncim-proh-6001/nncim-st6001.html> (дата звернення: 22.03.2026).
4. STANAG 6001. Language Proficiency Levels and their implementation in the training system of the security and defense sector of Ukraine. Brussels : NATO Standardization Office, 2014. URL: <https://natobilc.org/wp-content/uploads/2024/11/ATrainP-5-EDA-V2-E.pdf> (дата звернення: 22.03.2026).

Дмитро БОРОДАВКІН, НА СБ України

Науковий керівник: к. пед. н., доцент **Ярослава ПАСІЧНИК**

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ

Іншомовна підготовка фахівців сектору безпеки й оборони в умовах сучасних безпекових викликів є важливим складником професійної підготовки військовослужбовців, правоохоронців та інших представників державних структур, відповідальних за забезпечення національної безпеки. У сучасному світі міжнародна

співпраця між державами у сфері оборони та безпеки значно посилилася, що зумовлено глобалізаційними процесами, спільними миротворчими операціями, міжнародними військовими навчаннями та необхідністю оперативного обміну інформацією між союзниками. Саме тому володіння іноземними мовами, передусім англійською як мовою міжнародного військового спілкування, стає важливим інструментом ефективної взаємодії між представниками різних держав. Від рівня іншомовної підготовки залежить здатність військових фахівців брати участь у міжнародних місіях, працювати з іноземною документацією, використовувати сучасні технічні системи та співпрацювати з іноземними партнерами.

Створення ефективної системи підготовки військових фахівців за сучасними стандартами пріоритетного значення набуває питання розвитку іншомовної комунікативної компетентності [2, с. 92]. Це означає, що підготовка має бути спрямована не лише на засвоєння граматичних правил або словникового запасу, а й на формування здатності ефективно спілкуватися у професійних ситуаціях. Військовослужбовці повинні вміти розуміти накази, інструкції, технічні документи, вести переговори, брати участь у брифінгах та міжнародних конференціях. Іншомовна комунікативна компетентність включає навички аудіювання, читання, письма та усного мовлення, а також знання професійної термінології, яка використовується у військовій сфері. Таким чином, мовна підготовка стає невід'ємною складовою професійної освіти майбутніх фахівців сектору безпеки й оборони.

В умовах війни підготовка фахівців для сектору безпеки і оборони стала не просто питанням підвищення кваліфікації, а життєво необхідним процесом [1, с. 332]. Сучасні воєнні конфлікти характеризуються високим рівнем технологічності, швидким обміном інформацією та тісною взаємодією з міжнародними партнерами. Україна активно співпрацює з іноземними державами, отримує військово-технічну допомогу, проводить спільні навчання та бере участь у міжнародних безпекових ініціативах. У таких умовах знання іноземної мови дозволяє військовим швидше опанувати нову техніку, працювати з іноземними інструкціями, спілкуватися з іноземними інструкторами та координувати спільні дії на міжнародному рівні. Таким чином, мовна підготовка безпосередньо впливає на ефективність виконання бойових та службових завдань.

Особливої актуальності іншомовна підготовка набуває у контексті інтеграції України до міжнародних безпекових структур і розвитку партнерства з іноземними державами. Для військовослужбовців важливо не лише знати мову, а й розуміти культурні особливості інших країн, особливості ведення переговорів, правила міжнародного військового етикету.

У цьому контексті значну роль відіграє стандартизована система оцінювання рівня володіння мовою STANAG 6001 (Standardization Agreement), прийнята в межах НАТО. Вона визначає чотири рівні мовної компетентності – від 1-го (базового) до 4-го (просунутого) – за такими видами мовленнєвої діяльності, як аудіювання, говоріння, читання та письмо. Рівень 1 (SLP 1111) – «Функціональний»

(Survival/Functional): Базовий рівень, достатній для виживання, простих інструкцій, знання військової термінології на рівні «так/ні», «принести/віднести».

Рівень 2 (SLP 2222) – «Професійний» (Functional/Limited Working): Впевнене спілкування на робочі теми, розуміння наказів, здатність скласти прості рапорти.

Рівень 3 (SLP 3333) – «Професійний +» (Professional): Вільне володіння, здатність брати участь у спільних штабних навчаннях, писати аналітичні звіти, вести переговори.

Рівень 4 (SLP 4444) – «Експертний» (Advanced/Expert): Високий рівень, близький до носія мови, що дозволяє працювати в штабах НАТО, викладати, працювати з документами найвищого рівня.

Рівень 5 (SLP 5555) – «Експертний +» (Native/Expert): Рівень носія мови, повна професійна компетентність

Цей стандарт дає змогу уніфікувати вимоги до мовної підготовки військовослужбовців і забезпечити взаєморозуміння під час спільних навчань і операцій.

Саме тому сучасні програми мовної підготовки передбачають комплексний підхід, який включає вивчення мови разом із культурними та соціальними аспектами комунікації. Такий підхід сприяє формуванню міжкультурної компетентності, що дозволяє ефективно взаємодіяти з іноземними партнерами та уникати непорозумінь під час міжнародного співробітництва.

Більше того, зміцнення можливостей вивчення іноземної мови та культури є одним із головних пріоритетів нинішніх центрів або департаментів мовної підготовки. Це свідчить про те, що мовна підготовка поступово стає системною частиною військової освіти. Багато сучасних навчальних програм орієнтовані на підготовку фахівців, які можуть ефективно працювати у міжнародному середовищі, виконувати функції військових радників, перекладачів або координаторів спільних операцій.

Важливим аспектом іншомовної підготовки є використання сучасних методів навчання. Сьогодні активно застосовуються інтерактивні технології, онлайн-платформи, симуляційні вправи, рольові ігри та моделювання реальних професійних ситуацій. Такий підхід дозволяє максимально наблизити процес навчання до реальних умов служби. Наприклад, військовослужбовці можуть відпрацьовувати проведення брифінгів англійською мовою, обговорювати тактичні операції або аналізувати міжнародні безпекові документи. Використання автентичних матеріалів – таких як військові інструкції, статuti, міжнародні звіти – допомагає краще зрозуміти специфіку професійної мови та сформувати необхідні навички для практичного використання іноземної мови.

Не менш важливим є питання мотивації військовослужбовців до вивчення іноземних мов. Ефективність мовної підготовки значною мірою залежить від усвідомлення її важливості для професійної діяльності. Коли військовослужбовці розуміють, що знання іноземної мови відкриває можливості участі у міжнародних навчаннях, стажуваннях, миротворчих місіях або роботі у міжнародних штабах, їхня

мотивація до навчання значно зростає. Крім того, важливу роль відіграє підтримка з боку керівництва та створення умов для постійного вдосконалення мовних навичок.

Таким чином, іншомовна підготовка фахівців сектору безпеки й оборони є важливим елементом сучасної системи військової освіти. Вона сприяє підвищенню професійної компетентності військовослужбовців, розвитку міжнародного співробітництва та зміцненню обороноздатності держави. У сучасних умовах безпекових викликів знання іноземних мов стає не лише додатковою перевагою, а необхідною умовою ефективної діяльності фахівців сектору безпеки й оборони. Саме тому розвиток мовної освіти, удосконалення методів навчання та розширення можливостей для міжнародної співпраці повинні залишатися одним із ключових напрямів розвитку системи підготовки військових фахівців.

Література:

1. Вальчук А. Я. Підготовка фахівців для сектору безпеки і оборони під час війни в Україні / Аліна Ярославівна Вальчук. *Актуальні питання розвитку сектору безпеки і оборони (зарубіжний досвід)* : зб. тез доп. учасників XXVI Міжнар. наук.-практ. конф. інозем. мовами для здобувачів освіти (м. Вінниця, 4 квіт. 2025 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ, Каф. мов. підготов. Вінниця : ХНУВС, 2025. С. 332-333.
2. Іншомовна підготовка працівників ОВС та фахівців із права [Текст] : тези доп. ІХ Міжвузівської наук.-практич. Інтернет конф. (Київ, 25 квіт. 2019 р.) / [ред. кол. : В. В. Черней, С.С. Чернявський, І.Г. Галдецька та ін.] К.: Нац. акад. внутр. справ, 2019. 98 с.
3. Ненько Ю. Іншомовна освіта фахівців безпекового сектору як чинник успішної міжнародної взаємодії. URL: https://www.researchgate.net/publication/389690639_insomovna_osvita_fahivciv_bezpekovogo_sektoru_ak_cinnik_uspisnoi_miznarodnoi_vzaemodii (дата звернення: 10.03.2026).

Вероніка ВЕРЕМЧУК, НА СБ України

Науковий керівник: ст. викладач **Лілія ШОЛУДЬКО**

АНГЛІЙСЬКА МОВА ЯК ІНСТРУМЕНТ АНАЛІЗУ ЗАГРОЗ КРИТИЧНІЙ ІНФРАСТРУКТУРИ У СУЧАСНОМУ КІБЕРПРОСТОРИ

У сучасному світі цифрова трансформація охоплює практично всі сфери суспільного життя, включаючи функціонування критичної інфраструктури. До неї належать енергетичні системи, транспорт, телекомунікації, фінансовий сектор, системи охорони здоров'я та державного управління. Активне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у ці сфери значно підвищує ефективність їх роботи, однак одночасно створює нові ризики, пов'язані з кіберзагрозами.

Кіберпростір характеризується високою динамічністю та постійною еволюцією загроз. Сучасні атаки стають більш складними, цілеспрямованими та технічно витонченими. Особливу небезпеку становлять атаки на критичну інфраструктуру, оскільки їх наслідки можуть мати масштабний характер і впливати на національну

безпеку, економічну стабільність та безпеку громадян. У зв'язку з цим першочергового значення набуває своєчасний та якісний аналіз кіберзагроз.

Одним із ключових чинників ефективного аналізу є доступ до актуальної та достовірної інформації. У глобалізованому інформаційному середовищі основна частина професійних джерел у сфері кібербезпеки функціонує англійською мовою. Це стосується як наукових публікацій, так і практичних матеріалів: звітів про кіберінциденти, технічних описів вразливостей, рекомендацій щодо їх усунення та аналітичних оглядів.

Англійська мова забезпечує прямий доступ до першоджерел інформації, що є критично важливим для фахівців з кібербезпеки. Використання перекладених матеріалів може призводити до втрати точності або затримок у отриманні даних. У сфері аналізу кіберзагроз навіть незначні помилки в інтерпретації технічної інформації можуть мати серйозні наслідки, особливо коли йдеться про захист критичних об'єктів.

Важливою складовою аналітичної діяльності є робота з міжнародними стандартами та фреймворками кібербезпеки. Вони визначають підходи до оцінки ризиків, управління інцидентами та побудови систем захисту. Більшість таких документів розробляється міжнародними організаціями та публікується англійською мовою, що робить її необхідною для їх повноцінного розуміння та застосування.

Окрему роль відіграють міжнародні платформи обміну інформацією про кіберзагрози. Вони дозволяють у реальному часі отримувати дані про нові вразливості, шкідливе програмне забезпечення та тактики зловмисників. Такі платформи функціонують англійською мовою і передбачають використання стандартизованої термінології, що забезпечує уніфікацію інформації та її швидке поширення між країнами.

Крім того, англійська мова є основою для роботи з глобальними базами даних кіберзагроз. Ці ресурси містять структуровану інформацію про відомі вразливості, включаючи їх технічні характеристики, рівень небезпеки та рекомендації щодо усунення. Аналіз таких даних потребує глибокого розуміння як технічних аспектів, так і специфіки професійної англійської термінології.

У контексті захисту критичної інфраструктури важливим є також міжнародне співробітництво. Жодна держава не здатна самотійно протистояти всьому спектру сучасних кіберзагроз. Спільні навчання, обмін досвідом, участь у міжнародних проєктах і координація дій між національними структурами кіберзахисту здійснюються переважно англійською мовою. Це дозволяє забезпечити узгодженість дій та підвищити ефективність реагування на інциденти.

Для України питання розвитку мовної компетентності фахівців у сфері кібербезпеки має особливе значення. В умовах зростаючих кіберзагроз та інтеграції у міжнародний безпековий простір володіння англійською мовою стає необхідною умовою професійної діяльності. Це сприяє не лише підвищенню рівня захищеності національної інфраструктури, а й активній участі у глобальних процесах забезпечення кібербезпеки.

Також варто зазначити, що англійська мова відіграє важливу роль у підготовці майбутніх фахівців. Вона використовується у навчальних програмах, доступі до сучасних освітніх ресурсів, міжнародних курсів і сертифікацій у сфері кібербезпеки. Це дозволяє забезпечити високий рівень професійної підготовки та відповідність міжнародним стандартам.

Отже, англійська мова виступає не лише засобом комунікації, а й повноцінним інструментом аналітичної діяльності у сфері кібербезпеки. Вона забезпечує доступ до актуальної інформації, сприяє точному аналізу загроз, дозволяє ефективно взаємодіяти на міжнародному рівні та підвищує загальний рівень кіберзахисту критичної інфраструктури.

Світлана ВОВЧЕНКО, НА СБ України

Науковий керівник: к. пед. н., доцент **Ярослава ПАСІЧНИК**

СЛЕНГ, ПРОФЕСІОНАЛІЗМИ ТА АБРЕВІАТУРИ В БАГАТОНАЦІОНАЛЬНОМУ ВІЙСЬКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ

Англійська мова активно використовується, як інструмент забезпечення взаємосумісності (interoperability) зі збройними силами країн-членів НАТО. У багатонаціональних штабах та місіях мова виходить за межі стандартизованої термінології. Актуальною проблемою сучасної лінгвістики та методики викладання стає опанування тих мовних шарів, які формують живу комунікацію військових: професійного сленгу та специфічних аббревіатур. Метою дослідження є аналіз сленгів, професіоналізмів та аббревіатури в багатонаціональному військовому середовищі сектору безпеки.

Як зазначають К. В. Ковінько, О. О. Лученко та І. Ш. Єршова, спостерігається дефіцит спеціалізованих курсів військової англійської (Military English) [1]. Військова лексика становить складну систему, в якій співіснують формальна термінологія та неформальні мовні засоби. Важливе місце в цій системі посідає військовий сленг, жаргонізми та професіоналізми.

У дослідженні А. С. Панченко здійснена комплексний аналіз 256 сленгізмів, зафіксованих у мовленні українських військовослужбовців [4]. Авторка розмежовує поняття «сленг» та «військовий сленг». Військовий сленг є специфічним різновидом професійного мовлення, що використовується особовим складом у межах службових обов'язків. Він базується на неформальних мовних елементах, які виникають у середовищі конкретних підрозділів, родів військ чи збройних сил загалом. Основна функція сленгу – оптимізація внутрішньої комунікації, при цьому йому властива емоційна амплітуда: від гумору до навмисної фамільярності чи зниженої лексики [4]. Ці функції є універсальними і проявляються не лише в українському, а й в англійському військовому середовищі, що важливо враховувати при підготовці фахівців до роботи в багатонаціональних штабах.

Офіційними мовами НАТО є англійська та французька [3], і саме англійська мова є основною мовою оперативної комунікації. Військовий дискурс НАТО характеризується високою концентрацією аббревіатур, які охоплюють усі сфери діяльності Альянсу: від позначення командної структури ACE (Allied Command Europe) – Стратегічне командування об'єднаних збройних сил НАТО в Європі до типів озброєння ААМ (Air-To-Air Missile) – ракета типу повітря-повітря та оперативних понять АО (Area of Operations) – сфера діяльності, СОА (Course of Action) – варіант дій [2]. Як слушно зауважують дослідники, інколи певні словосполучення та слова використовують з метою шифрування при передачі даних, що додатково ускладнює їх засвоєння. Для українських військовослужбовців, які залучаються до багатонаціональних операцій, незнання або неправильне тлумачення цих аббревіатур може призвести до критичних комунікативних помилок.

Отже, військовий сленг, аббревіатури та професіоналізми є невід'ємними елементами військової комунікації, виконуючи інформаційні, ідентифікаційні та психологічні функції. У багатонаціональному середовищі, де англійська виступає мовою-посередником, ці мовні явища створюють додаткові виклики для взаєморозуміння. Сучасні українські дослідження [1; 4] окреслюють шляхи вирішення проблеми через удосконалення методик викладання. Перспективними напрямками є: запровадження рівневої градації курсів Military English відповідно до компетенцій військовослужбовців; інтеграція автентичних матеріалів НАТО (статути, оперативні накази); поєднання теоретичної підготовки з тренінгами, що моделюють роботу в багатонаціональних штабах; використання даних про семантику військового сленгу [4] для розробки навчальних матеріалів, наближених до реальної комунікації. Світ потребує створення єдиної термінологічної бази та уніфікованих навчальних програм з військової англійської для сектору безпеки й оборони України.

Література:

1. Ковінько К. В., Лученко О. О., Єршова І. Ш. Важливість впровадження курсу ESP «Military English» для військовослужбовців з урахуванням рівня володіння англійською мовою. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 15. С. 1-9. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14996087> (дата звернення: 10. 03. 2026).
2. Аббревіатури, які використовує НАТО. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Аббревіатури,_які_використовує_НАТО (дата звернення: 10. 03. 2026).
3. Україна – НАТО в запитаннях і відповідях. Державна служба України з безпеки на транспорті. URL: <https://dsbt.gov.ua/diialnist/mizhnarodne-spivrobotnytstvo/yevroatlantychna-intehratsiia/publikatsii/ukraina-nato-v-zapytanniakh-i-vidpovidiakh> (дата звернення: 10. 03. 2026).
4. Панченко А. С. Український військовий сленг 2014-2023 років: семантика і структура: кваліфікаційна робота магістра спеціальності 035 «Філологія» / наук. керівник О. В. Меркулова. Запоріжжя: ЗНУ, 2024. 54 с. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/18951> (дата звернення: 10.03.2026)

СИСТЕМА ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ТА СТРАТЕГІЇ ЧИТАННЯ

Актуальність теми зумовлена потребою сучасного фахівця сектору безпеки і оборони володіти іноземною мовою на належному рівні, використовувати іншомовні джерела для отримання професійної інформації, а також ефективно комунікувати з носіями мови з метою розв'язання проблемних питань і нестандартних ситуацій, що виникають під час виконання службових обов'язків.

Профільні ЗВО України прагнуть забезпечити належні умови для підготовки фахівців, зокрема шляхом розширення обсягу індивідуальної роботи, упровадження сучасних методик і технологій навчання та формування сприятливого освітнього середовища для саморозвитку й самореалізації майбутніх спеціалістів.

У цьому контексті особливої актуальності набуває розвиток навичок читання та перекладу фахових текстів, а також використання стратегій професійно орієнтованого англomовного читання з метою отримання необхідної інформації з іноземних джерел і її подальшого застосування для розв'язання професійних завдань.

Одним із основних завдань навчання іноземній мові є формування автоматичних навичок читання з безпосереднім отриманням інформації з прочитаної літератури, що у більшості випадків неможливо без перекладу. При навчанні читання первинне значення має опанування структурної сторони тексту. Текст, як система мовного продуктуносіїв іноземної мови, представляє особливу цінність як систематизований зразок функціонування мови і є однією із основних навчально-методичних одиниць навчання [1, с. 299].

Наявність хороших навичок читання професійно-орієнтованих текстів дозволяє слухачам ВА підтримувати їх академічні знання, розвивати особистість та досягати професійного успіху. Крім того, читання є дуже важливою навичкою, яка надає можливості для подальшого вдосконалення мови [2, с. 200].

За твердженням А. Гілмор, процес навчання професійно орієнтованого читання повинен охоплювати такі етапи:

- передтекстове введення мовного матеріалу для формування тематичного термінологічного мінімуму;
- самостійне читання автентичного навчального тексту;
- навчальне аудиторне читання тексту, що супроводжується серією текстових вправ для розуміння змісту прочитаного;
- робота над функціонально-композиційною структурою тексту з метою анування тексту [1, с. 301].

Слід зазначити, що ефективність вивчення іноземної мови забезпечується використанням різних видів читання, їх взаємодією та відповідністю цілям і завданням конкретної комунікативної ситуації.

У зарубіжній методиці виокремлюють шість видів читання, які в українській термінології визначаються як: *пошукове* (reading to search for simple information), *ознайомлювальне* (reading to skim quickly), *вивчаюче* (reading to learn from texts), *інтегруюче* (reading to integrate information), *критичне* (reading to critique texts and reading to write) та *читання для загального розуміння* (reading for general comprehension).

Підготовка до читання та перекладу передбачає формування двох груп рецептивних мовних умінь. Перша забезпечує сприйняття й мовне перекодування інформації та включає розпізнавання слів, співвіднесення їх із контекстом і встановлення смислових зв'язків. Друга група пов'язана з осмисленням змісту тексту та передбачає вміння виділяти головну інформацію, узагальнювати, оцінювати й інтерпретувати прочитане.

Сучасна методика орієнтується на принцип безперекладного розуміння тексту. За думкою Н. Бараненковою, це означає сприйняття іншомовного тексту подібно до читання рідною мовою, що передбачає вміння визначати загальний зміст і швидко знаходити необхідну інформацію [3, с. 77].

Для уникнення граматичних труднощів під час перекладу англomовних текстів українською необхідне ґрунтовне знання мовних особливостей обох мов і відповідної професійної тематики. Основні складнощі пов'язані не з перекладом окремих термінів, а з точною передачею змісту висловлювань, який не завжди відтворюється дослівним перекладом. Тому важливо враховувати спрямованість тексту, його тематику та специфіку термінології відповідної галузі. Використання ефективних навчальних стратегій читання професійно орієнтованих текстів сприяє глибшому розумінню інформації та розвитку професійної компетентності іншомовними засобами. К. Гріффітс вважає, що навчальні стратегії є діями, що їх свідомо обирає учасник навчального процесу для регулювання власного навчального процесу. А на думку Р. Меєра, навчальні стратегії – це комплекс поведінки й думок, який має на меті полегшити навчання [4, с. 120]. Визначальним у цих підходах є те, що всі стратегії передбачають наявність чіткої мети та скоординованих дій, спрямованих на досягнення певного результату.

Стратегія читання повинна організовувати комплекс вправ і відповідати очікуваним результатам сприйняття професійно орієнтованого тексту. Вона оцінюється за тим, наскільки підвищує впевненість слухача та покращує швидкість і якість розуміння прочитаного.

Серед навчальних стратегій доцільними для формування професійно орієнтованого англomовного читання слухачів є такі: *самоадаптації*, *рефлексії*, *сканування*, *прогнозування* та *верифікації*, «згори-вниз», «знизу-вгору» (*top-down*, *bottom-up*), *візуалізації*, «щоденник читача», «читання із помітками» та інші.

Розглянуті стратегії професійно орієнтованого читання спрямовані на підвищення розуміння тексту через активізацію життєвого, мовного та професійного досвіду слухача.

Стратегія самоадаптації опирається на власний досвід для осмислення змісту тексту, а *стратегія рефлексії* дозволяє аналізувати результати виконаних завдань і

коригувати сприйняття. *Стратегії сканування, прогнозування та верифікації* сприяють виділенню ключової інформації та плануванню читання, враховуючи попередній зміст тексту. *Стратегія візуалізації* допомагає закріпити ідеї та запам'ятати інформацію, а «щоденник читача» і «читання із помітками» забезпечують контроль розуміння і структурування матеріалу.

Стратегії «згори-вниз» і «знизу-вгору» дозволяють інтегрувати окремі лексичні та граматичні одиниці в цілісне сприйняття тексту.

Разом ці підходи формують основу для ефективного навчання читанню професійно орієнтованих англomовних текстів та створення комплексу позааудиторних вправ. Вони забезпечують комплексну роботу на дотекстовому, текстовому та післятекстовому етапах навчання.

Для підвищення рівня розуміння тексту, розвитку компетентності в читанні та оцінки ефективності стратегій професійно-орієнтованого читання вправи і стратегії слід застосовувати комплексно.

Отже, навчання читанню передбачає насамперед опанування структурної організації тексту, яка є ключовою навчально-методичною одиницею. Переклад виступає ефективним засобом контролю та перевірки розуміння прочитаного, при цьому слухач спочатку використовує письмовий, а згодом усний вибірковий переклад, що наближає процес до безперекладного сприйняття тексту. Комбіноване використання стратегій на дотекстовому, текстовому та післятекстовому етапах демонструє позитивний вплив на формування компетентності в читанні англomовних професійно-орієнтованих текстів. Важливим фактором є відповідність обраної стратегії меті конкретної вправи на кожному етапі роботи з текстом.

Література

1. Gilmore A. Materials and authenticity in language teaching. *Routledge Handbook of English Language Teacher Education* /edited by S. Walsh, S. Mann. Abingdon, Oxon: Routledge, 2019. P. 299-318.
2. Grabe W., Stoller F. *Teaching and Researching Reading*. London: Pearson Education Longman, 2011. 291 p.
3. Бараненкова Н. А. Роль перекладу у процесі навчання читання фахової літературистудентів немовних ВНЗ. *Вісник ЛНУ*. Львів, 2013. № 14(273). С. 77-82.
4. Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г. Е. та ін. *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник* / за заг. ред. С.Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.

CHALLENGES AND PROSPECTS OF IMPLEMENTING CLIL IN MILITARY EDUCATION

One of the most convincing pedagogical models is the Content and Language Integrated Learning (CLIL) approach, which connects the development of foreign language competence with the acquisition of core professional knowledge. In the military context, where personnel are expected to operate within multinational coalitions, communicate in international environment, and maintain advanced domain-specific expertise, CLIL seems to match these strategic needs. This approach integrates four key dimensions: content, referring to the subject matter being studied; communication, involving the use of the target language for learning and interaction; cognition, which encompasses the development of thinking skills and learning processes; and culture, aimed at fostering intercultural awareness and the ability to function in diverse operational environments [1].

In the military education domain, these dimensions align with the cadets' essential needs: to master subject-specific professional knowledge (e.g., logistics, tactics, leadership); to use English or another lingua franca effectively in multinational settings; to develop sophisticated cognitive skills (problem-solving, decision-making under pressure); and to navigate intercultural operational environments.

However, implementing CLIL within military education presents a unique set of challenges. First, institutional and organizational barriers are significant: military education institutions often operate under strict hierarchical structures, rigorous training schedules, and heavily standardized curricula oriented toward subject mastery and operational readiness rather than innovative pedagogical models. Within such a setting, integrating foreign-language-medium instruction through CLIL requires a shift in mindset, the allocation of time and resources, and coordination among departments – factors that may not easily align with existing protocols.

A second challenge lies in teacher competence and training. Effective CLIL requires instructors who are not only subject-matter experts but also competent in the target language, as well as language teachers who are familiar with specialized military content. Research in civilian and higher education contexts indicates that teachers often lack the dual expertise required, which in turn undermines effective implementation of CLIL.

Third, the variation in cadets' language proficiency is another barrier. Many learners entering military education may possess only a basic level of English, and yet CLIL requires them to process subject content in the target language. Without sufficient scaffolding, this may lead to cognitive overload, frustration, and reduced motivation.

Fourth, pedagogical and methodological issues also arise. Authentic military subject matter often involves complex terminology, domain-specific discourse, and even classified content; designing CLIL materials that balance language learning and subject mastery while respecting security constraints is challenging. In addition, military pedagogy tends to

emphasize drill, precision, and standardization, which may conflict with the more exploratory, interactive and communicative orientation of CLIL.

The viability of the CLIL method in higher military education has also been confirmed. At the Polish National Defense University (PNDU), it has been noted that the process of learning can be adjusted to the needs of a given group of students in order to facilitate the transition of students who are fluent in a subject taught in their native language to learning it in another one. Learning in a foreign language promotes cross-cultural communication, which is critical in a multinational framework. As the researchers conclude, since in military branches a given language is employed in varied situations and circumstances, the CLIL strategy is an applicable method for maximized effects of teaching. Although there is not extensive scientific data on the subject, data at PNDU tends to confirm that the method is able to successfully improve both linguistic and subject-related skills [2, p. 220].

Despite these challenges, the prospects for CLIL in military education are strong and manifold. One promising benefit is the development of professional communicative competence: by learning subject matter through a foreign language, cadets acquire not only content knowledge but also the ability to discuss, negotiate, and collaborate in English (or the chosen foreign language) within an international operational environment. Research in military higher education indicates that CLIL can help build dual competences – language and content – especially when tasks are designed with real operational relevance.

One other important benefit is the promotion of intercultural awareness and interoperability. Since most contemporary military missions involve multinational coalitions, combined exercises, or cross-border cooperation, the cultural dimension of CLIL plays a crucial role. It helps cadets develop intercultural sensitivity, understand the cultural contexts in which partner forces operate, and prepare for performance in multilingual and multinational environments. Using subject content in a foreign language promotes authenticity: instead of only learning English, cadets use the same medium as in their professional activities, which makes the learning process more meaningful and interesting.

CLIL also contributes to the development of cognitive and strategic competencies: working out complex content in a foreign language requires higher-order thinking, cognitive flexibility, and the ability to manage dual demands – skill set highly relevant to military leadership and decision-making. Moreover, CLIL offers institutions a pathway toward meeting international standards – such as NATO language interoperability frameworks – while supporting joint training, exchange programs, and other forms of multinational cooperation. Ultimately it improves interoperability among allied forces.

To capitalise on these prospects, several strategies should be implemented. First, strong institutional support is essential: leadership within military educational institutions must recognise CLIL as a strategic training approach, allocate resources (including time, teacher development, and materials) and foster a shared vision among all stakeholders. Second, targeted teacher training is crucial to ensure that instructors possess both the linguistic competence and pedagogical skills required for effective CLIL implementation. Collaborative teaching models and co-planning between language instructors and subject-matter specialists are particularly beneficial. Third, a gradual pilot approach is often

advantageous. Initiating CLIL through selected modules or courses, followed by careful monitoring of results and subsequent scaling, enables institutions to adapt the model to the specific requirements of the military educational environment. Fourth, the development of specialized instructional materials is essential. CLIL modules should be carefully designed to reflect military content, specialized terminology, and operational contexts, while also incorporating appropriate scaffolding to support both linguistic development and subject-matter comprehension. Fifth, assessment and evaluation systems should address both language proficiency and content mastery, and systematic feedback mechanisms should be used to refine CLIL implementation.

In conclusion, although the implementation of CLIL in military education can be complex, its potential benefits are substantial. Military educational institutions operate in an environment in which foreign-language competence, professional content mastery, cognitive flexibility, and intercultural adaptability are increasingly indispensable. CLIL provides a coherent pedagogical framework for integrating these competencies. Although teacher preparation, time constraints, institutional resistance, and variation in language proficiency present real challenges, these obstacles can be overcome through adequate planning, targeted training, and sustained institutional commitment. Moreover, the benefits of enhanced communicative competence, improved interoperability, strengthened cognitive skills, and increased learner motivation make CLIL a highly relevant approach for contemporary military education. As the security environment continues to evolve and multinational cooperation becomes ever more central, military institutions that adopt CLIL may be better positioned to prepare personnel who are linguistically and culturally ready for coalition operations, in addition to being technically and tactically competent.

References:

1. Coyle D., Hood P., & Marsh D. CLIL: Content and Language Integrated Learning. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. 184 p.
2. Nilsson D., Lundqvist S. Identifying weaknesses of CLIL in the military higher education classroom. *Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*. 2022. Vol. 10, № 2. P. 217-243.

Юлія ГРИЩУК, д-р філос., НУОУ ім. І. Черняхівського

Олена ВЕЛИЧКО, НУОУ ім. І. Черняхівського

КОУЧИНГ ЯК СИСТЕМО УТВОРЮВАЛЬНА ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОГО ГОВОРІННЯ У КУРСАНТІВ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У сучасних умовах розвитку військової освіти України значно зростає роль іншомовної підготовки майбутніх офіцерів. Активна участь України у міжнародній військовій співпраці, спільних навчаннях, миротворчих місіях, а також інтеграція до

євроатлантичного безпекового простору зумовлюють потребу у фахівцях, здатних ефективно здійснювати професійну комунікацію іноземною мовою.

Одним із ключових компонентів іншомовної комунікативної компетентності є усне мовлення, яке забезпечує можливість швидкого обміну інформацією у професійному середовищі. Водночас аналіз навчальної практики свідчить, що курсанти часто стикаються з труднощами під час усного висловлювання іноземною мовою. Найпоширенішими проблемами є обмежений активний словниковий запас, часте повторення одних і тих самих слів, використання шаблонних конструкцій, що знижує ефективність комунікації. Окрім того, існує низка інших чинників, які що знижують результативність говоріння: психологічний бар'єр, страх помилки можуть пригнічувати мовленнєву активність, тоді як коучинговий підхід, орієнтований на довіру, партнерство та підтримку, сприяє активізації іншомовного говоріння [5, с. 274-275]. Це все дає підстави стверджувати, що у сучасній військовій освіті у викладанні іноземної мови важливо шукати нові технології, які б уможливили більш ефективно опанування навичок іншомовного говоріння у більш короткі терміни. Такою освітньою технологією може є коучинг. У сучасному педагогічному дискурсі коучинг розглядається технологія, спрямована на набуття практичних результатів навчання, відпрацювання курсантами ВВНЗ відповідних умінь, навичок, поглиблення досвіду у процесі інтенсивного тренування завдяки прискореному відпрацюванню прикладних результатів й здійснюється шляхом алгоритмізації та інструменталізації тренування.

Коучинг в освітньому середовищі ґрунтується на суб'єкт-суб'єктній взаємодії, поєднуючи партнерство, діалогічність моделювання професійних дій, зворотний зв'язок, рефлексію та практику як основні механізми формування результативної діяльності [3, с. 15-18]. При цьому функціональна роль викладача іноземних мов-коуча трансформується: він виконує наставницьку (є консультантом, координатором, фасилітатором процесу тренування), а також тренувальну функції (діагностувальну, розвивальну, виховну, технологічну, контрольну) забезпечуючи підтримку, супровід, корекцію та створення сприятливого психологічного клімату для активної іншомовної взаємодії.

Іншомовний коучинг є технологією, що спрямована також на підтримку можливостей курсантів у процесі самостійного навчання з акцентом на досягнення комунікативних результатів і розвитку навчальної автономії [7, с. 93]. Коучинговетренування характеризується гнучкістю, варіативністю шляхів досягнення мети та врахуванням індивідуального досвіду.

Окремої уваги потребує обґрунтування технологізації інтенсивного мовленнєвого тренування як ключового механізму забезпечення результативності розвитку іншомовного говоріння. Адже саме алгоритмізація та інструменталізація інтенсивного тренування уможлиблює суттєву економію часу для оптимального досягнення практично значущих результатів. Орієнтація на прогнозований результат розглядається як наслідок необхідності технологізації комунікативної підготовки, коли розвиток мовленнєвих дій забезпечується не декларацією цілей, а

відтворюваними тренувальними процедурами з визначеними параметрами результативності [4, с. 9].

Суттєвим компонентом технологізації інтенсивного мовного тренування є його алгоритмізація, що передбачає чітке визначення логіки та послідовності дій, а також структурування коучингу на послідовні етапи інтенсивного тренування відповідно до визначеного алгоритму дій, сприяє якісному відпрацюванню відповідних умінь, навичок та поглибленню мовленнєвого досвіду. У працях наголошується, що коучинг реалізується через чітке структурування етапів діяльності та добір відповідного інструментарію, який забезпечує системність і керованість підготовки [1, с. 254]. Етапність коучингової організації підготовки конкретизується як послідовність взаємопов'язаних фаз – підготовчої, проєктувальної, основної та заключної, що дозволяє переводити розвиток говоріння у режим керованого тренування з розгортанням цілей, процедур, контрольних точок і підсумкового аналізу результатів [4, с. 20]. Це передбачає розроблення алгоритму комунікативної поведінки та опору на демонстрування еталонних комунікативних дій як нормативних зразків, з якими курсант зіставляє власні мовленнєві рішення в процесі тренування.

Важливою складовою іншомовного коучингу є інструменталізація інтенсивного мовленнєвого тренування, що передбачає добір, застосування відповідно до визначеного етапу коучингу методів, прийомів, форм, засобів навчання. Інструменталізація забезпечує конкретність, вимірюваність, часову визначеність, регламентованість коучингового інструментарію, регулярну оцінку та корекцію дій, що може бути використано як додаткове методологічне підґрунтя технологізації освітнього процесу розвитку говоріння.

Ефективність іншомовного тренування потребує врахування не лише суб'єктно-процедурної, а й середовищної складової іншомовної підготовки. Ефективний розвиток іншомовного говоріння забезпечується за умови функціонування компонентів освітнього середовища як цілісної системи, що узгоджується з коучинговою вимогою системності тренувального циклу та керованості прогресу. У цьому ж контексті комунікативна компетентність у лінгводидактиці описується як багатовимірна здатність до ефективного використання мови в реальних ситуаціях взаємодії, яка поєднує лінгвістичні, прагматичні і стратегічні ресурси [8].

Таким чином, іншомовний коучинг набуває статусу не допоміжної мотиваційної практики, а системоутворювальної педагогічної технології. Коучингова технологія виступає механізмом інтенсифікації й індивідуалізації навчання, трансформує формат взаємодії «викладач-здобувач» і орієнтує навчання на досягнення конкретного етапного результату навчання шляхом його алгоритмізації й інструменталізації, постановкою цілей, самооцінюванням, рефлексією та корекцією траєкторії [7, с. 118-120]. Адже проблема іншомовного говоріння у курсантів часто пов'язана не лише з мовною «недостатністю», а й із мовленнєвою тривожністю, дефіцитом практики в умовах, наближених до професійних, та розривом між академічним навчанням і реальними професійними ситуаціями службової комунікації. Іншомовний коучинг дозволяє технологічно оформити цей

розрив як завдання розвитку: поєднати інтенсивну тренувальну практику з керованою автономією курсанта, підкріпленою інструментами цілепокладання, фіксації прогресу, аналізу помилок і перенесення ефективних мовленнєвих стратегій у нові ситуації. Йдеться про таку організацію освітнього процесу, яка передбачає алгоритмізацію навчальних дій, інструменталізацію мовленнєвого тренування та чітку орієнтацію на досягнення прогнозованого результату. Технологізація навчання в межах коучингового підходу забезпечує послідовну організацію мовленнєвої практики, оптимізацію часу підготовки й підвищення ефективності формування навичок [2, с. 23]. Відповідно розвиток говоріння описується не як стихійний або суто комунікативний процес, що залежить переважно від загальної мовної обдарованості здобувача, а як керована система професійно зорієнтованих дій, спрямованих на досягнення визначених комунікативних стандартів.

Отже, використанням іншомовного коучингу для розвитку навичок говоріння у курсантів ВВНЗ дозволяє поєднати алгоритмізацію мовленнєвого тренінгу, інструменталізацію навчальних дій, орієнтацію та професійно спрямоване моделювання комунікативних ситуацій. Іншомовний коучинг забезпечує поступовий перехід від формування окремих мовленнєвих умінь до розвитку стійких навичок, набуття стійкого іншомовного досвіду професійної взаємодії та відповідає актуальним вимогам військової освіти щодо підготовки офіцерів до ефективної міжнародної комунікації.

Література:

1. Вітченко А. О., Вінтоняк В. Ф., Карпенко І. С. Лідерський коучинг: монографія. Київ: НУОУ, 2025. 328 с.
2. Вітченко А. Коучинг у системі професійної підготовки офіцера-лідера. Військова освіта, 2024. №№(49). С. 18-29.
3. Вітченко А., Карпенко, І. Освітньо-професійний коучинг у системі практичної лідерської підготовки слухачів ВВНЗ. *Військова освіта*. 2024. №2 (50). С. 15-34.
4. Вітченко А. Формування лідерської комунікативної компетентності слухачів ВВНЗ із використанням комунікативно-етикетного коучингу. *Військова освіта*. 2025. №1 (51). С. 9-30.
5. Гаркуша О., Щеглова А. Лінгвокоучинг як ефективний метод викладання іноземної мови в немовному вищому навчальному закладі. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. №50. С. 272-276.
6. Книш Т. В., Радавська О. М., Панченко В. В. Коучинг як педагогічна технологія викладання іноземної мови у закладах вищої освіти. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи, 2023. №91. С. 118-122.
7. Рахімова О. Принципи мовного коучингу у викладанні іноземних мов. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Т. 2. №45. С. 93-97.
8. Karimova A., Zhumataeva E., Baigozhina Z., Akizhanova D. Foreign language learning environment and communicative competence development in Kazakhstan. *Education Sciences*. 2026. №16 (2). URL: <https://www.mdpi.com / 2227-7102 / 16 / 2 / 298? Utm>.

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ПОДОЛАННЯ МОВНОГО БАР'ЄРУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ІНШОМОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ

Процес інтеграції України до євроатлантичного безпекового простору вимагає від особового складу високого рівня мовної взаємосумісності (Language Interchangeability). Станом на 2024-2026 роки мовний бар'єр залишається одним із критичних факторів, що впливає на ефективність взаємодії в багатонаціональному середовищі. Традиційні академічні методи навчання часто не забезпечують готовності до комунікації в екстремальних умовах, що зумовлює необхідність впровадження та активне використання симуляційних методів та кейс-технологій.

Мовний бар'єр у фахівців сектору безпеки – це комплексне явище, що включає лінгвістичні (незнання термінології), психологічні (страх помилки, невпевненість під час усного спілкування) та операційні труднощі (необхідність діяти в стресових умовах та умовах високої відповідальності). Фундаментом для подолання цих перешкод є перехід до системи STANAG 6001. Її значення полягає у чіткій ієрархії мовних навичок: від базового рівня комунікації (рівень 1), необхідного для виживання та виконання простих завдань, до рівня функціонального або професійного (рівень 2 та рівень 3), що передбачає здатність спілкуватися у формальних та неформальних ситуаціях, працювати з автентичними текстами на загальну та професійну тематику, складати документи на практичні, суспільні та професійні теми [1].

Важливим компонентом мовної підготовки є також уніфікація voice procedure, тобто дотримання стандартизованих протоколів радіообміну. Використання чітко визначених умовних слів та фраз (procedure words), таких як Roger, Wilco, Out, Over, Confirm та інших мінімізує ризик непорозуміння, знижує вплив акценту та підвищує точність передачі інформації в оперативному середовищі. Це особливо важливо для фахівців, які працюють у багатонаціональних командах, іноземних легіонах де стандартизована комунікація є передумовою безпеки та ефективності.

Перспективним методом подолання мовного бар'єру є застосування симуляційних методів (Simulation-based Learning), що базуються на відтворенні сценаріїв реальних операцій. На відміну від звичайних рольових вправ, військова симуляція має виконуватися згідно з чітким протоколом (SOP – Standard Operating Procedure) та відтворювати професійне середовище з урахуванням реальних комунікативних і поведінкових вимог. Завдяки цьому навчання набуває не лише мовного, а й операційного змісту.

Не менш важливим є використання кейс-технологій (Case Study), які дозволяють аналізувати складні ситуації без однозначної відповіді, розвиваючи навички прийняття рішень (Decision Making) англійською мовою [3, с. 239].

Поза аудиторією ефективним доповненням до традиційної підготовки стають мобільні за стосунки та платформи, які засновані на принципах micro-learning та гейміфікації. Інтерактивні завдання, регулярне повторення лексики та термінології, перегляд відеоматеріалів допомагають підтримувати мовний рівень і сприяють засвоєнню та автоматизації мовленнєвих навичок [2, с. 93].

Подолання мовного бар'єру у фахівців сектору безпеки й оборони потребує комплексного підходу, що поєднує загальну та стандартизовану мовну підготовку відповідно до STANAG 6001 та професійно орієнтовані методи навчання, зокрема кейс-метод і симуляційні завдання. Такий підхід сприяє формуванню та покращенню іншомовної комунікативної компетентності, зниженню психологічного бар'єру та підвищенню готовності до ефективної професійної взаємодії в міжнародному середовищі.

Література:

1. Угода про стандартизацію STANAG 6001. Рівні мовленнєвої компетентності. 5-те вид. 11 груд. 2014. Опубліковано Офісом НАТО з питань стандартизації (NSO). URL: https://nuou.org.ua/assets/documents/dodb_stanag_6001.pdf
2. Піддубна А. Д. Неформальні курси з іноземної мови як інструмент підтримки якості освіти в умовах воєнного стану. *Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти в умовах воєнного часу : матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф.* Харків : Національна академія Національної гвардії України, 2026. С. 91-94.
3. Солошенко-Задніпровська Н. К. Кейс-стаді у викладанні іноземної мови: міжкультурний аспект. *Мовна освіта фахівця: сучасні виклики та тенденції : матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф. (20 лют. 2025 р.).* Харків : Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2025. С. 238-244. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2092fee8-4861-4397-937d-ea2c8df974f9/content>

Людмила ЗАЯЦЬ, доцент НА СБ України

ОСОБЛИВОСТІ ТЕСТУВАННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНІВ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ У СИСТЕМІ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ

В умовах посилення оборонної спроможності України та її інтеграції до євроатлантичних безпекових структур, питання мовної підготовки військовослужбовців переходить з площини загальної освіти в площину стратегічної сумісності. Впровадження стандарту НАТО STANAG 6001 дозволяє уніфікувати вимоги до особового складу, проте методологія об'єктивного оцінювання та верифікації цих знань залишається одним із найскладніших викликів для системи військової освіти. Ефективна система тестування є запорукою того, що офіцерський склад зможе повноцінно взаємодіяти з союзниками в реальних операційних умовах.

Мета дослідження полягає у визначенні специфіки рівнів мовної підготовки за стандартом STANAG 6001, аналізі критеріїв їх оцінювання та розробці практичних

рекомендацій щодо вдосконалення процесу мовної сертифікації у секторі безпеки і оборони.

На відміну від цивільних мовних іспитів, військове тестування за стандартом STANAG 6001 базується на функціональному підході. Основним об'єктом оцінювання є здатність індивіда виконувати конкретні професійні завдання (task completion). Результатом оцінювання є стандартизований мовний профіль (Standardized Language Profile – SLP), що складається з чотирьох цифр, які відповідають рівням володіння навичками: аудіювання (L), говоріння (S), читання (R) та письма (W).

У професійному середовищі найбільш поширеними та зрозумілими є наступні три рівні:

Рівень 1 (Survival / Виживання): Здатність задовольнити базові потреби у спілкуванні в англomовному середовищі. Військовослужбовець може розуміти прості накази, орієнтуватися на місцевості за допомогою вказаних напрямків та підтримувати елементарний діалог на побутовому рівні.

Рівень 2 (Functional / Функціональний): Передбачає можливість ефективно працювати у звичних професійних ситуаціях. Офіцер на цьому рівні здатний здійснювати регулярні доповіді, вести робоче листування, розуміти зміст стандартних операційних процедур (SOPs) та координувати дії підрозділу під час спільних навчань без постійного залучення перекладача.

Рівень 3 (Professional / Професійний): Дозволяє повноцінно брати участь у стратегічному плануванні та штабній роботі. Передбачає здатність вести переговори, виступати з брифінгами, готувати аналітичні документи та аргументувати складні гіпотези, розуміючи не лише факти, а й нюанси значень та наміри співрозмовника.

Особливість оцінювання продуктивних навичок (говоріння та письма) полягає в їхній комплексній природі. Під час тестування на рівні 2 та 3 екзаменатори звертають увагу на три ключові параметри: адекватність змісту (чи вирішено комунікативну задачу?), лінгвістичний діапазон (чи достатньо лексики для професійної теми?) та соціолінгвістичну компетенцію (чи відповідає стиль спілкування ситуації?).

Для підвищення об'єктивності та якості мовної сертифікації в системі військової освіти першочерговим кроком має стати впровадження системи незалежного оцінювання за принципом «подвійної перевірки». Це передбачає залучення до екзаменаційних комісій фахівців з різних військових навчальних закладів, які не брали участі у підготовці конкретних кандидатів. Такий підхід дозволяє мінімізувати прояви суб'єктивізму під час оцінювання говоріння та письма, оскільки фінальний бал виставляється шляхом консенсусу між двома незалежними оцінювачами, що значно підвищує довіру до результатів сертифікації.

Також, доцільно переглянути змістовне наповнення тестів на користь сценарно-орієнтованого підходу. На функціональному та професійному рівнях пропонується відмовитися від ізольованих лексико-граматичних вправ на користь комплексних ситуаційних кейсів, де, наприклад, завдання з письма полягає у підготовці рапорту про інцидент на основі прослуханого фрагмента радіообміну. Це дозволяє

максимально наблизити умови тестування до реальних операційних потреб військової служби.

Окрему увагу слід приділити запровадженню системи регулярної уніфікації підходів до оцінювання серед екзаменаторів через проведення спільних сесій зі стандартизації. Під час таких заходів тестери з різних відомств спільно оцінюють зразки робіт і узгоджують критерії виставлення балів згідно з дескрипторами STANAG 6001. Запровадження такої практики на постійній основі гарантує єдність підходів до оцінювання по всій країні та забезпечує рівні умови для всіх військовослужбовців незалежно від місця складання іспиту. Поєднання цих технологічних та методологічних кроків дозволить створити прозору та ефективну систему мовної верифікації, що відповідає найвищим стандартам НАТО.

Ефективна система оцінювання за стандартом STANAG 6001 є фундаментом для формування висококваліфікованого офіцерського корпусу. Перехід від формальної перевірки знань до оцінювання функціональних спроможностей дозволяє об'єктивно визначити готовність особового складу до виконання завдань у міжнародному середовищі. Реалізація запропонованих рекомендацій, сприятиме підвищенню прозорості сертифікації та зростанню довіри до результатів мовного тестування з боку міжнародних партнерів.

Література:

1. Про застосування англійської мови в Україні: Закон України від 04.06.2024 № 3760-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20> (дата звернення: 04.04.2026).
2. ATrainP-5. Language Proficiency Levels: NATO Standardization Office (NSO). Brussels, 2016. 32 p. URL: <https://natobilc.org/wp-content/uploads/2024/11/ATrainP-5-EDA-V2-E.pdf> (дата звернення: 04.04.2026).
3. BILC 2-тв Benchmark Advisory Test (BAT 2) Technical Report. 2020 March. URL: <https://natobilc.org/wp-content/uploads/2025/01/BAT2-Technical-Report.pdf> (дата звернення: 04.04.2026).
4. Канова Л. П. Теоретичні та методичні засади професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО : автореф. дис. докт. пед. наук. Київ, 2024. 46 URL: <https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/aa064abb-7d2f-47cd-a498-125ab933f8bf/content> (дата звернення: 04.04.2026).

Ольга ЗЕЛІНСЬКА, к. філол. н. НЮУ ім. Я. Мудрого

Яна РОМАНЦОВА, к. філол. н. НЮУ ім. Я. Мудрого

ROLE OF AI IN ENHANCING LANGUAGE SKILLS AND INTERCULTURAL COMMUNICATION OF SECURITY SERVICE STUDENTS

The students whose future careers will be connected to military or security service require specific and highly functional language competence, their linguistic and pragmatic needs are shaped by their future duties, institutional requirements, operational environment, and interoperability purposes. The North Atlantic Treaty Organization (NATO) defines

interoperability as ‘the ability to act together coherently, effectively and efficiently to achieve Allied tactical, operational and strategic objectives’ [1].

Proficiency in English directly affects the ability of future security service officers to operate effectively in national, international, and high-risk environments. English is not just an academic subject but is a professional tool for security, efficient coordination, and decision-making. Security officers increasingly work with international partners, especially within frameworks such as NATO and EU missions while participating in joint operations and trainings, communicating with foreign colleagues, and also coordinating multinational responses to threats. A large amount of security-related information such as intelligence reports, analytical materials, international databases, training manuals are available in English. Security officers operate within international legal frameworks: international law, human rights standards, counterterrorism regulations therefore while mastering English students have to work with authentic international documents learning the language of the documents and the content of them.

The operational effectiveness, conflict prevention, and international cooperation depend mostly on intercultural communication skills.

Intercultural communication refers to the ability to communicate effectively and appropriately with people of other cultures. According to G. Hofstede, culture influences values, behaviors, and communication styles, making cultural awareness essential in international interactions [2].

The intercultural communication skills for military and security professionals include cultural awareness, linguistic competence, i.e., proficiency in English, the ability to use the language appropriately in context of communication, that is pragmatic competence, and also tolerance and adaptability.

As military missions often involve coordination among forces from different countries effective intercultural communication ensures clarity in command, reduces misunderstandings, and enhances coordination. The graduates from military and security educational establishments have to work in sensitive environments, they should be equipped with the knowledge how to interpret behaviours and respond in culturally appropriate ways. Misinterpretation of indirect communication styles, humor, or hierarchical norms can negatively affect mission outcomes. Besides the language proficiency development pragmatic and sociolinguistic skills to interpret meaning beyond words, including tone, politeness strategies, and non-verbal cues are essential [3].

According to the educators’ findings, the military education institutions should implement a range of pedagogical approaches that simulate real-world professional contexts and promote active engagement, such as scenario-based learning, case studies, role playing activities, collaborative learning, and use of AI tools which offer innovative possibilities.

Scenario-based learning plays a crucial role by immersing students in simulations of multinational operations, allowing them to practice decision-making and communication in complex, culturally diverse environments. Such simulations foster not only linguistic competence but also strategic thinking and cultural sensitivity [4].

Case studies provide valuable opportunities to analyze real-life intercultural incidents that have occurred during military missions. Through critical reflection, students can

identify communication breakdowns, cultural misunderstandings, and effective strategies for conflict resolution [5].

Role-playing activities enable learners to practice communication in culturally diverse settings by adopting different roles and perspectives. This approach enhances empathy, adaptability, and pragmatic competence, which are essential for successful interaction in international military contexts [6].

Collaborative learning encourages interaction with international students or partners, either physically or through virtual exchanges. This exposure to authentic intercultural communication situations helps students develop tolerance, openness, and the ability to negotiate meaning across cultures [7].

The innovative possibilities of using AI tools for developing language skills and intercultural competence meet with generous response from students. Adaptive simulations, virtual environments, and automated feedback systems can provide personalized learning experiences, helping students refine their communication strategies and respond more effectively to culturally complex situations [8]. The AI-driven tools enable interactive, adaptive, and context-rich learning environments that can simulate real-world communication scenarios. AI-powered systems provide individualized learning pathways based on students' proficiency levels, learning styles, and progress. These systems offer real-time feedback on grammar, vocabulary, pronunciation, and discourse, significantly improving learning efficiency. Research shows that AI-based language learning platforms can "provide personalized learning paths and real-time feedback," leading to sustained improvement in language proficiency. The virtual assistants simulate real-life conversations, allowing military students to practice communication in mission-related scenarios. These tools help develop fluency, accuracy, and confidence, particularly in high-stakes communication contexts.

AI-driven virtual reality and augmented reality environments enable students to experience authentic intercultural interactions. These simulations immerse learners in culturally diverse contexts, fostering cultural awareness and sensitivity. Through simulated dialogues and exposure to diverse perspectives, AI can foster empathy and understanding of different cultural norms. AI-supported environments also enhance learners' adaptability and intercultural awareness [9].

AI systems can analyze learners' responses and provide feedback on culturally appropriate behavior, communication strategies, and pragmatic language use. This supports the development of intercultural communicative competence, including attitudes, skills, and critical cultural awareness [10].

AI translation and language processing tools facilitate communication across languages, enabling more efficient interaction in multinational environments. AI technologies "reduce language barriers and promote intercultural understanding" in academic and professional communication [11].

AI technologies can be effectively integrated into military training through: scenario-based simulations of multinational operations, mission-specific communication practice, automated assessment systems for language and intercultural competence, decision-making simulations incorporating cultural variables. These applications prepare military students for

real-world operational environments where communication and cultural understanding are critical. Taking into consideration the specific needs of the security service and military students the AI tools should be integrated into the learning English cautiously as a support tool, not a replacement of human instruction. Students may depend on AI-generated content rather than developing independent communication skills, the AI-based learning has to be combined with critical reflection and analysis, the AI outputs are to be evaluated properly. Linguistic accuracy should be coordinated with pragmatic and intercultural competence.

Artificial intelligence offers transformative opportunities for enhancing language skills and intercultural communication among military and security personnel students. Through personalized learning, immersive simulations, and adaptive feedback, AI supports the development of competencies essential for modern operations and career development. However, effective implementation requires careful pedagogical design to address limitations and ensure meaningful learning outcomes.

References:

1. NATO terminology database (NATOTerm). 2024. *NATO*. URL: <https://nso.nato.int/natoterm/Web.mvc> (дата звернення: 13.04.2026).
2. Hofstede G. Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions and organizations across nations. 2nd ed. Thousand Oaks: Sage Publications, 2001. <https://ru.scribd.com/document/564670458/Hofstede-G-2001-Culture-s-Consequences-Comparing-Values-Behaviors-Institutions-And-Organizations-Across-Nations-2nd-Ed>
3. Fantini A. Assessing intercultural competence: Issues and tools. The SAGE Handbook of Intercultural Competence. DOI: <https://doi.org/10.4135/9781071872987.n27>
4. Bridging cultures: Security Force Assistance Centre of Excellence enhances NATO through intercultural competence. *NATO*. URL: <https://www.act.nato.int/article/sfa-coe-2025/> (дата звернення: 13.04.2026).
5. Matei F.-L. The intercultural competence of military students in the context of international mobility. *Land Forces Academy Review*. 2019. Vol. 24, No. 2. P. 115-122. DOI: <https://doi.org/10.2478/raft-2019-0013>
6. Rusu M.-L., Hălmăghi E.-E. Developing intercultural communication competence in the military educational environment. *Scientific Bulletin*. 2022. DOI: <https://doi.org/10.2478/bsaft-2022-0008>
7. Duarte O. Building intercultural competence: Multicultural initiatives in military education. *Proceedings of the International Conference Knowledge-Based Organization*. 2025. Vol. 31, No. 2. P. 150-154. DOI: <https://doi.org/10.2478/kbo-2025-0061>
8. Huang Q., Chen Z., Wu H. Effects of AI-enhanced immersive learning environments on English proficiency, intercultural competence, and learner engagement. *Frontiers in Education*. 2026. Vol. 11. Article 1774203. DOI: <https://doi.org/10.3389/feduc.2026.1774203>
9. Chen Y., Wei L. Effects of artificial intelligence learning environments on engineers' intercultural communication competence: mediating role of learning adaptability. *Interactive Learning Environments*. 2025. Vol. 33, No. 2. P. 1404-1421. DOI: <https://doi.org/10.1080/10494820.2024.2371937>
10. Liu J. Exploring the impact of artificial intelligence-enhanced language learning on youths' intercultural communication competence. *Humanities and Social Sciences Communications*. 2025. Vol. 12. Article 1757. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41599-025-06033-x>

11. Wang S. The role of AI in intercultural academic understanding and communication. *Lecture Notes in Education Psychology and Public Media*. 2025. Vol. 94. P. 33-37. DOI: <https://doi.org/10.54254/2753-7048/2025.CB23802>

Олександра ЗІНЧЕНКО, НА СБ України

Олена ФЛАТОВА, доцент НА СБ України

ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИКИ В КОНТЕКСТІ ESP

Сьогодні іноземна мова стала необхідною складовою професійної підготовки кожного військовослужбовця Сектору безпеки і оборони. Знання іноземної мови, а саме англійської створює передумови для вільного спілкування з представниками інших країн, дає можливість брати участь у спільних міжнародних навчаннях та операціях. Від недовго, знання саме англійської мови є необхідною умовою для всіх військовослужбовців (Постанова Кабінету Міністрів № 1522 від 27 грудня 2024 року [1]). Крім того, це забезпечує можливість працювати з сучасною фаховою інформацією, отримувати знання з іноземних джерел і використовувати їх у своїй професійній діяльності.

Існує два основні підходи до вивчення англійської мови, які відрізняються цілями навчання, змістом навчальних матеріалів та кінцевим результатом. GeneralEnglish ставить на меті вивчити мову як таку, опанувати лексичний та граматичний матеріал, потрібний для вільної комунікації на будь-яку тему з носіями мови чи іноземцями.

English for Specific Purposes (ESP) передбачає опанування певного лексичного та граматичного матеріалу для вільної комунікації в межах певної професії. У військовій сфері ESP, відомий як Military English, допомагає швидко опанувати точні накази та звіти, забезпечити ефективне спілкування на спільних навчаннях НАТО, роботу з технічною документацією, зокрема інструкціями до Javelin, HIMARS, рацій та іншого озброєння, а також участь у брифінгах, плануванні операцій і міжнародній координації з іноземними партнерами. Майже десятиріччя в Україні відбувається поступове впровадження стандартів НАТО в Збройних Силах та інших складових сектору безпеки та оборони. З початком повномасштабної війни така діяльність отримала більше уваги та значущості через недостатню іншомовну компетентність українських військовослужбовців та інтенсифікацію службової взаємодії з представниками іноземних військових формувань щодо військових тренувань, освоєння нової техніки та тактики сил країн-членів НАТО. Наразі власне військова лексика не лише суттєво збагачується, а й виходить за межі професійної військової комунікації та постає широко вживаною як в мас медіа, так й у повсякденному спілкуванні.

І, якщо з лексичним матеріалом все більш-менш зрозуміло, то питання граматики є дискусійним. Багато підручників з курсу ESP не містять граматичної складової. Все ж багато науковців дотримуються думки, що вивчення граматики має

бути присутнім навіть в курсі ESP, адже опанування граматики сприяє розвитку практичних навичок володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності відповідно до тематики, зумовленої професійними потребами.

ГраMATика Military English має прикладний характер і підпорядковується основній меті військової комунікації – забезпеченню швидкої, однозначної та ефективної передачі інформації в умовах підвищеного ризику, обмеженого часу та високої відповідальності за прийняття рішень. Саме тому граматичні структури в цьому різновиді мови виконують не лише мовну, але й операційну функцію.

По-перше, широке використання модальних дієслів (must, should) зумовлене необхідністю чіткого вираження обов'язків, наказів та заборон. У військовому середовищі модальність безпосередньо пов'язана з ієрархією та дисципліною, де граматична форма визначає рівень обов'язковості дії. *The soldiers must follow the commands. To eliminate losses troops should wait for the support.*

По-друге, домінування пасивного стану пояснюється орієнтацією на результат дії, а не на виконавця. У військових звітах та оперативних зведеннях важливо підкреслити факт виконання завдання, наприклад, *The target was neutralized*, що сприяє об'єктивності та формальності викладу.

По-третє, активне використання наказового способу (imperatives) зумовлене потребою у швидкому реагуванні та чіткому управлінні підрозділами. Короткі, лаконічні команди мінімізують ризик непорозуміння та забезпечують оперативність виконання: *Righdress! Attention!*

Крім того, значну роль відіграють умовні конструкції, які використовуються для прогнозування розвитку ситуації, планування операцій та аналізу можливих наслідків. Це особливо важливо в умовах невизначеності та динамічних змін оперативної ситуації. Ми використовуємо слово «якщо» у мовленні доволі часто. Зазвичай, коли повідомляємо, що існує певна умова для того, щоб відбулась якась дія. Це може бути умова з минулого, теперішнього або майбутнього часу, або навіть одразу з двох часів. Для того, аби правильно передати такі звороти, в англійській мові існують conditional sentences, наприклад:

Використовується для можливих подій у теперішньому або майбутньому. *If the enemy attacks, we will defend the position.*

- Гіпотетичні ситуації зараз або в майбутньому. *If I were the commander, I would change the strategy.*

- Для аналізу помилок або втрачених можливостей. *If we had arrived earlier, we would have avoided the ambush.*

- Поєднання минулого і теперішнього результату. *If we had taken a different route, we would be safe now.*

Важливим компонентом є також часові форми, які забезпечують точну фіксацію подій у часі, що має критичне значення для аналізу операцій, складання звітів та координації дій між підрозділами.

Коли вивчаєш англійську для спеціальних цілей (ESP), граMATика перестає бути просто набором правил. Вона виступає як інструмент професійної діяльності, що безпосередньо впливає на ефективність управління, рівень взаємодії між військовими

структурами та успішність виконання завдань. Тому правильне використання граматики у військовій англійській – це не просто про те, щоб «гарно говорити». Це необхідна умова, щоб завдання виконувалися правильно, а помилки через непорозуміння не коштували занадто дорого.

Література:

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2024 р. № 1522 «Про переліки посад військовослужбовців офіцерського складу, сержантського і старшинського складу, кандидати на зайняття яких з числа військовослужбовців за контрактом зобов'язані володіти англійською мовою». *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1522-2024-p> (дата звернення: 07.04.2026).

Валентин ЗЛАТНИКОВ, доцент КНУ ім. Тараса Шевченка

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ГОВОРІННІ У ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

Збройна агресія російської федерації проти України стала не лише чинником активізації міжнародної взаємодії у сфері оборони, але й вагомим імпульсом для професійного розвитку військовослужбовців. За сучасних умов особливої значущості набуває здатність до результативної комунікації з іноземними партнерами, що обумовлює необхідність цілеспрямованого формування іншомовної професійно-орієнтованої компетентності, передусім у сфері усного мовлення. Усвідомлення відмінностей у когнітивних та ідеологічних підходах різних країн сприяло переорієнтації освітнього процесу на залучення та адаптацію західного досвіду у підготовці фахівців сектору безпеки і оборони.

Метою дослідження є обґрунтування ефективних педагогічних підходів до розвитку складових іншомовної комунікативної компетенції у говорінні, а також створення комплексу вправ, спрямованого на формування професійно-орієнтованої комунікативної компетентності військовослужбовців. Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких завдань: визначення критеріїв оцінювання комунікативної компетенції; виявлення інноваційних підходів і методів навчання; розроблення системи вправ для вдосконалення іншомовної професійної підготовки.

Іншомовна професійно-орієнтована компетентність у говорінні трактується як інтегрована здатність військовослужбовця використовувати знання, уміння та досвід для виконання службових завдань в умовах іншомовного усного спілкування, включаючи здатність до аналізу, синтезу та творчого мислення. У свою чергу, іншомовна професійно-орієнтована комунікативна компетенція розглядається як складова цієї компетентності, що передбачає вміння доречно застосовувати як мовні, так і позамовні засоби (жести, міміку), а також соціокультурні й соціолінгвістичні знання відповідно до конкретної комунікативної ситуації.

Структура іншомовної професійно-орієнтованої комунікативної компетенції характеризується складністю та багаторівневістю. Вона включає такі основні компоненти: мовний (лінгвістичний), що забезпечує володіння фонетичними, лексичними, граматичними та стилістичними нормами; соціальний, який відображає готовність до міжособистісної взаємодії; соціолінгвістичний, пов'язаний із вибором мовних засобів відповідно до ситуації спілкування; соціокультурний, що охоплює знання культурного контексту; рефлексивний, який передбачає здатність до самоконтролю та самооцінювання; прагматичний, що визначає володіння нормами комунікативної поведінки; а також дискурсивний компонент, який забезпечує логічну зв'язність і цілісність висловлювання.

Оцінювання рівня сформованості іншомовної комунікативної компетенції у говорінні доцільно здійснювати відповідно до рівня СМР-2. На цьому рівні військовослужбовець спроможний ефективно діяти у типових службових ситуаціях, описувати події у різних часових вимірах, надавати інструкції, працювати з професійною документацією, а також здійснювати обмін інформацією, необхідною для виконання завдань, зокрема у процесі радіообміну.

У процесі дослідження було розглянуто ключові підходи сучасної лінгводидактики, зокрема діяльнісний, особистісно-орієнтований та компетентнісний. Найбільш доцільним для формування іншомовної професійно-орієнтованої компетентності у говорінні визнано поєднання особистісно-орієнтованого підходу, що забезпечує мотиваційний компонент навчання, із компетентнісним підходом, який орієнтує освітній процес на практичне застосування знань у професійній діяльності.

Суттєвим фактором ефективності формування іншомовної компетентності є врахування специфіки професійної діяльності військовослужбовців. Це передбачає інтеграцію мовної підготовки з профільними дисциплінами, узгодження змісту навчання з реальними комунікативними потребами, а також моделювання типових ситуацій професійної взаємодії. Таким чином, іншомовна підготовка має ґрунтуватися на поєднанні загальнонавчальної мови з елементами ділового мовлення та військової термінології різного рівня спеціалізації.

Аналіз сучасних навчальних матеріалів засвідчив, що більшість підручників з іноземної мови для військовослужбовців спрямовані на комплексний розвиток мовленнєвих навичок, однак містять обмежену кількість вправ, орієнтованих безпосередньо на розвиток говоріння. Найпоширенішими є завдання на опис візуальних матеріалів, відповіді на запитання та відтворення діалогів за зразком. Водночас такі ефективні форми роботи, як рольові ігри, моделювання професійних ситуацій, групові проекти та інтерактивні дискусії, представлені недостатньо, що обмежує можливості повноцінного формування комунікативної компетентності.

Отже, формування іншомовної професійно-орієнтованої компетентності у говорінні у фахівців сектору безпеки і оборони потребує комплексного підходу, який поєднує сучасні педагогічні технології, врахування професійного контексту та активне використання інтерактивних методів навчання. Запропоновані підходи та система вправ можуть слугувати ефективним засобом підвищення рівня іншомовної

підготовки військовослужбовців відповідно до актуальних вимог професійної діяльності.

Ірина КІНДРАСЬ, доцент НА СБ України

ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АВТЕНТИЧНИХ ФІЛЬМІВ У ФОРМУВАННІ ТУРЕЦЬКОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Одним із провідних факторів, що впливає на ефективність опанування іноземною мовою на основі фільмів, є діяльність викладача та обрана ним методика [9; 6]. Метод використання повнометражного фільму може демонструвати здобувачам вищої освіти спосіб продукування комунікативного акту, що робить його перегляд автентичним. Ж. Кінг (J. King) також стверджує, що переглянувши увесь фільм та зрозумівши його основну ідею, студент почуватиметься впевненіше, вмотивованіше та зосередженіше [5]. З іншого боку, головним недоліком цього методу є той факт, що на перегляд повного фільму витрачається багато часу. По-перше, довжина повнометражного автентичного фільму може займати майже все заняття, ускладнюючи освітній процес. У такому випадку студенти просто не матимуть часу виконувати завдання до фільму. Крім того, спираючись на праці К. Донагі (K. Donaghy) та А. Вітчер (A. Witcher), емпіричні дані свідчать про те, що студенти зосереджують увагу всього декілька хвилин, як наслідок, вони можуть стати просто пасивними глядачами. Щоб уникнути цієї проблеми та утримати концентрацію студентів на максимально високому рівні, дослідники рекомендують використовувати фільм частинами, і призупиняти його перегляд під час заняття [2]. На нашу думку, такі паузи є досить корисними, оскільки надають можливість викладачам ставити питання про переглянутий фрагмент, про можливий розвиток подій, про почуття, які викликають дії того чи іншого героя фільму, або ж про лексику, як наприклад, чи зрозуміли студенти сталі вирази, прислів'я і т.д. Слід зауважити, що надто часте переривання фільму може спричинити дискомфорт для студентів [4]. Тому ми вважаємо, що в процесі викладання турецької мови повнометражні автентичні фільми слід використовувати логічно завершеними частинами, а також робити паузи, де це потрібно.

Багато дослідників погоджуються, що найкращий метод роботи з фільмом це використання лише його фрагменту, окремої сцени [4; 9 с. 16; 2]. Такий вид роботи не перенавантажуватиме студентів, дозволить економити час та виконувати всі завдання та вправи.

С. Стемплескі (S. Stempleski) стверджує, що навіть 2–3 хвилини автентичного фільму можуть забезпечити викладача достатнім матеріалом для однієї години заняття [10, с. 18]. На нашу думку, це залежить від цілей заняття. Якщо метою є розвинути комунікативні вміння, або ж навички письма студента, то з цим твердженням можна погодитися. Викладач обирає фрагмент фільму, який розкриває

головну ідею, або ж містить певний суперечливий момент, і на його основі поставити запитання, письмово чи усно. Проте, для формування лексичної компетентності 2-3 хвилин може бути недостатньо, оскільки фрагмент має містити достатню кількість лексичного матеріалу. Крім того, задля кращого розуміння та запам'ятовування лексики, представлення лексичних одиниць на слуховому рівні повинно бути підкріплено візуально.

Однією з ключових переваг використання фрагментів автентичних фільмів є можливість їх повторного перегляду. Така стратегія забезпечує викладачеві умови для диференційованого акцентування уваги студентів на різних аспектах навчального матеріалу – мовленнєвих особливостях, акцентуації персонажів, культурних елементах тощо.

Ще одним недоліком використання лише окремих сцен із фільму також є деконтекстуалізація. Тобто, студенти не ознайомлені з попередніми та наступними подіями, не мають уявлення про загальну ідею фільму. Як наслідок, це може спричинити демотивацію студентів до вивчення іноземної мови [8]. Щоб вирішити цю проблему, викладач може розробити план попереднього перегляду, забезпечивши таким чином певну контекстуалізацію та представивши загальну ідею фільму. Також можна усунути цю проблему за допомогою короткометражних фільмів. Усі вищезгадані переваги використання фільмів на заняттях можна віднести також і до короткометражних фільмів [6]. Отже, студент матиме уявлення про всі компоненти сюжету, а саме про експозицію, зав'язку, розвиток дій та кульмінацію. Отже, короткометражний фільм не втрачає своїх автентичних характеристик, і, водночас, не вимагає багато часу для його перегляду.

Незалежно від обраної стратегії (короткометражні або повнометражні фільми, фрагмент), перед викладачем постає важливе питання щодо доцільності використання субтитрів. Зауважимо, що маються на увазі субтитри турецькою мовою, а не рідною мовою студентів. Оскільки, як зазначає Ж. Шерман (J. Sherman), у випадку останнього вивчення іноземної мови не принесе бажаного ефекту [8]. Вважаємо, що при вирішенні питання щодо використання фільмів із субтитрами викладач має враховувати рівень опанування турецькою мовою студентами та мету навчання.

Деякі науковці позитивно ставляться до залучення фільмів із субтитрами в освітній процес, стверджуючи, що субтитри цільовою мовою можуть покращити сприйняття автентичного матеріалу [8; 5].

Згідно з результатами дослідження Т. Гарза (Th. Garza), студенти, які володіють іноземною мовою на високому рівні, при перегляді фільмів із субтитрами використовували навички читання, щоб покращити слухове сприйняття іноземної мови, тим самим вдосконаливши свої загальні мовні навички. Результати дослідження показали, що студенти з високим рівнем володіння іноземною мовою можуть переглядати фільм із субтитрами під час вивчення іноземної мови, не відчуваючи перевантаження від текстової інформації [3, с. 253].

Турецькі науковці Ю. Доган (Y. Doğan) та Б. Танриверді (B. Tanrıverdi), провели дослідження щодо ефективності перегляду фільмів із субтитрами у збагаченні

словникового запасу студентів, які вивчають англійську мову як іноземну. Згідно з результатами, не залежно від наявності субтитрів, перегляд фільмів позитивно вплинув на розвиток лексичної компетентності студентів [1].

Результати дослідження К. Шабані (K. Shabani), який також розглядав вплив телевізійних серіалів з використанням субтитрів на розвиток словникового складу студентів, показали, що фільми з субтитрами є ефективнішим засобом навчання, аніж без субтитрів. Студенти, які брали участь в експерименті, зазначили, що субтитри не відволікали їх від перегляду, а навпаки, дозволили краще зрозуміти окремі лексичні одиниці [7, с. 127].

З іншого боку, використання субтитрів може мати також і негативні наслідки. Так, Ж. Кінг (J. King) зауважує, що субтитри перешкоджають розвитку компенсаторних вмінь. Тобто, студенти не використовують візуальні підказки, щоб зрозуміти зміст певного висловлювання. Крім того, читання субтитрів може стати звичкою, від якої важко відмовитися, щоб перейти на більш професійний рівень сприймання іноземної мови, коли студент може розуміти та сприймати мову оригіналу на слух. Ж. Кінг (J. King) також додає, що перегляд фільму без субтитрів мотивує студентів, оскільки вони можуть розуміти живу мову на звуковому рівні [5].

Отже, автентичні фільми мають значний дидактичний потенціал у процесі формування турецькомовної лексичної компетентності здобувачів вищої освіти. Ефективність їх використання залежить від методичних стратегій викладача: вибору між повнометражними та короткометражними фільмами, роботою з окремими фрагментами, доцільним застосуванням пауз і субтитрів. Правильно організований перегляд дозволяє поєднати аудіовізуальне сприйняття з активною мовленнєвою діяльністю студентів, сприяє збагаченню словникового запасу, розвитку комунікативних умінь та підвищенню мотивації. Водночас надмірне використання субтитрів чи деконтекстуалізація окремих сцен можуть знижувати ефективність навчання, що потребує ретельного педагогічного балансування. Таким чином, автентичні фільми, інтегровані в освітній процес із урахуванням методичних рекомендацій, є дієвим засобом удосконалення рівня турецькомовної лексичної компетентності здобувачів вищої освіти.

Література:

1. Dogan Y., Tanriverdi B. Effects of watching captioned movie clip on vocabulary development of EFL learners. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*. Volume 8. Issue 2, Article 4. URL: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED505936.pdf> (дата звернення: 29.03.2026).
2. Donaghy K., Whitcher A. *How to Write Film and Video Activities*. ELT, 2015. 82 p.
3. Garza T. Evaluating the use of captioned video material in advanced foreign language learning. *Foreign Language Annals*. 1991. №24. P. 239-258.
4. Harmer J. *The Practice of English Language Teaching*. 5th ed. Pearson Education, 2015. 446 p.
5. King J. Using DVD feature films in the EFL classroom. *Computer Assisted Language Learning*. URL: **Помилка! Неприпустимий об'єкт гіперпосилання.** (дата звернення: 22.03.2015).

6. Parisi L. The use of film-based material for an adult English language course in Brazil. *Trabalhos em Linguística Aplicada*. URL: <http://dx.doi.org/10.1590/010318134870172321> (дата звернення: 22.03.2026).
7. Shabani K. The impact of watching captioned TV series on vocabulary development of EFL students. *Journal for the Study of English Linguistics*. 2015. №3. P. 118-129.
8. Sherman J. Using authentic video in the language classroom. Cambridge University Press, 2003. URL: https://bilder.buecher.de/zusatz/21/21166/21166016 lese_1.pdf (дата звернення: 22.03.2015).
9. Stempleski S. Video in the ELT classrooms: The role of the teacher. *Methodology in language teaching*. New York: Cambridge University Press, 2002. P. 364-367.
10. Stempleski S. Video in Second: Language Teaching Using, Selecting, and Producing Video for the Classroom. *Teachers of English to Speakers of Other Languages*. 1990. P. 7-24.

Ольга КОМАРОВА, доцент НА СБ України

ГРАМАТИЧНІ СИСТЕМИ СЛОВАЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ У ЗІСТАВНОМУ АСПЕКТІ

Зіставне вивчення граматики словацької та української мов становить важливий напрям сучасних лінгвістичних досліджень, оскільки дозволяє виявити як спільні, так і відмінні риси у функціонуванні споріднених слов'янських мов. Обидві мови належать до слов'янської групи та характеризуються наявністю подібних граматичних категорій, зокрема роду, числа, відмінка, виду дієслова, що зумовлено їх спільним історичним походженням. Водночас конкретна реалізація цих категорій має низку специфічних особливостей, які є важливими як для теоретичного осмислення, так і для практики викладання словацької мови як іноземної країномовним студентам.

Однією з ключових сфер зіставного аналізу є система відмінків. І словацька, і українська мови мають семивідмінкову систему, проте їх функціонування не є ідентичним. Зокрема, в українській мові активно використовується кличний відмінок (*Петре, підійди!*), тоді як у словацькій мові відповідна форма в більшості випадків збігається з називним (*Peter, pod'sem!*). Це свідчить про різний ступінь збереження давніх граматичних форм у сучасних мовах. Крім того, відмінності спостерігаються і в парадигмах відмінювання: наприклад, slov. *mesto – mesta – mestu* відповідає укр. *місто – міста – місту*, що демонструє загальну подібність, але й певні фонетико-морфологічні розбіжності.

Категорія роду також виявляє як спільні, так і відмінні риси. В обох мовах функціонують три роди – чоловічий, жіночий і середній, однак окремі іменники можуть не збігатися за родовою належністю. Так, словацькому *tenproblém* відповідає українське *ця проблема*, а slov. *táuniverzita* співвідноситься з укр. *цей університет*. Такі розбіжності нерідко стають джерелом інтерференції при вивченні мови.

Особливої уваги заслуговує категорія дієслівного виду, яка є спільною рисою для обох мов. І в словацькій, і в українській мовах існує протиставлення доконаного і недоконаного виду, наприклад: slov. *písať – napísať* та укр. *писати – написати*. Однак

не всі видові пари є повністю еквівалентними, а способи їх творення можуть відрізнятися. У словацькій мові широко використовуються префікси, які можуть надавати дієсловам додаткових семантичних відтінків, що не завжди прямо відповідають українським відповідникам.

У сфері часових форм дієслова також простежуються певні відмінності. Словацька мова демонструє більшу схильність до аналітичних конструкцій, особливо в минулому часі (*robilsom*), тоді як українська мова використовує синтетичні форми (*я робив*). Це свідчить про різні типологічні тенденції у розвитку граматичних систем обох мов. Водночас обидві мови зберігають складну систему часово-видових значень, що забезпечує точну передачу часових і аспектуальних відношень.

Важливим аспектом зіставного аналізу є синтаксис, зокрема порядок слів у реченні. Обидві мови характеризуються відносно вільним порядком слів, однак українська мова має більшу варіативність, що пов'язано з можливостями актуального членування речення. Наприклад, в українській мові можливі варіанти *Студент читає книгу* і *Книгу читає студент*, тоді як у словацькій мові базовим залишається порядок *Študent číta knihu*, а відхилення від нього мають більш обмежене функціональне навантаження.

Окрему проблему становить прийменникове керування, яке часто не збігається в обох мовах. Наприклад, slov. *závisieť od niekoho* відповідає укр. *залежати від когось*, а slov. *smiat'sa z niekoho* – укр. *сміятися з когось*. Хоча в цих випадках спостерігається відповідність, у багатьох інших конструкціях можливі розбіжності, що ускладнює процес засвоєння мови та сприяє виникненню інтерференційних помилок.

Зіставний аналіз також виявляє спільні тенденції у використанні зменшувальних форм, які є характерною рисою слов'янських мов. Наприклад, slov. *domček, dievčatko* та укр. *будиночок, дівчинка* демонструють подібні словотвірні моделі, хоча їх стилістичне навантаження може відрізнятися залежно від контексту.

Таким чином, зіставний аспект вивчення граматики словацької та української мов дозволяє глибше зрозуміти як універсальні, так і специфічні риси їх граматичної організації. Практичне значення такого підходу полягає у можливості прогнозування типових труднощів у процесі навчання та розробки ефективних методик викладання. Зокрема, акцент на розбіжностях у категорії роду, відмінкових формах, дієслівному виді та синтаксичних структурах сприяє формуванню більш високого рівня граматичної компетентності. Отже, зіставне дослідження виступає важливим інструментом як теоретичної лінгвістики, так і прикладної мовної освіти.

РОЗВИТОК НАВИЧОК ТА ВМІНЬ АУДІЮВАННЯ НА ОСНОВІ АВТЕНТИЧНИХ ПЕРЕХОПЛЕНЬ ТА РАДІООБМІНУ

У сучасному світі володіння навичками та вміннями аудіювання є важливою складовою ефективною комунікації іноземною мовою. Особливо актуальним є розвиток цих навичок у сферах, де інформація передається усно та часто в умовах обмеженого часу або перешкод, наприклад у військовій, авіаційній або радіо комунікаційній діяльності. Одним із ефективних методів розвитку аудіювання є використання автентичних матеріалів – реальних перехоплень радіопереговорів та прикладів радіообміну. Такі матеріали дозволяють наблизити навчальний процес до реальних умов спілкування.

Аудіювання – це складний психолінгвістичний процес сприйняття, розпізнавання та розуміння усної інформації. Він включає декілька компонентів: фонетичне розпізнавання звуків; розуміння лексики та граматичних структур; інтерпретацію змісту повідомлення; врахування контексту та ситуації спілкування. Розвинені навички аудіювання дозволяють швидко орієнтуватися у потоці мовлення, розуміти співрозмовника навіть за наявності шумів, акцентів або неповних фраз.

Автентичні матеріали – це записи реального мовлення, які не були створені спеціально для навчальних цілей. До них належать: записи радіопереговорів; авіаційний або морський радіообмін; перехоплення переговорів; реальні комунікації між операторами.

Перевагою таких матеріалів є їхня природність. Вони містять реальні інтонації, швидкість мовлення, скорочення та професійні терміни. Це допомагає слухачам адаптуватися до реальних умов сприйняття інформації.

Радіообмін має ряд характерних особливостей:

- Чіткість і лаконічність – повідомлення повинні бути короткими та зрозумілими.

- Використання стандартних фраз – для уникнення непорозумінь застосовуються встановлені формулювання.

- Наявність шумів і перешкод – які ускладнюють сприйняття інформації.

- Використання позивних, кодових слів та абревіатур.

Радіообмін належить до професійного мовлення і має такі стилістичні ознаки: офіційність, нейтральність, відсутність емоційності, функціональність (мовлення спрямоване на дію). Тому робота з такими матеріалами сприяє розвитку не лише мовних, але й когнітивних навичок – уваги, швидкості реакції та здатності прогнозувати зміст повідомлення.

Розвиток навичок та вмінь аудіювання є важливою складовою мовної підготовки. Використання автентичних перехоплень та прикладів радіообміну значно підвищує ефективність навчання, оскільки дозволяє моделювати реальні умови комунікації. Такий підхід сприяє формуванню не лише мовних компетенцій, але й

професійних навичок, необхідних для роботи у сферах, де точність і швидкість сприйняття усної інформації мають вирішальне значення.

Теорія радіоперехоплення як навчальної дисципліни базується на поєднанні радіорозвідки, лінгвістики та психології сприйняття. Це не просто слухання, а процес виявлення, фіксації та аналізу сигналів у ворожому або специфічному інформаційному середовищі. Радіоперехоплення – це несанкціоноване (з боку того, хто говорить) отримання інформації, що передається технічними каналами зв'язку. Радіообмін має наступні характеристики:

- Використання стандартної міжнародної фразеології (авіація, флот). Тут складність у швидкості та акцентах.

- Використання таблиць чергових сигналів, кодових слів (наприклад, «Тюльпан» замість назви об'єкта) та цифрових шифрів.

- Робота в умовах радіомовчання або коротких «сплесків» передачі.

Будь-який професійний радіообмін будується за жорсткою структурою, що полегшує перехоплення навіть за поганої чутності:

- Адресація: Хто викликає і кого (Позивні).

- Тіло повідомлення: Наказ, звіт про обстановку, координати.

- Завершення: Підтвердження прийому або перехід на іншу частоту.

Теорія аудіювання в радіоефірі виділяє три типи завад, які треба навчитися долати:

- Технічні: Білий шум, накладання сигналів (інтерференція), затихання звуку.

- Мовні: Жаргонізми, скорочення, еліпсис (пропуск слів, які «і так зрозумілі» професіоналам).

- Стресові: Зміна тембру голосу того, хто говорить, пришвидшення темпу в критичних ситуаціях.

Радіоперехоплення є найвищим рівнем автентичності, оскільки вони позбавлені методичної адаптації. Слухач стикається з реальним темпом, завадами та еліпсисом (пропуском слів), що змушує мозок формувати нові нейронні зв'язки для розпізнавання паттернів у шумі.

Згідно з дослідженнями в галузі когнітивної психології, навчання на матеріалах із перешкодами (шумами) тренує **селективну слухову увагу**. Мозок вчиться відфільтровувати вторинні звуки (білий шум, статику) і концентруватися на ключових фонах. Це розвиває здатність до «антиципації» підсвідомого прогнозування пропущених елементів фрази на основі контексту.

Радіообмін – це «мова дії». Науково доведено, що засвоєння професійної лексики відбувається швидше, коли вона жорстко прив'язана до конкретної ситуації (наприклад, доповідь про координати). У цьому випадку працює **оперативна пам'ять**, яка фіксує не просто слово, а його функціональну роль у ланцюжку «запит – відповідь – дія».

Перехоплення дозволяють вивчати **професійна лексика та кодові системи**, які не фіксуються в підручниках, але є критичними для виживання або виконання завдання в реальних умовах.

Пропонуємо приклад вправи для навчання аудіюванню в контексті військового авіаційного радіообміну.

Контекст: Перехоплення переговорів пілота з диспетчером в умовах технічної несправності (високий рівень стресу, шуми двигуна).

Аудіофрагмент (Транскрипт):

«*Mayday, Mayday, Mayday. This is Falcon 2-1. Engine flame out, altitude 12,000, heading 2-4-0. Requesting emergency vector to nearest strip. Over.*»

Методичний аналіз навчання аудіювання радіоперехоплень:

- Виявлення сигналів тривоги: Студент має миттєво ідентифікувати слово «*Mayday*» як пріоритетне.

- Декодування параметрів: Виділення цифр («12,000», «2-4-0») на фоні звуку сирени в кабіні або шумів ефіру.

- Професійна лексика: Розуміння терміну «*Engine flame out*» (зупинка двигуна) та «*Emergency vector*» (курс для екстреної посадки).

- Прогнозування: Студент має передбачити, що наступним повідомленням від диспетчера буде надання курсу (векторіння) та інформація про стан погоди на найближчій злітно-посадковій смузі.

Отже, використання реальних радіоперехоплень дозволяє вийти за межі діалогів. Це готує фахівців до роботи в умовах реального мовленнєвого підручника середовища, де панують шуми, специфічні акценти та високий темп передачі інформації. Робота з автентичним матеріалом розвиває не лише лінгвістичні навички, а й когнітивні якості: швидкість реакції, здатність до антиципації (прогнозування змісту) та вміння виокремлювати головне в умовах обмеженого часу. Методика базується на принципах функціональної лінгвістики та психоакустики. Навчання на сигналі з перешкодами тренує селективну увагу, що робить подальше сприйняття будь-якої чіткої мови значно легшим та ефективнішим. Опанування стандартної фразеології та професійних кодів через радіообмін мінімізує ризик непорозумінь у критичних ситуаціях. Це є вирішальним фактором для безпеки та успіху операцій у військовій, авіаційній чи морській сферах.

Данило МАКСИМЧУК, НА СБ України

Сергій ЧУБАТЮК, НА СБ України

Науковий керівник: к. пед.н. Людмила ЗЯЦЬ

ЗНАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ЧИННИК КАР'ЄРНОГО ЗРОСТАННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

В умовах посилення міжнародної співпраці та інтеграції України до євроатлантичного безпекового простору володіння іноземною мовою стає важливою складовою професійного розвитку військовослужбовців. Англійська мова, як основний засіб міжнародного спілкування, відіграє ключову роль у забезпеченні ефективної взаємодії між збройними силами різних держав.

Метою нашого дослідження є аналіз ролі володіння англійською мовою у кар'єрному зростанні військовослужбовців, визначення значення міжнародних стандартів (зокрема STANAG 6001), а також характеристика сучасних підходів до мовної підготовки в секторі безпеки і оборони.

Англійська мова є ключовим інструментом міжнародної військової комунікації. Її знання дозволяє військовослужбовцям брати участь у багатонаціональних навчаннях, миротворчих місіях та спільних операціях, забезпечуючи ефективну взаємодію з іноземними партнерами. Крім того, значна частина військової документації, технічних інструкцій і навчальних матеріалів викладена англійською мовою, що відкриває доступ до сучасних знань і передового досвіду [6].

Важливу роль у стандартизації мовної підготовки відіграє система НАТО. Відповідно до стандарту STANAG 6001, визначено рівні володіння іноземною мовою, необхідні для виконання службових обов'язків у міжнародному середовищі. Використання цього стандарту сприяє підвищенню рівня оперативної сумісності між збройними силами різних держав та ефективності спільних дій [5].

На національному рівні питання мовної підготовки військовослужбовців закріплено у нормативно-правових актах. Зокрема, Закон України «Про застосування англійської мови в Україні» визначає її як важливу складову професійної підготовки фахівців, у тому числі у сфері оборони [1]. Також на державному рівні встановлено вимоги щодо обов'язкового володіння англійською мовою для окремих категорій військовослужбовців, особливо для командного складу та осіб, залучених до міжнародної діяльності [2].

Реалізація цих вимог здійснюється через систему мовної підготовки, розроблену Міністерством оборони України. Навчальні програми спрямовані не лише на загальне вивчення мови, але й на розвиток професійно орієнтованих мовних компетентностей, зокрема знання військової термінології, навичок усного спілкування та сприйняття інформації на слух. Використання сучасних освітніх технологій, таких як онлайн-курси, інтерактивні платформи та симуляційні тренінги, значно підвищує ефективність навчання [3; 7].

Важливим чинником підвищення рівня мовної підготовки є мотивація військовослужбовців. Запровадження системи стимулів, включаючи можливості кар'єрного зростання, участь у міжнародних стажуваннях та матеріальне заохочення, сприяє зацікавленості у вивченні англійської мови. У цьому контексті мовна компетентність розглядається як важливий ресурс професійного розвитку та підвищення конкурентоспроможності військовослужбовців [4].

Отже, володіння англійською мовою є важливим чинником кар'єрного зростання військовослужбовців і необхідною умовою ефективної участі в міжнародній військовій співпраці. Воно забезпечує якісну комунікацію, доступ до професійної інформації та здатність діяти в багатонаціональному середовищі. Використання міжнародних стандартів, таких як STANAG 6001 [5], у поєднанні із сучасними методами навчання та мотиваційними механізмами сприяє підвищенню рівня мовної підготовки.

Таким чином, розвиток мовної компетентності не лише розширює професійні можливості військовослужбовців, а й підвищує ефективність і сумісність збройних сил у міжнародному середовищі.

Література:

1. Закон України «Про застосування англійської мови в Україні» від 06.06.2024 № 3788-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text> (дата звернення: 28.03.2026).
2. Укрінформ. Знання англійської мови стане обов'язковим для деяких військовослужбовців. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3942539-znanna-anglijskoi-movi-stane-obovazkovim-dla-deakih-vijskovosluzbovciv.html> (дата звернення: 28.03.2026).
3. Міністерство оборони України. Уряд запровадив обов'язкове знання англійської мови для військовослужбовців. URL: <https://mod.gov.ua/news/uryad-zaprovadiv-obov-yazkove-znannya-anglijskoyi-dlya-vijskovosluzhbovcziv-yaki-prohodyat-vijskovu-sluzhbu-za-kontraktom> (дата звернення: 28.03.2026).
4. Міністерство оборони України. Політика залучення, розвитку та утримання людського капіталу в секторі безпеки і оборони України. К. 2024. URL: <https://mod.gov.ua/diyalnist/normativno-pravova-baza/politika-zaluchennya-rozvitku-ta-utrimannya-lyudskogo-kapitalu-v-silah-oboroni> (дата звернення: 28.03.2026).
5. NATO. STANAG 6001: Language Proficiency Levels. URL: <https://natobilc.org/stanag-6001/> (дата звернення: 28.03.2026).
6. NATO. Education and Training. URL: <https://www.nato.int/en/what-we-do/deterrence-and-defence/education-and-training> (дата звернення: 28.03.2026).
7. European Commission. Multilingualism Policy. URL: https://translation.ec.europa.eu/languages-eu-why-multilingualism-matters/eu-multilingualism-policy-promoting-language-diversity-and-language-learning_en (дата звернення: 28.03.2026).

Тетяна МАЛІЄВА, викладачка НЮУ ім. Я. Мудрого

ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МАЙБУТНІМ ПРАЦІВНИКАМ У СФЕРІ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасному світі, що характеризується всесвітньою інтеграцією політики, економіки, культури та інформації, який дедалі більше піклується про безпеку, роль правоохоронців виходить за межі національних кордонів. Працівники правоохоронних органів повинні співпрацювати з міжнародними агенціями, брати участь у багатонаціональних операціях та взаємодіяти з представниками різних мов та культур. У цьому контексті володіння англійською мовою, яка вважається мовою міжнародної комунікації, стало незамінною професійною навичкою. Викладання англійської мови майбутнім правоохоронцям вимагає спеціалізованого та ретельно структурованого підходу, який узгоджує мовленнєвий розвиток з практичними вимогами їх подальшої роботи.

В основі цього підходу лежить концепція англійської мови для конкретних цілей (ESP). На відміну від загального викладання англійської, ESP розроблений для

задоволення потреб студентів у визначеній професійній сфері. Для майбутніх працівників у сфері правоохоронної діяльності він передбачає опанування не лише загальної комунікативної компетентності, а й володіння професійною лексикою, пов'язаною з кримінальним правом, криміналістикою, слідчими процедурами та громадською безпекою. Такі терміни, як 'evidence', 'custody', 'warrant', 'seizure', 'interrogation', слід розуміти як концептуально, так і контекстуально. Крім того, студенти повинні вміти точно використовувати таку термінологію у усній та письмовій комунікації, особливо у офіційних та процесуальних контекстах.

Однак, як показує практика, одного лише засвоєння словникового запасу недостатньо. Майбутні правоохоронці також повинні розвивати високий рівень комунікативної компетентності, що дозволить їм ефективно взаємодіяти у різних професійних ситуаціях. Це може включати опитування свідків, допит підозрюваних, надання інструкцій під час надзвичайних ситуацій або співпрацю з іноземними колегами. Щоб задовольнити ці потреби, методики викладання мають надавати пріоритет інтерактивному навчальному процесу, що переслідує визначені цілі. Рольові ігри, симуляції та вправи на основі сценаріїв особливо цінні, оскільки вони відтворюють реальні життєві ситуації та заохочують студентів застосовувати мови у значущих контекстах. Наприклад, імітація огляду місця злочину, затримання підозрюваного поліцією, надання свідчень в суді, тощо, можуть допомогти студентам одночасно розвивати мовленнєві та професійні навички.

Безсумнівно, не лише володіння мовленнєвими засобами, а й точність висловлювання мають величезне значення для роботи правоохоронця. Непорозуміння або неоднозначність може призвести до серйозних юридичних наслідків, включаючи неправомірні арешти або процедурні помилки. Тому викладання мови має наголошувати на граматичній точності, відповідному оформленні та чіткості висловлювання. Особливу увагу слід приділяти формальній мові, оскільки працівники правоохоронних органів зобов'язані спілкуватися в офіційних умовах. Навички письма особливо важливі в цьому питанні. Зокрема, правоохоронці повинні готувати широкий спектр документації, включаючи звіти про інциденти, показання свідків та офіційну кореспонденцію. Ці тексти мають бути чіткими, лаконічними, об'єктивними та вільними від неоднозначності. Тому викладання має включати структуровані письмові завдання, щоб допомогти студентам удосконалити письмову комунікацію.

Розуміння мови на слух – ще один важливий компонент ефективної комунікації в правоохоронних органах. Правоохоронці часто працюють в динамічних умовах, які потребують швидкого та точного оброблення усної інформації. Вони можуть стикатися з різними акцентами, частотою мовлення та рівнем чіткості, особливо при спілкуванні з неносіями. Щоб підготувати студентів до таких викликів, вправи для аудіювання повинні включати автентичні матеріали, такі як записані екстрені виклики, опитування та телефонне спілкування. Навчання з ведення нотаток, узагальнення та визначення ключової інформації може додатково підвищити здатність студентів адекватно реагувати в реальних ситуаціях.

Вимова та інтонація також відіграють ключову роль у забезпеченні ефективного спілкування. Чітка вимова необхідна не лише для розуміння, а й для передачі авторитету та професіоналізму. У правоохоронних органах спосіб, у який повідомлення подається, може суттєво впливати на те, як його сприймають. Наприклад, чіткі та спокійні інструкції під час кризи можуть допомогти деескалувати потенційно небезпечні ситуації. Отже, практика вимови має бути інтегрована в навчальну програму з акцентом на чіткість, наголоси та інтонацію, що відповідають різним комунікативним функціям.

Часто недооціненим, але надзвичайно важливим аспектом викладання англійської мови майбутнім правоохоронцям є розвиток міжкультурної компетентності. Працівники правоохоронних органів, за родом своєї діяльності, часто взаємодіють з людьми з різних культурних середовищ, з іншими стилями комунікації та соціальними нормами. Непорозуміння, що виникають через культурні відмінності, можуть заважати ефективному спілкуванню і, в деяких випадках, загострювати напругу. Тому викладання мови має включати елементи культурної обізнаності, заохочуючи студентів враховувати, як може відрізнитися використання мови залежно від контексту, а також застосовувати поважний та емпатійний підхід у взаємодії. Вивчення справи, дискусії та інші заходи можна використовувати для вивчення цих питань і розвитку критичного мислення.

Етичні міркування тісно пов'язані як з використанням мови, так і з професійною поведінкою. Правоохоронці повинні дотримуватися принципів справедливості, неупередженості та поваги до прав людини. Мова відіграє ключову роль у підтримці цих принципів, особливо у взаємодії з вразливими особами або в ситуаціях, пов'язаних із конфліктами. Викладання має включати етичні сценарії, які вимагають від студентів не лише думати, що сказати, а й як це правильно висловити. Це допомагає підкреслити важливість професіоналізму та відповідальності в комунікації.

Технології також можуть покращити процес викладання та навчання. Цифрові інструменти, такі як онлайн-симуляції, платформи для вивчення мов і мультимедійні ресурси, надають можливості для гнучкого та захоплюючого навчання. Наприклад, сценарії віртуальної реальності можуть занурювати студентів у реалістичні ситуації роботи правоохоронців, дозволяючи їм практикувати мовленнєві навички у безпечному та контрольованому середовищі. Аналогічно, онлайн-інструменти можуть використовуватися для спілкування з іноземними студентами та викладачами, сприяючи міжкультурному обміну.

Оцінювання в контексті ESP має відображати практичний характер навичок, що розвиваються. Традиційні іспити можуть доповнюватися оцінюваннями на основі результатів, такими, як усні презентації, оцінювання рольових ігор та письмових завдань. Безперервне оцінювання, включаючи формуючий зворотний зв'язок, особливо цінне для допомоги студентам у визначенні сфер для покращення та відстеження прогресу з часом. Критерії мають бути чітко визначені та узгоджені з професійними стандартами, щоб студенти оцінювалися не лише за їхніми

мовленнєвими здібностями, а й за здатністю ефективно застосовувати мову в контексті.

Нарешті, роль викладача є вирішальною для досягнення успішних результатів навчання. Викладачі повинні не лише добре володіти англійською мовою, а й розуміти контекст правоохоронної діяльності. Співпраця між викладачами іноземної мови і експертами в правоохоронній сфері може значно підвищити актуальність і достовірність змісту курсу. Викладачі також повинні застосовувати студентоорієнтований підхід, враховуючи різноманітні потреби, здібності та мотивації здобувачів освіти. Створюючи підтримуюче та захоплююче навчальне середовище, педагоги можуть заохочувати активну участь і формувати впевненість у використанні мови.

Слід відзначити, що викладання англійської мови майбутнім працівникам у сфері правоохоронної діяльності – це складне і багатогранне завдання, яке виходить за межі традиційного викладання мов. Воно вимагає цілеспрямованого підходу, який інтегрує лінгвістичні, професійні та міжкультурні компетенції.

Іван МАРТИНОВ, викладач КІ НГУ

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

У сучасних умовах реформування сектору безпеки й оборони України та активізації міжнародного військового співробітництва особливої актуальності набуває проблема ефективної іншомовної підготовки військовослужбовців, зокрема представників Національної гвардії України. Здатність до професійної іншомовної комунікації є необхідною умовою участі у спільних операціях, навчаннях, миротворчих місіях та міжвідомчій взаємодії з іноземними партнерами.

Процес навчання іноземної мови є складним і багатовимірним, оскільки відбувається внаслідок взаємодії особистості з освітнім середовищем і супроводжується змінами у знаннях, навичках і поведінці військовослужбовців. Важливим показником ефективності навчання є досягнення високих результатів, що відображають рівень сформованості професійно орієнтованої іншомовної компетентності.

У системі іншомовної підготовки військовослужбовців Національної гвардії України ключове значення має розвиток мовленнєвих навичок: аудіювання, говоріння, читання та письма. Особливу роль відіграє говоріння як основний інструмент оперативної комунікації у професійній діяльності. Говоріння передбачає не лише відтворення мовних одиниць, але й здатність швидко формулювати думки, передавати інформацію та реагувати на зміну ситуації в умовах обмеженого часу.

З огляду на це, ефективним підходом до навчання є комунікативний підхід, який орієнтований на формування практичних навичок використання мови в реальних або наближених до реальних умовах. Його застосування у військовій освіті передбачає активне використання методів моделювання професійної діяльності.

Зокрема, важливим елементом навчального процесу є **відпрацювання реальних комунікативних сценаріїв**, що максимально наближені до службових ситуацій. До таких належать:

- проведення інструктажів іноземною мовою (briefing/debriefing);
- координація дій підрозділу під час спільних операцій;
- передача оперативної інформації через радіозв'язок;
- взаємодія з іноземними військовими підрозділами під час навчань.

Особливу ефективність демонструє **відпрацювання бойових та службових сценаріїв**, у межах яких моделюються ситуації підвищеної складності, зокрема:

- реагування на кризові ситуації (евакуація, блокпости, перевірка документів);
- взаємодія з цивільним населенням та міжнародними місіями;
- дії в умовах обмеженого часу та інформаційної невизначеності;
- координація багатонаціональних підрозділів.

Такі сценарії дозволяють інтегрувати мовні знання з професійними навичками, що значно підвищує рівень готовності військовослужбовців до реальної комунікації.

Важливим компонентом навчання є також **імітаційні вправи для розвитку навичок говоріння (speaking drills)**. До них належать:

- рольові ігри (role-play), що відтворюють типові службові ситуації;
- ситуаційні діалоги з варіативними умовами;
- групові дискусії щодо прийняття рішень у змодельованих операціях;
- вправи на швидке реагування (rapid response drills), які формують навички спонтанного мовлення;
- інтерактивні симуляції з використанням цифрових технологій.

Застосування зазначених методів сприяє не лише розвитку мовленнєвих навичок, але й формуванню критичного мислення, здатності до командної взаємодії та прийняття рішень у стресових умовах.

Емпіричні спостереження свідчать, що використання комунікативного підходу з елементами сценарного моделювання дозволяє значно зменшити труднощі, пов'язані з вимовою, граматикою, словниковим запасом і розумінням мовлення. Це, у свою чергу, забезпечує підвищення рівня навчальних досягнень і формує впевненість у використанні іноземної мови у професійній діяльності.

Водночас ефективність іншомовної підготовки значною мірою залежить від якості організації освітнього процесу, професійної компетентності викладача та використання сучасних освітніх технологій. Викладач виступає не лише джерелом знань, але й модератором комунікативної діяльності, організатором навчального середовища та фасилітатором професійного розвитку здобувачів освіти.

Отже, іншомовна підготовка військовослужбовців Національної гвардії України повинна базуватися на поєднанні комунікативного підходу та практико-орієнтованих методів навчання, зокрема моделювання реальних і бойових сценаріїв та

використання імітаційних вправ. Такий підхід забезпечує формування ефективної іншомовної комунікативної компетентності, необхідної для виконання професійних завдань в умовах сучасних безпекових викликів.

Ростислав МІЛЕЙКО, НА СБ України

Ірина ХОМА, ст. викладач НА СБ України

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ПІДХОДИ

У сучасних умовах глобалізації, інтенсифікації міжнародного співробітництва та інтеграції України до світового безпекового простору істотно зростає роль іноземних мов. Особливого значення набуває англійська мова як ключовий інструмент професійної комунікації у секторі безпеки й оборони [1]. Вона використовується під час міжнародних навчань, спільних операцій, переговорних процесів і взаємодії з іноземними партнерами. У цьому контексті формування мотивації до вивчення іноземних мов постає як стратегічно важливе завдання системи військової освіти.

Мотивація розглядається як один із провідних чинників ефективності навчальної діяльності, оскільки визначає рівень пізнавальної активності здобувачів освіти, їхню зацікавленість у навчальному процесі та готовність долати труднощі [2]. Недостатній рівень мотивації суттєво знижує результативність навчання навіть за умов застосування сучасних педагогічних технологій. У військовому освітньому середовищі проблема мотивації набуває особливої актуальності у зв'язку зі специфічними умовами підготовки, зокрема обмеженими часовими ресурсами, високим рівнем навчального та службового навантаження, а також необхідністю поєднання професійної та освітньої діяльності.

У науковому дискурсі традиційно виокремлюють внутрішню та зовнішню мотивацію. Внутрішня мотивація ґрунтується на особистісному інтересі до вивчення мови, прагненні до саморозвитку та підвищення рівня професійної компетентності [2]. Натомість зовнішня мотивація формується під впливом зовнішніх чинників, зокрема службових вимог, необхідності складання іспитів, участі у міжнародних програмах та перспектив кар'єрного зростання. Оптимальне поєднання внутрішньої та зовнішньої мотивації забезпечує найвищу ефективність навчального процесу.

Важливим чинником підвищення мотивації є практична спрямованість навчання та його орієнтація на реальні умови професійної діяльності. Ефективним є використання автентичних матеріалів, що моделюють типові ситуації службового спілкування, а також інтерактивних методів навчання (рольові ігри, дискусії, кейс-метод, командна робота), які сприяють розвитку комунікативної компетентності та підвищують залученість здобувачів освіти. Суттєвий вплив на формування мотивації здійснюють сучасні цифрові технології, які забезпечують гнучкість і доступність

навчання, а також сприяють організації самостійної роботи та безперервному вдосконаленню мовних навичок [3].

Вагомим чинником мотивації виступає особистість викладача, його професійна компетентність і здатність формувати позитивне освітнє середовище. Водночас важливою є інституційна підтримка, спрямована на створення умов для навчання та стимулювання професійного розвитку.

Поряд із цим існують чинники, що негативно впливають на рівень мотивації, зокрема значне службове навантаження, дефіцит часу, стресові умови діяльності та недостатній рівень мовної підготовки.

Підвищення мотивації потребує комплексного підходу, що передбачає поєднання традиційних і дистанційних форм навчання, індивідуалізацію освітнього процесу та орієнтацію на професійні потреби здобувачів освіти.

Отже, мотивація до вивчення іноземних мов у секторі безпеки й оборони є ключовою складовою професійної підготовки фахівців. Вона визначає ефективність освітнього процесу та рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності. Формування стійкої мотивації потребує системного підходу, що враховує як індивідуальні особливості здобувачів освіти та сприяє готовності до виконання завдань у міжнародному безпековому середовищі.

Література:

1. Crystal D. English as a Global Language. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. 212 p.
2. Deci E. L., Ryan R. M. Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior. New York: Plenum Press, 1985. 371 p.
3. Harmer J. How to Teach English. Harlow: Longman, 2007. 288 p.

Юлія МОЗГОВА, НУОУ ім. І. Черняхівського

EXTRAMURAL ENGLISH AS A POWERFUL TOOL FOR ENHANCING CLASSROOM LANGUAGE LEARNING

In the modern operational environment, English proficiency is critical for achieving interoperability and tactical success. Nowadays, officers and cadets are gaining the most practical linguistic experience outside the classroom. Thus, ESL instructors need to pay attention to Extramural English (EE), which refers to all input and interaction with the English language that occurs outside the formal classroom and is independent of teacher-directed instruction. EE is self-directed and driven by learners' personal or professional interests. For military personnel, this means engagement with diverse media ranging from international defense news, NATO technical manuals, and cybersecurity blogs to tactical simulations and cross-cultural communication, which is acquired through doing rather than studying.

While the phenomenon of learning through real-life experience has existed as long as language itself, the term Extramural English did not appear until the early 21st century. Pia

Sundqvist (2009), who investigated how digital gaming and media consumption influenced English proficiency among young learners, popularized the term of Extramural English. Her work shifted the academic focus from ‘English as a school subject’ to ‘English as a lived experience’. The concept was researched during the 2010s, when the spread of high-speed internet and global social platforms changed language learning from a book-based activity into a highly immersive, interactive, and personalized process. In discussions of military education, the importance of the EE concept has risen in the last decade. As modern warfare becomes increasingly multinational, the shift from formal, static language training to dynamic, technology-supported language acquisition has become a priority for military institutions preparing military personnel for complex operations.

It is essential to take Extramural English into account in military institutes, as the profile of modern learners has also changed. Today’s cadets and officers arrive in the classroom not as complete beginners, but as individuals already immersed in a globalized, digital, and professional English-speaking environment. These learners often have a solid, though mostly informal, linguistic foundation, developed through exposure to international media, active participation in simulations, or personal experience gained during joint military exercises. Furthermore, the number of mobilized personnel with diverse civilian backgrounds, spanning technical and economic spheres, brings unique experiences into the language training environment. By acknowledging and leveraging these diverse interests and backgrounds, instructors can move away from one-size-fits-all drills and adopt more personalized, engaging approaches that connect with learners’ professional realities.

No one can deny the impact of Extramural English (EE) on the choice of approaches, techniques, and materials used in the classroom. Learners come into a classroom with a high level of operational fluency and professional vocabulary that often outpaces traditional textbooks. Cadets and younger officers demonstrate a high level of communicative competence; they are confident speakers and highly skilled listeners. However, this fluency often comes at the cost of formal accuracy. It can be explained by the fact that speedy, clear messages in the operational environment are more important than grammatically correct structures. Moreover, in most cases, learners have already developed their own effective strategies for language learning. For the instructor, the challenge lies in balancing these self-developed approaches with the need to achieve academic standards.

This evolution in learners’ language abilities results in a significant change in classroom dynamics. Modern learners are willing to bring interesting, real-world topics into the classroom. They may as well express dissatisfaction with outdated content in traditional course books. When a military can access the latest military documents and technological developments online, even a three-year-old textbook often feels irrelevant or ineffective for their professional development. Consequently, the classroom must become a place where military language learners can discuss, learn, and analyze modern content. This shift also acts as a powerful tool for reducing anxiety. Engaging with familiar colloquial and technical English helps learners feel more secure when studying complex topics. While this results in more active participation and readiness to engage in creative tasks, it creates a dilemma for a language instructor: encouraging the freedom to use authentic, interest-driven materials

while maintaining the discipline and grammatical accuracy required by educational standards.

To bridge the gap between Extramural English (EE) and classroom objectives, language instructors must step away from a teacher-centered, coursebook-oriented classroom. They should acquire the role of facilitators. The most effective strategy is the Bring-Your-Own-Content (BYOC) model, where instructors integrate student-sourced materials directly into the syllabus. By evaluating the material that cadets and officers are already consuming, instructors can develop these informal inputs into valid and effective classroom tasks. This approach keeps the studying program dynamic and helps move away from outdated textbook content towards live, high-stakes professional discourse.

Furthermore, instructors should implement the reflective debrief as a standard classroom tool. Since many learners have developed highly efficient language-learning habits, they should be encouraged to share these strategies. By creating space for students to discuss how they use specific tools, such as military simulation software or real-time international news feeds, to learn professional vocabulary, the instructor better understands learners' cognitive processes. This will lead to personalized coaching regarding learners' autonomy.

In the contemporary language-learning environment, Extramural English is no longer just a hobby or a habit. It is a crucial component of professional readiness that enables officers and cadets to cope with rapid digital information exchange. When an instructor accepts a learner's outside interests, the classroom becomes active and relevant.

Владислав МОЛЬЧЕНКО, ННІ ІБ СК НА СБ України

Ірина МИРОНОВА, ст. викладач НА СБ України

ІНШОМОВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Ефективність національної безпеки країни залежить не лише від високого рівня технічної та стратегічної підготовки, але й від іншомовної компетентності фахівців. Умови євроатлантичної інтеграції України вимагають від фахівців в безпековій та оборонній сфері здатність до швидкої та чіткої комунікації англійською мовою, яка є основною мовою союзників нашої країни. Тому, іншомовна підготовка стає одним із пріоритетних напрямів у системі підготовки кадрів для сфери національної безпеки.

Євроатлантична інтеграція України зумовлює необхідність удосконалення іншомовної підготовки фахівців у сфері безпеки, оскільки комунікація з представниками інших країн НАТО та Європейського Союзу здійснюється іноземною мовою. Розуміння культурних особливостей, знання специфічної термінології та досконале володіння мовою дозволяють українським фахівцям ефективно взаємодіяти з міжнародними партнерами, брати участь у багатосторонніх операціях, тренуваннях та конференціях [1, с. 19].

Основним підходом до іншомовної підготовки виділяється комунікативний підхід, що передбачає навчання через практичне використання мови в реальних ситуаціях. Під час навчання моделюються різні робочі ситуації, що дозволяє фахівцям засвоювати лексику та граматичні структури, а також вчитися ефективно реагувати на виклики. Інтерактивні методи навчання, такі як симуляції, онлайн-курси та тренінги з носіями мови, забезпечують можливість активної комунікації та сприяють швидкому засвоєнню нових знань. Онлайн-платформи пропонують курси з безпеки, які містять лексику англійської мови, спеціально розробленої для професіоналів у цій сфері. Таке навчання поєднує теоретичне навчання з практикою: фахівці беруть участь у створенні проектів, що включають аналіз міжнародних документів та розробку стратегій безпеки, які потребують використання іноземної мови на достатньому рівні. Так, студенти та курсанти які навчаються у вищих військових навчальних закладах можуть працювати над проектами, пов'язаними з розробкою планів реагування на надзвичайні ситуації.

Однак, під час впровадження ефективної іншомовної підготовки постають значні виклики та непорозуміння. Недостатнє фінансування програм, яке суттєво обмежує доступ до сучасних навчальних методів і матеріалів. Без достатньої підтримки з боку держави та приватних інституцій, освітні заклади не мають можливості впроваджувати нові технології, залучати кваліфікованих викладачів та оновлювати навчальні матеріали. Це зумовлює невідповідність курсів сучасним вимогам і стандартам, і негативно впливає на якість підготовки фахівців. Ненормований графік працівників безпекової та оборонної сфери часто заважає їм приділяти достатньо часу для навчання та підвищення їхньої кваліфікації. Більшість з них задіяні у виконанні термінових та спеціальних завдань, що вимагають значних зусиль та ресурсів, а також часто працюють у тяжких та стресових умовах. Можливість відвідувати іншомовні курси або проходити тренінги та підвищувати кваліфікацію виявляється вкрай обмеженою.

Реалізація ефективної іншомовної підготовки вимагає не тільки змін у навчальних програмах, але й системного підходу. Так, іноземні добровольці інтернаціонального легіону займають значну чисельність в українській армії. Саме іншомовна підготовка українських воїнів може не лише покращити комунікацію всередині підрозділів, а й із суміжниками на спільних завданнях. Фахівці з іноземних приватних військових компаній та спецпризначенці з різних структур передають досвід або навички поведінки зі зброєю та спеціальними приладами. Такий підхід не тільки удосконалює бойові вміння нашої еліти, а й розвиває вузькопрофільну комунікацію. Допомога українських фахівців в сфері антидронові безпеки на Близькому Сході демонструє ефективну взаємодію з іноземними країнами в різних умовах.

Отже, іншомовна підготовка фахівців сфери безпеки та оборони є необхідною умовою для забезпечення ефективної взаємодії з союзниками України. Враховуючи сучасні виклики, загрози та реалії, така підготовка та взаємодія не лише підвищуватиме рівень фахівців, але й сприятиме зміцненню національної безпеки країни в умовах міжнародної співпраці з союзниками. Завдяки використанню

сучасних підходів до іншомовного навчання, таких як комунікативний метод та інтерактивні технології, можна значно підвищити рівень іншомовної підготовки фахівців та вистояти в ці дуже складні часи для нашої країни.

Література:

1. Андріянова Н. Вільне володіння англійською мовою військовослужбовців Збройних Сил України запорука сильної європейської армії. *Військова освіта*. 2020. № 1. С. 18-24. URL: <https://znp-vo.nuou.org.ua/issue/view/12366> (дата звернення: 20.03.2026).

Микита НЕСТЕРОВ, ННІ ІБ СК НА СБ України

Ірина МИРОНОВА, ст. викладач НА СБ України

ЛІНГВІСТИЧНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДО УЧАСТІ В МІЖНАРОДНИХ МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЯХ

У контексті сучасної глобалізації та зростання кількості локальних збройних конфліктів роль міжнародних миротворчих місій стає визначальним фактором стабілізації безпекового середовища. Для України, яка активно інтегрується до євроатлантичних структур безпеки, участь у миротворчих операціях ООН і НАТО актуалізується як стратегічний пріоритет. Ефективність виконання функцій у багатонаціональному середовищі безпосередньо залежить від рівня оперативної сумісності, де лінгвістична підготовка фахівців виступає базовим інструментом професійної комунікації та міжкультурної медіації.

Аналіз сучасної практики миротворчої діяльності свідчить, що мовна компетенція фахівця сектору безпеки не обмежується лише знанням лінгвістичних структур, а охоплює вільне володіння специфічним військовим і поліцейським дискурсом. Як зазначає Ю. Ненько, іншомовна освіта в безпековому секторі сьогодні стикається з викликом адаптації традиційних академічних методів до жорстких вимог оперативної обстановки [3, с. 106]. Ключовим дескриптором у цьому контексті виступає стандарт НАТО STANAG 6001, який регламентує рівні володіння іноземною мовою для військовослужбовців країн-членів Альянсу та партнерів.

Емпіричний досвід миротворчих місій у Косово, Ліберії, Кот-д'Івуарі та інших регіонах переконливо демонструє, що пріоритетними для фахівця є розвинені навички спонтанного усного мовлення та аудіювання в екстремальних умовах оперативної обстановки. О. Сергієнко акцентує увагу на тому, що для досягнення цільового рівня підготовки у вищих військових навчальних закладах доцільно імплементувати особистісно орієнтований підхід та інтерактивні методики навчання [1, с. 1]. Це передбачає професійно спрямоване моделювання ситуацій, зокрема: ведення переговорів на контрольно-пропускних пунктах, координацію спільних патрулювань із представниками іноземних контингентів, ведення службової документації за стандартами ООН та комунікацію з місцевим населенням з метою деескалації конфліктів.

Фундаментальне значення у підготовці фахівців має правовий контекст миротворчості. Дослідження О. Рудакевича підкреслює, що сучасні миротворчі операції реалізуються на основі складних міжнародно-правових актів та мандатів Ради Безпеки ООН [2, с. 12]. Відповідно, фахівець сектору безпеки повинен на високому рівні володіти терміносистемою міжнародного гуманітарного права для адекватної інтерпретації правил застосування сили та протоколів взаємодії з цивільним населенням. Лінгвістична неточність у розумінні цих регламентів чи помилка в їх трансляції підлеглому особовому складу може призвести до стратегічних прорахунків, міжнародних скандалів та прямої загрози життю персоналу й цивільних осіб.

Дискусійним питанням залишається специфіка викладання іноземних мов у відомчих закладах сектору безпеки, де нерідко виникає колізія між принципами академічної свободи викладача та жорсткою ієрархічною структурою мілітаризованої установи [3, с. 106]. Для нівелювання цього бар'єру та підвищення прагматики навчання необхідно системно впроваджувати елементи ESP (English for Specific Purposes), акцентуючи увагу на вузькоспеціалізованому контенті. Зокрема, це стосується розробки модулів з авіаційної англійської мови для екіпажів вертолітних підрозділів та засвоєння специфічної термінології гуманітарного розмінування для інженерних груп [2, с. 34].

Особливу увагу слід приділити самотійній роботі курсантів та офіцерів. У сучасних умовах цифровізації освіти вона стає дієвим інструментом інтенсифікації навчання. Використання мультимедійних платформ та симуляційних програм дозволяє формувати мовну активність поза аудиторним часом, що є критичним для стислих термінів підготовки перед ротацією [1, с. 1].

Лінгвістична підготовка фахівців сектору безпеки постає невід'ємною складовою їхньої професійної придатності до участі в міжнародних миротворчих операціях. Цей процес має ґрунтуватися на системному впровадженні стандартів STANAG 6001 у навчальні плани всіх рівнів підготовки, що забезпечує єдиний підхід до оцінки мовних компетенцій. Важливе значення має інтеграція лінгвістичного навчання з вивченням міжнародно-правових засад миротворчості, оскільки це дозволяє фахівцям оперувати фаховою термінологією в межах правового поля ООН та НАТО. Окрім того, ефективність підготовки підвищується завдяки застосуванню інтерактивних методів, які імітують реальні умови виконання миротворчих завдань і сприяють формуванню практичних навичок комунікації в екстремальних ситуаціях. Перспективи подальших досліджень вбачаються у розробці спеціалізованих курсів, що враховуватимуть регіональну специфіку майбутніх місій, де, поряд із володінням англійською мовою, критично важливими є навички міжкультурної взаємодії в кризових регіонах світу.

Література:

1. Сергієнко О. О. Сучасні методи викладання англійської мови у вищих військових навчальних закладах. *Академічні візії*. 2024. № 38. С.1-8. URL:<https://academy->

[vision.org/index.php/av/article/view/1535](https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1535)<https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1535>
(дата звернення: 15.03.2026).

2. Рудакевич О. Я. Миротворчі місії ООН: міжнародно-правові засади та роль у припиненні воєнних конфліктів : кваліфікаційна робота магістра. Тернопіль : ЗУНУ, 2024. 56 с. URL:<https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/32508e9c-7451-4409-87e2-84e5809f4af9/content><https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/32508e9c-7451-4409-87e2-84e5809f4af9/content> (дата звернення: 16.03.2026).
3. Ненько Ю. П. Іншомовна освіта фахівців безпекового сектору як чинник успішної міжнародної взаємодії. *Теоретична і дидактична філологія* : зб. наук. праць, м. Переяслав, 2025. № 39. С. 106-117. 374с. URL:<https://ehsupir.uhsp.edu.ua/8989898989/7926><https://ehsupir.uhsp.edu.ua/8989898989/7926> (дата звернення: 17.03.2026).

Євгенія ОПАЦЬКА, ст. викладач НА СБ України

Ірина ХОМА, ст. викладач НА СБ України

ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У сучасних умовах глобалізації та посилення міжнародної взаємодії у сфері безпеки особливого значення набуває іншомовна підготовка фахівців сектору безпеки та оборони. Міжнародна співпраця у сфері безпеки передбачає активну комунікацію між представниками різних держав, що зумовлює необхідність володіння іноземними мовами як важливим інструментом професійної діяльності.

Англійська та французька мови традиційно посідають вагоме місце у міжнародному дипломатичному та політичному дискурсі. Вони використовуються у діяльності міжнародних організацій, у дипломатичному спілкуванні та у процесі міждержавної комунікації. У зв'язку з цим володіння англійською та французькою мовами сприяє розширенню професійних можливостей фахівців сектору безпеки, підвищує ефективність їхньої участі у міжнародних програмах співробітництва та забезпечує доступ до професійної інформації іноземною мовою. У сучасній лінгводидактиці іншомовна підготовка загалом розглядається як процес формування іншомовної комунікативної компетентності, що передбачає здатність особистості ефективно використовувати іноземну мову у різних комунікативних ситуаціях [1]. Водночас у системі професійної освіти особливого значення набуває формування саме професійно-орієнтованої іншомовної комунікативної компетентності, яка забезпечує здатність використовувати знання іноземної мови та мовленнєві навички в особистій професійній діяльності. У контексті зазначеної вище освіти важливого значення набуває формування професійно-орієнтованої іншомовної компетентності, яка включає комунікативну, міжкультурну та перекладацьку складові [1].

Актуальність дослідження, таким чином, зумовлена необхідністю вдосконалення методичних підходів до навчання англійської та французької мов у системі підготовки фахівців сектору безпеки, зокрема з урахуванням специфіки навчання дорослих слухачів. Метою дослідження є аналіз лінгводидактичних засад формування професійно-орієнтованої іншомовної комунікативної та перекладацької компетентностей фахівців сектору безпеки у процесі навчання іноземної мови.

У сучасній методиці навчання будь-яких іноземних мов іншомовна комунікативна компетентність розглядається як інтегративна характеристика особистості, що включає мовну, мовленнєву, соціокультурну та стратегічну складові [1]. Вона передбачає не лише знання системи мови загалом, але й здатність використовувати її засоби відповідно до комунікативної ситуації, соціального контексту та прагматичних умов спілкування.

У професійній підготовці фахівців сектору безпеки особливого значення набуває професійно-орієнтована комунікативна компетентність, що передбачає здатність здійснювати іншомовну комунікацію у межах спеціалізованого професійного дискурсу. Йдеться про володіння фаховою термінологією, уміння працювати з інформаційними матеріалами іноземною мовою, брати участь у міжнародних консультаціях, а також здійснювати професійну взаємодію з іноземними партнерами. Англійська та французька мови у цьому контексті виступають важливим засобом міжнародної комунікації, оскільки вона широко використовується у дипломатичному та політичному дискурсі. Їх опанування сприяє розвитку професійної мобільності фахівців сектору безпеки та забезпечує ефективну участь у міжнародних безпекових ініціативах та програмах співробітництва.

У процесі навчання іноземної мови дорослих слухачів, зокрема англійської та французької, важливу роль відіграє застосування саме *комунікативного підходу*, що передбачає орієнтацію навчального процесу на формування практичних мовленнєвих навичок. У межах цього підходу мова розглядається передусім як засіб комунікації, а навчання спрямоване на розвиток здатності використовувати англомовні та франкомовні ресурси у реальних ситуаціях спілкування [3].

Комунікативна методика передбачає застосування інтерактивних форм навчання, серед яких особливе місце посідають:

- рольові та ділові ігри;
- моделювання професійних ситуацій;
- дискусії;
- проблемно-комунікативні завдання;
- аналіз автентичних текстів.

Використання таких методів дозволяє створити навчальне середовище, максимально наближене до умов реальної професійної діяльності. Зокрема, моделювання ситуацій міжнародних переговорів або міжвідомчої взаємодії сприяє формуванню навичок аргументації, ведення професійного діалогу та ефективної комунікації.

Важливим компонентом іншомовної підготовки є також формування *перекладацької компетентності*, яка передбачає здатність здійснювати адекватну

передачу змісту тексту з однієї мови на іншу з урахуванням лінгвістичних, культурних та прагматичних особливостей. У професійній діяльності фахівців сектору безпеки перекладацькі навички можуть бути необхідними під час роботи з аналітичними матеріалами, міжнародними документами, інформаційними повідомленнями та іншими текстами іноземною мовою. Формування перекладацької компетентності передбачає розвиток навичок роботи з фаховою термінологією, аналізу тексту, визначення перекладацьких трансформацій та адаптації змісту тексту відповідно до норм мови перекладу. У цьому контексті важливим є використання навчальних завдань, спрямованих на переклад професійно-орієнтованих текстів, аналіз перекладацьких рішень та порівняння мовних структур, а також використання автентичних матеріалів, що відображають сучасний міжнародний дискурс. До таких належать документи міжнародних організацій, аналітичні статті, офіційні повідомлення та суспільно-політичні тексти та інформаційні повідомлення сучасних ЗМІ англійською та французькою мовами [3]. Робота з такими матеріалами сприяє засвоєнню спеціалізованої лексики та формуванню навичок аналітичного читання.

Не менш важливим аспектом іншомовної підготовки є розвиток *міжкультурної комунікативної компетентності*, що передбачає розуміння культурних норм, комунікативних стратегій та особливостей мовленнєвої поведінки представників різних мовних спільнот [4].

Особливу увагу у процесі іншомовної підготовки слід приділяти специфіці навчання саме дорослих слухачів. Відповідно до теорії андрагогіки, дорослі здобувачі освіти характеризуються високим рівнем навчальної мотивації та орієнтацією на практичне застосування отриманих знань у професійній діяльності [5]. Тож навчання іноземної мови повинно бути максимально професійно-спрямованим і базуватися на використанні проблемно-комунікативних завдань.

Таким чином, поєднання комунікативного підходу, професійно-орієнтованого змісту навчання та використання автентичних матеріалів створює ефективні умови для формування іншомовної комунікативної компетентності фахівців сектору безпеки. Формування професійно-орієнтованої іншомовної комунікативної компетентності є важливим завданням сучасної мовної освіти у сфері підготовки фахівців сектору безпеки. Іноземна мова у цьому контексті, виступає важливим інструментом міжнародної професійної комунікації. Використання комунікативного підходу, інтерактивних методів навчання та автентичних матеріалів сприяє розвитку практичних мовленнєвих навичок, необхідних для ефективної професійної діяльності у міжнародному середовищі. Перспективним напрямом подальших досліджень є розробка навчальних програм з іноземної мови для навчання фахівців сектору безпеки на спеціалізованих курсах із урахуванням сучасних тенденцій розвитку міжнародної комунікації та перекладацької діяльності та інтеграція сучасних цифрових технологій у процес іншомовної підготовки.

Література:

1. Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.

2. Richards J. C., Rodgers T. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge : Cambridge University Press, 2014. 410 p.
3. Cuq J.-P., Gruca I. Cours de didactique du français langue étrangère et seconde. Grenoble : Presses Universitaires de Grenoble, 2005. 452 p.
4. Byram M. Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence. Clevedon : Multilingual Matters, 1997. 124 p.
5. Knowles M. The Adult Learner: A Neglected Species. Houston : Gulf Publishing, 1984. 312 p.

Ірина ПРОЖЕНКО, ст. викладач, НаУКМА, НА СБ України

Ярослава ФЕДОРІВ, доцент НаУКМА

Марія ФЕДОРІВ, ст. викладач НаУКМА

Ірина СЕМ'ЯНКІВ, ст. викладач НаУКМА

ТРАНСЛІНГВАЛЬНІ ПРАКТИКИ В ЦИФРОВОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Сучасна вища освіта пріоритетизує вільне володіння англійською мовою з метою сприяння академічній співпраці на міжнародному рівні, проте під час висловлення складних спеціальних знань іноземною мовою студенти постають перед значними когнітивними проблемами. У той час як традиційна педагогіка тривалий час дотримувалася монолінгвального принципу («лише англійська» під час занять), сучасні дослідження [2; 9] ставлять під питання практику виключення рідної мови студента (L1), не вважаючи її найбільш ефективним підходом до оволодіння іноземною мовою (L2). Натомість новітні дослідження свідчать, що стратегічне використання наявних лінгвістичних знань студента, тобто крос-лінгвальний підхід, може прискорити розвиток іншомовних навичок.

Транслінгвальне навчання передбачає гнучке використання декількох мовних ресурсів водночас, припускаючи, що багатомовні студенти не оперують окремими мовними системами, а покладаються на інтегрований лінгвістичний репертуар для організації ідей та побудови смислів [3]. Отже, інклюзивна стратегія транслінгвізму вбачається як дієвий інструмент для вдосконалення викладання англійської мови для академічних цілей (EAP). Це особливо актуально в українському контексті, де рідна (українська) мова слугує когнітивним ресурсом, а не «інтерференцією». Відтак, за умов, коли в закладах вищої освіти України студенти змушені долати високе когнітивне навантаження, українська мова може виконувати функцію фундаменту для формування англомовної академічної компетентності.

На сучасному етапі трозвитку технологій вивчення англійської мови динамічно поєднує когнітивні ресурси та цифрові інструменти. Як зазначають Хо та Тай [4, с. 1-22], цифрові технології виступають посередниками у складних процесах смислотворення. Студенти можуть використовувати генеративний ШІ та машинний переклад не лише замість процесу навчання, але й для опанування багатомовної академічної грамотності. Спостерігається тенденція, коли студенти надсилають

запити до великих мовних моделей (LLM) українською мовою, а потім перекладають їх англійською. Проте найчастіше LLM генерують більш надійні відповіді, якщо промпти (вказівки) відразу надаються англійською мовою. Дослідження застосування цих ресурсів студентами виявляє перехід від монологічних уявлень до багатомовних реалій.

Результати опитування демонструють складний лінгвістичний профіль респондентів. Хоча більшість (61,4%) заявляють про прагнення до повного занурення в мовне середовище шляхом «мислення та написання текстів безпосередньо англійською мовою», значна частка – 30% – експліцитно використовують гібридну стратегію транслінгвізму. Крім того, 70,2% опитаних регулярно порівнюють українську та англійську термінологію для забезпечення точності викладу.

Дані опитування підтверджують очікувані перешкоди, зумовлені структурними розбіжностями у мовах L1/L2: між гнучкою системою відмінювання (українська мова) та жорстким синтаксисом із використанням артиклів (англійська мова).

Грамматика та синтаксис: 44,7% студентів мають труднощі з використанням артиклів та дієслівних аспектів, тоді як 41,2% вважають проблемними прийменники та відмінки.

Термінологічне зіставлення: Високий показник випадків порівняння термінології (майже 98% роблять це принаймні «іноді») свідчить про високий рівень металінгвістичної обізнаності. Студенти активно зіставляють нові терміни з наявними українськими концептами для збереження академічної точності; цей процес узгоджується з теорією подвійного кодування А. Пайвіо [6] та сучасними дослідженнями білінгвальної грамотності [5].

Ключовим є висновок про роль штучного інтелекту (ШІ) у процесі транслінгвізму. Хоча 64% використовують такі інструменти, як DeepL, для перекладу, 31,6% застосовують ШІ для пояснення граматичних правил англійської мови українською. Це корелює з нещодавніми дослідженнями [8, с. 112-129], згідно з якими опосередкований ШІ транслінгвізм створює більш інклюзивні, орієнтовані на студента практики вивчення англійської мови як іноземної (EFL). Таким чином, ШІ функціонує як «білінгвальний тьютор», долаючи розрив між мовами шляхом надання пояснень рідною мовою (L1) щодо аспектів мови, яка вивчається (L2). Студенти стратегічно використовують ці інструменти для перевірки «природності» мовлення (46,5%) та перекладу складних конструкцій (37,7%).

Існує чіткий запит на створення середовища, сприятливого для транслінгвізму. Майже 60% респондентів вважають, що викладачі мають дозволяти використання української мови на етапах мозкового штурму. Це підтверджує теорію «емоційної підтримки» (emotionalscaffolding) [1, с. 1-20], згідно з якою транслінгвізм значно сприяє позитивним емоціям від досягнень та знижує рівень тривожності в аудиторіях EFL. Крім того, 30,7% опитаних зазначили, що білінгвальна політика підвищує їхню впевненість, утворюючи рідну мову як ефективний аналітичний інструмент.

Результати дослідження свідчать, що перехід від українського до англійського академічного письма не є лінійним процесом, а є багатовимірною білінгвальною

практикою. Рідна мова залишається життєво важливим когнітивним «риштуванням» (scaffold), що сприяє формулюванню складних ідей [7, с. 760-770].

Досліджуючи стратегічне використання рідної мови (L1) та появу штучного інтелекту як посередницького інструменту, наша робота здійснює внесок у більш цілісне розуміння багатомовних академічних практик. Отримані дані свідчать про те, що впровадження транслінгвізму та підтримка цифрової інтеграції можуть підвищити як лінгвістичну точність, так і впевненість студентів у контексті вивчення англійської мови для академічних цілей.

Література:

1. Back M., Han M., Weng S.-C. A. Emotional scaffolding for emergent multilingual learners through translanguaging: Case stories. *Language and Education*. 2020. Vol. 34, No. 1. P. 1-20. URL: <https://doi.org/10.1080/09500782.2020.1744638> (дата звернення: 27.03.2026).
2. Cenoz J., Gorter D. Pedagogical translanguaging: Theoretical and empirical perspectives. Cambridge University Press, 2024. URL: <https://www.researchgate.net/publication/368324530> (дата звернення: 27.03.2026).
3. García O., Li Wei. *Translanguaging: Language, bilingualism and education*. 2nd ed. Palgrave Pivot, 2025. URL: <https://doi.org/10.1057/9781137385765> (дата звернення: 27.03.2026).
4. Ho J., Tai K. W. H. Translanguaging in digital learning: The making of translanguaging spaces in online English teaching videos. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*. 2021. Vol. 27, No. 2. P. 1-22. URL: <https://doi.org/10.1080/13670050.2021.2001427> (дата звернення: 27.03.2026).
5. Mayer R. E. *The Cambridge handbook of multimedia learning*. 4th ed. Cambridge University Press, 2025. URL: <https://doi.org/10.1017/9781108888264> (дата звернення: 27.03.2026).
6. Paivio A. *Mental representations: A dual coding approach*. Oxford University Press, 1986. URL: <https://www.researchgate.net/publication/359588183> (дата звернення: 27.03.2026).
7. Storch N., Wigglesworth G. Is there a role for the L1 in L2 task-based interaction? *TESOL Quarterly*. 2003. Vol. 37, No. 4. P. 760-770. URL: <https://www.researchgate.net/publication/228007278> (дата звернення: 27.03.2026).
8. Sultana S. Decolonizing English language teaching through AI-mediated translanguaging. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*. 2025. Vol. 46, No. 2. P. 112-129. URL: <https://www.researchgate.net/publication/396015985> (дата звернення: 27.03.2026).
9. Tai K. W. H. *Translanguaging in English medium instruction: Research, theory and practice*. Springer Nature, 2024. URL: <https://www.researchgate.net/publication/372775825> (дата звернення: 27.03.2026).

Марина РЯБЧУК, викладач КІ НГУ

ДЕКОНСТРУКЦІЯ УЯВЛЕННЯ ПРО ВИКЛАДАННЯ ЯК «ПОКЛИКАННЯ» У СИСТЕМІ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ

У сучасних умовах безпекових викликів, спричинених повномасштабною військовою агресією проти України, іншомовна підготовка фахівців сектору безпеки й оборони набуває не лише освітнього, а й стратегічного значення. Вона забезпечує

ефективну міжкультурну взаємодію, участь у міжнародних операціях, інтеграцію до євроатлантичних структур, а також оперативну комунікацію в багатомовному професійному середовищі. У цьому контексті особливої уваги потребує роль викладача іноземної мови як ключового суб'єкта формування іншомовної компетентності. Водночас усталене уявлення про викладання як «покликання» (teaching as a calling) потребує критичного переосмислення, оскільки воно істотно впливає на організацію освітнього процесу та професійний статус викладача.

Концепт викладання як покликання історично пов'язаний із гуманістичною традицією освіти, де педагог розглядається як носій моральних цінностей, наставник і провідник знань. У сучасному дискурсі це уявлення трансформується у вимогу наявності у викладача певних «вроджених» якостей, таких як емпатія, відданість, стійкість до стресу, ентузіазм і прагнення до самореалізації через навчання інших. У системі іншомовної підготовки фахівців сектору безпеки й оборони ці вимоги додатково посилюються специфікою контингенту здобувачів освіти, які часто мають досвід служби, перебувають у стані підвищеного психологічного навантаження та потребують не лише мовної, а й комунікативно-культурної адаптації.

Однак ідеалізація викладання як покликання має низку системних негативних наслідків. Передусім вона легітимізує надмірне професійне навантаження викладачів. У військових і спеціалізованих освітніх установах викладач іноземної мови виконує широкий спектр функцій: навчальну, методичну, перекладацьку, консультативну, а часто й психологічну підтримку слухачів. За відсутності належного ресурсного забезпечення та інституційної підтримки це призводить до хронічного перевантаження, що сприймається як «норма» саме через домінування ідеї покликання.

Крім того, концепція «покликання» сприяє індивідуалізації відповідальності за системні проблеми освіти. Недоліки навчальних програм, невідповідність змісту навчання сучасним потребам сектору безпеки, обмежений доступ до автентичних матеріалів або недостатнє фінансування часто залишаються поза критичним аналізом, оскільки фокус зміщується на особисті якості викладача. У результаті будь-які труднощі в освітньому процесі інтерпретуються як наслідок «недостатньої відданості» або «професійної непридатності» педагога.

Особливо показовою є трансформація ключових професійних якостей викладача у контексті цієї концепції. Так, емпатія, яка є важливою складовою ефективної педагогічної взаємодії, у реальних умовах часто перетворюється на джерело емоційного виснаження. У роботі з військовослужбовцями викладач змушений враховувати психологічні травми, стресові стани та специфічні комунікативні потреби слухачів, що потребує додаткових ресурсів і підтримки. Аналогічно, стійкість (resilience) інтерпретується не як здатність до адаптації в умовах змін, а як обов'язок постійно витримувати несприятливі умови праці. Мотивація та «професійна пристрасть» (passion) використовуються як інструменти самообґрунтування необхідності працювати понаднормово, що призводить до поступового професійного вигорання.

У контексті інтеграції України до міжнародного безпекового простору іншомовна підготовка повинна відповідати принципам професіоналізації та стандартизації. Зокрема, важливим є впровадження компетентнісного підходу, орієнтація на стандарти НАТО (STANAG 6001), використання сучасних методик викладання (CLIL, task-based learning), а також розвиток цифрових навичок у сфері мовної підготовки. У таких умовах концепція викладання як покликання вступає у суперечність із вимогами до викладача як до висококваліфікованого фахівця, діяльність якого повинна базуватися на чітко визначених професійних стандартах, а не на абстрактних моральних імперативах.

Важливим аспектом є також вплив зазначеної концепції на міжособистісні відносини в освітньому середовищі. Ідеалізація викладача як «носія покликання» формує асиметричну модель взаємодії, де від нього очікується безумовна відданість, терпіння та самопожертва, тоді як інституційні умови залишаються поза критикою. Це ускладнює формування партнерських відносин між викладачем і здобувачами освіти, які є необхідною умовою ефективного навчання, особливо в контексті дорослої аудиторії сектору безпеки й оборони.

З огляду на зазначене, доцільним є переосмислення ролі викладача іноземної мови через відмову від дихотомії «покликання – професія». Викладач повинен розглядатися як фахівець, який поєднує професійні компетентності, педагогічну майстерність і особистісну мотивацію, але не зобов'язаний компенсувати системні недоліки освітнього середовища за рахунок власних ресурсів. Такий підхід передбачає необхідність інституційних змін, зокрема: оптимізацію навчального навантаження, підвищення рівня матеріального забезпечення, розвиток системи підвищення кваліфікації, а також впровадження механізмів психологічної підтримки викладачів.

Отже, деконструкція уявлення про викладання як покликання є важливим кроком у напрямі підвищення ефективності іншомовної підготовки фахівців сектору безпеки й оборони. Вона дозволяє перейти від ідеалізованого, але обмежувального бачення професії до системного підходу, орієнтованого на якість освіти, добробут викладача та реальні потреби сучасного безпекового середовища. У довгостроковій перспективі це сприятиме формуванню більш стійкої, ефективної та адаптивної системи мовної підготовки, здатної відповідати викликам сучасності.

Тетяна СЕРГІЄНКО доцент НАСВ ім. гетьмана П. Сагайдачного

Олена НЕКЛЕСА НАСВ ім. гетьмана П. Сагайдачного

**BOARD AND ROLE-PLAYING GAMES: METHODOLOGICAL RATIONALE
FOR SELECTING GAME-BASED TOOLS IN DEVELOPING MILITARY
PROFESSIONAL COMPETENCIES IN ACCORDANCE WITH NATO
STANDARDS**

In the context of modern network-centric warfare, officer training requires not only the acquisition of procedural knowledge, but also the development of adaptive thinking. Traditional lecture-based approaches do not ensure an appropriate level of both hard and soft skills essential for contemporary operational environments. In this regard, game-based learning serves as an effective tool for intensifying the educational process.

The research hypothesis is based on the premise that wargames and role-playing games (RPGs) fulfill different but complementary didactic tasks.

The use of game-based methods in military training has been studied by both the Ukrainian and international scholars. In particular, Peter Perla defines wargaming as not a prediction of the future, but as a tool for comprehension of correlation between decisions and their effects. He states that wargaming is “a dynamic model of conflict,” where rules function as objective constraints [2] (confirming the hypothesis regarding Hard Skills).

James F. Dunnigan emphasizes the didactic role of tabletop games as “paper computers” that allow cadets to “experience” dozens of combat situations in a short time, minimizing the cost of mistakes [4].

At the same time, Gary Steinhoff researches role-playing aspect (RPG), stating that the development of an officer’s “moral compass” and ethics is impossible without immersion in role-based interaction. He refutes the notion that dry tactics alone are sufficient for victory, emphasizing the priority of the “human factor.”

Philip Sabin outlines the advantages of visual game-based models over theoretical models for understanding geospatial factors in combat [3].

Among the Ukrainian researchers, V. Telipko and O. Baranov highlight the importance of game-based methods as a tool for overcoming the psychological barrier between theoretical knowledge of regulations and practical command experience [5].

Particularly noteworthy is V. Telipko’s approach, justifying the transition from reproductive learning to simulation-game-based learning, where a game enables a cadet not simply to “memorize” an algorithm, but to “put it into practice”, transforming theoretical knowledge into professional skills even at the training stage.

When analyzing board games specifically, it is worth mentioning the research by Philip Sabin, who argues that board-based visualization improves understanding of geospatial factors better than any lecture. Board games (Wargaming) focus on developing Hard Skills, namely: Situational Awareness – the ability to act under conditions of information asymmetry; they foster Resource Management – an understanding of a unit’s operational capabilities; and they hone Terrain Analysis skills in accordance with STANAG requirements.

In other words, while simulating the physical parameters of combat (time, distance, fire impact), critical thinking and operational literacy are developed.

When analyzing tabletop games specifically, it is worth mentioning the research by Jane McGonigal, which emphasizes that role-playing experience creates “strong neural connections” through emotional engagement, which is critical for decision-making under fire. Role-playing games focus on soft skills and help develop time-critical decision-making, specifically the ability to issue concise orders under stress (decision-making under pressure); trains NPC Interaction (Interaction with Non-Player Characters) – the skill of

negotiating with the civilian population and the media (Civil-Military Cooperation (CIMIC)) – and develops Leadership Checks – an understanding of the psychological state of subordinates (Human Factor Resilience).

Thus, by simulating interpersonal interactions (order – execution, stress – reaction), emotional intelligence and communication within hierarchical structures are developed.

According to the Bi-SC Education and Individual Training Directive (E and IT) 075-007, the key competencies are those that enable the people operate within the multi-domain conditions [1]. And the connection between the game mechanic and a specific skill can be illustrated like as competence – method – explanation, such as:

Tactical planning and logistics (Wargame) involve the distinct sequence and at the same time the physical combat constraints through the simulation.

Leadership and management (Role play game) enable to create high-pressure environments that encourage deep learning through the experience of making deliberate decisions.

Stress resistance (Role play game) as the result of simulation through the restrict time and psychological stress.

At least, the *critical thinking* at the combination of the rational calculation as we see in the Wargame (board game) and subjective element as an imaginative war situation during the role play game.

Thus, justifying the effectiveness of Wargames, it's worth focusing on the V. Telipko's thesis regarding the role of professional thinking. The author emphasizes that simulation within strict rules enable cadets to develop automatic responses in making tactical decision. Wargame is the safety area for testing the theoretical knowledge. Through the game mechanics cadets come to the errors cost in time calculation, space vision and resources. According to V. Telipko, it's an essential stage in transition from theoretical knowledge to the practical steps. So as: the Situational Awareness (simulation for training) teaches the future officers make the decision in the condition of restrict information (Fog of War mechanic) and distinguish the false aims. Resource Management (simulation for training) forms the understanding of operations through the unit logistic restriction. And in particular, according to V. Telipko, wargame is a safety space for understanding their own errors in time management and space.

At the same time, demonstrating the effectiveness of the role-play method, V. Telipko notes that the game-based activities create a specific emotional context that facilitate better memorization of non-standard situations [6]. It's the best way for leadership qualities creation as the combination of board game and making the decision in the stress game condition: Decision Making under Pressure (simulation for training) promotes precise control (Command and Control). Then, the Civil-Military Cooperation (CIMIC) develops the skills of communications with civilians and media. Thus, artificial simulated environment is one of the safe and effective way to prepare an officer for his/her first battle and for autonomous decision under psychological stress.

Therefore, the most promising approach for training during Specialized English lessons is hybrid approach. Methodologically, it involves using the combination of such game types for developing objective calculation (distance, time and strength) and decision

making (orders, stress, morale). This enables the achievement of the training objective – the development of comprehensive military-professional competence.

References:

1. NATO. Bi-Strategic Command Directive 075-007: Education and Individual Training Directive. Mons; Norfolk: NATO Allied Command Operations. Allied Command Transformation, 2015. 142 p.
2. Perla, P. P. The Art of Wargaming: A Guide for Professionals and Hobbyists. Annapolis, MD: Naval Institute Press, 1990. 364 p.
3. Sabin, P. Simulating War: Studying Conflict through Simulation Games. London: Continuum International Publishing Group, 2012. 320 p.
4. Dunnigan, J. F. The Complete Wargames Handbook. New York: William Morrow Paperbacks, 2003. 448 p.
5. Baranov, O. A. Gamification in Military Education: Experience and Prospects. *Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy*. Kyiv, 2018.
6. Telipko, V. E. Innovative Methods of Officer Training: From Theory to Game. *Naukovyi zhurnal MVS*. Kyiv, 2020.

Максим СЕРДЮК, НУ ЦЗУ

Науковий керівник: к. мед. н., доцент Олександр ЧЕРНЕНКО

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ДСНС

Сучасність вносить значні корективи у професійну діяльність рятувальників, зокрема офіцерів ДСНС. В умовах повномасштабного вторгнення росії офіцери ДСНС систематично ведуть переговори з закордонними колегами, задля організації та проведення спільних навчань. Такі реалії змінюють уявлення про іншомовну підготовку майбутніх рятувальників у навчальних закладах. Нині очевидно, що якісне освоєння курсантами іноземної мови є актуальним завданням, що відображено в численних наказах різних міністерств і відомств України. Сучасний етап функціонування системи іншомовної професійної підготовки офіцерів ДСНС потребує глибокого всебічного аналізу накопиченого досвіду та теоретичних підходів у напрямі пошуку шляхів її удосконалення в цілому, а також віднайдення дієвих методичних векторів оновлення підготовки курсантів до іншомовної професійно-комунікативної діяльності в рамках професійної функціональності, зокрема.

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується загальною технологізацією, яка зачіпає всі сторони соціуму: культуру, економіку, освіту, науку. Питання комунікації в період переходу від індустріального до постіндустріального суспільства, що характеризується технологізацією комунікативних процесів, зачіпають усі сторони соціального розвитку. Новий інформаційний простір диктує нові стратегії роботи зі знанням, необхідність формування певних комунікативних

компетенцій, що дозволяють орієнтуватися та ефективно приймати рішення. Своєю чергою військова агресія росії диктує необхідність фундаменталізації професійної іншомовної підготовки майбутніх офіцерів ДСНС, адже нині Україна відчуває колосальну підтримку світової спільноти й комунікація з партнерами здійснюється іноземною мовою. Результатом такої підготовки повинна стати сформована іншомовна компетентність [1].

Відомо, що нові соціоекономічні реалії ставлять перед навчальними закладами завдання щодо впровадження та ефективного використання електронного навчання та дистанційних освітніх технологій для реалізації компетентнісного підходу в рамках бакалаврату. В науковій літературі спостерігається різноманітність підходів до розуміння структурного складу іншомовної комунікативної компетентності. Більшість вітчизняних вчених приходять до висновку, що структура згаданого феномену характеризується складністю й поліструктурністю. Ключовими складовими іншомовної комунікативної компетентності майбутніх офіцерів ДСНС, є:

- лінгвістична (можливість здійснення висловлювань на основі знань про мову як систему);
- прагматична (уміння досягти мети комунікації – передати інформацію – відповідно до соціального контексту);
- дискурсивна (пов'язаність та логічна організація тексту);
- стратегічна (уміння використовувати комунікативні стратегії для компенсації знань в умовах реального мовного спілкування);
- соціокультурна (знання культури, культурних відмінностей, етикету);
- соціолінгвістична (ступінь розуміння соціокультурного контексту).

Вивчення й аналіз вітчизняних досліджень, що стосується проблеми комунікативної підготовки курсантів навчальних закладів дав змогу резюмувати, що іншомовна комунікативна компетентність інтегрує:

- 1) здатність та готовність людини здійснювати іншомовне спілкування;
- 2) сукупність внутрішніх ресурсів (компетенцій), необхідних для побудови ефективної комунікативної дії в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії;
- 3) володіння гнучким, динамічним, своєчасно коригованим у зв'язку зі зміною умов та професійних завдань комплексом компетентностей, що забезпечують високу ефективність професійної іншомовної комунікації;
- 4) знання та розуміння культури народу – носія мови, достатній запас лексичних одиниць, уміння та навички оперування отриманими знаннями безпосередньо в процесі усної та письмової іншомовної комунікації;
- 5) здатність і готовність до іншомовного діалогу, заснована на комплексі засвоєних лінгвістичних знань, умінь та навичок, знань сучасної соціокультурної системи країн мови, що вивчається, країнознавчих знань та умінь проводити контрастний аналіз культур;
- 6) система внутрішніх ресурсів, необхідних для побудови ефективної комунікативної дії у певному колі ситуацій міжособистісної іншомовної (побутової та професійної) взаємодії, або іншомовна компетентність людини у спілкуванні;

7) певний комплекс якостей, необхідних для оптимального здійснення міжособистісної взаємодії;

8) система внутрішніх ресурсів (компетенцій), необхідних для побудови ефективної комунікативної дії у певному колі ситуацій міжособистісної професійної взаємодії суб'єктів, що належать різним національним культурам.

Таким чином, іншомовна компетентність розглядається як здатність здійснювати акт комунікації нерідною мовою. При цьому дана здатність ґрунтується на низці психологічних, соціальних та культурних якостей особистості [2].

Потенційні можливості використання ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) у формуванні досліджуваного феномену в майбутніх офіцерів ДСНС продиктовані й специфікою освіти. Поза як така освіта на відміну від цивільної формує основу спеціаліста рятувальника, який зобов'язаний і здатний займатися відповідною діяльністю. Тому порівняно з цивільними ЗВО освітній процес у відомчих вишах має певну специфіку, яку необхідно враховувати під час планування та проведення занять з іноземної мови, а саме:

- інтенсифікація та оптимізація іншомовної підготовки;
- орієнтованість на оволодіння професійним змістом навчання, специфічною лексикою та термінологією;
- створення мовного середовища переважно на практичних заняттях із викладачем;
- обмеження доступу до мережі Інтернет у процесі навчання;
- випереджаючий характер освітнього контенту;
- забезпечення постійної кількості академічних годин, відведених на іншомовну підготовку;
- здійснення наукової діяльності у рамках військово-наукового товариства курсантів;
- проведення міжнародних олімпіад із іноземної мови та інше [2].

Навчання у відомчих навчальних закладах передбачає освоєння курсантами великого обсягу інформації в ході вивчення певних навчальних дисциплін, практики, науково-дослідної роботи та для проходження підсумкової атестації. Загальновідомий факт, що навчання у відомчих навчальних закладах передбачає несення нарядів, відрядження, участь у гарнізонних заходах, заняття зі службової підготовки та інше. Отже, перелічені вище фактори вимагають інтенсифікації та оптимізації як самого процесу іншомовної підготовки, так і її змісту. Це можливо досягнути шляхом цілеспрямованого використання засобів ІКТ в освітньому процесі відомчих навчальних закладів.

Специфічною рисою професійно зорієнтованої іншомовної підготовки курсантів є випереджаючий характер освітнього контенту, який проявляється в тому, що з багатьма темами майбутньої професійної сфери майбутні офіцери ДСНС знайомляться вперше в ході вивчення іноземної мови, проте згодом, під час вивчення профільних дисциплін ці теми уточнюються та розширюються. Характерна риса іншомовної підготовки майбутніх офіцерів ДСНС у навчальному закладі є

збереження кількості академічних годин на вивчення іноземної мови, що підтверджує значущість оволодіння курсантами іноземною мовою.

Отже, інформаційно-комунікаційні технології характеризують новий вид комунікації, коли соціальна взаємодія, опосередкована спілкуванням, відбувається через мережу Інтернет. Нові освітні стандарти диктують відбір нового змісту, що у свою чергу передбачає використання нових засобів та технологій. Інформаційно-комунікативні технології створюють ширші можливості формування високого рівня іншомовної компетентності майбутніх офіцерів ДСНС в освітньому процесі вищого навчального закладу, що відбиває високий рівень загальної та професійної культури рятувальника [2, 3].

Література:

1. Карасьова Л. А. Педагогічні умови формування інформаційно-аналітичної компетенції майбутніх фахівців сектору безпеки у процесі іншомовної підготовки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2017. С. 118-120.
2. Любас А. А. Форми і методи формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців бойового та оперативного забезпечення в Україні. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. Серія: Педагогічні науки. 2020. № 8 (164). С. 196-201.
3. Моца А. А. Інноваційні технології навчання у вищій військовій освіті України: практичне застосування. *Інтернаука: міжнародний науковий журнал*. 2017. С. 26-34.

Ірина СНИСАРЕНКО, доцент ДонДУВС

ВИКОРИСТАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ: ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ

Після 2022 року інтенсивність міжнародної взаємодії у сфері безпеки значно зросла, що актуалізувало проблему формування іншомовної компетентності на рівні не лише загального володіння мовою, а й розуміння професійного контексту. Сучасні дослідження (Ю. Ненько [1]; М. Jordán [2]; І. Романов, М. Пендюра [4]; R. Larreátegui Zambrano [5]; О. Жигадло, І. Заярна [6]) підтверджують, що ефективність комунікації визначається не лише знанням лексики/граматики, а й здатністю правильно інтерпретувати контекст та інтенції співрозмовника.

У сучасній лінгвістиці у межах дослідження професійного мовлення особливе місце посідає аналіз інституційних дискурсів, до яких належать військовий та правоохоронний. На думку фахівців [1; 2], ефективність іншомовної підготовки значною мірою залежить від розуміння специфіки дискурсивних моделей у різних професійних сферах, а добір мовних засобів для її досягнення залишається *актуальним* для фахівців-мовників. *Мета* розвідки – з'ясувати особливості військового та правоохоронного дискурсу шляхом вибіркового аналізу спеціальних лексичних одиниць.

Професійна мова сектору безпеки характеризується високим рівнем стандартизації та термінологічної точності. За дослідженням О. Жигадло та І. Заярної [6], військовий лексикон характеризується більшою часткою термінів із чітко фіксованим значенням, тоді як правоохоронна мова має ширший спектр інтерпретацій залежно від контексту (військовий дискурс: engage, neutralize, deploy, target, deployment, reconnaissance, insurgency; правоохоронний дискурс: detain, arrest, investigate, suspect, stand down, backup, proceed). Можемо констатувати, що військова лексика є більш оперативною та директивною, а правоохоронна – більш юридично точною та описовою.

Військовий дискурс використовує стратегію командування і стратегію оперативного інформування, у той час як у правоохоронному дискурсі домінує стратегія контролю та поведінки і стратегія роз'яснення. Лексично обидва види характеризуються лаконічністю, імперативністю, стандартизацією, відсутністю емоційності (“Hold position”, “Await for further instructions”, “Pull over from the road” etc.), граматично вони маркуються еліптичними структурами (відсутній певний член речення) та імперативними структурами [5].

На думку фахівців [4], прагматика комунікації є ключовим фактором розуміння професійного мовлення. У військовому дискурсі домінують директивні мовленнєві акти, мінімальна ввічливість, пріоритет на ефективність (“Fallback immediately”, “Get aside!”). У правоохоронному дискурсі переважає поєднання директивів і інформативів (“Please, step out of the vehicle”, “Keep your hands visible for me to see”, “Possible threat detected” etc.).

Для правоохоронного та військового дискурсів характерні короткі (еліптичні) речення, максимальна стислість, прості (часто стандартизовані) граматичні конструкції, вузькоспеціалізовані терміни (interoperability, enemy movement detected at grid 245), відсутність складнопідрядних структур (військовий дискурс: “Move to sector Alpha”, “Hold position”, “Request immediate support”; правоохоронний дискурс: “You are under arrest for violating the law”, “Please provide your identification”), адже вони орієнтовані на швидкість реакції та точність постановки вимог.

Як бачимо, обидва дискурси мають спільну інституційну природу, однак дещо відрізняються лексично, синтаксично, прагматично та комунікативно (висока стандартизація, повторюваність структур, використання шаблонів тощо). Урахування цих відмінностей є важливим для ефективної іншомовної підготовки фахівців сектору безпеки і оборони. Отже, професійна іншомовна підготовка у секторі безпеки і оборони повинна враховувати багаторівневу структуру мови, дискурсивні маркери, прагматичні аспекти комунікації, а також особливості сприйняття інформації учасниками. Це дозволяє значно підвищити ефективність професійної комунікації та якість виконання службових завдань, відтак аналіз мовних чинників, які б сприяли цьому, слугуватиме *перспективою* подальших наукових пошуків.

Література:

1. Ненько Ю. Іншомовна освіта фахівців безпекового сектору як чинник успішної міжнародної взаємодії. *Теоретична і дидактична філологія*. Випуск 39. 2025. С. 106-117. URL: <https://tdp-journal.com/index.php/journal/article/view/371/287>
2. Enamorado, Miguel Ángel Jordán. Improving English language proficiency through text-based activities with the help of ChatGPT. *Nordic Journal of Digital Literacy*. Vol. 20. Issue 1. 2025. P. 46-62. URL: <https://www.scup.com/doi/10.18261/njdl.20.1.8>
3. Lahodynskyi, O., Schcherbyna, O., Borynskyi, V., Bloshchynskyi, I. & Zinchenko, A. The ESP teaching and learning at the military academies in Ukraine: Psychological and sociocultural aspects. *Forum for Linguistic Studies*. № 5(3). 2023. P. 1-9. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/3dc3/00051b1bbf9f9317bdc7b39608daa7896f3a.pdf>
4. Romanov, I. & Pendiura, M. Implementing Active Learning Methods in Foreign Language Classes for Future Law Enforcement Officers. *Science, Research, and Innovation in a Changing World*. 2025. P. 53-55. URL: <https://researcheurope.org/wp-content/uploads/2026/01/re-30.12.2025.pdf>
5. Zambrano, Ronald Guillermo Larreátegui, Yanza, Paula Agustina Vélez. Enhancing English language learning for specific purposes in military schools: Strategies to overcome academic and physical challenges. *Revista RELIGACION*. Vol. 10. № 46. 2025. P. 2-16. URL: <https://revista.religacion.com/index.php/religacion/article/view/1451/1931>
6. Zhyhadlo, O. & Zaiarna, I. Artificial intelligence-driven testing in EFL/ESP classrooms. *ITLT*. Vol. 106. №. 2. 2025. P. 122-133. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/5957>

Оксана СОВГАР, доцент, НАСВ ім. гетьмана П. Сагайдачного

Ганна СОВГАР, ст. викладач НАСВ ім. гетьмана П. Сагайдачного

АНДРАГОГІЧНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ДО ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Сучасна парадигма військової освіти в Україні орієнтована на інтенсивну інтеграцію у світовий безпековий простір, що потребує від офіцерського складу високого рівня іншомовної компетентності. Володіння англійською мовою відповідно до стандартів NATO STANAG 6001 перестало бути лише освітньою дисципліною і перетворилося на інструмент оперативної сумісності. Проте специфіка навчання курсантів вищих військових навчальних закладів (ВВНЗ) вимагає відходу від традиційних педагогічних методів на користь андрагогічного підходу, який враховує особливості дорослого студента та специфіку військової професії. Метою дослідження є обґрунтування доцільності впровадження андрагогіки в системі військової іншомовної освіти та визначення ефективних методів підвищення професійної мовної компетентності курсантів.

Андрагогіка, як галузь педагогічної науки, розглядає курсантів старших курсів не як об'єкти педагогічного впливу, а як суб'єктів власної освітньої діяльності. В основі цього підходу лежать принципи М. Ноулза [6], адаптовані до мілітарного середовища, а саме: усвідомлення самостійності (курсант як майбутній командир прагне автономії у прийнятті рішень); пріоритет досвіду (навчання базується на вже

набутих професійних знаннях (тактика, топографія, озброєння), що слугують контекстом для вивчення мови); практична спрямованість (мотивація до навчання залежить від розуміння того, як англійська мова допоможе у виконанні бойових завдань або кар'єрному зростанні). Для реалізації поставлених завдань у дослідженні застосовано аналіз наукових джерел, узагальнення практичного досвіду викладання англійської мови у ВНЗ, педагогічне моделювання та спостереження за навчальним процесом.

В андрагогічній моделі викладач англійської мови виступає в ролі фасилітатора, ментора та модератора. На відміну від класичного вчителя, він не просто транслює знання, а організовує середовище для вирішення професійних лінгвістичних завдань [1, с. 27]. Курсант, у свою чергу, бере на себе відповідальність за результат. Це критично важливо для майбутнього офіцера, чия здатність до самоосвіти є запорукою професійного виживання в умовах швидкої зміни технологій та доктрин. Реалізація андрагогічного підходу в системі ВНЗ базується на трансформації навчального процесу з пасивного накопичення знань у активну операційну діяльність [2, с. 106], що дозволяє ефективно досягати мети підвищення професійної мовної компетентності курсантів.

Це досягається шляхом використання низки методів: проблемне навчання (Problem-Based Learning, PBL), в основі якого лежить створення ситуаційного виклику, де мова виступає єдиним інструментом досягнення мети [4, с.72]. Курсанти отримують ввідні дані (попередні бойові розпорядження, розвідувальні дані), викладені англійською мовою. Завдання полягає у розробці плану дій (Course of Action – CoA) та його захисті перед «старшим начальником». Андрагогічний аспект полягає в тому, що майбутній офіцер навчається критично мислити та пріоритизувати інформацію в умовах когнітивного навантаження [7, с. 133], що дозволяє формувати стратегічну компетенцію та оцінювати ефективність рішень.

Використання кейс-методу та аналізу досвіду (Case Study&AAR) за допомогою автентичних матеріалів реальних операцій інтегрує мовну підготовку в контекст бойової релевантності. Під час аналізу After Action Reports (AAR), вивчення стандартизованих звітів армій країн-членів НАТО за результатами навчань курсанти аналізують розділи «Sustains» (що пройшло успішно) та «Improves» (що потребує вдосконалення), що дозволяє не лише засвоїти військову термінологію, а й перейняти стандарти професійної рефлексії. Практичне застосування таких методів демонструє високий рівень засвоєння матеріалу та активне використання англійської мови в умовах професійної діяльності.

Доцільно також використовувати сценарії багатонаціональних навчань, практикувати розгляд кейсів взаємодії (наприклад, міжнародні навчання Rapid Trident, Maple Arch), де вивчаються мовні протоколи координації вогню та логістики між різними національними контингентами. Симуляційне моделювання та тактичні ігри є найбільш наближеним до реальності сегментом навчання, що базується на принципі «Learning by doing». Тут застосовуються аудіообмін та виклик MEDEVAC: опрацювання протоколу 9-Line Medevac Request, робота на блокпосту (Checkpoint Operations), брифінги та формати «Decision Briefing», що забезпечує розвиток

практичних навичок та критичне мислення курсантів. Використання гейміфікації та віртуальної реальності (VR) – сучасний андрагогічний підхід, який включає використання технологій віртуального поля бою. Це дозволяє подолати мовний бар'єр у динамічному середовищі, де увага зосереджена на виконанні тактичного завдання, а не на формі дієслів.

Проте впровадження андрагогіки у військових закладах стикається з певною суперечністю: військова служба базується на суворій ієрархії та виконанні наказів, тоді як андрагогіка передбачає партнерство та свободу вибору [3, с. 60]. Ефективна модель навчання повинна балансувати між дисципліною та когнітивною свободою. Крім того, враховується психологічний бар'єр «страху помилки», який у дорослих учнів з високим статусом виражений сильніше. Андрагогічний підхід нівелює цей страх через створення атмосфери професійної взаємодії, де помилка сприймається як етап відпрацювання навички, а не об'єкт критики [7, с. 37]. Застосування змішаного навчання (Blended Learning) та електронних платформ (LMS Moodle, спеціалізовані мобільні додатки) дозволяє реалізувати принцип індивідуалізації, забезпечуючи можливість самостійного заповнення прогалів у лексичі та фокусування аудиторного часу на інтерактивних та практичних вправах.

Впровадження андрагогічних принципів у навчанні англійської мови майбутніх офіцерів дозволяє підвищити рівень мотивації, формувати соціокультурну, стратегічну та мовну компетенції, а також забезпечити сталість знань шляхом їх інтеграції у практичний професійний досвід. Таким чином, перехід від традиційної дидактики до андрагогіки є необхідною умовою підготовки офіцера нового покоління, здатного ефективно діяти в межах системи безпеки. Перспективи подальших наукових пошуків полягають у дослідженні можливостей застосування штучного інтелекту, адаптивних цифрових середовищ та інтерактивних технологій для підвищення ефективності військової іншомовної освіти.

Література:

1. Аніщенко О. Освіта дорослих і розвиток громадянського суспільства в Україні. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2023. Т. 24, № 2. С. 25-35. DOI: [https://doi.org/10.35387/od.2\(24\)](https://doi.org/10.35387/od.2(24))
2. Дубасенюк О., Вознюк О. Андрагогічний підхід до підготовки здобувачів освіти у закладах вищої освіти: досвід, наукові розвідки, перспективи. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2024. Т. 26, № 2. С. 99-112. DOI: [https://doi.org/10.35387/od.2\(26\)](https://doi.org/10.35387/od.2(26))
3. Мельниченко О. Андрагогічні принципи освіти дорослих та забезпечення якості неперервної педагогічної освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2020. № 33(3). С. 54–65. DOI: <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2020.33.3>
4. Cocquyt C., Zhu C., Diep A. N., DeGreef M., Vanwing T. Examining the role of learning support in blended learning for adults' social inclusion and social capital. *Computers&Education*. 2019. Vol. 142. P. 67-77. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2019.103645> (doi.org in Bing)
5. Jarvis P. *Adult Education and Lifelong Learning: Theory and Practice*. London: Routledge, 2024. 356 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003540892>

6. Knowles M. S., Holton E. F., Swanson R. A. *The Adult Learner: The Definitive Classic in Adult Education and Human Resource Development*. 6-е вид. Oxford: Butterworth-Heinemann, 2005. 378 p.
7. Pappas C. 9 tips to apply adult learning theory to e-Learning. *E-Learning Industry*. 2024. URL: <https://elearningindustry.com/9-tips-apply-adult-learning-theory-to-elearning> (дата звернення: 19.03.2026).

Світлана ТЕТЕРУК, доцент НА СБ України

SOCIAL NETWORKS AS EDUCATIONAL SPACE: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES

The development of a student's foreign language competence is the main goal of learning a foreign language. The future specialist must have the ability to implement communicative models of foreign language behavior in stereotypical situations. This allows learners to use the language to meet professional needs, realize personal and business goals.

Today, social networks provide great opportunities for teachers in terms of their usage in the educational process. They are no longer just a world of entertainment, but have become an important learning tool in the process of distance learning and in conditions of war. There is a significant amount of research on the formation of English language competence and the activation of students' cognitive interest in learning a foreign language by means of the educational opportunities of social networks. Digital education provides lifelong learning, at an individual pace and with access to quality learning content.

Among the researchers who studied social networks in education are O. Kotenko, N. Kosharna, D. Bodnenko, A. Miroshnychenko, I. Karpa, D. Marcial, G. McDermott, M. Pikhart, and others. It is known that there are more than 5 billion active users of social networks, and the largest share of them is young people. Among the most popular are Facebook, Instagram, Twitter, TikTok, YouTube, WhatsApp, etc.

When planning the learning activity of a learner, a teacher can use social networks to solve the following tasks:

- organization of collective activities outside the classroom. Digital environments make it possible to increase motivation, confidence in abilities, make learning more creative and diverse, simplifying social interaction;
- promoting the development of self-study and research skills. Social networks are an effective tool for the development of brainstorming, information exchange, increasing activity in discussions;
- improvement of individual learning and implementation of informal communication between the teacher and students. The teacher should be able to fully cover the target audience and convey information, monitor and control;
- the possibility of open access to virtual libraries, and therefore to a huge amount of material;

- implementation of such learning principles as accessibility and convenience of learning, informativeness, informality and a favorable atmosphere, overcoming barriers, activation of self-learning and self-development;

- creation of distance courses on Google, Moodle platforms and recording of lectures and webinars;

- the use of interactive methods and case technologies that activate the interaction between the teacher and the student [1].

Examples of using social networks can be:

- conducting debates, creating open forums and pages for courses or topics (Facebook);

- development of banners on a certain topic (Instagram). This network helps to create visually attractive content to demonstrate projects, events;

- discussion of the film with posting, creation of short videos with music (TikTok);

- conducting quick surveys of a certain scientific problem etc.

Of course, like any learning tool, social media can have downsides. Information that spreads instantly can lead to superficial perception and muting of reflection and critical thinking, lack of concentration. Huge volumes can cause fatigue, overload and irritation. We should not forget about the risks of dependence on social networks and the loss of real communication skills in society. The openness of social networks can create obstacles and discomfort in the educational process for both teachers and students. The teacher spends additional time to organize the educational process. A student may perceive a social network as entertainment rather than an educational environment. Among the problematic issues are the threat of data theft and cyberbullying [2].

Therefore, we focus on the advantages of using social networks in the educational process. The availability and comprehensibility of such tools enable students to easily adapt to the new communicative space and create an informal environment. There is a possibility of life-long education, which goes beyond classes in the classroom. Among the advantages is the comfort of the environment, where insecure students become active participants in the educational process. Conferences, forums, master classes, the involvement of experts, consultants, specialists, the possibility of sharing content - all these help to teach and learn.

References:

1. What is social network. URL: <https://www.arimetrics.com/en/digital-glossary/social-network>. (accessed: 25.03.2026).
2. Wright Gavin, Yasar Kinza. What is the purpose of social networking? URL: <https://www.techtarget.com/whatis/definition/social-networking>. (accessed: 20.03.2026).

Павло ТИМЧИШИН, НАВС

Науковий керівник: к. пед. н., доцент **Ігор РОМАНОВ**

FOREIGN LANGUAGE IN THE MODERN CYBERSPACE AS AN ELEMENT OF THE PROFESSIONAL TRAINING OF CYBER POLICE OFFICERS

A foreign language in the professional training of cyber police officers is no longer perceived today as an auxiliary or secondary component of education. In modern cyberspace, it has effectively become a working tool without which the analysis of digital platforms, the processing of technical information, interaction with international partners, participation in joint operations, and the proper understanding of specialized terminology used in the field of cybersecurity become more difficult. For a cyber police officer, a foreign language is connected not with general educational development, but with the accuracy of professional communication, the speed of orientation in the international digital environment, and the quality of the performance of official duties. For that reason, the question is not whether a foreign language should be studied within the training of future cyber police officers, but how to make such study even closer to the real conditions of their future work.

The legal basis for this approach follows first of all from the Law of Ukraine On the National Police, which provides for international police cooperation as one of the areas of police activity[1]. The Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine On Approval of the Regulation on the National Police of 28 October 2015 No. 877 establishes that the National Police carries out international cooperation, ensures the fulfillment of Ukraine's obligations in the International Criminal Police Organization, Interpol, cooperates with the European Union Agency for Law Enforcement Cooperation, and also organizes access to the information and communication systems and databases of Interpol and Europol [2]. Therefore, even at the regulatory level it is clear that the professional activity of a police officer, and especially of a cyber police officer, is not limited to the internal national environment. It is directly connected with the international circulation of information, technical data, and specialized terminology, much of which functions in English.

The practical significance of this issue is particularly visible against the background of the current cyber situation. According to the Cyber Police Department, in 2025 cyber police units registered more than 2.1 thousand criminal offenses, issued notices of suspicion to about 1.5 thousand persons, sent more than 2.7 thousand criminal offenses to court with indictments, and the amount of compensated damages exceeded UAH 342.6 million [3]. Separately, in 2025, 58 indictments concerning organized groups and criminal organizations detected by cyber police officers were sent to court. At the same time, CERT-UA reported that in 2025 it processed nearly 6,000 cyber incidents, while the number of hostile attacks increased by 37 percent [4]. These indicators show that cyberspace is an environment of constant professional pressure in which a cyber police officer must be oriented not only in the national legal framework, but also in a large body of international technical and analytical information.

The substance of cyber police work further emphasizes the necessity of such language training. The annual report of the Cyber Police Department directly states that in 2025 information received through Europol SIENA channels was processed in relation to child sexual exploitation, computer crimes, fraud, phishing, forgery, and money laundering [3]. This means that international interaction for cyber police is not episodic, but a constant part of professional activity. An officer must not merely formally review the material received, but must quickly understand the content of the message, technical designations, key risks,

methods used by offenders, and properly use this information in official work. Under such conditions, a foreign language acts not as a separate academic subject, but as a means of full participation in the international circulation of information.

The specific nature of cyber police activity also lies in the fact that a significant part of the digital environment functions precisely through English-language services, interfaces, technical policies, and reference resources. This includes international platforms, electronic services, hosting providers, crypto exchanges, email systems, cyber protection resources, and analytical reports on new threats and methods of attack. In practical work, a cyber police officer encounters such concepts as phishing, malware, digital evidence, metadata, crypto wallet, logs, chain analysis, takedown request, preservation request, and many others. The correct understanding of these terms often determines not only the quality of communication, but also the accuracy of documenting an event, the speed of response, and the proper recording of digital evidence. For that reason, knowledge of a foreign language in this field has practical significance and directly affects professional effectiveness [3].

At the same time, this issue should be considered not through statements about the imperfection of current training, but through the possibility of its further strengthening. For students in the relevant specialties, a foreign language for professional purposes is already taught in a way that corresponds to the profile of their future activity. However, the rapid development of cybercrime, the constant emergence of new online fraud schemes, the use of crypto assets, and international digital services and platforms provide grounds to speak about the expediency of additionally strengthening the practical component of this language training. In other words, this is not about changing the general approach, but about its further development in accordance with the new challenges of the modern cyberspace.

For that reason, future development in this field should be connected with the introduction of additional training sessions aimed at mastering specialized terminology in the field of cybersecurity, digital evidence, international information exchange, and technical documentation. Such training could be conducted both within the educational process and in the format of elective or short-term practical modules. Their content should be built around specific situations faced by a cyber police officer: the analysis of a phishing resource, work with a cyber incident notification, reading an English-language report on a new threat, preparing a short summary for an international partner, and reviewing the response rules of digital platforms to requests from law enforcement authorities. This approach would make language training even closer to practical activity.

It would also be advisable to involve more actively in such classes practicing cyber police officers, specialists in digital security, as well as persons who have experience in international professional interaction. The participation of such specialists would make it possible to combine academic training with real examples of official activity. This is important because it is precisely a practicing officer who can show which words, formulations, standard messages, abbreviations, and technical descriptions are actually used in everyday work. As a result, a foreign language would be perceived not as an isolated discipline, but as part of the professional toolkit of a cyber police officer.

Therefore, a foreign language in the modern cyberspace has already become an important element of the professional training of cyber police officers. Its significance is

determined not by general educational considerations, but by the concrete conditions of service in which an officer daily encounters international platforms, English-language technical information, channels of professional interaction, and the transnational nature of cybercrime. The regulatory framework, the statistics of cyber police activity, and the scale of cyber threats confirm that language training in this field has direct practical content. For that reason, it is advisable not to change its general logic, but to strengthen its practical component through additional training in specialized terminology, the involvement of practicing officers, and the combination of language training with real professional situations. Such an approach will make it possible to align the educational process even more fully with the tasks performed by cyber police in the conditions of the modern digital environment.

Література:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/580-19> (дата звернення: 03.04.2026).
2. Про затвердження Положення про Національну поліцію : постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/877-2015-%D0%BF> (дата звернення: 03.04.2026).
3. Щорічний звіт за 2025 рік. Департамент кіберполіції Національної поліції України. URL: <https://cyberpolice.gov.ua/news/shhorichnyj-zvit-7096/> (дата звернення: 03.04.2026).
4. Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України. 07.01.2026. URL: <https://cip.gov.ua/ua/news/cert-ua-u-2025-roci-opracyuvala-maizhe-6000-kiberincidentiv-kilkist-vorozhikh-atak-zrosla-na-37> (дата звернення: 03.04.2026).

Тетяна ТИЩЕНКО, доцент КНЛУ

WARMING-UP ACTIVITIES IN TEACHING TRANSLATION

Warming-up activities or warm ups are short, engaging tasks conducted at the beginning of a class aimed at stimulating students' cognitive engagement, boosting their motivation and reducing anxiety.

Warming up activities immediately cultivate students' interest, foster active participation and enhance interaction in class. Effective warmups should be applicable to the topic, captivating, entertaining and beneficial to persevere with later activities [2, p. 21].

Inspired by Gianfranco Conti's translation tasks [1], the following warming-up activities in teaching translation are suggested:

Oral translation ping pong. The students work in pairs. They have cards with the same six English sentences to translate into Ukrainian, but Partner A has the translation of sentences 1-3, whereas Partner B has the translation of sentences 4-6. The two partners take turns in translating the sentences. After one partner has translated the sentence, the other one shows him/her the correct answer and points are awarded (3 for a perfect translation of the

sentence, 2 for one mistake only, 1 if there are mistakes that do not influence the understanding of the sentence). The time limit is 10 minutes. The person with the higher score wins. The activity can be done in writing too. Students can also be offered to translate the sentences from Ukrainian into English. As an option each can be given a card with 2 sentences in English and 2 sentences in Ukrainian to practice two-way translation/interpretation. The translation of terminology relating to defense (deterrence, combat), security (counterterrorism, cybersecurity, critical infrastructure protection), and administrative structure (NATO, HQ levels, procurement) can be practiced by this warming-up activity.

Oral communication drill. The students work in groups of three and translate two very short operational or specialized dialogues from English into Ukrainian. Two students are given cards with the dialogues in English to translate their lines into Ukrainian. The third student has the Ukrainian version of the dialogues and gives them feedback about the faithfulness of their translation. The students are limited to 10 minutes.

Quick-fire translation starter. The teacher utters three simple, compound or complex sentences in English and three sentences of different structures in Ukrainian. Each sentence should contain lexical units of security and defence sector denoting risk mitigation, intelligence gathering, surveillance, and hardened sites. The students need to translate them into the target language within a fixed time limit. The activity may be held in two rounds with their time limits. The sentences of the second round may be structurally the same as the sentences of the first round. The activity can be practiced both in writing and orally.

Narrow translation. The students are given 3 short texts with the sentences of the same syntactic structure and speech patterns but different lexical units on the subject being studied. In such a way the students may practice translating extracts from various kinds of discourse ranging from official laws and strategies to operational orders, analytical reports and cybersecurity guidelines. Such texts are characterised by a clear structure, a standardised format and special terminology. This activity with 3 short texts of the same format but different terminology can be drilled both in writing and orally.

Thus, the suggested warming up activities in teaching translation activate students' acquired knowledge, enhance topical vocabulary and easily shift students' focus to the target language through quick, engaging tasks. Consistently utilizing warm-ups is fundamental to establishing an engaging and fruitful atmosphere in language and translation studies.

References:

1. Conti G. Translation tasks and techniques that have significantly enhanced my teaching. URL: <https://gianfrancoconti.com/2017/09/17/translation-tasks-and-techniques-that-have-significantly-enhanced-my-teaching/> (accessed March 31, 2026).
2. Velandia, Rosalba. The Role of Warming Up Activities in Adolescent Students' Involvement during the English Class. *Profile Issues in Teachers' Professional Development*. Bogotá, Colombia, 2008. Pp. 9-26.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДОРΟΣЛИМ СЛУХАЧАМ У ВІЙСЬКОВОМУ КОНТЕКСТІ: КОГНІТИВНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ

На відміну від дітей та підлітків, дорослі навчальні групиволодіють сформованим життєвим досвідом, усталеними навчальними стратегіями та чіткими цілями щодо результатів навчання. Викладання англійської мови дорослим є складним і багатограним процесом, який потребує врахування вікових, психологічних і когнітивних особливостей слухачів. Це зумовлює необхідність застосування гнучких методів викладання, орієнтованих на практичне використання мови, розвиток автономності та врахування індивідуальних потреб. Водночас ефективність навчального процесу значною мірою залежить від здатності викладача адаптувати підходи до різного рівня мотивації, попереднього досвіду та очікувань дорослих освітніх груп.

Слухачі дорослого віку, залучені до вивчення мови, характеризуються низкою специфічних особливостей:

Вони здатні до абстрактного мислення. Це означає, що немає потреби покладатися виключно на такі види діяльності, як ігри та пісні, хоча для деяких студентів вони можуть бути доречними.

Вони мають широкий життєвий досвід, на який можуть спиратися.

Вони мають певні очікування щодо процесу навчання, а також уже сформовані власні підходи до навчання.

Загалом дорослі, як правило, більш дисципліновані, ніж представники інших вікових груп, і, що важливо, вони часто готові продовжувати навчання навіть попри нудьгу.

Вони приходять на заняття з багатим життєвим досвідом, що дозволяє викладачам використовувати широкий спектр навчальних активностей.

На відміну від дітей і підлітків, дорослі зазвичай чітко розуміють, чому вони навчаються і яких результатів хочуть досягти. [1, с. 84].

Навчання англійської мови слухачів дорослого віку у військовому середовищі характеризується низкою специфічних особливостей, що визначають ефективність освітнього процесу. Контингент дорослих слухачів мають усталені навчальні стратегії та певні очікування щодо процесу навчання, що робить їх більш критичними до методів викладання. Особливість військового контингенту полягає в підвищеній дисциплінованості, готовності долати труднощі та концентрації на конкретних результатах – наприклад, здатності вести переговори англійською в міжнародних операціях або швидко опанувати термінологію для взаємодії з союзними підрозділами. Тому методи викладання мають бути адаптовані до професійного контексту, поєднуючи практичне використання мови, стратегічне

мислення та моделювання реальних ситуацій, що підвищує мотивацію та результативність навчання.

Дорослі навчальні групи, незважаючи на свій досвід, не є ідеальними учнями і мають характеристики, що час від часу ускладнюють освітній процес.

Вони можуть критично ставитися до методів навчання. Їхній попередній досвід навчання міг сформувати прихильність до певного методичного підходу, що робить їх менш відкритими до незнайомих способів викладання.

Вони могли пережити невдачі або критику в школі, що робить їх тривожними та невпевненими у процесі вивчення мови.

Багато дорослих, особливо старшого віку, хвилюються, що їхні інтелектуальні здібності можуть знижуватися з віком. [1, с. 85].

Таким чином, викладання англійської мови дорослим у військовому контексті вимагає комплексного підходу, що враховує когнітивні, психологічні та професійні особливості слухачів. Дорослі навчальні групи характеризуються багатим життєвим та професійним досвідом, сформованими навчальними стратегіями, високим рівнем дисципліни та чітким розумінням цілей навчання, що відкриває широкі можливості для застосування різноманітних методів і активностей. Водночас їх критичне ставлення до методів, попередній досвід невдач або критики, а також тривоги щодо власних інтелектуальних здібностей можуть створювати певні труднощі в освітньому процесі. Ефективність навчання дорослих слухачів у військовому середовищі залежить від здатності викладача адаптувати методики до індивідуальних потреб і контексту діяльності, поєднуючи практичне застосування мови з розвитком стратегічного мислення та автономності.

Література:

1. Harmer J. *The Practice of English Language Teaching*. Harlow : Pearson Education, 2007. 448 с.

Ірина ХОМА, ст. викладач НА СБУ

COMMUNICATIVE LANGUAGE TRAINING UNDER MARTIAL LAW: BUILDING OPERATIONAL SPEAKING COMPETENCE IN LINE WITH NATO STANDARDS

The full-scale war in Ukraine has fundamentally transformed the educational landscape, placing language training within a broader framework of national resilience, professional readiness, and international cooperation. Under martial law, language education is no longer limited to academic objectives; it becomes a strategic resource that supports operational coordination, intercultural interaction, and psychological stability in crisis environments.

In this context, communicative competence – particularly speaking competence – acquires heightened importance. Language functions not merely as a vehicle of information exchange but as a mechanism for decision-making, coordination, and adaptive behavior in

high-pressure situations (Klymenko, 2021). Therefore, modern language instruction must prioritize functional and operational communication skills relevant to professional and security-related domains.

Speaking Competence as an Operational Skill

Speaking should be viewed not only as a productive language skill but as an operational competence essential for professional performance. In military and security settings, the ability to formulate clear, concise, and accurate statements directly influences teamwork efficiency and mission success.

Contemporary research in communicative language teaching emphasizes that effective speaking competence develops through meaningful interaction rather than mechanical repetition (Richards, 2006). However, under martial law, several constraints complicate this process, including limited face-to-face interaction, psychological stress, and the rapid transition to digital and blended learning formats (Byrnes, 2013).

At the same time, these constraints create opportunities for methodological innovation. Online platforms enable synchronous briefings, structured debates, analytical presentations, and scenario-based discussions. When carefully designed, such activities foster spontaneous speech production, argumentation skills, and strategic communication (Lightbown & Spada, 2013).

Communicative Methodologies in Crisis-Oriented Education

Communicative methodologies are particularly effective in contexts requiring rapid adaptation and professional interaction. Their central principle – learning through interaction – aligns with the demands of real-world operational environments.

The following approaches are especially relevant:

Scenario-based simulations, modeling professional situations such as operational briefings, intercultural coordination meetings, or crisis response planning. These tasks develop clarity, precision, and teamwork (Brown, 2007).

Task-based problem solving, encouraging learners to negotiate meaning, propose solutions, and justify decisions in English, thus strengthening strategic and analytical thinking (Ellis, 2003).

Structured debates and analytical presentations, which enhance argumentative competence, linguistic flexibility, and confidence under pressure.

Pair and group work remains a core organizational principle. In addition to increasing speaking time, collaborative formats simulate authentic professional interaction, promoting shared responsibility and communicative adaptability.

Alignment with NATO Language Proficiency Standards

Within military and security education, compliance with international standards is essential. The NATO STANAG 6001 framework defines language proficiency not merely as grammatical accuracy but as the ability to perform communicative tasks effectively in professional contexts.

Key priorities include:

- clarity and operational precision in speech production;
- intercultural communicative competence in multinational environments;
- functional performance in realistic professional scenarios.

Communicative training aligned with NATO standards emphasizes performance-based assessment and task authenticity. Learners must demonstrate their ability to conduct briefings, participate in discussions, interpret operational information, and respond appropriately in dynamic situations. Thus, speaking instruction becomes directly connected to professional applicability and international interoperability.

Current Challenges and Strategic Responses

Language education under martial law faces several persistent challenges:

- psychological pressure affecting cognitive and communicative performance;
- unequal access to technological resources;
- limited immersion in authentic linguistic environments.

Addressing these challenges requires a resilience-oriented instructional model. This includes structured communicative routines, predictable interaction formats, integration of digital collaboration tools, and scenario-based practice that mirrors professional reality.

By shifting the focus from abstract language knowledge to applied communicative performance, educators ensure continuity of training and maintain high standards of professional preparedness.

Conclusions

Under martial law, communicative language training serves not only educational purposes but also strategic and professional ones. The development of operational speaking competence enhances adaptability, teamwork, and intercultural effectiveness.

Alignment with NATO standards reinforces the practical orientation of language programs and ensures compatibility with international professional environments. Emphasizing interaction, scenario authenticity, and functional competence allows institutions to maintain rigorous language training even under crisis conditions, thereby contributing to national resilience and professional readiness.

References:

1. Brown H. D. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. 3rd ed. White Plains, NY: Pearson Education, 2007. 688 p.
2. Ellis R. Task-Based Language Learning and Teaching. Oxford: Oxford University Press, 2003. 387 p.
3. Richards J. C. Communicative Language Teaching Today. Cambridge: Cambridge University Press, 2006. 104 p.
4. NATO Standardization Office. STANAG 6001: Language Proficiency Levels. Brussels: NATO, 2011. 25 p.

ДОТРИМАННЯ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОГО СТИЛЮ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ДЛЯ КУРСАНТІВ ТА СЛУХАЧІВ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Дотримання професійно-комунікативного стилю викладання у процесі підготовки та проведення занять англійською мовою для курсантів та слухачів вищих військових навчальних закладів потребує системного методологічного підходу, який поєднує педагогічні, лінгводидактичні та професійно-орієнтовані аспекти. Викладачеві військово-спеціальних дисциплін необхідно орієнтуватися на гармонійне поєднання змісту навчальної дисципліни зі специфікою військової термінології, мовленнєвих практик і стандартів комунікації, що є визначальними у професійному середовищі. У цьому контексті важливим є забезпечення чіткості, структурованості та логічної послідовності викладу навчального матеріалу, що дозволяє створювати прозорий освітній дискурс, адаптований до рівня підготовленості аудиторії та вимог військово-професійної діяльності [4].

Викладачеві слід прагнути до того, щоб його мовлення було взірцем академічної та професійної англійської мови, що включає нормативність граматичної конструкції, точність використання військової термінології та відсутність побутових або розмовних елементів. Водночас надмірна формалізація не повинна перешкоджати комунікативній взаємодії: викладання має залишатися інтерактивним, із постійним залученням курсантів до діалогу, аналізу ситуаційних завдань і практичного застосування здобутих знань у контексті військової служби. Викладачеві рекомендується дотримуватися балансу між академічною строгою манерою мовлення та доступністю подачі матеріалу, що сприяє створенню довірчої атмосфери й формуванню внутрішньої мотивації здобувачів освіти [2].

Особливу увагу необхідно приділяти не лише загальній структурі заняття, але й практичним шляхам реалізації кожного його етапу. Вступна частина повинна слугувати своєрідним орієнтиром для слухачів, створюючи цілісний контекст майбутньої роботи. Викладачеві важливо використовувати англійську мову як інструмент для постановки завдань, актуалізації професійної лексики та залучення курсантів до короткої дискусії, що відразу занурює їх у військовий дискурс. Пояснювальний етап має базуватися на чіткому й послідовному викладі нового матеріалу, у якому викладач демонструє приклади вживання ключових термінів, конструкцій і команд англійською мовою, спираючись на автентичні документи, зразки бойових наказів чи витяги з міжнародних військових інструкцій. Особливо важливо поєднувати монологічний виклад із запитаннями до слухачів, що стимулює їх до аналізу та співвіднесення нового матеріалу з раніше набутими знаннями.

Етап практичного відпрацювання повинен будуватися на активних методах навчання, де курсанти залучаються до моделювання реальних службових ситуацій. Наприклад, доцільно організувати рольові ігри у форматі оперативних нарад, під

час яких майбутні офіцери англійською мовою віддають накази, формулюють доповіді чи обґрунтовують тактичні рішення. Використання інтерактивних симуляцій та сценарних вправ сприяє розвитку не лише мовної компетентності, а й навичок командної взаємодії, лідерства та аналітичного мислення. Ключовим завданням викладача на цьому етапі є забезпечення автентичності комунікативних ситуацій і поступове ускладнення завдань, що формує у слухачів готовність до реального використання англійської мови у військовій діяльності [3].

Підсумкова рефлексія повинна бути спрямована на узагальнення результатів заняття, визначення рівня засвоєння матеріалу та формування у курсантів навички самоаналізу. Викладач має створити умови для обговорення, де слухачі англійською мовою формулюють висновки, аналізують труднощі, яких вони зазнали, і пропонують шляхи їх подолання. У процесі такої рефлексії розвивається здатність до критичного осмислення власних дій, а також формується стійке розуміння важливості точності термінології, структурованості висловлювань та дотримання єдиного професійного стилю.

Необхідним елементом практичної реалізації професійно-комунікативного стилю викладання є цілеспрямоване інтонаційне оформлення мовлення, що має підкреслювати значущість змісту й водночас забезпечувати його легке сприйняття курсантами. Викладачеві важливо не лише дотримуватися відповідного темпу та ритму мовної подачі, а й вміти змінювати їх залежно від дидактичної мети заняття. На практиці це може реалізовуватися через акцентоване уповільнення мовлення при введенні нових термінів чи поясненні складних понять, тоді як під час інтерактивних завдань доцільним є більш динамічний ритм, що створює ефект залученості та стимулює швидке реагування [1].

Живий тембр голосу та варіативність інтонаційних відтінків виконують не лише роль засобу утримання уваги, а й функцію організації когнітивної активності слухачів. Наприклад, у процесі обговорення службових ситуацій викладач може навмисно підвищувати інтонаційну напругу, підкреслюючи важливість оперативного рішення, тоді як у підсумковій рефлексії більш доречним стає спокійний і врівноважений тон, що формує атмосферу аналітичного осмислення.

Особливе значення має гнучкість мовного стилю, яка реалізується через відповідність характеру мовлення конкретній навчальній задачі. Якщо завданням є оволодіння складними теоретичними концептами, доцільним є аналітичний стиль, що передбачає чітку структурування матеріалу, використання логічних наголосів і пауз для закріплення ключових положень. У випадку моделювання тактичних сценаріїв ефективним стає інтерактивний і проблемно-орієнтований підхід, де варіювання інтонації та ритму дозволяє створювати емоційно наближені до реальності ситуації, формуючи в курсантів готовність до оперативної комунікації в умовах військової служби.

Таким чином, професійно-комунікативний стиль викладання у закладах вищої військової освіти є не лише інструментом передачі знань англійською мовою, але й важливим чинником формування професійної ідентичності майбутніх офіцерів. Його реалізація вимагає від викладача високого рівня мовної та методичної

компетентності, уміння інтегрувати англомовний освітній дискурс із контекстом військово-спеціальних дисциплін, а також готовності бути носієм культурних і професійних цінностей військової служби, які передаються курсантам у процесі навчання.

Література:

1. Bogusz D. Teaching English military terminology in military classes. *Safety& Defense*. 2017. Vol. 3, No. 1. P. 31-36. DOI: 10.37105/sd.21.
2. Ігнат'єва Н. В. Основні підходи до викладання іноземної мови професійного спрямування. URL: <https://api.dspace.khadi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/3baa09d8-4034-4680-822e-6e3555dc5352/content>
3. Моргунова Н. С. Коучингова модель навчання іноземних студентів мови професійного спілкування як чинник їх особистісного та професійного розвитку. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2022. № 85. С. 134-138.
4. Ясенчук Ю. В. Впровадження інтерактивних технологій у навчання іноземної мови як ключ до професійної компетентності. *Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України* : зб. наук. пр. XII Міжнар. наук.-практ. конф. 2024. С. 454-461.

Дар'я ЧЕРНИШЕВА, НА СБ України

Науковий керівник: ст. викладач, Лілія ШОЛУДЬКО

THE ROLE OF FOREIGN LANGUAGE PROFICIENCY IN CYBERSECURITY AND PROTECTION OF CRITICAL INFORMATION INFRASTRUCTURE

The work in the field of cybersecurity is becoming increasingly dependent on the ability to work effectively with information written in different languages. This paper explores the role of multilingual competence in the field of threat analysis, intelligence collection, and cooperation in the security and defense sector. The main focus is on languages other than English, which may be encountered in the threat environment.

Currently, cyber incidents are no longer localized in any particular region of the world. Attacks on infrastructure, command and control centres and other vital institutions may be spread across a number of different regions. As a result, relevant information is written in a number of different linguistic environments, including technical documentation, underground communication, social media, and leaked databases.

Working in only one language, a specialist is bound to see only part of the picture. Even though English may be the dominant language in official communication, much of the early information regarding a threat may be written in other languages. This leads to a disconnect between what we have and what is actually understood.

English is also at the core of standardization and formal reporting. Organizations like the North Atlantic Treaty Organization and the European Union Agency for Cybersecurity offer guidelines and analysis in the English language [1;2].

At the same time, a great deal of useful information is found outside of the English-speaking world. Discussions on vulnerabilities, or even coordination of attacks, may occur in Russian, Chinese, or Arabic-speaking communities. Analysts fluent in those languages get access to information found later in formal reports [2].

There is a certain benefit to this situation. Multilingual analysts do not simply translate information; they also decrease the response time between the emergence of a threat and its detection.

Foreign language training is usually approached as a separate subject in most courses. While students may learn grammar, vocabulary, and communication styles, they rarely get exposure to the specific language used in their field.

Another factor is the emphasis on English. Although it is important, it is by no means sufficient. The failure to address other languages is a failure to address whole areas of the threat [3].

A final factor is the relationship between the stability of academic curricula and the pace of evolution of cyber terminology. The former is slow to change, while the latter is fast.

Language is a tool for communication but also a tool for analysis. The way a cyber threat actor expresses themselves can give indirect clues as to their origin, affiliation, or skillset.

For instance, common linguistic characteristics found in comments within malware or online forums can aid in attributing a threat to a particular actor. This is not a skill requiring simple language knowledge but rather an understanding of context, subtext, and nuance between different groups. In a way, language ability is similar to intelligence analysis. It contributes to attribution, profiling, and interpretation of incomplete data [4].

If language is a part of this, then training should also follow this pattern. A first step could be to integrate language learning into professional training. Rather than training in language in a vacuum, training in language can happen in conjunction with real material, such as threat reports, log fragments, or chat discussions.

A further step could be to provide multilingual training, but in a targeted way. Not every professional will need the same language set, but professionals such as threat intelligence analysts could benefit from training in specific linguistic environments.

A further step could also be to move away from training in static textbooks and towards training in sources that are constantly being updated. Sources such as GitHub or professional discussions on Stack Overflow can provide a glimpse into the way language is used in a real, technical sense [5; 6].

This can not only provide training in language but also in the way to handle informal or semi-structured communication.

There are a number of ways in which multilingual competence can play a part in cybersecurity, such as:

- detecting threats earlier;
- increasing access to data sources;
- correctly interpreting ambiguous information;
- better coordinating international cooperation.

For countries that operate under constant pressure in the cyber domain, these benefits are not hypothetical. They have a direct bearing on response speed and decision-making efficacy [2].

In conclusion, foreign language proficiency for cybersecurity specialists should thus be seen as part of their analytical capacity, rather than a secondary skill. Training in English alone means that access to key areas of the threat environment, where initial indicators of new threats tend to emerge in other languages, is denied. Multilingual proficiency increases the scope of accessible data, reduces the response time to new and emerging threats, and increases the efficacy of interpreting complex and sometimes ambiguous data. To this end, language training for cybersecurity specialists should thus move towards using authentic materials, integrating language skills within professional activities, and applying language skills to the ‘real world’ of cyber operations.

Література:

1. Cyber Security Strategy. *North Atlantic Treaty Organization*. URL: <https://www.nato.int/https://www.nato.int>
2. ENISA Threat Landscape Report. *European Union Agency for Cybersecurity*. URL: <https://www.enisa.europa.eu/https://www.enisa.europa.eu>
3. Hutchinson J. *Cybersecurity and Language: The Role of Communication in Cyber Defense*. London: Routledge, 2020. 214 p.
4. Thomas Rid. *Cyber War Will Not Take Place*. – London: Hurst & Company, 2016. 256 p.
5. GitHub. URL: <https://github.com/https://github.com>
6. Stack Overflow. URL: <https://stackoverflow.com>.

Ольга ШУМ, доцент КНУ ім. Т. Шевченка

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНИХ МОВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ

Вік здобувачів освіти є важливим чинником у виборі викладачем іноземних мов сучасних методик навчання, оскільки він визначає когнітивні особливості, рівень автономності, мотивацію та способи сприйняття інформації. Молодші студенти краще реагують на ігрові технології, візуалізацію, рухливі види діяльності та короткі інтерактивні завдання. Для них ефективними є гейміфікація, сторітелінг, рольові ігри, що забезпечують емоційне залучення й підтримують увагу. Молодь потребує методик, які враховують їхню потребу в самовираженні та соціальній взаємодії. Тому доцільно використовувати проєктне навчання, дискусії, цифрові інструменти, створення медіаконтенту іноземною мовою. Це сприяє розвитку критичного мислення й формуванню комунікативної компетентності [1, с. 306-307; 2, с. 295].

Студенти дорослого віку, які частіше навчаються заочно або здобувають другу вищу освіту, зазвичай орієнтовані на практичний результат і професійну користь. Для них ефективними є кейс-метод, симуляції професійних ситуацій, аналіз

автентичних матеріалів, змішане та онлайн-навчання. Вони цінують чітку структуру, можливість самоконтролю й застосування мови в реальних умовах [2, с. 293].

У своїй практиці ми використовуємо джерела, які допомагають швидко перетворювати класичні вправи на інтерактивні, зокрема Educaplay, Flippity, GCompris, LearningApps.org, TTSMaker та TurboScribe. Вони дозволяють значно осучаснити практичні заняття та задовольнити основні потреби студентів:

Educaplay – це онлайн-платформа для створення інтерактивних вправ: кросвордів, вікторин, діалогів, хмар слів. Підтримує мультимедійний контент, аналітику результатів і зручну інтеграцію в дистанційне та змішане навчання;

Flippity – це сервіс на основі GoogleSheets для створення флешкарток, вікторин, випадкового вибору, ігрових активностей. Простий у використанні, не потребує складних технічних навичок, підходить для гейміфікації уроків;

GCompris – це освітній набір інтерактивних вправ для студентів, що розвивають логіку, читання, математику, пам'ять і цифрові навички. Підходить для інклюзивного навчання;

LearningApps.org – це платформа для створення інтерактивних модулів: вправ на відповідність, класифікацію, заповнення пропусків. Дозволяє швидко розробляти дидактичні матеріали та використовувати готові шаблони;

TTSMaker – це онлайн-інструмент перетворення тексту на мовлення з підтримкою багатьох мов і голосів. Корисний для розвитку аудіювання, створення навчальних матеріалів та інклюзивної освіти;

TurboScribe – це сервіс автоматичної транскрипції аудіо й відео з високою точністю розпізнавання мовлення. Підтримує різні формати файлів, полегшує створення субтитрів і текстових матеріалів.

Окрім того, пропонуємо з метою забезпечення warmup та coolup активностей використовувати ресурси для створення квізів, наприклад:

Gimkit – це гейміфіковані тести з балами, стратегіями й різними режимами гри для підвищення участі студентів;

GoogleForms – це простий інструмент для опитувань і тестів з різними типами питань і автоматичним збирачем відповідей;

Kahoot! – це інтерактивні вікторини з таймером і змаганнями в реальному часі – чудово мотивують студентів працювати над лексикою й граматику;

Quizizz – це платформа для тестів із автоматичним підрахунком балів, адаптивними питаннями й можливістю проходження як групою, так індивідуально;

Quizlet – це флеш-картки, тести й ігрові практики для тренування словникового запасу та перевірки знань.

Таким чином, вікові групи студентів вимагають відмінного підходу до викладання, а врахування вікових особливостей дозволяє викладачеві добирати методики, що відповідають потребам здобувачів освіти, підвищують мотивацію та забезпечують ефективність іншомовної підготовки.

Отже, формування цифрової компетентності викладача іноземних мов передбачає вміння добирати сучасні інструменти відповідно до вікових потреб студентів. Рациональне поєднання методик, цифрових ресурсів і гейміфікації

підвищує мотивацію, забезпечує інтерактивність навчання та сприяє ефективному формуванню професійно орієнтованої іншомовної комунікативної компетентності.

Література:

1. Садовніков О., Скаковська Д. Особливості покоління альфа в Україні. *Filosofiae scienze politiche*. Sezione. 21 (26 aprile, 2024). Bologna, Repubblica Italiana С. 304-312.
2. Шум О., Левіщенко М. Розробка інтерактивних завдань для перевірки знань здобувачів освіти. *Мовна освіта фахівця: сучасні виклики та тенденції: матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (20 лютого 2025 року)*. Харків: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2025. С. 291-295.

Антон ЯКОВЕНКО, НА СБ України

Даніел НЕЙМЕТ, НА СБ України

Науковий керівник: к. пед. н., **Людмила ЗАЯЦЬ**

ІНОЗЕМНА МОВА У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: СТАНДАРТИ ТА СУЧАСНІ ПІДХОДИ

У сучасних умовах зростання міжнародних безпекових викликів ефективна співпраця між державами у військовій сфері набуває особливого значення. Участь у спільних операціях, навчаннях і миротворчих місіях потребує не лише високого рівня професійної підготовки, а й здатності до швидкої та точної комунікації. У цьому контексті володіння іноземною мовою, насамперед англійською, стає важливим чинником забезпечення взаємодії між військовослужбовцями різних країн. Метою цієї роботи є визначення ролі іноземної мови у професійній діяльності військовослужбовців, аналіз значення міжнародних мовних стандартів (STANAG 6001 і CEFR), а також обґрунтування ефективності сучасних підходів до мовної підготовки в секторі безпеки і оборони.

У сучасному безпековому середовищі більшість загроз має транснаціональний характер, що унеможливорює їх ефективне подолання силами однієї держави. Саме тому міжнародна військова співпраця стає ключовим елементом забезпечення стабільності, а якісна комунікація виступає її основою [2, с. 237]. Іноземна мова у цьому контексті виконує не лише комунікативну, а й функціональну роль, оскільки дозволяє здійснювати обмін інформацією, координувати дії та забезпечувати взаєморозуміння між підрозділами різних країн. Особливого значення це набуває в умовах інтеграції України до євроатлантичного безпекового простору [3, с. 1-2]. Підготовка військовослужбовців з іноземних мов базується на міжнародних стандартах. Зокрема, STANAG 6001 визначає рівні володіння мовою за основними видами мовленнєвої діяльності та забезпечує уніфікованість оцінювання. У свою чергу, система CEFR дозволяє співвідносити мовні компетентності з загальноєвропейськими вимогами [1, с. 165-166].

Ефективність мовної підготовки значно підвищується за умови її професійної спрямованості. Підхід English for Specific Purposes передбачає вивчення мови з урахуванням військової термінології, типових службових ситуацій і практичних потреб персоналу. Сучасні методи навчання передбачають активне використання інноваційних технологій, зокрема симуляцій, інтерактивних платформ і змішаного навчання. Це дозволяє підвищити ефективність підготовки та зробити її більш адаптованою до реальних умов служби [2, с. 229]. Важливим елементом є практична спрямованість навчання: прослуховування радіоповідомлень, робота з технічною документацією, рольові ігри та аналіз ситуацій. Такий підхід формує здатність не лише розуміти мову, а й ефективно використовувати її у професійній діяльності. [1, с. 164-165]. Знання іноземної мови забезпечує можливість участі у міжнародних операціях, доступ до сучасних технологій і стандартів, а також ефективну взаємодію з іноземними партнерами. Високий рівень мовної компетентності сприяє підвищенню оперативності та точності виконання завдань [2, с. 228].

Отже, володіння іноземною мовою є важливою складовою професійної підготовки військовослужбовців і ключовою умовою ефективної взаємодії у міжнародному середовищі. У роботі було розглянуто значення іншомовної підготовки, проаналізовано роль стандартів STANAG 6001 і CEFR, а також охарактеризовано сучасні підходи до навчання, зокрема професійно орієнтований підхід і використання інноваційних технологій. Таким чином, поєднання міжнародних стандартів і практично спрямованих методів навчання забезпечує формування необхідного рівня мовної компетентності, що дозволяє ефективно виконувати службові завдання, взаємодіяти з союзниками та брати участь у міжнародних операціях.

Література:

1. Лагодинський О. С. Іншомовна підготовка у Збройних Сил Сполучених Штатів Америки та Великої Британії: досвід для України. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки*. 2019. № 3 (18). С. 164-179. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedzbirnyk/article/view/78/83> (дата звернення: 28.03.2026).
2. Гурковський В., Семененко Л., Ромашина З., Ярмольчик М., Мороз І., Семененко О. М. Трансформація системи іншомовної підготовки військовослужбовців Збройних Сил України як стратегічний чинник посилення оборонної взаємодії з країнами НАТО у контексті можливої миротворчої місії в Україні. *Journal of Scientific Papers "Social Development and Security"*. 2023. Vol. 13, No. 3. С. 227-240. URL: <http://www.papersds.eu/index.php/JSPSDS/article/download/819/970> (дата звернення: 28.03.2026).
3. Канова Л. П. Теоретичні та методичні засади професійної іншомовної підготовки офіцерів ЗСУ за стандартами НАТО: автореферат дисертації. Київ: Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2024. 46 с. URL: <https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/aa064abb-7d2f-47cd-a498-125ab933f8bf/content> (дата звернення: 28.03.2026).
4. Собора А. І., Третяк Н. М., Олійник Н. О. Виклики сьогодення щодо вдосконалення процесу мовної підготовки у Збройних Силах України. *Збірник наукових праць*

Державного науково-дослідного інституту випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки. Черкаси, 2023. № 2. С. 70-74.
URL: <https://dndivsovt.com/index.php/journal/article/view/273/263> (дата звернення: 28.03.2026).

СЕКЦІЯ 7. ІНОЗЕМНА МОВА ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ

Єва АВРАМОВА, ННІ ІБ СК НА СБ України

Ірина МИРОНОВА, ст. викладач НА СБ України

INTENSIFICATION OF PROFESSIONAL LANGUAGE TRAINING FOR FUTURE SPECIALISTS IN THE SECURITY AND DEFENSE SECTOR UNDER MARTIAL LAW

The full-scale armed aggression on Ukraine has turned the English language from an auxiliary academic discipline into an instrument of military management and international network in the academy and in the training of the cadets that attend universities. Under martial law the language is emphasized by moving from general CEFR standards to the specialized NATO standard STANAG 6001 (SLP levels 1-4).

Traditional approaches are less flexible in wartime situations and enhance the education from the perspective of English for Specific Purposes (ESP) and Content and Language Integrated Learning (CLIL). The soft CLIL model makes language learning on the level of industry-related skills as well as working with actual weapons technical specifications and patrol reports [1, p. 34-38].

The core of the educational reform is the introduction of the STANAG 6001 descriptor system (SLP levels 1-4). It brings together the requirements of listening (L), speaking (S), reading (R), and writing (W). The core of the non-linguistic cadets will achieve the SLP 2 (Functional) and SLP 3 (Professional) levels. At functional level cadets will conduct routine technical briefings and perform radio communication in order to be properly prepared as one of NATO's standard protocols. A professional level 3 will assess strategic intelligence and operational readiness. However, the language proficiency level must be more systematic when it comes to operations and training and so there will be a level levellevel.

The integration of STANAG 6001 standardized language profile (SLP) tests in professional affairs into every evaluation process of military schools is significant to establish performance benchmark in line with NATO qualifications and the need for evaluation and training the cadet personnel. Today there are schools that increasingly use portfolio evaluations in supplement to formal SLP tests which have also enabled cadet progress in all four languages to be tracked and used as evidence bases for decisions about international deployment eligibility. There are particularly key emphasis for receptive skills (listening skills) to make successful combat. Intensification is carried out through Task-Based Language Teaching (TBLT) and operational planning and deployment of situation reports as operational training procedures: [2, p. 1-1-1-2, p. A-1 – A-4, p. A-3 – A-4].

Therefore, the emphasis is on putting together lexical clusters in strategic situations such as counterintelligence and security that use language of espionage and subversion and

how things are screened. A cadet working in cybersecurity is going to need to be knowledgeable about APT (Advanced Persistent Threat), zero-day vulnerabilities and ransomware – [3, p. 48-51]. To ensure operational effectiveness and awareness of hybrid threats has to do a very long way with the way we write, speak or edit that vocabulary, including incident reports & threat assessment briefs, interagency coordination documents and the likes.

One of the most critical aspects of modern military language training is the need for a global perspective on communication skills that range beyond linguistic fluency to sociopragmatic knowledge. The onset of generative artificial intelligence (GenAI) within the 2025-2026 period has become very significant. For this reason, ChatGPT, Claude, Gemini, etc., large language model type software has been used for learning and real work like professional interaction are simulated using it. At Impact Level 5 (IL-5), such as, the unique GenAI.mil in the security industry, cadets can interact with classified documentation and practice skills in professional translation [4, p. 235-239].

This integration of NATO standards, CLIL methods and AI capabilities in language training is a vital step within the development of a better generation of officers for a complex field in which global threats must be taken into account. The integration of all those factors is to improve the quality of language training and, thus, future experts at each level for security as well as defense to work for Ukraine – given they live and work in the world which is increasingly connected.

Література:

1. Волкова І. В. Складники іншомовної комунікативної компетентності майбутніх офіцерів Національної гвардії України. *Інноваційні технології навчання іншомовної підготовки у закладах вищої освіти в контексті європейської інтеграції*: зб.мат.доп.всеукр.наук.-практ. конф., м. Харків, 18 лют. 2025р. Харків, 2025. С.34-38. URL:<https://nangu.edu.ua/uploads/files/documenty/Naukova%20diylnist/naukovu%20forumy/2025/> (датазвернення: 12.03.2026).
2. NATO Standard ATrainP-5: Language Proficiency Levels. Edition A, Version 2. 2016. URL: <https://www.natobilc.org/files/ATrainP-5%20EDA%20V2%20E.pdf> (дата звернення: 12.03.2026).
3. Ertan A., Floyd K., Pernik P., Stevens T. Cyber Threats and NATO 2030 Horizon Scanning and Analysis. 2020. URL: https://ccdcoe.org/uploads/2020/12/Cyber-Threats-and-NATO-2030_Horizon-Scanning-and-Analysis.pdf (дата звернення: 12.03.2026).
4. Fatebene A., Howard A. Integrating AI into the Cadet Experience. Proceedings of the Annual General Donald R. Keith Memorial Conference. 2025. URL: http://www.ieworldconference.org/content/WP2025/Papers/GDRKMCC25_41.pdf (дата звернення: 12.03.2026).

ПОНЯТТЯ І НАЗВИ СТРУКТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ БПАК: АСОЦІАЦІЇ, КАЛЬКУВАННЯ, ПЕРЕНЕСЕННЯ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ, ПОЛЬСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ)

Стрімкий технологічний прогрес у сфері безпілотної авіації спричинив появу значного пласту нової лексики, яка потребує наукового осмислення та систематизації. Терміносистема безпілотних авіаційних комплексів (БПАК) є динамічним утворенням, що розвивається на перетині технічних, військових та загальноновживаних номінацій. Для української мови, яка належать до групи слов'янських, актуальним є питання вивчення шляхів формування цієї термінологіки: від запозичень і кальок до творення власне національних відповідників. Це завдання полегшить процеси перекладу та тлумачення різних номінативних одиниць, що позначають складові частини безпілотних літальних апаратів та їх функціональні можливості.

Метою цієї наукової розвідки є комплексний аналіз назв понять та структурних елементів сучасних БПАК в українській та польській мовах крізь призму їхньої генези, асоціативно-образної мотивації та механізмів запозичення з англійської мови.

Основою для творення терміносистеми в обох мовах став англійський термін *drone* (первинне значення – «трутень»), який увійшов до широкого вжитку завдяки асоціації з гудінням двигуна та певній автономності, притаманній комасі. Цей військовий термін швидко витіснив академічні абревіатури (англ. UAV – Unmanned Aerial Vehicle) у медійному та, згодом, у фаховому дискурсі.

У польській мові англіцизм *drone* зазнав повної граматичної та фонетичної адаптації, підпорядковуючись правилам польської словозміни. В українській мові спостерігаємо паралельне функціонування термінів: запозиченого дрон (фонетично адаптованого) та питомого безпілотної, утвореного суфіксальним способом від прикметника «безпілотний». Термін безпілотний літальний апарат (БПЛА) зберігає позиції в офіційно-діловому та суто технічному стилях.

Цікавим є той факт, що абревіатура, яка позначає власне апарат, у польському військово-технічному дискурсі має відповідник *bezzałogowy statek powietrzny (BSP)*, що корелює з українським БПЛА.

Варто відзначити тенденцію до утворення складних слів на кшталт польського *dron mothership* (запозичення англійського терміна на позначення носія-«материнського корабля»), що свідчить про інтернаціоналізацію термінології на рівні словосполучень.

Проведений аналіз засвідчує, що терміносистема на позначення структурних елементів БПАК у польській та українській мовах перебуває на етапі активного формування. Основними джерелами її поповнення є запозичення (передусім з англійської мови), семантичне та словотвірне калькування, а також використання власних словотвірних ресурсів. Перспективним видається подальше дослідження

динаміки розвитку цих терміносистем у зв'язку з еволюцією самих технологій та розширенням сфер застосування БпАК. Виявлено тенденцію до домінування англійської мови як мови-донора та значний вплив позамовних чинників на формування цієї терміносистеми.

Артем АНТОНОВ, НА СБ України

Андрій КОНОНЧУК, НА СБ України

Науковий керівник: к. пед. н., **Людмила ЗАЯЦЬ**

THE ROLE OF ENGLISH PROFICIENCY IN THE PROFESSIONAL ACTIVITIES OF SECURITY SERVICE OF UKRAINE (SSU) OPERATIVES IN THE CONTEXT OF COUNTERINTELLIGENCE CHALLENGES

Today's SSU operative is more than just an executor of orders; they must be an analyst who stays ahead of the curve. With hybrid warfare and direct aggression threatening Ukraine, English isn't just a nice-to-have skill anymore. It's a core national security tool. The aim of this research is to analyze the importance of English language skills for SSU operatives and to show how they help in counterintelligence work and cooperation with international partners.

Since SSU personnel are military servicemembers, they must follow strict state language rules [2]. The 2024 Law of Ukraine "On the Use of the English Language in Ukraine" established English as a mandatory requirement for officers and contract staff [1]. In my view, this is a major shift. It forces the agency to drop legacy training habits and push for real interoperability with NATO. Beyond working with allies, English is a highly practical profiling tool. When analyzing intercepts, an operative can use grammatical choices or specific slang to figure out an adversary's background or exact origin.

In daily operations, SSU units apply English in two main areas: digital intelligence and direct field operations. On the digital front, operatives process massive amounts of English text daily. As noted by Ukrainian OSINT experts, open-source intelligence has rapidly evolved into a critical defense mechanism, where analyzing foreign data requires deep linguistic immersion to extract actionable intelligence from the internet and the Darknet [4]. For instance, when intercepting foreign mercenaries, knowing the language lets an operative analyze the audio on the spot, without waiting for a translator. Spotting a code word in real time is often the difference between preventing a threat and reacting too late.

Field operations bring their own challenges. Ukrainian counterintelligence works hand-in-hand with Western agencies. Joint exercises and sharing sensitive intel demand fluent English that aligns with NATO STANAG 6001 proficiency levels [3]. Talking directly builds trust and cuts out fatal delays during joint missions.

This operational reality requires a solid educational foundation. The government is actively updating personnel standards; for instance, Cabinet of Ministers Resolution No. 1522 – which is currently still at the approval stage – explicitly defines the list of military and intelligence positions requiring mandatory English proficiency [5]. But cybercriminals

and hostile agents don't speak protocol English. To be effective, operatives must understand informal language, criminal jargon, and hacker slang. In my view, the lack of focus on this informal vocabulary is currently a missing piece in many traditional academic programs.

Understanding slang helps operatives "read between the lines." Take, for example, joint operations with foreign partners to take down transnational scam call centers. Operatives have to analyze seized instructions and the scammers' work chats. Spotting specific terms like "boiler room", "leads", or "closer" allows them to quickly map out the group's hierarchy and roles. In human intelligence (HUMINT), catching a word like "dead drop" or "burner" in a text message can expose an entire spy ring. Knowing these nuances lets operatives work effectively undercover and ruin the adversary's plans.

Ultimately, English proficiency gives an SSU operative a critical intellectual edge. While AI and machine translation are great for crunching big data, they can't replace human intuition. A machine might translate words, but it struggles to catch psychological pressure or newly invented slang during a live interrogation or an intercepted call. With cyber and counterintelligence threats growing, combining standard military English with specialized operational slang is what will keep SSU personnel one step ahead of the enemy.

Література:

1. Про застосування англійської мови в Україні : Закон України від 04.06.2024 № 3760-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20> (дата звернення: 26.03.2026).
2. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12> (дата звернення: 26.03.2026).
3. STANAG 6001. Language Proficiency Levels and their implementation in the training system of the security and defense sector of Ukraine. Brussels : NATO Standardization Office, 2014. URL: <https://natobilc.org/wp-content/uploads/2024/11/ATrainP-5-EDA-V2-E.pdf> (дата звернення: 26.03.2026).
4. OSINT: навіщо вивчати та які перспективи. Molfar. 14.12.2022. URL: <https://ain.ua/2022/12/14/osint-navishho-vyvchaty-ta-yaki-perspektyvy/> (дата звернення: 26.03.2026).
5. Про затвердження переліку посад військовослужбовців, кандидати на зайняття яких зобов'язані володіти англійською мовою : Постанова Кабінету Міністрів України № 1522 (набуває чинності). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1522-2024-p#Text> (дата звернення: 26.03.2026).

Єлизавета АРХИПЕНКО, НА СБ України

Науковий керівник: к. філол.н., доцент **Дар'я КОНОНОВА**

SPECIFICS OF MILITARY TRANSLATION IN MULTINATIONAL OPERATIONS

We are used to thinking of translation as a bridge between cultures. But in the security and defense sector, especially during joint NATO operations or peacekeeping missions, translation is an element of the weapon. It is part of the command-and-control system. If a

civilian translator gets the name of a dish on the menu wrong, the customer will go hungry. If a military translator confuses the terms “Retire” and “Retreat” it can change the course of an operation at the headquarters level. Ensuring international security is largely based on the joint efforts of different states pooling their resources to stabilize crisis regions. During peacekeeping missions, large-scale military exercises or complex international operations, multinational military units must operate in harmony, like a single organism, where every cell understands the common goal. However, the fundamental differences in national languages, cultural codes and technical means of communication pose a serious challenge, turning military translation into an indispensable element of operational interoperability. Multinational operations are usually coordinated by international organizations such as NATO or the UN, which include military personnel from dozens of countries. They bring with them not only different languages, but also different national traditions of warfare and planning, which often causes cognitive dissonance in management. Effective cooperation requires lightning-fast and accurate exchange of information, where command orders, intelligence data, current situation reviews and instructions for performing tasks must be transmitted without any distortion. One linguistic error in the translation of a combat order can lead to tragic consequences, disrupting the operational plan or even endangering the lives of hundreds of people. In this context, the role of a military interpreter goes far beyond passive linguistic mediation. He acts as a critical strategic link, eliminating language barriers and acting as a mediator between the specific cultures of behavior of different nations. Such a specialist must not only have a perfect command of specific terminology but also understand the hierarchical structure of the army and the decision-making system, since it is often necessary to work in extreme conditions, where time for reflection is measured in seconds. One of the most illustrative examples of the work of military linguists is the many years of activity of the International Security Assistance Force in Afghanistan under the leadership of NATO. Within the framework of this operation, representatives of dozens of countries were forced to interact daily not only with each other, but also with the Afghan security forces and the civilian population. Translators ensured the transmission of critically important intelligence data from local residents regarding planted explosive devices or the movement of groups of militants. For example, during joint patrols in Helmand province, it was the translators who became a bridge between the British military and local elders, helping to resolve conflict situations before they escalated [1]. Another important example is the work of translators within the KFOR mission in Kosovo, where they facilitated dialogue between different ethnic groups, helping peacekeepers to maintain law and order without the use of force. It is also worth mentioning modern training missions, such as Interflex in the UK, where translators provide training to Ukrainian military personnel according to NATO standards [2]. In such conditions, the translator must instantly adapt complex technical terms for the operation of Western armored vehicles or artillery to people who are in a state of constant stress. This confirms that without professional linguists, effective interaction between units would simply cease to exist, turning into a set of uncoordinated actions. Misunderstandings in terms, such as the difference between fire support and direct cover, could lead to fire damage to one’s own forces. Thus, military translation is a fundamental component of the architecture of

international security. Thanks to the work of translators, allied forces are able to synchronize their efforts, exchange experience and effectively counter common threats. The experience of real combat missions shows that these specialists are key players in communication between armies and communities, often performing the functions of diplomats in camouflage [3; 4]. In conclusion, it should be noted that the training of highly qualified military translators is no less important strategic investment than the purchase of modern weapons. It is on their professionalism, stress resistance and accuracy that not only the success of operations depends, but also the highest priority - the preservation of the lives of soldiers and civilians in conflict zones.

References:

1. NATO Glossary of Terms and Definitions (AAP-06). Allied Administrative Publication. NATO Standardization Office. URL: [https://www.coemed.org/files/stanags/05_AAP/AAP-06_2020_EF_\(1\).pdf](https://www.coemed.org/files/stanags/05_AAP/AAP-06_2020_EF_(1).pdf) (дата звернення: 19.03.2026).
2. STANAG 6001: Language Proficiency Levels. NATO Standardization Agreement. URL: <https://natobilc.org/stanag-6001/> (дата звернення: 19.03.2026).
3. Baker, M. Translation and Conflict: A Narrative Account. Routledge, 2018. URL: <https://www.routledge.com/Translation-and-Conflict-A-narrative-account/Baker/p/book/9781138600447> (дата звернення: 19.03.2026).
4. Footitt, H., & Kelly, D. Languages at War: Policies and Practices of Language Contacts in Conflict. Palgrave Macmillan, 2012. URL: https://centaur.reading.ac.uk/25316/1/LANGUAGES_AT_WARIntro.pdf (дата звернення: 19.03.2026).

Катерина БАБИЧ, НАСВ

Науковий керівник: Анастасія ПІДДУБНА, НАСВ

РОЛЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ

У сучасних умовах та на етапах змін сектору безпеки й оборони України роль іноземної мови є значно ширшою, ніж це формально визначено у керівних документах. Поглиблена співпраця з міжнародними партнерами, зокрема в межах взаємодії з НАТО, обумовлює необхідність якісно нового рівня мовної підготовки персоналу. Володіння англійською мовою сьогодні виступає не додатковою перевагою, а ключовою професійною компетентністю.

По-перше, іноземна мова є основним інструментом забезпечення ефективної комунікації з іноземними партнерами. Це стосується участі у міжнародних переговорах, а також координації спільних дій під час навчань та операцій. У сучасних умовах, коли Україна активно взаємодіє з міжнародними безпековими структурами, мовний бар'єр може суттєво знижувати ефективність прийняття рішень і взаємодії.

По-друге, важливим аспектом є обмін досвідом. Українські військовослужбовці регулярно проходять підготовку за кордоном, у той час як, іноземні партнери проявляють зацікавленість в отриманні українського досвіду ведення сучасних бойових дій. Це зумовлено тим, що під впливом актуальних загроз змінюються підходи до ведення війни, тактика та стратегія. У цьому контексті іноземна мова виступає засобом передачі знань, практик та оперативної інформації.

По-третє, на сьогоднішній день ми спостерігаємо проблему формального підходу до вивчення англійської мови, саме в секторі безпеки й оборони. Незважаючи на наявність відповідних вимог, наприклад: орієнтацію на стандарти STANAG 6001, їх практична реалізація часто є обмеженою або недостатньо ефективною. [1] Вимоги щодо мовної підготовки нерідко залишаються лише на папері або впроваджуються на мінімальному рівні.

Отож, актуальність даного дослідження представлена необхідністю проведення аналізу ролі іноземної мови в системі підготовки кадрів сектору безпеки й оборони України. Володіння іноземною мовою на належному рівні є важливою умовою забезпечення ефективної міжнародної взаємодії, професійного розвитку персоналу та підвищення загальної спроможності сектору безпеки відповідати сучасним викликам.

Однією з ключових проблем функціонування сектору безпеки й оборони України залишається недостатній рівень володіння іноземною мовою серед особового складу. Ця проблема має системний характер і зумовлена низкою факторів, серед яких – історично сформована кадрова політика, за якої значна частина персоналу набиралася без урахування мовних вимог, а також тривалий час відсутності чітких і обов'язкових стандартів мовної підготовки.

Незважаючи на поступове нормативне врегулювання цього питання, реальні зміни відбуваються повільно. Навіть із прийняттям відповідних законодавчих актів, зокрема Закону України «Про застосування англійської мови в Україні» (2024 р.), де присутній пункт (І розділ ст. 3), які саме особи мають володіти англійською мовою, від найвищих керівних державних посад до військовослужбовців офіцерського, сержантського, старшинського складу, а також поліцейських середнього і вищого складу Національної поліції України і т.д. ситуація залишається недостатньо динамічною [2]. Але дивує той факт, що, відповідно до цього закону та офіційної позиції Міністерство оборони України, зазначено наступне: *«У разі введення воєнного стану в Україні вимога щодо володіння англійською мовою, передбачена для зайняття посад, не застосовується в період дії воєнного стану.»* А також те, що вимога повертається через 4 роки після скасування та припинення воєнного стану [3].

У цьому контексті постає логічне питання: яким чином має функціонувати сектор безпеки й оборони до моменту повноцінного впровадження цих вимог? В умовах активної міжнародної взаємодії та постійної потреби у координації з іноземними партнерами відсутність належного рівня мовної підготовки суттєво обмежує можливості ефективної комунікації, ускладнює процеси прийняття рішень і знижує загальний рівень оперативної сумісності. Особливо критичною є ситуація щодо представників керівного складу. Саме вони беруть участь у переговорах, міжнародних нарадах, плануванні спільних операцій та обміні досвідом. Недостатній

рівень володіння іноземною мовою на цьому рівні не лише ускладнює комунікацію, але й може призводити до втрати важливої інформації, спотворення змісту домовленостей або залежності від посередників (перекладачів), що не завжди є ефективним в умовах обмеженого часу.

Крім того, сучасні реалії війни демонструють, що Україна стала одним із ключових джерел практичного бойового досвіду, який викликає значний інтерес у міжнародних партнерів. Іноземні військові фахівці активно вивчають українські підходи до ведення бойових дій, адаптацію до новітніх загроз, використання технологій у сучасному бою. Водночас ефективний обмін цим досвідом значною мірою залежить від мовної компетентності української сторони. Недостатній рівень володіння мовою ускладнює передачу знань, знижує якість взаємодії та обмежує можливості України як повноцінного суб'єкта безпекового діалогу.

Таким чином, проблема полягає не лише у фактичному невисокому рівні володіння іноземною мовою, але й у відсутності реальної обов'язковості цієї компетенції. Формальне закріплення вимог без їх практичного впровадження не забезпечує необхідного результату. Відкладання мовної підготовки «на майбутнє» створює ризик втрати часу, який в умовах сучасних викликів є критичним ресурсом. З огляду на це, доцільно розглядати володіння іноземною мовою як невід'ємний елемент професійної придатності персоналу сектору безпеки й оборони. Особливо це стосується керівних посад, де мовна компетентність може прямо впливати на ефективність управлінських рішень і міжнародної взаємодії. У сучасних умовах саме підвищення рівня мовної підготовки може стати одним із факторів, що сприятиме прискоренню інтеграційних процесів та підвищенню спроможності сектору безпеки й оборони України.

Підсумовуючи вищесказане, варто зазначити, що рівень володіння іноземними мовами в секторі безпеки та оборони України безпосередньо впливає на його операційну ефективність та здатність повноцінно брати участь у міжнародній взаємодії. У контексті активної співпраці з міжнародними партнерами, зокрема в рамках НАТО, мовні навички персоналу стають дедалі важливішими зі стратегічного точки зору. Ключова проблема зараз полягає не лише в недостатньому рівні володіння англійською мовою серед особового складу, але й у відсутності справді обов'язкової вимоги до володіння цією мовою. Формальне зазначення стандартів, таких як STANAG 6001, без належного впровадження на практиці не дає бажаних результатів. Затримка з вимогами до володіння мовами ризикує втратою часу та зниженням ефективності міжнародного спілкування.

Водночас, сучасні виклики безпеці вимагають повної зміни підходу до викладання іноземних мов. Володіння іноземними мовами слід розглядати як невід'ємний елемент професійної компетентності, особливо в контексті управління. Це визначає якість переговорів, обмін досвідом та ступінь інтеграції України в міжнародний простір безпеки. Тому підвищення рівня мовної підготовки особового складу має бути пріоритетним напрямком розвитку сектору безпеки та оборони, що сприятиме зміцненню його потенціалу та наближенню до міжнародних стандартів.

Література:

1. Угода про стандартизацію STANAG 6001. Рівні мовленнєвої компетентності. 5-те вид. 11 груд. 2014. Опубліковано Офісом НАТО з питань стандартизації (NSO). URL: https://nuou.org.ua/assets/documents/dodb_stanag_6001.pdf
2. Про застосування англійської мови в Україні: Закон України від 04.06.2024 № 3760-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text>
3. Уряд запровадив обов'язкове знання англійської для військовослужбовців, які проходять військову службу за контрактом. Міністерство оборони України. URL: <https://mod.gov.ua/news/uryad-zaprovadiv-obov-yazkove-znannya-anglijskoyi-dlya-vijskovosluzhbovciv-yaki-prohodyat-vijskovu-sluzhbu-za-kontraktom>

Артур БАСАНЬКО, НА СБ України

Науковий керівник: ст. викладач Віталій АНТОНЕНКО

БОРОТЬБА ПРОТИ ТЕРОРИЗМУ В ФРН

Боротьба проти тероризму у Федеративній Республіці Німеччина (ФРН) є одним із ключових напрямів державної політики безпеки, що поєднує правові, інституційні та практичні механізми протидії сучасним загрозам. Німеччина, як одна з провідних країн Європейського Союзу, має значний досвід у цій сфері, сформований під впливом як внутрішніх, так і міжнародних викликів. Сучасна система боротьби з тероризмом у ФРН базується на поєднанні суворого законодавства, ефективної роботи спецслужб та активної міжнародної співпраці, а також спрямована проти конкретних терористичних організацій, що становлять загрозу національній безпеці.

Історично тероризм у Німеччині розвивався у кілька етапів. У 1970-1980-х роках основною загрозою був ліворадикальний тероризм, представлений діяльністю організації Фракція Червоної армії (RAF). Це угруповання здійснювало викрадення, напади та вбивства політичних і економічних діячів, намагаючись дестабілізувати державу. Найгостріший період цієї діяльності припав на 1977 рік, який увійшов в історію як «німецька осінь». У наступні десятиліття зросла загроза праворадикального тероризму, зокрема діяльності неонацистських угруповань, таких як Націонал-соціалістичне підпілля, яке здійснило серію вбивств на ґрунті расової ненависті. Паралельно діяли й інші екстремістські структури праворадикального спрямування, які перебувають під постійним наглядом німецьких спецслужб.

У XXI столітті основною загрозою для Німеччини став міжнародний ісламістський тероризм. Зокрема, значну небезпеку становлять такі організації, як Аль-Каїда та ІДІЛ, діяльність яких заборонена на території ФРН. Вони займаються вербуванням, фінансуванням та підготовкою бойовиків, у тому числі серед громадян європейських країн. Також у Німеччині заборонено діяльність організації Хезболла, яка підозрюється у терористичній діяльності та фінансовій підтримці екстремізму. Окрему увагу приділяють угрупованням, пов'язаним із сирійськими та іракськими

конфліктами, зокрема різним джихадистським мережам, які можуть діяти через осередки в Європі.

Законодавча база ФРН у сфері боротьби з тероризмом є однією з найрозвиненіших у Європі. Основу становить Кримінальний кодекс, який містить спеціальні норми, спрямовані на протидію терористичній діяльності. Зокрема, передбачена кримінальна відповідальність за створення терористичних організацій, участь у них та підтримку їх діяльності, у тому числі міжнародної. Після терористичних атак 11 вересня 2001 року у США Німеччина значно посилила своє законодавство: було розширено повноваження спецслужб, посилено контроль за фінансовими потоками та впроваджено нові механізми моніторингу потенційно небезпечних осіб. У подальші роки законодавство продовжувало вдосконалюватися: запроваджено обов'язкову ідентифікацію при купівлі SIM-карт, розширено можливості електронного спостереження, а також посилено контроль за особами, які можуть бути причетними до міжнародного тероризму. Важливою особливістю є також криміналізація підготовчих дій, таких як поїздки до зон конфлікту з метою участі у бойових діях на боці терористичних організацій.

Ключову роль у протидії тероризму в Німеччині відіграють спеціалізовані державні органи. Серед них важливе місце займає Федеральне відомство з охорони конституції, яке здійснює внутрішню розвідку та моніторинг екстремістських груп. Зовнішню розвідку забезпечує Федеральна розвідувальна служба, тоді як розслідування кримінальних справ, пов'язаних із тероризмом, здійснює Федеральне кримінальне відомство. Крім того, значну роль відіграють поліційні структури федеральних земель. Взаємодія між цими органами забезпечує комплексний підхід до виявлення, запобігання та розслідування терористичних злочинів.

Практичні заходи боротьби з тероризмом у ФРН охоплюють як превентивні, так і оперативні дії. До превентивних заходів належать спостереження за підозрюваними особами, заборона діяльності екстремістських організацій, зокрема таких як Ісламська держава та Хезболла, а також контроль за міграційними процесами. Особлива увага приділяється виявленню радикалізації на ранніх етапах, що дозволяє запобігти вчиненню злочинів. У разі виявлення загрози застосовуються оперативні заходи, такі як арешти, обшуки, ліквідація терористичних осередків та запобігання підготовлювальним атакам. Німецькі правоохоронні органи регулярно проводять антитерористичні операції, у ході яких викриваються як окремі особи, так і організовані групи, пов'язані з міжнародними терористичними мережами.

Важливим елементом боротьби з тероризмом є міжнародна співпраця. Німеччина активно взаємодіє з іншими державами, а також з міжнародними організаціями, зокрема Європейський Союз та НАТО. Обмін інформацією між спецслужбами, спільні операції та координація дій дозволяють ефективніше протидіяти транснаціональним загрозам. Така співпраця є особливо важливою в умовах глобалізації, коли терористичні мережі діють поза межами окремих держав.

Попри високий рівень організації антитерористичної діяльності, Німеччина стикається з низкою сучасних викликів. Серед них – радикалізація окремих груп населення, використання інтернету для поширення екстремістської ідеології, а також

повернення бойовиків із зон конфлікту. Окрім цього, зберігається загроза як ісламістського, так і праворадикального тероризму, що вимагає постійного вдосконалення методів протидії. Важливим питанням залишається баланс між забезпеченням безпеки та дотриманням прав і свобод громадян, який є основою демократичного суспільства.

Таким чином, боротьба з тероризмом у ФРН є складною та багаторівневою системою, що поєднує законодавчі, інституційні та практичні інструменти. Вона спрямована як проти історично сформованих внутрішніх терористичних угруповань, так і проти сучасних міжнародних організацій, таких як Аль-Каїда та ІДІЛ. Завдяки ефективній роботі державних органів, розвиненій правовій базі та активній міжнародній співпраці Німеччина демонструє високий рівень протидії терористичним загрозам, однак динамічний характер сучасного тероризму вимагає постійного вдосконалення цієї системи.

Література:

1. Verfassungsschutzbericht 2023. *Bundesministerium des Innern und für Heimat*. Berlin. URL: <https://www.bmi.bund.de>
2. Annual Report 2023. *Bundesamt für Verfassungsschutz*. Cologne. URL: <https://www.verfassungsschutz.de>
3. Terrorismus und Extremismus in Deutschland. *Wiesbaden Bundeskriminalamt*. URL: <https://www.bka.de>
4. European Union Terrorism Situation and Trend Report (TE-SAT 2024). *Europol. The Hague*. URL: <https://www.europol.europa.eu>
5. EU Counter-Terrorism Strategy *Council of the European Union.. Brussels*. URL: <https://www.consilium.europa.eu>
6. Neumann, P. R. *Radicalized: New Jihadists and the Threat to the West*. London: I.B. Tauris. 2016. 272 p.
7. Vidino, L. *The New Muslim Brotherhood in the West*. New York: Columbia University Press. 2010. 320 p.
8. Tasks and Structure of the BND. *Bundesnachrichtendienst*. URL: <https://www.bnd.bund.de>

Анжеліка БИЦИК, НА СБ України

Науковий керівник: к. філол.н., доцент Олена ФІЛАТОВА

СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ МОВНОГО БАР'ЄРУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ УКРАЇНСЬКИХ ВІЙСЬКОВИХ ЗА КОРДОНОМ

У сучасних умовах повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України та активної інтеграції України до Північноатлантичного альянсу зростає кількість військовослужбовців, які проходять підготовку, стажування в навчальних закладах та на полігонах в країнах, які є членами НАТО. У зв'язку з цим набуває великої актуальності проблема подолання мовного бар'єру, адже ефективна комунікація є ключовою умовою для засвоєння навчального матеріалу та взаємодії з

іноземними інструкторами. Недостатній рівень володіння іноземною мовою, передусім англійською, яка є основною мовою міжнародної військової комунікації, ускладнює процес навчання, знижує оперативність сприйняття інформації та може негативно впливати на результати підготовки військовослужбовців. Мета цього дослідження є аналіз стратегій подолання мовних труднощів під час підготовки українських військових за кордоном, спираючись на досвід країн Альянсу. Особлива увага приділяється впровадженню сучасних методів навчання та забезпеченню індивідуального підходу до підготовки особового складу

Однією з ключових стратегій є організація інтенсивної мовної підготовки ще до відправлення військовослужбовців за кордон. Така підготовка не обмежується загальним підвищенням рівня мови, а спрямована на опанування спеціалізованої лексики, стандартних команд, інструкцій та типових ситуацій професійного спілкування. Важливим елементом стає інтегрований підхід до навчання (CLIL – Content and Language Integrated Learning), який поєднує мовну підготовку з фаховими дисциплінами. Це дає змогу одночасно розвивати мовні навички та професійні компетенції, роблячи процес більш ефективним і природним [1].

Важливим кроком є впровадження стандарту НАТО STANAG 6001 як основи для оцінки та планування мовної підготовки [3]. Цей стандарт визначає рівні володіння мовою (стандартизовані мовленнєві профілі – СМП) і допомагає встановлювати чіткі цілі. Зокрема, планується досягнення функціонального рівня (СМП-2) для ключових категорій військовослужбовців, а з 2025-2027 років володіння англійською на відповідному рівні стає обов'язковою вимогою для певних посад. Регулярне тестування дозволяє коригувати індивідуальні траєкторії підготовки та забезпечувати необхідний рівень перед виїздом на навчання за кордон [2].

Не менш важливими є позааудиторні форми створення англійськомовного середовища. Запровадження «Command English Day», розмовних клубів («Speaking club») за участі носіїв мови, факультативів та самостійної роботи в мовних лабораторіях допомагає подолати психологічний бар'єр і розвиває навички спонтанної комунікації. Такі заходи особливо корисні для підготовки до спільних навчань і взаємодії з інструкторами НАТО в реальному часі.

Долати мовний бар'єр суттєво допомагають сучасні технології. Використання дистанційного навчання, VR-симуляторів, мобільних додатків для вивчення мови та адаптивних онлайн-платформ дає змогу продовжувати підготовку навіть під час бойових дій. Крім того, індивідуальний підхід до навчання – з урахуванням спеціальності військовослужбовця, його поточного рівня мови та мотивації – робить процес ефективнішим і цікавішим.

У висновку, подолання мовного бар'єру є невід'ємною умовою ефективної підготовки українських військовослужбовців за кордоном та їхньої успішної інтеграції в багатонаціональне військове середовище. Найбільш результативними є комплексні підходи, які поєднують інтенсивну попередню мовну підготовку з орієнтацією на професійну лексику, впровадження інтегрованого навчання (CLIL), стандартизацію мовної компетентності відповідно до вимог STANAG 6001, створення іншомовного середовища та активне використання сучасних цифрових

технологій. Важливу роль також відіграє індивідуалізація навчання та розвиток міжнародного співробітництва, що забезпечує впровадження передового досвіду країн НАТО. Реалізація цих стратегій сприятиме підвищенню якості підготовки військовослужбовців, їхній ефективній взаємодії з іноземними партнерами та досягненню належного рівня оперативної сумісності у спільних військових операціях.

Література:

1. Суслов В. Інтегроване впровадження CLIL і TBLT у підготовці військових фахівців: закордонний досвід та можливості для національної військової освіти. *Збірник наукових праць Національного університету оборони України. Військова освіта*. 2025. Вип.1(51). С.196-210
2. Андріянова Н. Вільне володіння англійською мовою військовослужбовців Збройних сил України запорука сильної європейської армії. *Збірник наукових праць Національного університету оборони України. Військова освіта*. 2020. Вип.1(41). С.18-24
3. STANAG 6001. Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського. URL: https://nuou.org.ua/assets/documents/dodb_stanag_6001.pdf (дата звернення: 29.03.2026)

Олександра БІЛАН, ННІ ІБ СК НА СБ України

Ірина МИРОНОВА, ст. викладач НА СБ України

РОЛЬ МОВИ У КОМПЛЕКСНІЙ ІНТЕГРАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ ДОБРОВОЛЬЦІВ ДО ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ТА СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Мова – це не лише засіб спілкування, пізнання та передачі інформації, а й спосіб відмежування від ворога. Мова є символом національної єдності, інструментом формування згуртованості та ознакою ідентичності, потужною націєтворчою силою, яка зміцнює українську політичну націю, об'єднує громадян та підвищує її здатність протистояти збройній агресії, долати важкі історичні виклики, здобувати перемоги в полі битви. Українська мова значно посилена свої позиції і стала важливим інструментом в інформаційній війні: мова, якою подаються новини, значною мірою визначає довіру до джерела та змісту повідомлень, а також слугує засобом формування й захисту власного українського медіапростору, стійкого до російської пропаганди та інформаційно-психологічних операцій противника. Також вона дозволяє швидко реагувати в небезпечних ситуаціях – таких, як евакуація поранених або сигнал вогню, коли важлива кожна секунда.

Згідно із Законом України «Про Збройні сили України», українська мова є єдиною державною мовою командування у ЗСУ [1]. Усі звіти, накази, брифінги, документи та спілкування ведуться виключно українською для забезпечення єдності та безпеки. Англійська мова допускається для міжнародного спілкування – з союзниками НАТО, на спільних навчаннях чи дипломатичних контактах, але не

замінює українську в національних операціях. Закон України «Про застосування англійської мови в Україні». Він впорядковує використання англійської як мови міжнародної комунікації у сфері безпеки та оборони, визначаючи її другою офіційною мовою для контрактників Збройних сил України, Національної гвардії та Державної прикордонної служби України [2]. Офіцери, сержанти та старшини повинні володіти іноземною мовою на рівні B1 згідно STANAG 6001 з обов'язковим тестуванням.

Після повномасштабного вторгнення в Україну російськими військами змінилося життя кожного українця. Тисячі громадян долучилися до війська для захисту нашої держави. Збройні сили України стали не лише символом мужності та незламності, а й місцем прояву міжнародної солідарності та підтримки. Президент України Володимир Зеленський в зверненні закликав громадян інших країн долучитися до захисту України та дати відсіч російським військам. З іноземців, які вирішили долучитися до українського війська, було створено Інтернаціональний легіон. Інтеграція іноземних добровольців – це процес включення іноземних громадян до складу Збройних сил України та інших військових структур із гарантуванням рівних прав, ресурсів і бойових спроможностей. Мова в цьому випадку слугує не лише засобом спілкування, а й засобом забезпечення національної безпеки. Вона визначає швидкість виконання наказів, ефективність документообігу та швидкість ухвалення рішень в бою. Також під час нічних операцій та ДРГ мова слугує своєрідним ключем ідентифікації від ворога, зменшує контррозвідувальний ризик, оскільки іноземні підрозділи є пріоритетною мішенню для російських спецслужб [3].

STANAG 6001 (Standardization Agreement 6001) – це міжнародний договір НАТО, який регулює стандартизацію у військовій сфері. Він визначає рівні володіння іноземною мовою військовослужбовців країн-членів Альянсу та країн-партнерів, зокрема України [4]. Метою цього стандарту є досягнення взаємосумісності між збройними силами різних держав. Вони базуються на спільній згоді всіх сторін (консенсусі) та передбачають гнучкість у реалізації: країни можуть приймати їх цілком або з певними застереженнями. Цей стандарт гарантує, що військовослужбовці з різних країн можуть ефективно спілкуватися в полі бою, на навчаннях чи штабних операціях – від базових команд до тактичних брифінгів. Він застосовується для допуску до місій НАТО, спільних справта інтеграції іноземних партнерів.

Отже, подолання мовних бар'єрів під час інтеграції іноземних добровольців до ЗСУ повинно бути комплексним та ефективним: потрібно розширити безкоштовні курси української мови, збільшити кількість перекладачів, формувати підрозділи з урахуванням мовних принципів та впровадити стандарт STANAG 6001 у процес рекрутингу. Ці дії не лише усунуть оперативні ризики, адміністративні затримки та психологічну ізоляцію, а й допоможуть краще розкрити військовий потенціал понад 8000 бійців, перетворивши мовний виклик на стратегічну перевагу. Це сприятиме зміцненню бойової взаємодії, залученню більшої кількості кваліфікованих фахівців

сектора безпеки і оборони та посиленню міжнародного іміджу України в боротьбі за перемогу.

Література:

1. Про Збройні сили України: Закон України від 28.08.2025 р. №1934-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 9. Ст. 108. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12> (дата звернення: 11.03.2026).
2. Про застосування англійської мови в Україні: Закон України від 04.06.2024 р. № 3760-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2024. №38. Ст. 243. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20> (дата звернення: 11.03.2026).
3. Іноземні добровольці отримують ширші можливості в Силах оборони. *Суспільне Новини*. 10. 10. 2024. URL: <https://suspilne.media/1166078-suhoputni-vijska-onovluut-sistemu-zalucenna-inozemnih-dobrovolciv-do-zsu> (дата звернення: 11.03.2026).
4. NATO Standard ATrainP-5: Language Proficiency Levels. Edition A, Version 2. 2016. URL: <https://www.natobilc.org/files/ATrainP-5%20EDA%20V2%20E.pdf> (дата звернення: 11.03.2026).

Андрій БІНІДЕНКО, НА СБ України

Ілля МІСЮРА, НА СБ України

Олена ЖИХАРЄВА, доцент НА СБ України, НАОМА

STRUCTURAL PECULIARITIES OF TERMS: THE SPHERE OF CIVIL DEFENCE

Civil defense is an important part of national and international security. It focuses on protecting civilians from natural disasters, technological accidents, and military threats. Because of modern risks such as war, terrorism, and climate disasters, the study of civil defense has become very important.

Civil defense is the performance of humanitarian tasks intended to protect the civilian population against the dangers, and to help it recover from the immediate effects, of hostilities or disasters and also to provide the conditions necessary for its survival [2]. These tasks include warning the population, evacuating people to safe places, organizing shelters, maintaining order during blackouts, rescue operations, medical assistance (including first aid and spiritual support), firefighting, identifying and marking dangerous areas, decontamination, providing temporary housing, food and essential supplies, and restoring public services such as water, electricity and transport. Another important task is taking care of the dead, protecting important facilities, and making sure that key resources are not lost. All these actions require good planning, organization, and coordination so that help can be provided quickly and effectively.

The notion of civil defense, as outlined above, is expressed through specific terminology. A term is a word, compound word, or multi-word expression that in specific contexts is given specific meanings, which may deviate from the meanings the same words

have in other contexts and in everyday language [3]. A key feature distinguishing a term from a common lexical unit is its strong connection to a clearly defined concept within a system of knowledge. Unlike general vocabulary, terms are context-dependent and acquire their exact meaning only within a specific professional or scientific field. The main features of the term are: conciseness, unambiguity, simplicity, motivation (correlation of the term with other terms of the same system or words of the common language), and accuracy. An important feature of the terms of any industry is that they accurately express the concepts, processes and names of things that are characteristic of a particular field [4].

Terminology is understood in two senses: first, as the set of all terms of a particular language or a specific field of human activity (for example, legal, musical, linguistic or sports terminology); and second, as a branch of lexicology that studies terminological systems [5].

Civil defense terminology is the system of specialized terms used to describe the organization and methods for protecting the population in case of war or disaster [1].

According to their structure units of the studied terminology are represented by **simple words** (*hazard, burn, shock*), **derivatives** formed by means of affixation (*chlorination, explosion, adjustment, wrecking*), **compound words** (*lifeboat, earthflow, blackout*), **terminological combinations** (*health officer, emergency state, fallout contamination, life assurance company*), and **shortenings**. Among them we differentiate:

Abbreviations (*ABR – annual biting rate, AED – acceptable emergency dose*),

Acronyms (*AMAF – air mass and front analysis, CINDI – Countrywide Integrated Noncommunicable Diseases Intervention*),

Hybrid terms (*UV-rays – ultraviolet rays, TN-index – traffic noise index*),

Elliptical terms (*amt – amount, vis – visibility*).

Terminological combinations in the analyzed terminology are represented by two- or more component units:

Two-component combinations:

- *Adj + N – occupational risk, explosible substances, demographic transition;*

- *N + N – safety tips, life jacket, health officer, radiation zone, tsunami watch, emergency state;*

- *Ving + N – life-saving service, enhancing elimination, fire-fighting helmet;*

- *N + Ving – avalanche zoning, wound healing, rain making.*

Three-component combinations:

- *N + N + N – life assurance company, accident severity rate, work environment risk;*

- *Adj + N + N – atomic energy safeguards, seismic sea wave, low back pain;*

- *Adj + Adj + N – average lethal dose, acute single dose, hazardous chemical epidemiology;*

- *N + Ving + N – flood warning service, aerodrome alerting service;*

- *N + Adj + N – cut toxic waste, catastrophe medical service;*

- *Adj + Ving + N – abnormal operating conditions.*

Four and five-component units also exist in the analyzed terminology:

Four-component combinations:

- *Adj + N + N + N – high pressure jet extinction, mechanical foam fire extinguisher;*

- $N + N + N + N$ – *air pollution control equipment*;

Five-component combinations – *one time maximum permissible concentration*.

In the field of security, precise terminology is essential because it provides a common language for professionals from different sectors: military, civil defence, law enforcement, and emergency services. Understanding and using analyzed terminology correctly allows professionals to coordinate actions, communicate risks, and implement effective safety measures.

References:

1. Cambridge Free English Dictionary and Thesaurus. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/civil-defense> (accessed: 14.02.2026).
2. Glossary of Civil Protection Terms: Словник термінів сфери цивільного захисту] / Укл. І. С. Богданова та ін.; за заг. ред. В. П. Садкового. Харків: НУЗУ, 2015. 293 с.
3. Terminology. Wikipedia. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Terminology> (accessed: 27.02.2026).
4. Moiseienko S. M., Lisetskyi K. A., Kondrashova A. V. Lexical and semantic peculiarities of terms of the modern English scientific and technical discourse. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2021. № 49, Т. 1. С. 140-143.
5. Vasylenko V. Термін, термінологія: цікаві лінгвістичні терміни. *Uain.press*. URL: <https://uain.press/blogs/termin-terminologiya-tsikavi-lingvistichni-termini-923680> (accessed: 28.02.2026).

Вікторія БРУДНА, НА ДПСУ ім. Б. Хмельницького

Ангела ПЕТРАШ, викладачка, НА ДПСУ ім. Б. Хмельницького

LIMBA ROMÂNĂ PENTRU ASIGURAREA ACTIVITĂȚII SECTORULUI DE APĂRARE ȘI SECURITATE

În contextul geopolitic actual, remarcăm că limba română încetează să fie doar un instrument de comunicare cotidiană, devenind un activ strategic în sectorul de apărare și securitate. În acest articol vom analiza importanța terminologiei specializate, interoperabilitatea lingvistică în misiuni internaționale și rolul limbii ca vector de identitate și reziliență în fața amenințărilor hibride.

Securitatea națională a unui stat nu se sprijină exclusiv pe capabilități tehnice sau forță militară, ci și pe rigoarea comunicării intra-instituționale. În fiecare stat, limba oficială constituie fundamentul pe care se clădește arhitectura de comandă și control. Precizia lingvistică în transmiterea ordinelor și în redactarea documentelor strategice elimină ambiguitățile care, în situații de criză, pot genera erori tactice majore.

Un stâlp puternic al activității sectorului de apărare este utilizarea unui lexic specializat. Limba română a demonstrat o capacitate remarcabilă de adaptare, reușind să integreze concepte moderne de securitate prin standardizarea lexicală, mai precis adaptarea

terminologiei aliate (NATO sau UE) la structurile gramaticale și semantice ale limbii române, asigurând în același timp coerența cu normele internaționale.

Terminologia în mediul de frontieră pentru cursanții din Academia Națională Serviciului de Grăniceri de Stat al Ucrainei este interesantă din punct de vedere profesional fiindcă utilizarea corectă a termenilor juridici, tactici și militari de către structurile de pază a frontierei este fundamentală pentru gestionarea fluxurilor migraționale și combaterea traficului transfrontalier.

Vorbind despre limba română și rolul ei în misiunile de menținere a păcii și cooperare internațională constatăm, deși engleza este limbă a alianțelor militare, româna joacă un rol esențial în pregătirea contingentelor naționale. Instruirea militarilor și a personalului în limba maternă facilitează însușirea rapidă a conceptelor complexe de strategie și tactică. Mai mult, în teatrele de operațiuni unde există comunități vorbitoare de română sau în relațiile bilaterale cu state vecine, precum România și Republica Moldova, limba devine un instrument de putere soft. Aceasta ușurează cooperarea transfrontalieră și schimbul de informații în timp real, elemente esențiale pentru securitatea regională.

În perioada războiului hibrid, limba română reprezintă prima linie de apărare împotriva campaniilor de dezinformare. Capacitatea experților de securitate de a analiza discursul public în limba română permite detectarea rapidă a narativelor ostile, care de multe ori folosesc traduceri automate sau structuri sintactice atipice. Iar o comunicare strategică clară, corectă și persuasivă în limba română consolidează încrederea populației în instituțiile de apărare, sporind reziliența socială.

Integrarea inteligenței artificiale în procesele de traducere și analiză a datelor reprezintă o direcție prioritară. Dezvoltarea unor baze de date terminologice solide în limba română permite monitorizarea eficientă a surselor deschise (OSINT), traducerea rapidă a manualelor tehnice pentru echipamentele militare de ultimă generație, securizarea canalelor de comunicare prin codificări lingvistice specifice.

Limba română nu este doar un patrimoniu cultural, ci o componentă operațională a sistemului defensiv. Eficiența sectorului de apărare depinde în mod direct de capacitatea cadrelor militare și a funcționarilor cu statut special de a utiliza limba ca un instrument de precizie. Investiția în educația lingvistică specializată și în modernizarea terminologiei de securitate rămâne o necesitate imperativă pentru protejarea intereselor naționale.

Олена ВОЛІК, ст. викладач НАВС

БЕЗПЕКА ТА ОБОРОНА ЗА ДОПОМОГОЮ ІНОЗЕМНИХ МОВ

У сучасному світі національна безпека все частіше розуміється не лише через її військовий та політичний виміри, а й через її культурні, інформаційні та лінгвістичні компоненти. Одним із ключових стовпів культурної безпеки є збереження національної ідентичності, а також здатність протистояти зовнішнім інформаційним та культурним впливам, які можуть спотворювати історичну пам'ять, нав'язувати чужі цінності та конструювати маніпулятивні наративи. У цьому контексті іноземні

мови функціонують не просто як інструменти комунікації, але як стратегічні інструменти для зміцнення культурної стійкості, оскільки вони забезпечують доступ до автентичних джерел інформації, розширюють інтелектуальний кругозір та сприяють критичному мисленню перед обличчям зростаючих інформаційних загроз.

У контексті сучасних глобальних викликів та загроз, важливість професійного розвитку у сфері безпеки та оборони є надзвичайно актуальною. Зокрема, володіння іноземними мовами стає ключовим фактором для співпраці з міжнародними партнерами, обміну досвідом та участі у спільних міжнародних операціях та проєктах. Віртуальні обміни, як інструмент розвитку мовних та професійних навичок, відіграють важливу роль у підготовці фахівців у сфері безпеки та оборони. Сектор безпеки та оборони потребує висококваліфікованих кадрів, здатних працювати у складних міжнародних умовах та швидко адаптуватися до мінливих загроз.

Міжкультурна компетентність надзвичайно важлива для фахівців з безпеки та оборони, оскільки успішна взаємодія з міжнародними партнерами вимагає розуміння культурних, політичних та соціальних особливостей різних країн.

Крім того, для фахівців у сфері безпеки та оборони володіння іноземними мовами є необхідною умовою для участі в міжнародних навчаннях, спільних операціях та переговорах.

Спілкування іноземними мовами також тісно пов'язане з професійною освітою та підготовкою. Сучасні військові та правоохоронні навчальні заклади приділяють особливу увагу розвитку володіння іноземними мовами серед курсантів та офіцерів. Участь у міжнародних навчальних програмах, конференціях та академічних обмінах дозволяє майбутнім фахівцям отримати цінний професійний досвід та покращити свої комунікативні навички. Крім того, знання іноземних мов забезпечує доступ до міжнародних наукових публікацій та професійної літератури, що сприяє професійному розвитку фахівців.

Міжкультурна комунікація є ще одним важливим елементом професійної взаємодії. Співробітники сектору безпеки та оборони часто взаємодіють з представниками різних культур, національностей та соціальних груп. Розуміння культурних відмінностей допомагає запобігати конфліктам, покращує взаєморозуміння та сприяє ефективній співпраці. Міжкультурна компетентність разом із володінням мовою є важливим компонентом професійної підготовки у зазначеній галузі.

Важливим компонентом професійного спілкування іноземними мовами є правильне використання спеціалізованої термінології. Працівники сектору безпеки та оборони повинні розуміти та використовувати професійну лексику, пов'язану з кримінальним правом, оперативною діяльністю, громадською безпекою та міжнародною безпекою. Точне використання термінології особливо важливе під час переговорів, підготовки офіційних документів та координації спільних операцій.

Сучасні інформаційні технології також сприяють розвитку навичок спілкування іноземними мовами. Онлайн-освітні платформи, цифрові навчальні програми та міжнародні комунікаційні мережі створюють нові можливості для покращення

мовної компетенції серед військовослужбовців та правоохоронців. Такі технології дозволяють офіцерам брати участь у міжнародних семінарах, конференціях та навчальних програмах, що підвищує їхні професійні комунікативні навички.

Крім того, для фахівців у сфері безпеки та оборони володіння іноземними мовами є необхідною умовою для участі в міжнародних навчаннях, спільних операціях та переговорах. Онлайн-платформи надають можливість активно використовувати іноземні мови в професійному контексті, а також практикувати навички взаємодії з носіями мови. Це не тільки покращує мовні навички, але й дозволяє фахівцям у сфері безпеки та оборони працювати в міжнародному середовищі, де точне розуміння та ефективна комунікація є ключем до успіху.

Таким чином, професійне спілкування іноземними мовами є важливим елементом професійної компетентності фахівців у сфері безпеки та оборони, яке забезпечує ефективну міжнародну співпрацю, участь у багатонаціональних місіях, доступ до сучасних професійних знань та успішне виконання професійних обов'язків.

Артем ГОЛОВЕЦЬКИЙ, НА СБ України

Науковий керівник: ст. викладач **Лілія ШОЛУДЬКО**

МОВНИЙ ЛАНДШАФТ КІБЕРПРОСТОРУ: МІЖ ДОМІНУВАННЯМ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА ЦИФРОВОЮ БАГАТОМОВНІСТЮ

Сучасний кіберпростір є одним із найбільш динамічних середовищ, у яких відбувається функціонування мов світу. Глобальна мережа Інтернет стала не лише технологічним явищем, але й потужним лінгвістичним феноменом, що формує нові умови для міжкультурної та міжмовної комунікації. Іноземні мови посіли ключове місце у цифровому просторі, забезпечуючи можливість обміну інформацією між мільярдами людей різних культур і національностей.

Актуальність теми зумовлена стрімким розвитком інформаційних технологій та їх впливом на мовні практики. У добу цифровізації іноземна мова перестала бути лише навчальним предметом – вона перетворилась на інструмент доступу до глобального інформаційного ресурсу, засіб самовираження і спосіб формування ідентичності в онлайн-середовищі.

Аналіз мовного складу Інтернету свідчить про безперечне домінування англійської мови. За даними різних досліджень, англійська мова є мовою більш ніж половини всього контенту в мережі. Це зумовлено рядом факторів: по-перше, Інтернет виник і розвивався в англійськомовному середовищі (США), що заклало відповідні мовні традиції; по-друге, англійська мова виконує функцію міжнародної мови спілкування (лінгва франка) у науці, бізнесі та дипломатії. Англійська мова утворила особливий різновид - мову Інтернету, або так звану «нетспік» (Netspeak). Цей варіант характеризується спрощеним синтаксисом, широким використанням аббревіатур (LOL, OMG, ASAP), емодзі, мемів та запозичень з технічного сленгу. Такі

лінгвістичні форми мають глобальне поширення та проникають в інші мови через механізми запозичення та калькування.

Водночас домінування англійської мови у кіберпросторі породжує явище так званої «цифрової нерівності» – ситуації, коли носії мов з обмеженим онлайн-представництвом мають суттєво менший доступ до цифрових ресурсів. Це спонукає дослідників і міжнародні організації (зокрема ЮНЕСКО) порушувати питання мовного різноманіття у цифровому середовищі.

Незважаючи на домінуючу роль англійської, сучасний кіберпростір поступово стає більш багатомовним. Серед найпоширеніших мов Інтернету – китайська, іспанська, арабська, португальська, індонезійська, французька та інші. Цьому сприяє демографічне зростання числа інтернет-користувачів у незахідних регіонах, зокрема в Азії, Африці та Латинській Америці. Платформи соціальних медіа – Facebook, Twitter/X, TikTok, YouTube – активно підтримують багатомовний контент. Алгоритми автоматичного перекладу (GoogleTranslate, DeepL) суттєво знижують мовний бар'єр для користувачів, дозволяючи взаємодіяти з контентом іноземними мовами без попереднього їх вивчення. Однак автоматичний переклад поки що не здатен повністю замінити живе знання мови, особливо в ситуаціях, що вимагають культурного контексту.

Важливою тенденцією є виникнення «змішаних» мовних практик – так званого code-switching, або перемикання кодів. Це явище, за якого користувачі вільно переходять між двома або кількома мовами в межах одного повідомлення, особливо поширене в соціальних мережах та месенджерах серед білінгвів і полілінгвів.

Кіберпростір відкрив принципово нові можливості для вивчення іноземних мов. Такі платформи, як Duolingo, Babbel, Coursera, edX, а також численні мовні спільноти (Reddit, Discord-сервери, Tandem) перетворили процес оволодіння іноземною мовою на інтерактивне та доступне заняття. Людина з доступом до Інтернету може вивчати будь-яку мову світу, не виходячи з дому.

Дистанційне навчання, яке набуло особливого значення під час пандемії COVID-19, остаточно легітимізувало онлайн-формат мовної освіти. Відеозв'язок, спільні онлайн-документи та чати дозволяють організувати повноцінний навчальний процес у цифровому середовищі. Окрім того, автентичні матеріали іноземною мовою – фільми, подкасти, новинні статті – стали безпосередньо доступні будь-якому учневі.

Штучний інтелект та великі мовні моделі відкривають нові горизонти для персоналізованого навчання мов. Чат-боти здатні вести бесіду іноземною мовою, коригувати помилки та давати миттєвий зворотний зв'язок – що раніше вимагало живого викладача або носія мови. Це суттєво демократизує доступ до якісної мовної освіти.

У сфері кібербезпеки знання іноземних мов набуває стратегічного значення. Значна частина кіберзагроз має транснаціональний характер, а комунікація між зловмисниками нерідко ведеться різними мовами. Фахівці з кіберрозвідки (OSINT) та аналітики загроз повинні вільно орієнтуватись у різномовному контенті – форумах даркнету, Telegram-каналах, соціальних мережах іноземних держав.

Дезінформаційні кампанії також активно використовують іноземні мови як інструмент впливу. Маніпулятивний контент, розроблений однією мовою, цілеспрямовано перекладається та поширюється іншими мовами для охоплення максимально широкої аудиторії. Розпізнавання таких кампаній вимагає знання культурного та мовного контексту відповідних країн. Окрема проблема – мовна адаптація фішингових атак. Зловмисники дедалі частіше застосовують якісний переклад та стилістичну адаптацію своїх шахрайських повідомлень, що ускладнює їх виявлення пересічними користувачами. Знання іноземних мов і розуміння типових мовних патернів шахрайства є елементом цифрової грамотності.

Іноземна мова у сучасному кіберпросторі – це не лише засіб комунікації, а й ключ до знань, ресурсів і можливостей глобального цифрового суспільства. Кіберпростір одночасно є ареною конкуренції між мовами та потужним каталізатором їхнього розвитку і взаємовпливу. Знання іноземних мов – насамперед англійської, але також китайської, арабської, іспанської та інших – стає необхідною компетенцією для повноцінної участі у цифровому житті: від освіти та роботи до кібербезпеки та громадянської активності. Водночас технологічний прогрес не усуває, а лише трансформує потребу в живому знанні мови, підкреслюючи важливість культурного розуміння та критичного мислення. Таким чином, іноземна мова і кіберпростір перебувають у стані взаємного збагачення: Інтернет розширює можливості для вивчення і використання мов, а знання мов, у свою чергу, відкриває повний доступ до безмежних ресурсів цифрового світу.

Література:

1. Дубов Д. В. Кіберпростір як новий вимір геополітичного суперництва : монографія. Київ : НІСД, 2014. 328 с.
2. UNESCO. Recommendation concerning the Promotion and Use of Multilingualism and Universal Access to Cyberspace. Paris : UNESCO, 2003. P. 660-665.
3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2004. 304 с.
4. UNESCO. Measuring Linguistic Diversity on the Internet. Paris : UNESCO, 2005.
5. Crystal D. Language and the Internet. Cambridge : Cambridge University Press, 2001. 272 p.

Олександр ДРУЖИНІН, викладач КІ НГУ

КОНЦЕПЦІЯ «MISSION-FIRST» У МОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ ОФІЦЕРІВ НГУ: АДАПТАЦІЯ ДОСВІДУ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Сучасний етап розвитку Сектору безпеки й оборони України характеризується не лише технічним переоснащенням, а й глибокою зміною парадигми професійної підготовки офіцерського складу. В умовах відсічі збройній агресії та постійного залучення підрозділів Національної гвардії України до виконання спільних завдань із силами СБУ та міжнародними партнерами, питання мовної інтеперабельності

виходить на стратегічний рівень. Для офіцера-гвардійця, особливо для фахівця підрозділу спеціального призначення, англійська мова перестає бути просто додатковою компетенцією, перетворюючись на критичний інструмент управління та координації. Проте досвід викладання на інтенсивних курсах у Київському інституті НГУ свідчить про те, що класичні академічні методи навчання часто не враховують дефіцит часу та специфіку бойового стресу, в якому доводиться діяти спецпризначенцям [3, с. 45-46].

Саме тому актуальною стає адаптація концепції «Mission-First» (пріоритет місії) у систему мовної підготовки. Цей підхід, на відміну від традиційного вивчення мови як системи правил, фокусується на функціональній спроможності фахівця виконати конкретне професійне завдання в іншомовному середовищі. У центрі уваги стоїть не лінгвістична досконалість, а «Mission-EssentialTasks» – ті мовленнєві дії, що є життєво важливими для успіху місії. Такий підхід корелює зі стандартами STANAG 6001, проте надає їм більш прикладного, тактичного спрямування [1, с. 4-6].

Реалізація концепції «Mission-First» для підрозділів спеціального призначення базується на принципі лінгвістичної мінімізації, де пріоритет надається смисловій точності над граматичною бездоганністю. Для офіцера, який координує дії в зоні бойових дій або під час антитерористичної операції, важливою є швидкість та однозначність передачі інформації. Використання стандартизованих брєвіті-кодів (Brevity Codes) та протоколів НАТО стає основою, що забезпечує взаємодію між різними відомствами – від груп НГУ до підрозділів СБУ. Як свідчать сучасні дослідження, функціональна адекватність мовлення в умовах високого психологічного навантаження є ключовим чинником зниження ризику помилок при прийнятті рішень [2, с. 115-118].

Важливим аспектом адаптації цього досвіду є врахування специфіки завдань «BeyondCombat» (поза межами безпосереднього бою). Спецпідрозділи НГУ та СБУ залучаються до стабілізаційних заходів на деокупованих територіях, де виникає потреба в комунікації з міжнародними спостерігачами, представниками медіа та місцевим населенням. Це вимагає від офіцерів здатності перемикатися з суто тактичного рівня (накази, звіти SALUTE/SITREP) на рівень ведення переговорів та кризового менеджменту іноземною мовою. У такому контексті мовна підготовка стає невід'ємним елементом оперативної спроможності сил безпеки [3, с. 48-51].

У практичній діяльності Київського інституту НГУ реалізація концепції «Mission-First» на інтенсивних курсах вивчення іноземних мов передбачає активне використання сценарного методу навчання (Scenario-Based Learning). Кожне навчальне заняття імітує певну фазу реальної спеціальної операції. Слухачі курсу, переважна більшість яких є офіцерами-практиками та ветеранами бойових дій, залучаються до симуляцій, де англійська мова є єдиним засобом досягнення мети – від планування операції (OPORD) до фази евакуації поранених (MEDEVAC). Такий метод дозволяє не лише засвоїти термінологію, а й виробити психологічну стійкість до використання іноземної мови в умовах дефіциту часу [4, с. 202-204].

Особливого значення концепція «Mission-First» набуває в контексті міжвідомчої інтероперабельності в межах Сектору безпеки й оборони України. Проведення

спільних навчань та операцій НГУ та СБУ вимагає уніфікованої терміносистеми. Англійська мова в даному випадку виступає як «лінгва франка», що дозволяє узгоджувати дії при виконанні завдань з охорони критичної інфраструктури, боротьби з ДРГ або звільнення заручників. Уніфікація мовної підготовки за принципом пріоритету місії створює фундамент для безперешкодного обміну інформацією та спільного планування операцій із закордонними партнерами [1, с. 12-15].

Підсумовуючи, слід зазначити, що перехід до концепції «Mission-First» у мовній підготовці офіцерів НГУ є об'єктивною вимогою часу. Це дозволяє раціонально використовувати обмежені часові ресурси інтенсивних курсів, фокусуючись на формуванні професійно значущих навичок. Такий підхід знімає психологічні бар'єри у військовослужбовців-ветеранів, оскільки вони сприймають вивчення мови як опанування нового виду «зброї», необхідної для перемоги. Перспективним напрямом подальших розробок є створення спеціалізованих навчальних посібників для спецпідрозділів, які б поєднували вимоги стандарту STANAG 6001 із реальними сценаріями діяльності сектору безпеки, враховуючи при цьому стрімкий розвиток технологій та зміни в характері сучасних конфліктів [4, с. 211-214].

Література:

1. STANAG 6001. Language Proficiency Levels. NATO Standardization Office (NSO). 2022. URL: <https://nso.nato.int/nso/nsdd/listpromulg.html> (дата звернення: 12.03.2026).
2. Boczek B. Functional English for Tactical Units: Meeting Operability Requirements. *International Journal of Military Studies*. 2023. Vol. 12(3). P. 112-128. DOI: <https://doi.org/10.1017/mil.2023.45>
3. Savchenko V., Melnyk I. Language training of security sector specialists in the context of Euro-Atlantic integration. *Problems of Education*. 2024. № 2. P. 45-56. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2024-2-7>
4. Mellish J. Tactical Communication and Stress Resistance in Military Language Learning. *Journal of Defence & Security Education*. 2025. Vol. 5. P. 201-215. DOI: <https://doi.org/10.1080/jdse.2025.01.09>.

Світлана ІВАНОВА, НУОУ ім. І. Черняхівського

ACADEMIC INTEGRITY IN MILITARY ESTABLISHMENTS

Academic integrity is often viewed as a moral concept, but in the context of military education and professional development, it is a functional requirement for operational safety. The commitment to upholding standards of honesty and integrity in academic pursuits is paramount for developing future leaders. This paper examines the widespread phenomenon of academic dishonesty, focusing on the psychological factors that contribute to the normalization of cheating among high-achieving professionals. It also discusses the systemic strategies needed to foster a culture of integrity.

Academic integrity is a fundamental value in every learning environment. Both educators and learners must adhere to the same standards of academic honesty and follow strict guidelines. All cultures and nations respect honesty; however, due to cultural nuances and varying levels of ethical sensitivity, each society's understanding of what is right and wrong may differ. "In some countries, students may have a stronger sense of community, and they may not hesitate to help each other and ask to see their notes or assignments. They may not see collaboration and helping others as a way of collusion" [6].

Academic integrity is defined by the commitment to five core values: honesty, trust, fairness, respect, and responsibility [3]. Despite the strong emphasis on values in education, their implementation frequently encounters the harsh realities of cultural contexts. In many Eastern European educational settings, including Ukraine, academic dishonesty has often been seen as a survival tactic or a way of fostering communal cooperation. In Ukraine, academic dishonesty has taken the form of a pervasive "disease" that even high-achieving students succumb to, frequently causing educators to believe that combating contemporary technology or student sleight of hand is a futile effort. Not only is cheating demotivating for teachers, but it is also extremely frustrating for "fair players". It discourages those who want to learn, makes them feel less successful, and fosters incompetence. When students cheat, there is no fair assessment of their progress.

In a military setting, the "disease" of dishonesty can severely impair a commander's ability to obtain an accurate assessment of a unit's readiness. The disparity between a student's true competence and their recorded grade is not merely an academic failure; it poses a significant threat to everyone on the battlefield. If a soldier or officer bypasses the rigorous demands of language training or tactical theory through collusion, the consequences could be deadly. "In the Army, the consequences of training compromise can be severe. For example, soldiers considered qualified to perform a task may not be, increasing the chances of human error during an operation" [1]. The "human error" that arises in the field is a direct consequence of the academic dishonesty tolerated in the classroom.

Why do students – ranging from young cadets to seasoned colonels – cheat? The research we conducted points toward several psychological and environmental drivers. Listed below are the most frequently encountered ones:

The Social Contagion

When cheating becomes rationalized, it creates a vicious, downward cycle [2]. If a student perceives that everyone is doing it, they view their own honesty not as a virtue, but as a competitive disadvantage. "While many students realize that cheating is against the rules, most still look to their peers for cues about which behaviors and attitudes are acceptable" [5].

The High-Achiever Paradox

A common misconception is that only struggling students cheat. In reality, students at the top of their class often feel the most pressure to maintain a "perfect" record, prompting them to use unauthorized aids to ensure they do not fall from their rank.

Low Stakes of Detection

Many students perform a “cost-benefit analysis.” If the instructor is perceived as inattentive or if the institutional punishment is a mere “slap on the wrist,” the benefit of a high grade outweighs the low risk of being caught.

To successfully address the issue of cheating, we should concentrate on implementing the following proactive prevention techniques:

Transparent Expectations

Ambiguity is the best friend of the cheater. Instructors should shift their roles from being “watchdogs” overseeing compliance to becoming architects of a supportive and honest learning environment. Effectively communicating our expectations as educators – whether as teachers or proctors – involves clearly articulating the rules, assignments, and grading criteria. By discussing these elements on the first day of class or at the start of a test, we can implement preventive measures that encourage students to develop positive habits. Instructors must provide a clear syllabus that defines what constitutes “authorized” vs. “unauthorized” help. Using so-called Honor Statements – in which students sign their name to a pledge of honesty for every major assignment – creates a psychological nudge toward integrity. “If you maintain a clear and consistent academic integrity policy, and ensure that all students caught cheating receive an immediate and substantive penalty, the benefit of cheating on any one assessment will be small, while the potential consequences will be high”[4].

Rigorous Examination Protocols

In high-stakes environments, such as STANAG 6001 testing or promotion exams, physical proctoring protocols are essential. The “human factor” in proctoring cannot be replaced by technology alone. The set apart desks must be cleared of all bags, clothing items, and electronic devices. The “cell phone box” protocol – where all phones are surrendered at the door – is the single most effective way to prevent digital collusion. A proctor who sits at a desk and grades papers is an invitation to cheat. Effective proctoring requires constant movement, strategic seating (numbered seats), and a high proctor-to-student ratio.

Institutional Policy and Sanctions

For a policy to be effective, it must be consistent. Inconsistency breeds resentment and further dishonesty. Penalties should be progressive. A first offense might result in a “zero” for the task and a formal warning. A second offense should trigger a failing grade for the entire course. A third offense – or any act of theft/fraud – should lead to immediate expulsion and a permanent mark on the professional record. Teachers cannot fight this battle alone. If a teacher reports a high-ranking student for cheating, and the administration ignores it to “save face”, the entire system of integrity collapses.

Academic integrity is not about catching “bad” students; it is about protecting the value of the “good” ones. In the military, where precision and trust are the currency of survival, the classroom must be held to the same standard as the field. By implementing rigorous design, active proctoring, and unwavering institutional support, we can break the “vicious cycle” of dishonesty and replace it with a culture of genuine professional competence. By shifting the focus from individual punishment to institutional design,

military educational centers can ensure that assessments accurately reflect the personnel's readiness.

References:

1. Bender B., Baron K. Rules of war: The military's challenge. *The Boston Globe*. 2007. December 16. P. A1, A12.
2. Covey S. M. R., Merrill R. R. *The Speed of Trust: The One Thing That Changes Everything*. New York : Free Press, 2006. 384 p.
3. International Center for Academic Integrity. *The Fundamental Values of Academic Integrity*. Clemson, SC : ICAI, 1999. 12 p.
4. Lang J. M. *Cheating Lessons: Learning from Academic Dishonesty*. Cambridge, MA : Harvard University Press, 2013. 272 p.
5. Rettinger D. A. We don't have a cheating problem. *The Chronicle of Higher Education*. 2018. August 20. URL: <https://www.chronicle.com/article/we-dont-have-a-cheating-problem>.
6. University at Buffalo. Center for Educational Innovation. *Teaching International Students: Academic Integrity*. Buffalo, NY : University at Buffalo, 2016. URL: <https://www.buffalo.edu/cei/resources/academic-integrity/international-students.html>.

Арсеній КАМАРДІН, НА СБ України

Ірина ХОМА, ст. викладач НА СБ України

АНГЛІЙСЬКА МОВА ЯК ІНСТРУМЕНТ МІЖНАРОДНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СИЛОВИХ СТРУКТУР У СУЧАСНОМУ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

Англійська мова займає провідне місце як засіб міжнародної взаємодії силових структур у сучасному глобалізованому середовищі. Загострення таких загроз, як тероризм, кіберзлочинність, організована злочинність та збройні конфлікти, зумовлює необхідність активної міждержавної співпраці [1, 2]. У цьому контексті англійська мова виступає універсальним інструментом комунікації, що забезпечує не лише передачу інформації, а й координацію дій та професійний розвиток працівників військових і правоохоронних структур.

Англійська мова фактично стала міжнародним стандартом у сфері безпеки та оборони, використовуючись як робоча мова в таких організаціях як НАТО, ООН та Інтерпол. Єдина мовна платформа дозволяє швидко та ефективно взаємодіяти представникам різних країн без постійного перекладу, що є критично важливим у кризових ситуаціях, зменшуючи ризик помилок та пришвидшуючи процес прийняття рішень.

У проведенні міжнародних операцій англійська мова має стратегічне значення. У межах миротворчих місій, антитерористичних заходів та спільних навчань усі команди, інструкції та розпорядження формулюються саме англійською мовою. Наприклад, у діяльності НАТО стандартизація мовного середовища є необхідною

умовою для ефективної взаємодії підрозділів різних держав, забезпечуючи узгодженість дій та оперативність реагування.

Англійська мова також відіграє важливу роль у сфері обміну розвідувальною інформацією. Міжнародні загрози потребують оперативного обміну даними щодо терористичних організацій, кіберзлочинності та злочинних мереж. Організації, зокрема Інтерпол, використовують англійську для забезпечення оперативного та точного обміну інформацією між національними підрозділами.

Крім того, англійська мова є ключовою у професійній підготовці кадрів. Значна частина міжнародних тренінгів та навчальних програм для військовослужбовців і правоохоронців проводиться англійською, що забезпечує доступ до новітніх наукових досліджень, технічної документації та аналітичних матеріалів [1]. Вона широко застосовується у службовій та технічній документації, під час укладання міжнародних угод, підготовки звітів і ведення офіційного листування.

У сучасних умовах розвитку технологій та кібербезпеки значення англійської мови ще більше зростає. Більшість програмного забезпечення, технічних інструкцій і цифрових платформ створюється англійською, що вимагає від фахівців силових структур володіння технічною термінологією для ефективної роботи та аналізу кіберзагроз.

Водночас існують певні труднощі, пов'язані з використанням англійської мови, такі як різний рівень володіння серед персоналу, відмінності у професійній лексиці та ризик помилок під час перекладу, що може знижувати ефективність взаємодії. Тому підвищення рівня володіння англійською мовою серед працівників силових структур є актуальним завданням.

Таким чином, англійська мова виступає стратегічним ресурсом у сфері міжнародної взаємодії силових структур, забезпечуючи ефективне спілкування, координацію дій, обмін інформацією та професійний розвиток кадрів. У сучасних умовах її знання є передумовою забезпечення національної та міжнародної безпеки.

Література:

1. Brown H. D. *Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy*. 3rd ed. White Plains, NY: Pearson, 2015. 688 p.
2. Клименко О. Мовна освіта в умовах воєнного стану: виклики та перспективи. *Вісник освіти України*. 2021. № 4 (12). С. 45-53.
3. NATO. *Standardization in Multinational Operations*. NATO, 2023. URL: <https://www.nato.int/standardization> (дата звернення: 07.04.2026).

ВИКОРИСТАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПІД ЧАС МИРОТВОРЧИХ МІСІЙ

У сучасних умовах глобалізації та зростання міжнародної взаємодії питання ефективної комунікації набуває особливої важливості, зокрема у сфері безпеки та оборони. Миротворчі місії, що здійснюються за участю представників різних держав, потребують чіткої координації дій, швидкого обміну інформацією та взаєморозуміння між учасниками. У цьому контексті англійська мова виступає не лише засобом спілкування, а й важливим інструментом забезпечення стабільності та безпеки на міжнародному рівні. Саме завдяки спільній мові стає можливим ефективне виконання завдань, уникнення конфліктів і досягнення спільних цілей у складних умовах миротворчої діяльності.

У все більш взаємопов'язаному світі англійська стала домінуючою глобальною мовою. Вона функціонує як важливий засіб для спілкування, комерції, освіти і, що найважливіше, дипломатії та миротворчості. Розуміння англійської мови більше не є просто перевагою, а необхідністю для країн, які прагнуть повною мірою брати участь у міжнародних процесах. Це підкреслює важливість ролі англійської мови в глобальній миротворчій діяльності.

Миротворчість, за своєю природою, є міждисциплінарним процесом, який вимагає координації, взаєморозуміння та переговорів між різними сторонами. У цьому процесі англійська мова служить своєрідним мостом, який з'єднує людей незалежно від їхнього мовного та культурного походження, сприяючи діалогу та співпраці. Особливо важливим є аспект культурного занурення, адже він формує не лише мовні навички, але й емпатію та культурну чутливість, що є необхідними для ефективної взаємодії.

У міжнародних миротворчих місіях, зокрема під егідою ООН, англійська мова використовується як основний засіб комунікації між військовими та поліцейськими з різних країн. Вона забезпечує чітку координацію дій між представниками різних національностей, незалежно від їхнього походження. У таких операціях, як місія в Малі під егідою ООН. 23 червня 2019 року Україна вперше відправила миротворців у складі 5 осіб для виконання завдань. Також в умовах повномасштабної війни значення англійської мови як інструменту міжнародної військової комунікації суттєво зросло. Зокрема, в діяльності інтернаціонального легіону до складу якого входять добровольці з різних країн світу, англійська мова використовується як основний засіб взаємодії між військовими. Вона забезпечує координацію дій, обмін інформацією та ефективну взаємодію.

Міжнародні миротворчі операції також активно залучають цивільну поліцію з різних держав, для яких знання англійської мови є обов'язковою умовою участі. Наприклад, найуживанішими фразами щодо команд безпеки є *«Скласти зброю!»* /

Lay down your arms!, «Припинити вогонь!» / «Ceasefire!»; «Смон! Перевірка документів» / «Stop! Check your ID/documents», «Руки вгору!» / «Hands up!».

Стосовно взаємодій з населенням використовують: «*Ми тут для захисту*» / «*We are here for protection*», «*Не бійтеся, ми не зашкодимо*» / «*Don't be afraid, we are not harmful*», «*Залишайтеся в безпечному місці*» / «*Stay in a safe place*». Такі фрази для миротворчих місій зосереджені на безпеці, роззброєнні та захисті цивільних осіб. Вони охоплюють накази щодо припинення вогню, перевірки документів, надання гуманітарної допомоги та запобігання конфліктам.

Англійська мова також виступає офіційною мовою більшості місій, однак існуючі системи мовного тестування не завжди повною мірою відображають реальні комунікативні навички, необхідні у практичній діяльності. Саме тому особливої актуальності набуває поєднання мовної підготовки з професійним контекстом миротворчості, що дозволяє ефективніше адаптувати персонал до реальних умов служби.

Освітні програми відіграють важливу роль у підготовці фахівців до ефективної участі в миротворчих місіях. Багато університетів та навчальних установ пропонують спеціалізовані програми з міжнародних відносин і досліджень миру, які передбачають поглиблене вивчення англійської мови та культурної взаємодії. Такі програми спрямовані на формування не лише мовних навичок, а й уміння вести переговори, аналізувати конфлікти та знаходити шляхи їх вирішення. Наприклад, спеціальний миротворчий центр (СМЦ) від НАВС – єдиний підрозділ у структурі МВС України, який займається добором, підготовкою, кадровим супроводженням та матеріально-технічним забезпеченням миротворців-правоохоронців, а також програма європейського союзу у сфері освіти, професійної підготовки молоді та спорту Erasmus+.

Важливо також зазначити, що в сучасних умовах розвитку технологій роль англійської мови у миротворчих місіях лише зростає. Значна частина комунікації відбувається через цифрові платформи, міжнародні бази даних та системи управління операціями, які функціонують переважно англійською мовою. Це означає, що володіння мовою необхідне не лише для усного спілкування, а й для роботи з інформацією, аналізу даних та прийняття рішень. Таким чином, англійська мова стає невід'ємною складовою професійної компетентності сучасного миротворця та важливим фактором підвищення ефективності міжнародних операцій.

У складному середовищі миротворчих місій ефективна міжкультурна комунікація стає основою для досягнення взаєморозуміння та співпраці. Миротворці змушені діяти в різних соціальних, мовних і політичних умовах, що вимагає не лише знання мови, а й глибокого розуміння культурних особливостей. Саме через поєднання мовної компетентності та культурної обізнаності стає можливим подолання бар'єрів, проведення чутливих переговорів і встановлення довіри з місцевим населенням.

Міжкультурна комунікація відіграє ключову роль у побудові стійких відносин між миротворчим персоналом і місцевими громадами. Визнання та повага до культурних відмінностей сприяють уникненню конфліктів і непорозумінь, що, у

свою чергу, підвищує ефективність миротворчих операцій. Таким чином, англійська мова разом із культурною чутливістю виступає важливим інструментом досягнення миру, стабільності та безпеки у сучасному світі.

Розуміння важливості культурної обізнаності в миротворчій діяльності дозволяє персоналу діяти з чутливістю та емпатією до громад, яким вони служать. Це дає можливість миротворцям адаптувати свої стилі спілкування, стратегії та підходи на основі культурного контексту, підвищуючи ефективність у побудові відносин та взаємодії з місцевими зацікавленими сторонами. Крім того, пріоритетність міжкультурного спілкування визнає важливість оцінки різноманітності та інклюзивності в рамках миротворчих місій, сприяючи культурі взаємної поваги та співпраці між усіма залученими сторонами.

Таким чином, англійська мова та міжкультурна обізнаність виступають невід’ємними складовими успішної миротворчої діяльності. Володіння англійською дозволяє ефективно координувати дії багатонаціональних підрозділів, швидко обмінюватися інформацією та забезпечувати чітке виконання завдань у складних умовах. Поряд із цим, розвиток міжкультурних компетенцій сприяє встановленню довіри, поваги та ефективної взаємодії з місцевим населенням, що є критично важливим для досягнення довготривалого миру та стабільності. Освітні програми та підготовка персоналу, які поєднують мовні навички з культурним зануренням і практичним досвідом, формують висококваліфікованих миротворців, здатних успішно діяти у глобальному контексті. Розвиток мовної та культурної компетентності стає не лише інструментом підвищення ефективності миротворчих місій, а й ключовим чинником сприяння міжнародному миру та співпраці.

Давід КУБРАК, НА СБ України

Юлія БАБЧУК, доцент НА СБ України

FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE IN THE SECURITY AND DEFENCE SECTOR: OPERATIONAL NEEDS, EDUCATIONAL STRATEGIES, AND STRATEGIC IMPORTANCE

The security and defence sector represents one of the most demanding professional environments in terms of linguistic competence. As Ukraine continues to deepen its integration with NATO structures and international security institutions, foreign language proficiency has become a critical operational requirement rather than merely an academic aspiration. Officers, analysts, and specialists who possess advanced foreign language skills are better equipped to engage with allied forces, interpret intelligence materials, and participate in multinational operations effectively [1, p. 45].

English, in particular, has assumed the status of the lingua franca within NATO operational frameworks. Proficiency in English enables defence personnel to access standardisation agreements (STANAGs), communicate during joint exercises, and contribute to multinational peacekeeping missions. Beyond English, knowledge of other

languages – including French, German, Arabic, and Turkish – provides strategic advantages in specific theatres of operation and diplomatic contexts [2, p. 112].

The current armed conflict has further underscored the operational value of foreign language skills. Ukrainian military personnel regularly interact with international advisors, instructors from partner nations, and representatives of international organisations. In such contexts, the ability to communicate clearly and accurately in a foreign language directly influences mission outcomes and safety. Miscommunication resulting from linguistic deficiencies can have severe consequences in high-stakes environments [3, p. 78].

Foreign language training programmes in higher military education institutions must therefore be oriented towards professional and operational needs. Teaching methodologies should prioritise the development of communicative competence in authentic defence-related contexts, including reading and interpreting official documents, conducting briefings, composing operational reports, and participating in negotiations. Simulation-based exercises, case studies drawn from real multinational operations, and exposure to authentic military discourse represent effective pedagogical approaches [1, p. 51].

Digital technologies and distance learning platforms have expanded opportunities for continuous language development among serving personnel. Self-directed learning applications, online terminology databases, and virtual exchange programmes with partner-nation institutions allow for flexible, ongoing professional development that complements formal training. The integration of such tools into institutional curricula is increasingly recognised as a necessity in modern defence education [2, p. 119].

In conclusion, foreign language proficiency constitutes an indispensable component of professional competence in the security and defence sector. Systematic investment in language training at both institutional and individual levels yields direct operational benefits, strengthens interoperability with allied forces, and enhances Ukraine's overall defence capability. Further research is needed to identify optimal methodologies for integrating language instruction into professional military education and to assess the long-term impact of linguistic competence on operational effectiveness.

References:

1. Romaniuk S. V. Foreign language competence in professional military education: theory and practice. Kyiv: National Academy of Sciences of Ukraine, 2021. 198 p.
2. Kovalenko O. M. Linguistic training of security sector specialists in the context of Euro-Atlantic integration. *Scientific Notes. Philological Sciences*. 2022. Vol. 201. P. 109-125.
3. NATO Language Proficiency Requirements for Multinational Operations. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_language.htm (accessed: 15.03.2026).

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПОДОЛАННЯ МОВНОГО БАР'ЄРУ У ФАХІВЦІВ ЕКСТРЕМАЛЬНОГО ПРОФІЛЮ

У сучасних умовах глобалізації та зростання міжнародної взаємодії особливого значення набуває володіння іноземними мовами, особливо серед фахівців екстремального профілю (військових, рятувальників, працівників правоохоронних органів тощо). Для цієї категорії спеціалістів ефективна комунікація іноземною мовою є не лише професійною перевагою, а й важливим фактором забезпечення безпеки, координації дій та успішного виконання службових завдань. Однак на практиці значна частина фахівців стикається з так званим мовним бар'єром, який ускладнює або навіть унеможлиблює повноцінне спілкування.

Мовний бар'єр є комплексним психолого-педагогічним явищем, що включає когнітивні, емоційні та соціальні компоненти. Його прояви можуть варіюватися від невпевненості у власних мовних здібностях до повного уникнення комунікації іноземною мовою. Особливо гостро ця проблема постає у стресових або екстремальних умовах, де фактор часу, відповідальності та ризику значно підсилює психологічне навантаження.

До основних психологічних причин виникнення мовного бар'єру належать страх помилки, низька самооцінка, тривожність, а також негативний попередній досвід вивчення мов. Для фахівців екстремального профілю характерним є підвищений рівень відповідальності, що посилює страх зробити помилку у критичній ситуації. Це, у свою чергу, може призводити до так званого «комунікативного блокування», коли навіть наявні знання не активуються в мовленні [1].

З педагогічної точки зору мовний бар'єр часто є наслідком неефективних методів навчання. Традиційно орієнтовані на граматико-перекладний підхід програми не забезпечують достатнього розвитку комунікативних навичок. У результаті студенти володіють теоретичними знаннями, але не здатні застосовувати їх у реальних ситуаціях спілкування.

Важливим аспектом подолання мовного бар'єру є врахування особливостей професійної діяльності фахівців екстремального профілю. Їх навчання має бути максимально наближеним до реальних умов служби. Це передбачає використання ситуативного моделювання, рольових ігор, тренінгів з елементами стресу та невизначеності. Такий підхід дозволяє сформувати не лише мовні навички, а й психологічну готовність до їх застосування [2, с. 167].

Одним із ефективних психолого-педагогічних засобів є створення безпечного навчального середовища. Важливо, щоб студенти не боялися помилятися та сприймали помилки як природний етап навчання. Викладач повинен виступати не лише джерелом знань, а й фасилітатором, який підтримує, мотивує та сприяє розвитку впевненості у власних силах.

Не менш важливим є розвиток внутрішньої мотивації. Для фахівців екстремального профілю доцільно акцентувати увагу на практичній значущості мовних знань. Наприклад, демонстрація реальних прикладів, де знання іноземної

мови допомогло врятувати життя або ефективно виконати завдання, може суттєво підвищити зацікавленість у навчанні.

Серед сучасних педагогічних підходів особливої уваги заслуговує комунікативний метод, який орієнтований на розвиток мовлення через активну взаємодію. Його ефективність зумовлена тим, що навчання відбувається у формі реального спілкування, що сприяє подоланню психологічних бар'єрів. Крім того, використання інтерактивних технологій, таких як онлайн-платформи, симулятори та мобільні додатки, дозволяє зробити процес навчання більш гнучким та адаптивним.

З точки зору психології важливу роль відіграє формування так званої «комунікативної компетентності», яка включає не лише мовні знання, а й уміння ефективно взаємодіяти у різних соціальних контекстах. Для фахівців екстремального профілю це означає здатність швидко орієнтуватися в ситуації, адекватно реагувати та приймати рішення в умовах обмеженого часу.

Окремо варто зазначити значення емоційного інтелекту у подоланні мовного бар'єру. Вміння контролювати власні емоції, знижувати рівень тривожності та підтримувати психологічну рівновагу є критично важливими у стресових ситуаціях. Тому до навчальних програм доцільно включати елементи психологічної підготовки, зокрема тренінги зі стресостійкості та саморегуляції.

Ще одним ефективним засобом є використання методів когнітивно-поведінкової терапії в освітньому процесі. Наприклад, техніки переосмислення негативних установок («я не зможу говорити», «я зроблю помилку») допомагають змінити ставлення до процесу навчання та зменшити рівень тривожності.

Практика показує, що значну роль у подоланні мовного бар'єру відіграє регулярність та інтенсивність мовної практики. Важливо забезпечити постійний контакт з мовою через різні канали: аудіо, відео, живе спілкування. Особливо ефективними є заняття з носіями мови або участь у міжнародних тренуваннях та навчаннях.

У контексті підготовки фахівців екстремального профілю доцільно також використовувати міждисциплінарний підхід, поєднуючи мовну підготовку з професійною. Наприклад, вивчення спеціалізованої лексики має відбуватися паралельно з відпрацюванням професійних навичок. Це дозволяє сформувати цілісну систему знань і вмінь, необхідних для ефективної діяльності. Необхідно також враховувати індивідуальні особливості студентів: рівень підготовки, стиль навчання, психологічні характеристики. Індивідуалізація навчального процесу сприяє більш ефективному засвоєнню матеріалу та зниженню рівня стресу.

Таким чином, подолання мовного бар'єру у фахівців екстремального профілю є складним і багатограним процесом, що потребує комплексного підходу. Поєднання психологічної підтримки, сучасних педагогічних методів та практикоорієнтованого навчання дозволяє значно підвищити ефективність мовної підготовки.

Література:

1. Орел А., Жмайлов В. Прикладні аспекти комунікативних бар'єрів у сучасному суспільстві. *Економіка та суспільство*. 2022. № 45. С. 178-183. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-100>
2. Слухенська Р. В., Буртник Б. Я., Куковська В. І., Куковська І. Л., Марценяк І. В. Сучасні комунікативні методики вивчення іноземної мови у ВНЗ. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2022. № 80, т. 2. С. 165-168. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.80.2.33>

Віра КУЛИКОВА, НА СБ України

Олександра СИСУНЕНКО, НА СБ України

Науковий керівник: к.пед.н., Людмила ЗАЯЦЬ

THE ROLE OF FOREIGN LANGUAGES IN COUNTERING DISINFORMATION IN HYBRID WARFARE

In the context of modern hybrid warfare, where conflicts extend beyond the battlefield into the information domain, the role of language has significantly increased. The relevance of this topic lies in the fact that the nature of modern military conflicts has changed significantly. The aim of this paper is to examine the role of foreign language proficiency as a tool of information security in hybrid warfare, to analyze its importance in accessing and verifying information, and to highlight its contribution to countering disinformation and strengthening societal resilience.

Traditional forms of war are being replaced by more complex and complex forms of conflicts, which have been called “hybrid wars”. These conflicts combine military and non-military methods, search, economic, diplomatic and other instruments of influence. The study of hybrid wars is particularly relevant in the context of growing international tension and the emergence of new forms of confrontation between states.

In the modern world, wars have become much more complex than before. Hybrid war is a special type of confrontation where opponents use not only conventional military force, but also many other methods of struggle simultaneously. For example, instead of simply fighting on the battlefield, the aggressor country also tries to confuse people through the Internet, creates economic problems for the enemy and spreads false information [1, с.4-15].

In conditions of a protracted war, proficiency in foreign languages becomes not only an educational requirement but also a crucial component of national security, as it provides access to international sources of reliable information and a better understanding of global processes.

Knowledge of foreign languages provides access to the primary source of information, reducing dependence on significantly biased intermediaries. For example, international media, official statements and analytical reports are often published in English. According to the European Union EUvs-Disinfo initiative, checking information from different language

sources significantly reduces the risk of falling under the influence of disinformation. In this context, it is important to propose ways to prevent or reduce the manifestations of hybrid warfare by improving foreign language proficiency. First, foreign language learning programs should include elements of media literacy, enabling individuals to critically assess information and identify disinformation.

Moreover, better language skills allow individuals and analysts to work directly with original sources, such as international media and official reports, reducing dependence on potentially biased interpretations. At the same time, language education should promote critical thinking through tasks that involve interpretation, comparison, and evaluation of information.

Finally, foreign language proficiency not only improves communication but also strengthens information resilience by helping individuals and institutions detect, analyze, and counter hybrid threats more effectively.

Ukraine is one of the most striking examples of hybrid warfare in the modern world. Since 2014, and especially after 2022, information operations have become a key field of struggle. Analytical reports show that Ukraine is actively countering disinformation, interacting with an international audience and using different languages to convey its position [3].

For example, the Russian government, through its control of language, seeks to portray acts of violence as necessary, minimizing the perception of human suffering. Terms such as casualties or regime change are used to sanitize and process the brutal realities of war and present them as part of a larger, more deceptive narrative.

Russia is using disinformation as one of the main tools to manipulate other countries. This is based upon the analytical studies done by StopFake along with EU vs Disinfo.

Russia's information activities are meant to accomplish several objectives that include disrupting the politics of targeted areas, creating distrust toward public agencies, building social divisions, and supporting narratives that provide

Geopolitical benefits. The means through which these objectives can be reached, including social media, state-owned media outlets, online content, and networks of bots.

A distinctive feature of Russian disinformation is its adaptive and audience-focused nature. Messages are created in different languages and tailored to the cultural and political context of specific target groups, which makes such campaigns more effective and harder to detect.

FIMI coordinates many such activities into organized "campaigns", that feature elements of both propaganda and psychological influence. Ukraine is a major target of these campaigns, with the information aspect of the conflict has become a core part of the fighting. A common method for doing so includes the spreading of lies, manipulation of facts, rewriting of history, and use of emotionally charged language. According to the FIMI, disinformation propagated by the Russian Federation is extremely dangerous to global safety. Additionally, developing critical thinking skills, media literacy, and the ability to read or speak another language, will allow individuals to compare different types of information from different sources at the same time, and determine whether they are being manipulated or not [4].

As a conclusion, the study of the role of foreign languages in countering disinformation in hybrid warfare and the hybrid wars themselves demonstrates how modern wars combine the language field and different types of hostilities and political, information and intelligence operations. Hybrid warfare shows that contemporary conflicts depend not only on military capabilities but also on information influence and manipulation. In this regard, proficiency in foreign languages becomes an important instrument that allows individuals to work with original sources, compare different viewpoints, and recognize disinformation. The integration of language skills with critical thinking and media literacy greatly increases resilience to information threats and minimizes the impact of manipulative narratives. Thus, strengthening foreign language competence, together with analytical and digital abilities, is a key element of effective information security and national resilience in the face of modern hybrid challenges.

References:

1. Андрієвський Т. Г. Концептуалізація поняття гібридної війни: політологічний вимір. *Сучасне суспільство*. 2017. Вип. 1 (13). С. 4-15. URL: <https://zenodo.org/records/580201> (дата звернення: 16.03.2026).
2. Shmidt T. Foreign Language as an Instrument of Cultural Security and Resilience Under Hybrid Threats. *Political Science and Security Studies Journal*. 2025. Vol. 6, No. 3. pp. 10-15. URL: <https://doi.org/10.33445/psssj.2025.6.3.2> (дата звернення: 16.03.2026).
3. Яковчук Д., Демянчук Ю. Мова як інструмент російсько-української гібридної війни. *Мова – кордон національної безпеки* : збірник тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної конференції (21 лютого 2025 р.). С. 171-173. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/handle/123456789/15555> (дата звернення: 16.03.2026).
4. Foreign Information Manipulation and Interference (FIMI) explained. URL: <https://www.stopfake.org/en/foreign-information-manipulation-and-interference-fimi-explained/> (дата звернення: 16.03.2026).

Вікторія ЛАКШ, ЛДУ БЖД

Науковий керівник: викладач **Оксана ПИЛИПЕЦЬ**

РОЛЬ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ ДСНС

Іншомовна підготовка у сучасній системі освіти набуває нового стратегічного значення, оскільки забезпечує формування фахівців, здатних ефективно діяти в умовах міжнародної взаємодії та кризового реагування. Для працівників ДСНС України володіння іноземною мовою є не лише додатковою компетентністю, а й необхідною умовою професійної ефективності під час ліквідації надзвичайних ситуацій, участі у міжнародних місіях та співпраці з іноземними партнерами у сфері безпеки [1].

Професійна іншомовна підготовка спрямована на формування здатності фахівців використовувати мову як інструмент своєї професійної комунікації. Вона

включає в собі розвиток навичок читання спеціалізованої літератури, розуміння технічної документації, ведення переговорів та оперативного обміну інформацією в умовах надзвичайних ситуацій. У процесі підготовки акцент робиться на формуванні іншомовної комунікативної компетентності, що дозволяє забезпечити ефективну взаємодію між службами різних країн світу. Особливо актуальним це є для фахівців державної служби України з надзвичайних ситуацій, адже вони постійно беруть участь у міжнародних операціях [4].

Ключовим аспектом іншомовної підготовки є впровадження сучасних педагогічних методів, зокрема проблемно-пошукового навчання, яке активізує пізнавальну діяльність здобувачів освіти. Такий підхід сприяє розвитку критичного мислення, самостійності у прийнятті рішень та здатності вирішувати професійні завдання в іншомовному середовищі. Для майбутніх працівників ДСНС це має особливе значення, оскільки в реальних умовах надзвичайних ситуацій необхідно швидко аналізувати інформацію та взаємодіяти з іноземними колегами без мовного бар'єру [3].

Окрім цього, іншомовна підготовка у системі вищої освіти України розглядається як складова професійної модернізації та інтеграції у європейський освітній простір. Використання сучасних освітніх технологій, дистанційного навчання та цифрових платформ дозволяє підвищити рівень мовної підготовки та зробити її більш практично орієнтованою. Це відповідає загальним тенденціям розвитку професійної освіти, де особлива увага приділяється компетентнісному підходу та здатності фахівців працювати в умовах міжнародної співпраці [2].

У контексті діяльності ДСНС України іншомовна підготовка має також практичне значення під час взаємодії з міжнародними гуманітарними організаціями, участі у спільних тренуваннях та навчаннях, а також при використанні міжнародних протоколів безпеки. Володіння англійською та іншими мовами дозволяє оперативно обмінюватися інформацією про ризики, координувати дії під час катастроф та підвищувати ефективність рятувальних операцій. Таким чином, іншомовна компетентність стає частиною професійної культури сучасного рятувальника [1]. Окремо слід відзначити, що іншомовна підготовка сприяє розвитку міжкультурної комунікації, яка є важливою складовою роботи у міжнародному середовищі. Рятувальники ДСНС часто працюють у багатонаціональних командах, де необхідно враховувати культурні особливості партнерів, забезпечувати ефективну взаємодію та уникати комунікативних бар'єрів. Формування міжкультурної компетентності є невід'ємною частиною професійної мовної освіти [4].

Сучасні дослідження також підкреслюють значення інноваційних технологій у навчанні іноземних мов, зокрема використання онлайн-платформ, дистанційних курсів та інтерактивних методів навчання. Це дозволяє індивідуалізувати процес навчання та підвищити його ефективність. Для фахівців ДСНС це означає можливість постійного вдосконалення мовних навичок без відриву від професійної підготовки [2].

Підсумовуючи, можна зазначити, що іншомовна підготовка є невід'ємною складовою професійної діяльності фахівців ДСНС України, оскільки забезпечує

ефективну міжнародну комунікацію, підвищує рівень професійної мобільності та сприяє інтеграції у світову систему безпеки. Її розвиток є важливим напрямом модернізації системи підготовки рятувальників відповідно до сучасних вимог глобалізованого суспільства .

Література:

1. Вербицька Л., Конівіцька Т. Комунікація в надзвичайних ситуаціях як один із аспектів кризової комунікації. *LSULS Digital Repository: Home*. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/handle/123456789/16426> (дата звернення: 10.04.2026).
2. Вербицька Л. Національні програми підготовки спеціалістів із кризової комунікації в Україні. *Мовознавство. Літературознавство*. 2025. Т. 1, Вип. 92. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/92_2025/part_1/38.pdf (дата звернення: 10.04.2026).
3. Шестопалова С., Шестопалов Д. Формування іншомовної комунікативної компетентності фахівців сфери цивільного захисту як теоретико-прикладна проблема в сучасному науковому дискурсі. *Науковий вісник: державне управління*. Т. 2, №1. URL: <https://journals.maup.com.ua/index.php/pubadmin/article/view/5450/5751> (дата звернення: 10.04.2026).
4. Шихненко К. Теоретичні засади іншомовної підготовки фахівців державної служби України з надзвичайних ситуацій. *Збірник наукових праць "Військова освіта"*. URL: <https://znp-vo.nuou.org.ua/article/view/181543> (дата звернення: 10.04.2026).

Анна МАРМУЛЯК, викладач, ЛДУ БЖД

Оксана ПИЛИПЕЦЬ, викладач ЛДУ БЖД

ALGORITHM FOR THE PRACTICAL IMPLEMENTATION OF CLIL METHODOLOGY FOR IMMERSIVE SCENARIOS OF ESP LEARNERS

By defining the movement towards the goal and the efficiency of the time spent, methodology has become a fundamental factor in learning any foreign language. Without a clear system, learning can turn into a chaotic repository of knowledge that is not applied in practice. Due to the large number of methodologies for learning foreign languages, there has been a need to systematize them. Each methodology has its own goal: from a deep understanding of a foreign language to the rapid development of speaking skills.

The Content and Language Integrated Learning (CLIL) foreign language learning methodology originated in 1994. The term and concept were developed by renowned educational innovation expert David Marsh, PhD, and Anna Malliers at the University of Jyväskylä, Finland. This method appeared as a response to the European Commission's request to improve the language skills of European Union citizens, since traditional teaching methods did not provide a sufficient level of foreign language proficiency for the conditions of globalization [1, p. 8]. CLIL is aimed at different forms of learning where a foreign language becomes the key to learning another subject [2, p. 120]. Although the term

appeared in the 90s, the idea of learning through another language is not new and is based on the experience of Canadian language immersion programs of the 1960s and 70s [3, p. 299].

The CLIL methodology is based on the “four pillars”, known as the 4C principles:

1. Content: This is the subject matter. Instead of learning grammar rules, you focus on a specific topic like history, geography, or science. The goal is to acquire knowledge about the subject itself.

2. Communication: Language is used as a tool to learn and communicate ideas about the content. The focus is on using the language in a meaningful way rather than just being “perfectly accurate” with grammar.

3. Cognition: This involves thinking skills. CLIL challenges students to analyze, solve problems, and think critically about the subject, which helps the brain process information more deeply.

4. Culture: This element focuses on understanding the context of the subject. It helps learners see how the topic relates to different cultures and promotes global citizenship.

The main advantage: You stop worrying about making mistakes because your brain is busy solving a problem or understanding a topic. The language is learned “naturally” in the background [4, p. 99].

The use of CLIL for English for Specific Purposes (ESP) is considered one of the most effective approaches in modern education. ESP focuses on the basic needs of the learner. CLIL offers algorithms for teaching this through real professional information sampling and immersive scenarios. Instead of learning the words “civil security” or “fire extinguisher” from a dictionary (as in classic ESP) [5, p. 123], the algorithm offers a real immersive case and its practice or immersive scenarios: you master ‘Content’ – you use ‘Communication’ – you engage ‘Cognition’.

Features of applying the algorithm through teacher skills:

In CLIL, the teacher is often an expert in both the language and the subject (for example, an economics professor giving a lecture in English). In ESP, the teacher is usually a linguist who adapts professional content for language learning. The combination of CLIL and ESP allows you to turn the process of learning a foreign language into a full-fledged professional training [3, p. 124].

A practical immersive CLIL lesson scenario for the ESP (English for Civil Protection) course (virtual reality can be used):

The scenario is built on the 4C principles and simulates a real emergency situation.

Module Title: “Crisis Response: Flash Flood Emergency”

Content: Coordination of actions during a flash flood, risk assessment, and evacuation of the population.

Language Objective: Use of modal verbs for orders (must, should, ought to), civil defense terminology, and radio communication.

1. *Set the Scene*

Students are divided into three groups: Incident Command, Field Rescue, Teams Dispatchers. The instructor turns on the siren and the sound of heavy rain. Context:

“Attention! This is a Code Red. The river levels have breached the dam. We have 60 minutes before the city center is submerged. Communication is limited.”

2. *Cognition Stage (Analysis and Thinking)*

Groups receive an “Emergency Pack” (in English): a map of the city with elevations, a weather forecast, and a list of resources (boats, helicopters, sand, trucks). Task: Make a priority evacuation plan. Who should be saved first: a hospital, a school, or a chemical warehouse? (Discussion in English only).

3. *Communication Stage (Practical Implementation)*

Imitation of radio communication between groups using protocols (NATO Alphabet: Alpha, Bravo, Charlie...): Rescue Team: “Command, this is Bravo-1. We have visual on the hospital. The water is rising. Requesting immediate air extraction for 10 non-ambulatory patients. Over. [7, p. 24].” Command: “Bravo-1, copy that. Helicopter Rescue-5 is en route. Eta 5 minutes. Secure the landing zone. Over.”

4. *Stage Culture & Ethics (Cultural Context)*

Discussion of an ethical dilemma: “The Triage Principle”. How do international standards (e.g., Red Cross) influence decision-making? Comparison of civil protection protocols in Ukraine and EU/US countries [6, p. 34].

Essential Vocabulary:

Flash flood.

Evacuation route.

Casualties.

Containment.

Standard Operating Procedure (SOP).

Outcome:

Students don’t just learn words; they “live” the situation. At the end of the class, they write an Incident Report, which reinforces professional written English skills.

References:

1. Coyle D., Hood P., Marsh D. CLIL: Content and Language Integrated Learning. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. 173 p.
2. Marsh D. CLIL/EMILE – The European Dimension: Actions, Trends and Foresight Potential. Jyväskylä: University of Jyväskylä, 2002. 203 p.
3. Ball P., Kelly K., Clegg J. Putting CLIL into Practice. Oxford: Oxford University Press, 2015. 320 p.
4. Dudley-Evans T., St John M. J. Developments in English for Specific Purposes: A Multi-disciplinary Approach. Cambridge: Cambridge University Press, 1998. 301 p.
5. Hutchinson T., Waters A. English for Specific Purposes: A Learning-centred Approach. Cambridge: Cambridge University Press, 1987. 183 p.
6. International Federation of Red Cross. Public awareness and public education for disaster risk reduction: Key messages. Geneva: IFRC, 2020. 84 p.
7. NATO Standard APP-7. Joint Brevity Words. Brussels: NATO Standardization Office, 2016. 120 p.

ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ДЛЯ МАЙБУТНЬОГО ОФІЦЕРА

У сучасних умовах повномасштабної збройної агресії з боку російської федерації Україна активно розвиває співпрацю з міжнародними партнерами у сфері безпеки та оборони. Відтак знання англійської мови набуває стратегічного значення, оскільки саме вона є основною мовою міжнародного спілкування в межах структур Європейського Союзу та НАТО. Одним із ключових компонентів мовної підготовки майбутніх офіцерів є вивчення англомовної військової термінології, що впливає на точність та ефективність взаємодії з іноземними партнерами [1, с. 363].

Англомовна військова термінологія вирізняється складною структурною організацією та багаторівневою системністю. Вона охоплює широку систему понять, що відображають організаційну структуру армії, види озброєння, тактику ведення бою, систему управління та командування, особливості проведення міжнародних військових операцій, а також етичні та правові норми ведення війни. Її особливість полягає в тому, що вона включає не лише окремі лексичні одиниці, а й сталі словосполучення, аббревіатури, скорочення, а також цілі фразеологічні вирази, що несуть певне функціональне навантаження у бойових умовах. При цьому така термінологія повинна бути максимально однозначною, виключати можливість різнотлумачення та забезпечувати ефективну комунікацію. Майбутній офіцер має вільно орієнтуватися у базових термінах, що використовуються у військових документах, наказах, звітах, бойових операціях, під час радіообміну, враховувати контекст та обставини. Важливу роль у формуванні терміносистеми відіграють:

Складні терміни: *rules of engagement* (правила відкриття вогню), *chain of command* (ланцюг підпорядкування), *combat readiness* (бойова готовність). За емпіричними даними, приблизно 45,8% термінів становлять саме двокомпонентні сполучення, що є найбільш простими та прозорими за мотивацією.

Абревіатури та акроніми: *NATO* (North Atlantic Treaty Organization – Північно атлантичний альянс), *UAV* (Unmanned Aerial Vehicle – безпілотний літальний апарат), *IED* (Improvised Explosive Device – саморобний вибуховий пристрій), *LOAC* (Law of Armed Conflict – міжнародне гуманітарне право). Це є однією з найважливіших структурних характеристик англомовних військових термінів, адже близько 420 термінів із 1000 найуживаніших використовуються у вигляді аббревіацій.

Фразеологічні звороти: *stand to* (бути напоготові), *fire mission* (артилерійське завдання – відкрити вогонь за вказаними координатами), *hold the line* (утримувати позиції, не відступати), *move out* (вирушати, почати рух), *pull back* (відступати), *cover your six* (прикривати тил). Такі вирази мають сталий професійний сенс, який не завжди можна вивести з окремих слів. Вони забезпечують швидке реагування та чіткість у бойових умовах [2, с. 57-58; 3, с. 307].

Поділ англомовної військової термінології за аспектами військової справи:

Типові операції та тактика: *engagement* (бойове зіткнення), *reconnaissance* (розвідка), *deployment* (розгортання), *counterattack* (контратака), *flanking maneuver* (обхідний маневр), *supply lines* (лінії постачання).

Техніка та озброєння: *rifle* (гвинтівка), *missile* (ракета), *howitzer* (гаубиця).

Структура та звання: *Air Force*, *Navy*, *Marines* (назви родів військ – Повітряні сили, Військово-морські сили, Корпус морської піхоти), *Lieutenant Colonel*, *Sergeant Major*, *Warrant Officer* (назви звань – підполковник, старший сержант, прапорщик).

Спеціальні сфери: *self-aid and buddycare* (первинна медична допомога) [4; 5].

Отже, англійська військова термінологія – це цілісна система, у якій кожен рівень (слово, аббревіатура, вираз) виконує своє завдання в структурі бойової комунікації.

Знання військових термінів англійською мовою має першочергове значення для майбутніх офіцерів, оскільки відкриває широкі можливості для міжнародної співпраці та інтеграції в глобальні безпекові структури. Англійська комунікативна компетентність забезпечує ефективну взаємодію з іноземними колегами під час проведення спільних операцій, навчань, миротворчих місій, а також під час участі у міжнародних безпекових ініціативах, конференціях, наукових симпозіумах, освітніх програмах і стажуваннях, а також дозволяє засвоювати новітні військові розробки без мовних бар'єрів. Англійська мова є офіційною мовою НАТО, Європейського Союзу та більшості міжнародних організацій, що функціонують у сфері оборони та безпеки. Тому офіцер, який не володіє англійською термінологією, фактично обмежує свої можливості комунікації, а відтак і ефективність участі у професійній діяльності. Натомість достатній рівень мовної підготовки підвищує професійну мобільність, відкриває нові кар'єрні перспективи, полегшує обмін досвідом, сприяє взаєморозумінню з партнерами та робить українських військових конкурентними у світовій військовій спільноті [1, с. 361].

Окрему увагу слід приділити ролі військової англійської мови у забезпеченні оперативної ефективності та якісної комунікації. У бойових умовах, під час навчань або виконання службових завдань точність і швидкість передавання наказів є запорукою успіху. Сюди входить і аспект точності перекладу, адже військові документи, інструкції чи ситуаційні звіти часто стають підґрунтям для ухвалення стратегічних рішень. Неправильне розуміння навіть одного терміну може призвести до хибних дій із серйозними наслідками [3, с. 306-307; 4].

Таким чином, англійська військова термінологія має безпосереднє прикладне значення у професійній діяльності офіцера та повинна становити невід'ємну складову системи військової підготовки. Її опанування сприяє підвищенню боєздатності, забезпечує ефективну співпрацю з міжнародними партнерами, гарантує точність у професійній комунікації, розширює можливості для професійного розвитку та забезпечує підґрунтя для подальшої інтеграції у світовий безпековий простір.

Література:

1. Пирожкова Ю. В., Ларкін М. О. Англомовна підготовка кадрів правоохоронних органів у контексті Закону України «Про застосування англійської мови в Україні»: організаційні моделі та фінансово-правове забезпечення. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. Серія: Право. 2025. Вип. 90, ч. 3. С. 360-366. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.90.3.53>
2. Лемешко О. Структурні характеристики англомовних військових термінів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 27, т. 3. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.3/27.203656>
3. Пуш О. М., Гасюк Н. В. Особливості перекладу військової термінології. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. 2022. № 58. С. 305-309. DOI: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2022.58.68>
4. Скремінський М. Military English: вчимося говорити про військову справу англійською. *Cambridge.ua: Блог*. URL: <https://cambridge.ua/uk/blog/military-english/>
5. Балабін В.В., Лісовський В.М., Чернишов О.О. Основи військового перекладу (Англійська мова): підручник. Київ: Логос, 2008. 587 с.

Ольга НАГОРНА, НА СБ України

Науковий керівник: к. пед. н., доцент Ярослава ПАСІЧНИК

ВІЙСЬКОВА ТЕРМІНОЛОГІЯ ТА ЇЇ СТАНДАРТИЗАЦІЯ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ ДО НАТО

У сучасних умовах міжнародної безпеки особливого значення набуває співпраця між державами у військовій сфері. Для ефективної взаємодії між арміями різних країн важливим є використання спільної військової термінології та єдиних стандартів. Саме тому стандартизація військової термінології є важливим елементом інтеграції України до НАТО.

Здатність ефективно та результативно працювати разом є основою успіху НАТО. Спільна діяльність країн-членів надає Альянсу силу та можливості, що перевищують потенціал кожної держави окремо. Для проведення багатонаціональних операцій країни повинні мати спільний набір стандартів – правил та інструкцій, які забезпечують взаєморозуміння та практичну функціональність. Такі стандарти охоплюють різні сфери: від технічних характеристик озброєння та боєприпасів до слів і термінів, які використовують військові під час спілкування. Для України це особливо важливо, адже участь у міжнародних операціях та співпраця з союзниками потребує єдиного підходу до військової комунікації [1].

Стандартизація допомагає союзникам і партнерам НАТО досягати оперативної сумісності. Це означає, що військові підрозділи різних країн можуть діяти разом без непорозумінь і технічних труднощів. Для України впровадження стандартів НАТО сприяє модернізації Збройних сил, підвищенню ефективності управління військами та покращенню взаємодії з арміями країн-партнерів.

У системі НАТО стандартизація визначається як процес розробки та впровадження концепцій, доктрин і процедур, необхідних для досягнення сумісності між військовими структурами різних держав. Вона охоплює оперативну, процедурну, матеріально-технічну та адміністративну сфери. Наприклад, це можуть бути спільні принципи планування військових операцій, стандартні процедури постачання та використання техніки, а також уніфікована військова термінологія: (NCO (Noncommissioned Officer), CO (Commanding Officer), Alfa, Bravo, Charlie).

Для України впровадження такої системи означає поступовий перехід до стандартів НАТО у підготовці військовослужбовців, документації, командуванні та управлінні військами. Важливу роль у цьому процесі відіграють угоди про стандартизацію – STANAG (Standardization Agreement), які визначають правила та вимоги до різних аспектів військової діяльності. Використання цих документів дозволяє Україні адаптувати власну військову систему до стандартів Альянсу [2].

Також важливими є Allied Publications – публікації НАТО, які містять стандарти, доктрини та рекомендації щодо ведення військових операцій. Вони допомагають країнам-партнерам краще розуміти принципи функціонування Альянсу та впроваджувати спільну військову термінологію.

Важливість стандартизації була усвідомлена країнами НАТО ще на початку існування Альянсу. У 1950 році держави-члени визнали необхідність створення єдиної системи стандартів, а вже у 1951 році було створено Агентство військової стандартизації. Сьогодні цю діяльність координують спеціальні органи, зокрема Комітет зі стандартизації НАТО та Бюро стандартизації НАТО [1].

Отже, для України співпраця з цими структурами є важливим етапом на шляху до повної інтеграції з НАТО. Запровадження стандартів Альянсу сприяє підвищенню боєздатності Збройних сил України, покращенню підготовки військових та розвитку сучасної системи військового управління.

Стандартизація військової термінології є необхідною умовою ефективної взаємодії між державами у сфері безпеки та оборони. Цей процес є важливою частиною реформування Збройних сил України і наближення до стандартів НАТО. Використання єдиної військової термінології, стандартів і процедур сприяє зміцненню міжнародного військового співробітництва та підвищенню рівня колективної безпеки.

Література:

1. North Atlantic Treaty Organization. NATO. *North Atlantic Treaty Organization (NATO)*. URL: <https://www.nato.int> (дата звернення: 23.03.2026).
2. Standardization. *Site name seo*. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_69269.htm (дата звернення: 23.03.2026).

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ

Сучасні трансформаційні процеси в українському суспільстві, пов'язані з інтеграцією до міжнародного безпекового середовища, обумовлюють підвищення вимог до професійної підготовки фахівців сектору безпеки й оборони. У цих умовах іноземна мова виступає не лише засобом спілкування, а стратегічним ресурсом забезпечення міжкультурної взаємодії та професійної ефективності.

Глобалізаційні тенденції, розширення міжнародного співробітництва та ускладнення сучасних безпекових викликів актуалізують потребу у формуванні нової парадигми підготовки фахівців, у якій іншомовна компетентність набуває статусу базового елементу професійної діяльності, а не допоміжного компонента.

Необхідність дослідження зумовлюється зростаючими вимогами до рівня іншомовної підготовки військовослужбовців і працівників сектору безпеки, що безпосередньо пов'язано з курсом України на євроатлантичну інтеграцію. Відповідно до положень Стратегії національної безпеки України, одним із ключових завдань є підготовка фахівців, здатних до ефективної взаємодії у міжнародному середовищі [7].

У зв'язку з цим іншомовна підготовка має орієнтуватися не лише на засвоєння мовних знань, а й на формування здатності діяти у професійному іншомовному середовищі, приймати обґрунтовані рішення в умовах міжкультурної комунікації та результативно виконувати службові завдання.

Роль іноземної мови у професійній діяльності фахівців сектору безпеки й оборони невпинно зростає. Знання англійської мови відкриває доступ до міжнародних стандартів, сприяє участі у багатонаціональних навчаннях, операціях та миротворчих місіях. За офіційними даними Міністерства оборони України, спостерігається позитивна динаміка зростання кількості військовослужбовців, які проходять мовну підготовку [5].

Крім того, сформована іншомовна компетентність забезпечує можливість роботи з автентичними матеріалами, міжнародною документацією, технічними текстами, а також здійснення аналітичної діяльності на основі іноземних джерел.

Організація іншомовної підготовки у секторі безпеки й оборони ґрунтується на міжнародних стандартах, зокрема STANAG 6001, який регламентує рівні володіння мовою для військовослужбовців [10]. Їх впровадження забезпечує уніфікацію підходів до мовної підготовки та сприяє ефективній взаємодії з міжнародними партнерами. Водночас сучасні методики навчання базуються на комунікативному підході, що орієнтує освітній процес на розвиток практичних мовленнєвих умінь [6].

Доцільним є інтегрування комунікативного та компетентнісного підходів, що передбачає формування здатності використовувати іноземну мову як інструмент професійної діяльності. Узгодження стандартів STANAG 6001 із Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти (CEFR) сприяє взаємному визнанню рівнів мовної підготовки та підвищує професійну мобільність фахівців.

Особливого значення набуває розвиток іншомовної комунікативної компетентності, яка охоплює лінгвістичний, соціолінгвістичний і прагматичний компоненти та забезпечує ефективне функціонування в професійному середовищі, зокрема під час переговорів, аналізу документів і прийняття управлінських рішень [2, с. 45].

Сучасні підходи до її структурування передбачають розширення за рахунок стратегічного, дискурсивного та соціокультурного компонентів, що забезпечують адаптивність мовленнєвої поведінки та ефективне управління комунікацією.

Важливою складовою є також професійно орієнтована лексична компетентність, яка включає засвоєння спеціалізованої термінології (військової, технічної, юридичної), що гарантує точність і адекватність професійного мовлення.

Досвід провідних країн світу засвідчує необхідність комплексного підходу до іншомовної підготовки, що передбачає використання інноваційних освітніх технологій, індивідуалізацію навчання та практико-орієнтовані методи [4]. Особливого значення набувають дистанційні та змішані форми навчання, які забезпечують гнучкість і безперервність освітнього процесу.

У країнах НАТО активно застосовуються цифрові платформи навчання, системи LMS, мобільні застосунки та інтерактивні симулятори, що дозволяють моделювати професійні ситуації та підвищувати ефективність підготовки.

Серед ефективних напрямів модернізації мовної підготовки варто виокремити впровадження інноваційних педагогічних технологій, зокрема кейс-методу, проєктного навчання та інтерактивних форм взаємодії, що сприяють розвитку практичних навичок іншомовної комунікації [1].

Кейс-метод забезпечує інтеграцію мовної та професійної підготовки шляхом аналізу реальних або змодельованих ситуацій службової діяльності, тоді як проєктне навчання сприяє розвитку автономності та критичного мислення.

Особливу ефективність демонструють імітаційні методи, що передбачають відтворення професійних ситуацій (переговорів, кризових сценаріїв, штабних навчань), максимально наближених до реальних умов діяльності.

Вагомим компонентом є соціокультурна компетентність, яка забезпечує ефективну міжкультурну взаємодію. Розуміння культурних норм, комунікативних стратегій та ціннісних орієнтацій партнерів сприяє уникненню комунікативних бар'єрів та підвищує результативність співпраці [8].

Сучасні безпекові виклики актуалізують необхідність постійного вдосконалення системи іншомовної підготовки, орієнтованої на практичні потреби та інтегрованої з професійною діяльністю [3].

У цьому контексті перспективним є створення інтегрованих освітніх програм, що поєднують мовну та фахову підготовку, а також розроблення спеціалізованих навчально-методичних матеріалів.

Важливим напрямом розвитку є впровадження технологій штучного інтелекту, адаптивних систем навчання та аналітики освітніх даних, що дозволяють підвищити ефективність і персоналізацію освітнього процесу.

Отже, іноземна мова виступає ключовим інструментом забезпечення ефективного функціонування сектору безпеки й оборони, сприяє формуванню професійної компетентності та забезпечує готовність до міжнародної взаємодії.

Рівень іншомовної підготовки безпосередньо впливає на ефективність виконання службових завдань і якість міжнародного співробітництва.

Комплексний підхід до організації мовної підготовки, що поєднує інноваційні технології, сучасні методи та практичну спрямованість, забезпечує підготовку висококваліфікованих фахівців.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні моделей інтеграції іншомовної підготовки у професійну освіту, удосконаленні критеріїв оцінювання та впровадженні новітніх освітніх технологій.

Література:

1. Антоненко В. І. Іншомовна підготовка здобувачів вищої освіти у сфері безпеки та оборони: європейський досвід. *Вісник Національного університету оборони України*. 2021. № 3. С. 78-84.
2. Бігич О. Б. *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика* : підручник. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
3. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. Мовна підготовка персоналу. URL: <https://indcz.dsns.gov.ua> (дата звернення: 31.03.2026).
4. Лагодинський О. І. Іншомовна підготовка у збройних силах США та Великої Британії: досвід для України. *Збірник наукових праць*. 2019. № 2. С. 45-52.
5. Міністерство оборони України. У 2024 році кількість військовослужбовців, які проходять мовну підготовку, зросла на 14 %. URL: <https://mod.gov.ua> (дата звернення: 31.03.2026).
6. Ніколаєва С. Ю. *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика* : підручник. Київ : Ленвіт, 2015. 320 с.
7. Указ Президента України № 238/2015 від 26 трав. 2015 р. «Про Стратегію національної безпеки України». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2382015-18903> (дата звернення: 31.03.2026).
8. Council of Europe. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume*. Strasbourg : Council of Europe Publishing, 2020. 235 p.
9. Nation I. S. P. *Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge : Cambridge University Press, 2001. 477 p.
10. NATO Standardization Office. *STANAG 6001: Language Proficiency Levels*. Brussels : NATO Standardization Office, 2016. 25 p.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ

У сучасних умовах повномасштабної війни в Україні значення англійської мови у секторі безпеки й оборони суттєво зросло. Це пов'язано з активною міжнародною підтримкою, участю у спільних навчаннях із країнами-партнерами, а також постійним обміном інформацією з іноземними фахівцями. Англійська мова фактично стала робочим інструментом для комунікації на різних рівнях – від тактичного до стратегічного.

Однією з ключових особливостей використання англійської мови в цій сфері є її стандартизований характер. У військовій та безпековій комунікації широко застосовуються чітко визначені формулювання, скорочення та терміни, які мають однозначне значення. Наприклад, команди, звіти або інструкції будуються максимально коротко і точно, щоб уникнути двозначності. Такий підхід забезпечує швидкість передачі інформації та знижує ризик помилок у критичних ситуаціях, зокрема, під час радіообміну використовуються стандартизовані команди, як-от “Request backup”, “Enemy spotted”, “Hold position”, що мають чітке та однозначне значення.

У контексті України ця проблема набуває особливої актуальності. Під час взаємодії з міжнародними партнерами (зокрема в рамках стандартів НАТО) українські військові та фахівці сектору безпеки повинні не лише розуміти англійську мову, а й володіти спеціальною термінологією. Наприклад, знання стандартних процедур, назв операцій, технічних характеристик та команд є необхідною умовою ефективної співпраці, що передбачає використання термінів “joint operation” (спільна операція), “rules of engagement” (правила застосування сили), а також стандартні форми звітності, зокрема SITREP (situation report / звіт про обстановку).

Водночас існує проблема недостатньої практичної підготовки. Традиційне навчання англійської мови часто не враховує реальних умов, у яких працюють фахівці сектору безпеки. У результаті навіть за наявності базових знань виникають труднощі з розумінням швидкого мовлення, професійної лексики або специфічних скорочень, оскільки військовослужбовець може знати загальну англійську, але не розпізнати скорочення “ETA” (час прибуття) чи “ASAP” (якомога швидше) у швидкому мовленні під час виконання завдання. Це особливо помітно під час реальної взаємодії, де важливими є швидкість реакції та точність висловлювання.

Ще одним важливим аспектом є сприйняття усного мовлення в складних умовах. У реальній діяльності інформація часто передається по радіозв'язку, у шумному середовищі або з використанням різних акцентів, адже під час передачі команд через радіозв'язок у шумному середовищі або з різною вимовою іноземних партнерів інформація може сприйматися неточно. За таких умов навіть добре

підготовлена людина може припускатися помилок. Саме тому навчання має включати вправи, максимально наближені до реальних .

Особливу роль відіграє також міжкультурна комунікація. Українські фахівці взаємодіють із представниками різних країн, які можуть мати різні стилі спілкування та професійні підходи. Розуміння цих особливостей допомагає уникнути непорозумінь і покращує координацію дій.

Крім того, в умовах війни важливим фактором є стрес. Під час виконання завдань у складних і небезпечних ситуаціях знижується концентрація, що впливає і на мовлення. Людина може повільніше формулювати думки або робити більше помилок. Тому мовна підготовка має включати тренування, які формують здатність використовувати англійську мову навіть у напружених умовах, що досягається шляхом виконання команд англійською мовою під час фізичного навантаження; моделювання бойових ситуацій із часовими обмеженнями; прослуховування радіоповідомлень із перешкодами.

З урахуванням сучасних викликів в Україні особливої актуальності набуває підхід, орієнтований на професійні потреби. Йдеться про використання реальних матеріалів (інструкцій, звітів, комунікаційних шаблонів), моделювання робочих ситуацій та інтеграцію мовного навчання з фаховою підготовкою. Це дозволяє сформувати не лише знання мови, а й готовність застосовувати її на практиці, зокрема через використання реальних документів, таких як SITREP або OPOD (operation order / операційний наказ), а також проведення навчальних брифінгів англійською мовою за військовими стандартами.

Отже, англійська мова в секторі безпеки й оборони України є важливим інструментом ефективної взаємодії з міжнародними партнерами. Її викладання повинно враховувати реальні умови професійної діяльності, включати практичну підготовку та орієнтуватися на потреби сучасної безпекової ситуації. Це є необхідною умовою підвищення ефективності комунікації та загальної спроможності сектору безпеки й оборони.

Арсеній САТИР, НА СБ України

Науковий керівник: ст. викладач **Лілія ШОЛУДЬКО**

АНГЛІЙСЬКА МОВА ЯК ІНСТРУМЕНТ АНАЛІЗУ МІЖНАРОДНИХ БЕЗПЕКОВИХ ПРОЦЕСІВ

В умовах глобалізації та стрімкого розвитку міжнародних відносин англійська мова набула статусу *lingua franca* дипломатії, безпекової аналітики та міжнародного права. Сьогодні понад 1,5 мільярда людей у світі використовують англійську як основну або другу мову спілкування, а її домінування в міжнародних інституціях – ООН, НАТО, ОБСЄ, ЄС – є беззаперечним фактом сучасної геополітичної реальності. Для фахівців у сфері інформаційної безпеки, кіберзахисту та розвідки вільне володіння англійською є не просто перевагою, а необхідною професійною

компетентністю, що безпосередньо впливає на якість аналізу загроз та прийняття управлінських рішень.

Актуальність теми зумовлена тим, що в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України міжнародна безпекова взаємодія набула безпрецедентного масштабу. Участь України у програмах НАТО, отримання військово-технічної допомоги від партнерів, спільна робота в галузі кіберзахисту та розвідки – всі ці процеси реалізуються переважно англійською мовою. Відтак підвищення рівня англомовної компетентності фахівців безпекового сектору є стратегічним завданням державної ваги.

Переважна більшість стратегічних документів у сфері міжнародної безпеки публікується англійською мовою. Резолюції Ради Безпеки ООН, доктрини та концепції НАТО (зокрема NATO Strategic Concept 2022), доповіді ОБСЄ щодо ситуації в Україні, аналітичні матеріали провідних аналітичних центрів – RAND Corporation, Chatham House, Atlantic Council, International Institute for Strategic Studies – є першоджерелами, що визначають порядок денний міжнародної безпекової дискусії. Здатність фахівця опрацьовувати ці документи в оригіналі без перекладацького посередництва суттєво скорочує час реагування на нові виклики та мінімізує ризик смислових втрат при перекладі.

Терміносистема сфери безпеки та оборони є надзвичайно розгалуженою і потребує точного розуміння. Такі поняття, як «attribution» (атрибуція кібератаки), «escalation dominance» (домінування в ескалації), «hybrid warfare» (гібридна війна), «grey zone operations» (операції в сірій зоні), «deterrence by denial» (стримування через заперечення можливості) або «resilience» (стійкість суспільства та інфраструктури) несуть специфічне концептуальне навантаження, яке не завжди адекватно передається в перекладі. Некоректне тлумачення цих термінів може призвести до хибних аналітичних висновків та управлінських рішень із серйозними наслідками для національної безпеки.

Важливим аспектом є також розуміння прагматики англомовного дипломатичного та безпекового дискурсу. Офіційні заяви, комюніке та брифінги містять рівні прямого та імпліцитного значення, розрізнення яких вимагає не лише мовної, а й культурної та контекстуальної компетентності. Вміння «читати між рядків» у документах НАТО або Держдепартаменту США є критично важливою навичкою для аналітика у сфері безпеки.

Особливого значення англійська мова набуває в контексті роботи з відкритими джерелами (OSINT – Open Source Intelligence). Значна частина оперативно значущої інформації – публікації у соціальних мережах іноземних акторів, матеріали зарубіжних ЗМІ, технічна документація, витoki конфіденційних даних – розміщується саме англійською. Платформи агрегації та аналізу даних (Maltego, Shodan, Recorded Future, Virus Total, Bellingcat Investigation Toolkit) орієнтовані передусім на англомовне інформаційне середовище, а їхній інтерфейс, документація та навчальні матеріали вимагають відповідного мовного рівня від оператора.

У сфері кібербезпеки англійська мова є мовою технічного дискурсу за замовчуванням. Міжнародні стандарти та операційні фреймворки – NIST

Cybersecurity Framework 2.0, ISO/IEC 27001:2022, MITRE ATT&CK, Cyber Kill Chain – розроблені, підтримуються та оновлюються виключно англійською мовою. Бази вразливостей (CVE – Common Vulnerabilities and Exposures, NVD – National Vulnerability Database), щоденні звіти про загрози (threat intelligence reports) від провідних компаній – Mandiant, Crowd Strike, Microsoft MSTIC, Palo Alto Unit 42 – публікуються англійською і є обов’язковим джерелом для будь-якого практикуючого фахівця з кіберзахисту. Аналітик, нездатний самостійно опрацювати ці матеріали, перебуває в інформаційній залежності, що є неприпустимим в умовах оперативної роботи.

Програмне забезпечення для аналізу зловмисного коду (reverse engineering), мережевого трафіку та цифрової криміналістики – IDA Pro, Ghidra, Wireshark, Volatility – має документацію, форуми підтримки та навчальні матеріали виключно англійською мовою. Відповідно, підготовка кваліфікованого спеціаліста з кіберзахисту неможлива без системного опанування англійської технічної мови.

Міжнародна безпекова комунікація охоплює широкий спектр форматів, кожен з яких висуває специфічні вимоги до мовної компетентності. Участь у засіданнях робочих груп НАТО та ОБСЄ передбачає вміння вести переговори, формулювати та відстоювати позицію, реагувати на аргументи опонентів у режимі реального часу. Міжнародні кіберучення – Cyber Coalition, Locked Shields, Crossed Swords – проводяться виключно англійською мовою і вимагають як технічної, так і комунікативної готовності учасників. Підготовка аналітичних записок, меморандумів та брифінгів для партнерів по коаліції також здійснюється англійською.

Академічна та експертна комунікація у сфері безпеки реалізується через публікації у реферованих журналах (Journal of Strategic Studies, International Security, Survival, Journal of Cybersecurity), виступи на міжнародних конференціях та участь у програмах академічного обміну. Здатність українських дослідників і практиків публікувати результати своїх досліджень англійською мовою та брати участь у міжнародному науковому дискурсі є важливим чинником формування позитивного іміджу України як надійного партнера в безпековій сфері та зміцнення м’якої сили держави.

Досвід українських фахівців, набутий в умовах реального збройного конфлікту, у протидії кібератакам, нейтралізації ІПСО, захисті критичної інфраструктури має значну цінність для міжнародної спільноти. Однак ефективна передача цього досвіду партнерам можлива лише за умови належного рівня англійської компетентності. Численні українські фахівці беруть участь у міжнародних конференціях, тренінгах та робочих групах, де діляться практичним досвідом; якість цієї комунікації безпосередньо залежить від рівня володіння англійською мовою.

Для підвищення рівня англійської компетентності фахівців безпекового сектору доцільно впровадити комплекс заходів. По-перше, інтегрувати предметно-мовне навчання (CLIL – Content and Language Integrated Learning) у програми підготовки фахівців, поєднуючи вивчення англійської мови з опрацюванням автентичних безпекових документів НАТО, ООН та провідних аналітичних центрів. По-друге, запровадити обов’язкове читання та реферування актуальних англійських

threat intelligence звітів у рамках фахових дисциплін. По-третє, стимулювати участь фахівців у міжнародних онлайн-курсах із кібербезпеки (Coursera, SANS Institute, Cybrary), що проводяться виключно англійською.

По-четверте, практикувати складання аналітичних матеріалів, довідок, меморандумів, технічних звітів англійською мовою з подальшим фаховим рецензуванням як щодо змісту, так і щодо мовного оформлення. По-п'яте, створювати умови для реальної міжнародної комунікації: направлення фахівців на стажування до партнерських структур НАТО та ЄС, участь у спільних навчаннях і робочих групах. Системна реалізація цих заходів дозволить суттєво підвищити аналітичний та комунікативний потенціал вітчизняних фахівців у сфері безпеки.

Таким чином, англійська мова є не допоміжним, а системоутворюючим елементом професійної підготовки фахівців у сфері міжнародної та інформаційної безпеки. Її системне опанування у поєднанні з профільними знаннями відкриває доступ до актуальних першоджерел, міжнародних інструментів аналізу та майданчиків безпекової комунікації. В умовах, коли Україна перебуває в епіцентрі глобальної безпекової уваги та активно формує нову архітектуру міжнародного співробітництва у сфері оборони і кібербезпеки, підвищення рівня англомовної компетентності фахівців безпекового сектору набуває стратегічного значення для забезпечення національних інтересів держави.

Література:

1. Crystal D. English as a Global Language. 2nd ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2003. 212 p.
2. Nye J. S. Soft Power: The Means to Success in World Politics. New York : PublicAffairs, 2004. 191 p.
3. NATO Strategic Concept 2022. Brussels : NATO Public Diplomacy Division, 2022. 48 p. URL: <https://www.nato.int/strategic-concept> (accessed: 20.03.2026).
4. NIST Cybersecurity Framework 2.0. National Institute of Standards and Technology, 2024. URL: <https://www.nist.gov/cyberframework> (accessed: 20.03.2026).
5. MITRE ATT&CK Framework. URL: <https://attack.mitre.org> (date of access: 20.03.2026).
6. Почепцов Г. Г. Стратегічні комунікації в політиці, бізнесі та державному управлінні. Київ : Альтерпрес, 2008. 216 с.
7. Горбулін В. П. Світова гібридна війна: український фронт. Київ : НІСД, 2017. 496 с.

Артем САТИР, НА СБ України

Науковий керівник: ст. викладач **Лілія ШОЛУДЬКО**

РОЛЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПРОТИДІЇ ІНФОРМАЦІЙНИМ ОПЕРАЦІЯМ ТА ДЕЗІНФОРМАЦІЇ У СУЧАСНОМУ КІБЕРПРОСТОРИ

В умовах гібридної війни та стрімкого розвитку цифрових технологій інформаційний простір перетворився на одне з ключових полів сучасного протистояння. Поширення дезінформації, пропаганди та маніпулятивного контенту з

боку держав-агресорів набуло системного та цілеспрямованого характеру, становлячи реальну загрозу як для національної безпеки окремих держав, так і для глобальної стабільності. Особливої гостроти ця проблема набула після повномасштабного вторгнення Росії в Україну у 2022 році, яке супроводжувалося безпрецедентною за масштабом інформаційною агресією, спрямованою як проти України, так і проти її союзників [1, с. 45].

У цьому контексті англійська мова виступає не лише засобом міжнародної комунікації, а й потужним функціональним інструментом інформаційного впливу, верифікації даних та координації зусиль у протидії деструктивним операціям. Метою цих тез є комплексне дослідження ролі англійської мови в системі заходів протидії інформаційним операціям та дезінформації у сучасному глобальному інформаційному середовищі.

Англійська мова займає домінуюче становище в міжнародному інформаційному просторі. За даними Reuters Institute Digital News Report, понад 60% міжнародного онлайн-контенту продукується та поширюється саме англійською мовою [2, с. 18]. Переважна більшість впливових глобальних медіаресурсів (BBC, CNN, Reuters, The Guardian), міжнародних аналітичних центрів (Atlantic Council, Chatham House, RAND Corporation), урядових комунікацій та провідних платформ верифікації фактів функціонують англійською. Це визначає її стратегічне значення для аналізу інформаційних загроз, відстеження ворожих наративів та оперативного реагування на дезінформаційні кампанії.

Варто зазначити, що суб'єкти інформаційних операцій – зокрема, Росія та її державні медіа (RT, Sputnik) – активно використовують англійськомовний сегмент мережі для цілеспрямованого впливу на аудиторію країн Заходу. Отже, англійська мова є не лише мовою захисту від дезінформації, а й мовою, якою здійснюється значна частина ворожих інформаційних атак, що робить її знання вкрай необхідним для фахівців у сфері безпеки та оборони.

У сфері протидії дезінформації англійська мова виконує декілька взаємопов'язаних функцій. По-перше, вона є основною операційною мовою міжнародних механізмів фактчекінгу. Такі організації, як Bellingcat, EU DisinfoLab, East StratCom Task Force та DFRLab (Digital Forensic Research Lab), провадять свою діяльність переважно англійською. Використання єдиної мови дозволяє цим структурам оперативно обмінюватися даними, координувати зусилля та розповсюджувати спростування серед широкої міжнародної аудиторії [3].

По-друге, англійська мова є мовою міжнародно-правових та доктринальних документів у сфері інформаційної безпеки. Стратегічні комунікації НАТО (StratCom), доктрини психологічних операцій (PSYOP), методологія аналізу інформаційного середовища – усе це формується та передається англійською. Відповідно, без знання мови неможлива ні повноцінна участь у багатонаціональних операціях, ні глибоке засвоєння союзницьких доктрин.

По-третє, англійська мова є основним засобом виявлення та аналізу іноземних інформаційних операцій. Значна частина командно-контрольних комунікацій, технічних індикаторів атрибуції та аналітичних звітів про конкретні дезінформаційні

кампанії публікується англійською. Спеціаліст, позбавлений доступу до цих матеріалів у оригіналі, суттєво обмежений у своїх аналітичних можливостях, адже переклад неминуче вносить затримку та може спотворити технічні деталі [4, с. 67-70].

Для курсантів вищих військових навчальних закладів оволодіння англійською мовою на рівні, достатньому для роботи з інформаційними загрозами, є невід'ємним елементом фахової підготовки. По-перше, це відкриває прямий доступ до першоджерел – аналітичних доповідей, розвідувальних матеріалів та академічних досліджень, які не перекладаються або перекладаються з суттєвою затримкою. По-друге, знання англійської уможлиблює ефективну взаємодію з партнерами по НАТО та іншими союзниками в рамках спільних контрdezінформаційних заходів, у тому числі в форматі навчань та спільних оперативних груп.

По-третє, курсанти, які вільно володіють англійською, здатні самостійно виявляти ознаки інформаційних операцій, спрямованих проти України в міжнародному медіапросторі, та своєчасно інформувати про них відповідні структури. По-четверте, англійська підготовка формує стійкість до маніпулятивних технік, оскільки розуміння механізмів впливу, описаних у провідних закордонних дослідженнях, підвищує критичне мислення та медіаграмотність майбутнього офіцера [1, с. 47-49].

Повномасштабне вторгнення 2022 року стало переломним моментом у розумінні ролі англійської мови в інформаційній війні. Англійська комунікація українських посадовців, дипломатів та представників громадянського суспільства відіграла визначальну роль у формуванні міжнародної підтримки, мобілізації союзників та ефективному спростуванні російської пропаганди. Виступи Президента України Володимира Зеленського в англійській медіа та на міжнародних форумах наочно продемонстрували, що здатність переконливо донести свою позицію до англійської аудиторії має пряме стратегічне значення.

Водночас цей досвід виявив і слабкі місця: нестача фахівців з достатнім рівнем англійської для роботи в медіапросторі та з міжнародними партнерами гальмувала окремі комунікаційні ініціативи на початковому етапі. Це підкреслює необхідність системного підходу до англійської підготовки у військових навчальних закладах як елементу стратегічної готовності держави до інформаційного протиборства.

Таким чином, англійська мова є невід'ємним та стратегічно важливим елементом системи протидії інформаційним операціям і дезінформації. Вона забезпечує доступ до глобального інформаційного простору, де формуються ключові наративи сучасних конфліктів, і є основною мовою міжнародної координації у сфері інформаційної безпеки. Підготовка військових фахівців, здатних ефективно застосовувати англійську мову в інформаційному просторі – від аналізу ворожих операцій до стратегічних комунікацій із союзниками, – є першочерговим завданням вищих військових навчальних закладів України. Розвиток цих компетентностей безпосередньо сприяє зміцненню обороноздатності держави та підвищенню її ефективності в рамках міжнародної системи безпеки.

Література:

1. Різун В. В. Теорія масової комунікації. Київ: Просвіта, 2019. 260 с.
2. Newman N., Fletcher R., Robertson C. T., Eddy K., Nielsen R. K. Reuters Institute Digital News Report 2023. Oxford: Reuters Institute for the Study of Journalism, 2023. 164 p.
3. EU vs Disinformation. East StratCom TaskForce. URL: <https://euvsdisinfo.eu/> (дата звернення: 15.03.2026).
4. Ковальчук В. Ю. Інформаційні операції в умовах сучасних збройних конфліктів. Київ: НУОУ, 2021. 198 с.

Тетяна СЕРГІЄНКО, НА СБ України

Науковий керівник: ст. викладач **Оксана ГОЛОВКО**

THE ROLE OF FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF NATIONAL SECURITY SPECIALISTS

In the 21st century, when the world is characterized by active processes of globalization, information interaction, and geopolitical turbulence, the role of foreign language competence in the professional training of national security specialists is rapidly increasing. A modern expert in this field must not only possess specialized knowledge in defense, analytics, cybersecurity, or risk management but also be capable of working effectively in a multilingual international environment. Today, language competence has transformed from an optional skill into an essential element of professional expertise that determines the level of a specialist's readiness to operate under complex conditions of international cooperation.

Foreign language competence is not limited to the ability to speak or translate texts in a foreign language. It encompasses a set of skills and abilities: from perceiving and processing foreign-language information to analytical interpretation, from conducting negotiations to acting effectively in an intercultural context. For a national security specialist, this is of key importance since modern security processes are not confined within the borders of a single state. They require coordination of actions with foreign partners, interaction with international structures such as NATO, the UN, the OSCE, and the European Union, as well as participation in joint analytical, training, and operational activities.

Knowledge of foreign languages – in particular English, French, German, or Polish, opens up wide opportunities for professionals: reading and analyzing regulatory documents, military protocols, strategic reports, international agreements, and conference materials [2, p. 1-11]. It also enables direct communication without interpreters, which increases the efficiency of decision-making and the accuracy of information exchange. This is especially crucial in the security sphere, where even minor distortions of meaning may have serious consequences.

In the process of training national security specialists in higher education institutions, foreign language education should not be regarded as a secondary subject but as one of the

key elements of the educational process that forms the foundation of the future specialist's professional identity. In the modern world, where security issues are global and information flows transcend linguistic and territorial boundaries, proficiency in a foreign language becomes an indispensable component of professional competence. It is not merely an additional skill but a tool of analytical thinking that allows specialists to comprehend the essence of international events, navigate global political trends, and respond promptly to potential threats.

Teaching professionally oriented foreign languages in educational institutions that prepare national security specialists should aim to develop students' comprehensive linguistic, communicative, and analytical potential. This means that learning should go beyond standard grammar exercises or everyday vocabulary acquisition. The main focus should be placed on mastering specialized terminology related to military affairs, intelligence, international law, cybersecurity, analytics, counterterrorism, and crisis management. In this way, the future specialist does not simply study a language as a means of communication, they master it as a professional tool, without which it is impossible to act effectively under modern security challenges.

Special attention should be given to the development of the ability to think in terms of international security. Foreign language training contributes to the formation of strategic thinking, the ability to see interconnections between global events, analyze the causes of conflicts, forecast risks, and assess their impact on the national interests of the state. For example, a future analyst must learn to read and comprehend intelligence agency reports, documents of international organizations, and analytical reviews on issues such as energy security, cyber threats, or hybrid warfare [1, p. 106-110]. Without language proficiency, such documents remain inaccessible or distorted in translation, which can lead to the loss of critical information or inaccurate conclusions.

Mastering foreign-language sources also develops students' critical thinking. They learn to analyze information, distinguish facts from interpretations, understand the context of international processes, and conduct comparative analyses of different countries' approaches to security issues. For instance, when analyzing English-language reports on new forms of terrorist threats or French analytical articles on energy policy, a student not only enriches their vocabulary but also deepens their understanding of the mechanisms underlying the global security system.

This approach to foreign language education ensures the formation of a competent specialist who possesses not only theoretical knowledge but also practical information-handling skills. Such a professional can integrate foreign experience into the national security system, adapt international strategies to Ukrainian realities, participate in international consultations, and contribute to joint analytical projects. Foreign language competence provides access to a wide range of analytical, scientific, and strategic sources, allowing for prompt and informed responses to modern challenges.

Moreover, foreign language training enhances specialists' ability to engage in intercultural communication. In the field of security, it is essential not only to know the language but also to understand the mentality, political culture, and diplomatic nuances of partner states. This contributes to building trustful relationships between representatives of

different countries during international negotiations, peacekeeping missions, or joint exercises. Intercultural competence also helps prevent misunderstandings that could negatively affect international reputation or the course of strategic agreements.

Foreign language competence also plays a significant role in analytical work. National security professionals constantly deal with vast amounts of open-source information, official websites of foreign governments, analytical platforms, academic publications, and media outlets. The ability to quickly find, translate, and critically evaluate information in foreign languages enables timely responses to potential threats, risk forecasting, and well-grounded decision-making. In times of hybrid warfare, when much of the information warfare is conducted in foreign languages, this skill becomes critically important [4, p. 204-210].

It should be noted that foreign language proficiency enhances specialists' mobility and opens new opportunities for professional development, participation in international training programs, experience exchanges, and internships in foreign security institutions. Such cooperation not only enriches practical experience but also contributes to the development of global thinking, which is essential for modern officers and analysts.

It is important that the higher education system in the field of national security ensures not only formal foreign language proficiency but also a comprehensive and strategically structured approach to language training. Such an approach should integrate foreign language learning into all stages of the educational process, from basic courses to specialized disciplines related to military affairs, diplomacy, analytics, and cybersecurity. This enables the formation of not merely linguistic but also communicative and analytical competence, where language proficiency becomes a tool of professional reasoning and decision-making in real-life situations.

This can be achieved through the introduction of advanced courses such as «English for National Security», «Military English», «Cybersecurity Terminology», and through the development of interdisciplinary programs that combine language practice with the study of modern threats [3, p. 34-41]. For example, during classes, students may analyze English-language documents from NATO, the EU, or the UN, simulate negotiations with international partners, prepare foreign-language information reports, or conduct simulated briefings. Such activities help students develop skills not only in translation and comprehension but also in constructing logical arguments and clearly articulating Ukraine's position in the context of international cooperation.

Equally effective are language-based simulations, training sessions, and business games that reproduce typical professional situations faced by officers, analysts, or strategic communication specialists. For instance, conducting an international briefing on information security threats or participating in simulated negotiations on energy stability. Such learning methods allow students to experience themselves as part of the international professional community, teaching them to react quickly, adapt to foreign-language contexts, and think globally.

Furthermore, the use of innovative methods, such as online courses with native speakers, interactive platforms like Lingua Skill, Coursera, or EdX, and participation in international joint projects, makes the learning process more flexible and closer to real

working conditions in the security field. As a result, foreign language competence becomes not just an academic requirement but a powerful tool of professional self-realization that opens the way to effective cooperation with partners, participation in international programs, and analytical exchanges.

Thus, foreign language competence is an integral factor in the modern professional training of national security specialists. It forms the foundation for effective international cooperation, contributes to the development of analytical and diplomatic abilities, and enhances the prestige and competitiveness of Ukrainian professionals at the global level. In a world where information precedes action, the ability to understand and convey it in different languages is not merely a skill – it is a strategic advantage. Therefore, the formation of foreign language competence should become one of the key priorities of educational policy in the field of national security, as the nation's ability to effectively protect its interests in the global environment directly depends on it.

Література:

1. Капосльоз Г. Психологічна готовність військовослужбовців до бойової діяльності: системний підхід щодо діагностування, формування та підтримання станів. *Вісник Національного університету оборони України*, 72(2), 2023. С. 47-57. URL: <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2023-72-2-47-57> (дата звернення 21.10.2025)
2. Клочков В. Сучасні погляди на проблему формування психологічної стійкості військовослужбовців в умовах бойових дій. *Вісник Національного університету оборони України*, 67(3), 2022. С. 71-79. URL: <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2022-67-3-71-79> (дата звернення 21.10.2025)
3. Лук'янчук Н. Психологічна підтримка особистості під час війни в Україні. *Вчені записки Університету «КРОК»*, (1(77)), 2025. С. 513–520. URL: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2025-77-513-520> (дата звернення 21.10.2025)
4. Синякова В. Особливості психологічного супроводу військовослужбовців після повернення. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки*. № 23. 2025. С. 153-159. URL: http://psy-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/23_2025/20.pdf (дата звернення 21.10.2025)

Богдан СИДОРЕНКО, НА СБ України

Святослав ТИМОШЕНКО, НА СБ України

Науковий керівник: ст. викладач Оксана ДРАЧ

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ПРОТОКОЛ УПРАВЛІННЯ ТА СУМІСНОСТІ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ

Сектор безпеки і оборони – це галузь, у розбудові якої панує техноцентричний підхід. Увага спрямована на постачання озброєння у великій кількості, впровадження автоматизованих систем, задля збереження особового складу чи вдосконалення організації та кіберзахисту в умовах гібридної війни. Натомість системний аналіз усієї структури безпеки, доводить нам те, що будь-який складний механізм, а саме з

таким ми маємо справу, може і буде містити не лише технічні, а й людську частину. У нашому контексті іноземна мова (насамперед англійська) є не лише засобом, а точним і детальним протоколом обміну даними та стандартом інструкцій функціонування, за якими усі частини будуть виконувати свою роль.

Це підтверджується основними напрямками цієї конференції, серед яких окремо є виділений – про “іншомовну підготовку фахівця сектору безпеки й оборони” та про роль “іноземної мови для забезпечення функціонування сектору безпеки і оборони”. Стратегічна сумісність із країнами НАТО має передусім спільний сенс, коли технічна інтеграція надає можливість передачі інформації, тоді мовленнєва компетенція – грант того, що ця інформація буде подана без викривлень.

Прийняття Закону України “Про застосування англійської мови в Україні” (№ 3788-IX від 06.06.2024) певним чином перевело мовленнєву підготовку від площини “курсів підвищення кваліфікації” до площини вимог професійної придатності. Відповідно до пункту 4 статті 3 цього Закону, англійська мова - обов’язкова для офіцерського складу, який проходить військову службу за контрактом. Що у свою чергу кардинально змінює кадрову складову сектору безпеки, бо офіцер, рівень володіння мовою якого не відповідає стандарту NATO STANAG 6001, фактично стає ізольованою ланкою у ланцюгу мережі системи оборони. Такий офіцер не може цілком та повністю інтегрувати себе та свій особовий склад в міжнародні процеси управління, що прямо суперечить пріоритету іншомовної підготовки. Загалом перед нами є факт перетворення рівня володіння мовою, як бажаного параметра, до юридичного обов’язку [1].

Ми маємо те, що сектор безпеки і оборони вводить чітке та незаперечне правило, яке всі мусять прийняти та обробити: люба існуюча помилка чи маленька деталь в управлінні автоматично конвертується у системну, що призводить до зламу усієї машини. Ця тема також зачіпає використання старого (списаного) та нового (високотехнологічного) західного озброєння, із конкретними протоколами застосування, робота з якими стає критичною, коли значення набуває швидкість точність інтерпретації стислої інформації. Некоректне розуміння спеціальної термінології та аббревіатур в інструкціях, бойових розпорядженнях, наказах створює наступні ризики:

Порушення протоколу безпеки: неправильне налаштування систем через хибне трактування технічної документації.

Затримка в прийнятті рішень (Latency): час, витрачений на уточнення значень, у реальному бою може коштувати життя.

Втрата цілісності даних: викривлення змісту при передачі інформації від міжнародного штабу до українського підрозділу.

Класичним прикладом “семантичного розриву” є різниця між командами “Ceasefire” (припинити вогонь, але залишатися в готовності, зброя націлена) та “Holdfire” (не відкривати вогонь, навіть якщо ціль ідентифікована, стрільба дозволена лише для самооборони). Незнання цих нюансів у критичний момент – це не просто лінгвістична помилка, а питання виживання та виконання бойового завдання. Саме тому «іноземна мова для забезпечення функціонування сектору

безпеки й оборони» має розглядатися як інженерна точність, а не як загальна ерудиція.

Заради підтримування функцій сектору безпеки і оборони неможливо запровадити універсальний підхід до навчання. Вимоги до мовленнєвої компетенції повинні бути диференційовані згідно із ролями. Золота середина має місце бути, але не в контексті нашого обговорення, ми готуємо продуману до дрібниць систему, яка надає швидкість, точність і головне – збереження життів. Універсал може бути занадто довгим для підготовки рядового солдата, і не достатньо поглибленим для навчання офіцера. Так це потребує часу, але наводимо аргументи важливості цього.

Основним інструментом такої диференціації є стандарт NATO STANAG 6001, який визначає рівні Standardized Language Profile (SLP):

SLP 1 (Початковий/Survival): Рівень, достатній для базового виживання та виконання елементарних наказів на місцях. Це мінімальний поріг для рядового складу, що дозволяє розуміти вказівки під час спільних патрулювань.

SLP 2 (Функціональний/Limited Working): Необхідний для оперативників та технічного персоналу, що взаємодіють з іноземними інструкторами. Цей рівень забезпечує можливість обміну чіткою технічною інформацією.

SLP 3 (Професійний/Minimum Professional): Критичний рівень для аналітиків, офіцерів штабів та фахівців, чия діяльність охоплює “концептуальні ідеї вітчизняної та зарубіжної філології”. Саме на цьому рівні фахівець стає здатним не просто розуміти текст, а й ідентифікувати маніпулятивні техніки та приховані наративи, що є ключовим для “медійної лінгвістики в умовах військової агресії”.

SLP 4 (Експертний/Full Professional): Рівень для військових аташе та правників, що працюють із міжнародними договорами та “загальними проблемами перекладу та перекладознавства”. Для фахівців сектору безпеки, особливо тих, хто працює в напрямку “іноземної мови у сучасному кіберпросторі”, рівень SLP 3 є стратегічним мінімумом. Без професійного володіння термінологією аналітик ризикує пропустити ворожу дезінформацію, замасковану під нейтральне повідомлення [2].

Розповсюджена помилка багатьох систем – вивчення мови «взагалі», відірвано від операційної діяльності. У контексті “іншомовної підготовки фахівців сектору безпеки й оборони” потрібно розглядати англійську мову не як гуманітарний додаток, а як інтерфейс систем управління. Логічним кроком є впровадження мовних модулів безпосередньо в курси з експлуатації систем Command, Control, Communications, Intelligence, Surveillance and Reconnaissance (C4ISR). Основні принципи якого є:

Мова як код. Подібно до того, як програміст вивчає мову програмування для взаємодії з комп’ютером, офіцер має вивчати англійську як протокол доступу до ресурсів.

Embedded Learning. Навчання термінології відбувається паралельно з відпрацюванням алгоритмів роботи в автоматизованих системах управління боєм. Це нівелює страх перед “чужою” мовою, роблячи її природним продовженням робочого інструментарію.

Технічна інтероперабельність. Знання англійської дозволяє фахівцю працювати з оригінальними маркерами систем та технічною документацією без затримок на переклад, що забезпечує “іноземну мову для забезпечення функціонування сектору безпеки й оборони” на найвищому рівні ефективності. Якщо ми прагнемо до повної євроатлантичної інтеграції, англійська мова в військовому розумінні має стати такою ж частиною як і озброєння, тобто забезпечення, на якому працює уся ієрархія.

В розрізі дослідження цього питання, ми вважаємо доречним ввести термін “мовна стійкість” як одну з ключових компетенцій фахівця сектору безпеки. Тобто не просто знання, а психолінгвістична здатність зберігати чіткість, лаконічність та логіку доповіді за стандартом в екстремальних умовах, дефіциту часу чи фізичної небезпеки. У системному аналізі це розглядається як механізм мінімізації “людського фактора”. Коли навколо панує хаос, стандартизована англійська мова стає “каркасом”, який не дає комунікації розвалитися. Як зазначено в тематиці конференції, це є невід’ємною частиною сьогодення, де здатність чітко передати координати або статус об’єкта без емоційних викривлень є критичною для виживання підрозділу.

У підсумку хочемо зауважити, що іноземна мова в секторі безпеки і оборони трансформувалася з додаткової навички в повноцінний елемент бойового забезпечення. Впровадження стандарту STANAG 6001 є не формальним кроком до НАТО, а реальним інструментом підвищення боєздатності, що забезпечує організацію управління на полі бою. Закон № 3768-IX остаточно закріплює статус англійської мови як обов’язкового професійного стандарту, що робить мовну підготовку пріоритетом кадрової політики. Мова має розглядатися як невід’ємний інтерфейс систем C4ISR, що потребує нових підходів до навчання.

Література:

1. Бюро міжнародної мовної координації. URL: <https://natobilc.org/> (дата звернення: 21.03.2026).
2. Закону України “Про застосування англійської мови в Україні” (№ 3788-IX від 06.06.2024) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>. (дата звернення: 21.03.2026).

Серафим СОРОКА, ННІ ІБ СК НА СБ України
Ірина МИРОНОВА, ст. викладач НА СБ України

РОЛЬ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У СФЕРІ КІБЕРБЕЗПЕКИ

У сучасному світі віртуальне інтерактивне середовище для обміну даними, комунікації та соціальної взаємодії стає важливою частиною життя людини. Кіберпростір охоплює основні сфери діяльності [1, с. 9], такі як освіта і навчання, комунікаційні й соціальні, державне управління та безпеки. Стрімкий розвиток

технологій створює нові вектори кіберзагроз, значно підвищуючи ризики для цифрових активів, критичної інфраструктури та персональних даних. Саме тому, питання кібербезпеки є актуальним та критичним елементом національної безпеки. За таких обставин, важливу роль відіграє ефективна комунікація між кіберспеціалістами, де знання англійської мови займає одне з ключових місць.

Кібербезпека має глобальний характер, оскільки розповсюдження більшості кіберзагроз не обмежується однією країною [2, с. 493]. Так, кібератака може розпочатися в одній частині світу, а її наслідки відчуватимуться зовсім в іншій. Кіберфахівці різних країн повинні постійно співпрацювати між собою, обмінюватися інформацією та швидко реагувати на можливі загрози. У більшості випадків така комунікація відбувається саме англійською мовою, тому що вона є найпоширенішою у професійному середовищі. Це значно спрощує взаємодію, адже не потрібно перекладати інформацію різними мовами. Важливим аспектом є також те, що майже вся технічна документація у сфері кібербезпеки створюється англійською мовою. Це стосується інструкцій, звітів, наукових статей та різних досліджень. Якщо спеціаліст не володіє англійською мовою, йому буде набагато складніше працювати з такими матеріалами. Крім того, більшість нової інформації спочатку з'являється саме англійською, а вже потім може перекладатися іншими мовами, однак, це займає певний час.

Окремо варто виділити використання професійної лексики. У сфері кібербезпеки використовується велика кількість термінів, які мають англійське походження [1, с. 12]. Наприклад, такі слова як *malware* (зловмисне програмне забезпечення), *phishing* (вид інтернет-шахрайства), *ransomware* (програми-вимагачі), *firewall* (міжмережевий екран, брандмауер) вже стали звичними термінами у різних країнах. У багатьох випадках вони не потребують перекладу, щоб не втратити точний зміст. Це створює єдину систему понять, яка зрозуміла спеціалістам по всьому світу. Але, з іншого боку, для початківців це може бути складно, тому що потрібно не тільки знання англійської мови, але й розуміння, як саме використовуються ці терміни.

Використання англійської мови у процесі спільної комунікації допомагає уникнути багатьох проблем і прискорює процес прийняття рішень, коли відбуваються кіберінциденти. У цій ситуації важливо швидко обмінюватися інформацією між різними організаціями та країнами. Якщо комунікація буде повільною або неточною, це може призвести до серйозних наслідків. Невелика помилка у розумінні інформації може бути критичною, тому зрозумілість спілкуванні має велике значення.

З розвитком технологій з'явилися різні інструменти автоматичного перекладу, які можуть допомагати у комунікації між людьми з різних країн. Вони не завжди працюють ідеально, особливо коли ідеться про складні технічні терміни. У сфері кібербезпеки це може бути проблемою, тому що навіть невелика неточність може призвести до неправильного розуміння ситуації. Саме тому, володіння англійською мовою відіграє важливу роль, незважаючи на розвиток технологій. Враховуючи, що англійська мова фактично стала стандартом використання у сфері інформаційних

технологій, більшість програмного забезпечення, систем і платформ використовують англійську мову як основну. Це означає, що навіть під час роботи з різними інструментами кіберфахівці постійно стикаються з використанням англійською мови, що може створювати певні труднощі.

Отже, англійська мова відіграє важливу роль для забезпечення комунікації у сфері кібербезпеки. Вона дозволяє спеціалістам з різних країн ефективно взаємодіяти, швидко обмінюватися інформацією та працювати разом над розв'язанням складних проблем. Крім того, вона відкриває доступ до сучасних знань і допомагає у професійному розвитку. У сучасному кіберпросторі без знання англійської мови працювати повноцінно практично неможливо, і її значення з кожним роком тільки зростає.

Література:

1. Zdzikot, T. *Cyberspace and Cybersecurity*. Springer. 2021. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-030-78551-2> (дата звернення: 26.03.2026).
2. Смельянов В. М., Бондар Г. Л. Кібербезпека як складова національної безпеки та кіберзахист критичної інфраструктури України. *Публічне управління та регіональний розвиток*. 2019. №5. С. 493-523. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=purr_2019_5_4 (дата звернення: 26.03.2026).

Дмитро СТОГНІЙ, НА СБ України

Науковий керівник: ст. викладач Лілія ШОЛУДЬКО

ІНОЗЕМНА МОВА ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ

Сучасний безпековий простір характеризується надзвичайно динамічними трансформаціями: розширенням кола загроз, інтенсифікацією багатонаціональних операцій, поглибленням євроатлантичної інтеграції України та формуванням нових форматів міжнародного військово-цивільного співробітництва. За цих умов іноземна мова перестає бути суто «культурним надбанням» і перетворюється на стратегічний інструмент, що безпосередньо впливає на боєздатність, оперативну сумісність і міжнародний авторитет збройних сил і силових структур держави [1, с. 5-6].

Актуальність проблеми іншомовної підготовки персоналу сектору безпеки й оборони (далі – СБО) зумовлена кількома чинниками. По-перше, Україна є активним учасником місій і операцій під егідою НАТО, ЄС та ООН, де мовою координації традиційно виступає англійська. По-друге, реформування збройних сил і спецслужб відповідно до стандартів Альянсу передбачає освоєння великого масиву нормативно-статутної документації, стандартизованих угод (STANAG), тактичних процедур і оперативних наказів, виписаних англійською мовою [2, с. 112-113]. По-третє, розвідувальна діяльність, аналіз відкритих джерел (OSINT) та кіберзахист неможливі

без вільного читання іншомовних текстів, перехоплення комунікацій і написання звітних матеріалів для партнерських структур.

Дослідники у сфері військової педагогіки виділяють щонайменше чотири функціональні ролі іноземної мови в СБО: комунікативно-оперативну, документально-процедурну, розвідувально-аналітичну та представницько-дипломатичну [3, с. 44-45]. Комунікативно-оперативна роль реалізується в ході спільних навчань, брифінгів, переговорів і радіообміну за умов спільного командування. Документально-процедурна роль охоплює роботу з уставами, настановами, тактичними стандартними операційними процедурами (TSOP), звітами SITREP та MEDEVAC-запитами. Розвідувально-аналітична роль передбачає здатність оцінювати відкриті іншомовні джерела, перехоплені сигнали й технічну документацію противника. Представницько-дипломатична роль пов'язана з участю офіцерів у міжнародних конференціях, консультаціях і переговорних процесах.

Особливого значення набуває рівень мовної компетентності у контексті програми НАТО з розвитку партнерства та приєднання. Відповідно до вимог Альянсу, персонал, залучений до командних посад у багатонаціональних штабах, зобов'язаний підтвердити рівень не нижче 3333 за стандартизованою шкалою STANAG 6001 (що відповідає рівню B2/C1 загальноєвропейської шкали CEFR). Аналіз даних Центру мовного тестування ЗС України свідчить, що близько 40 % офіцерів, направлених на навчання за кордон у 2022–2023 рр., мали рівень мовної підготовки, нижчий за необхідний, що суттєво ускладнювало їхню адаптацію до навчального процесу й повноцінне засвоєння програмного матеріалу [4, с. 18].

Проблема відповідності рівня мовної підготовки реальним оперативним потребам актуалізує питання реформування системи іншомовного навчання у вищих військових навчальних закладах (ВВНЗ). Традиційна модель, орієнтована переважно на граматико-перекладний метод і загальномовний тезаурус, поступово витісняється компетентнісно-діяльнісним підходом, де основна увага приділяється автентичним навчальним матеріалам (армійська статутна документація, відеозаписи брифінгів, поліцейські та прикордонні протоколи), рольовим іграм в умовах, наближених до бойових, і симуляціям командно-штабних вправ (CPX) [5, с. 67-69].

Важливим напрямом удосконалення іншомовної підготовки є впровадження предметно-мовного інтегрованого навчання (CLIL – Content and Language Integrated Learning), яке поєднує вивчення мови з опануванням профільних дисциплін: тактики, топографії, міжнародного гуманітарного права, військової логістики тощо. Досвід держав-членів НАТО, зокрема Польщі та Естонії, засвідчує ефективність CLIL-підходу у формуванні стійкої фахової лексики та підготовці офіцерів до роботи в умовах багатонаціональних штабів [1, с. 89-91].

Необхідно також зазначити роль цифрових технологій у сучасній іншомовній підготовці. Платформи адаптивного навчання (Duolingo for Government, Rosetta Stone Advantage), спеціалізовані воєнно-орієнтовані застосунки (Military Language Training Tool, розроблені DLIELC), а також ресурси на основі штучного інтелекту уможливають персоналізоване, самостійне й безперервне вдосконалення мовних навичок навіть в умовах бойового розгортання [3, с. 50].

Окремого розгляду заслуговує мовна підготовка для потреб кіберзахисту та інформаційно-психологічних операцій. Персонал підрозділів кібербезпеки має вільно читати технічну документацію англійською мовою, розуміти вразливості, виявлені у звітах провідних компаній, відстежувати іншомовні форуми й хакерські спільноти, а також взаємодіяти з зарубіжними командами реагування на комп'ютерні інциденти (CERT). Для спеціалістів з інформаційних операцій принципово важлива здатність аналізувати іншомовний медіадискурс, виявляти дезінформаційні наративи та формулювати ефективні відповідні меседжі [2, с. 119].

Підсумовуючи, слід констатувати, що іноземна мова в секторі безпеки й оборони вже не є факультативною дисципліною – вона є складовою бойової готовності та оперативної спроможності. Необхідними кроками для підвищення якості іншомовної підготовки в українських структурах СБО вбачаються: (1) запровадження обов'язкового тестування за STANAG 6001 на всіх рівнях командної вертикалі; (2) переорієнтація ВВНЗ на CLL-методологію й автентичні армійські матеріали; (3) широке впровадження цифрових адаптивних платформ для самостійного навчання; (4) обмін викладачами та розширення програм мовного стажування у країнах-членах НАТО. Реалізація цих заходів сприятиме досягненню стандартів Альянсу та підвищенню ефективності участі України в колективних механізмах безпеки.

Література:

1. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.
2. Мацейко О. І. Іншомовна комунікативна компетентність військовослужбовців у контексті євроатлантичної інтеграції. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. *Педагогічні науки*. 2021. № 2 (24). С. 109-124.
3. Панченко Л. М. Організаційно-педагогічні засади іноземної мовної підготовки особового складу Збройних Сил України: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Харків, 2019. 22 с.
4. Центр мовного тестування Збройних Сил України. Аналітичний звіт про рівень мовної підготовки особового складу ЗС України за 2022-2023 рр. Київ, 2023. 34 с.
5. NATAN Alliance. STANAG 6001 Language Proficiency Levels. Brussels: NATO Standardization Office, 2016. 98 p.

Нікіта ФАЗЛЄСВ, ННІ ІБ СК НА СБ України

Ірина МИРОНОВА, ст. викладач НА СБ України

ВИКОРИСТАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМ КОМУНІКАЦІЇ ПО ТЕХНОЛОГІЯМ НАТО

Використання найпередовіших технологій у сфері комунікації є невід'ємною частиною роботи сектору безпеки і оборони. Найновітнішою системою для передачі оперативної інформації є STANAG (Standardisation Agreement – Угода про

стандартизацію). Система створена для стандартизації термінів, команд та загалом усієї комунікативної співпраці для всіх країн-членів Північноатлантичного альянсу (НАТО). STANAG 6001 – це стандарт, який визначає рівень володіння іноземними мовами для військового та цивільного персоналу Альянсу і партнерів. Він оцінює чотири мовленнєві види діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо) за шкалою від 1 (низький) до 5 (майстерний), забезпечуючи взаємосумісність під час спільних операцій. Ця система має 5 рівнів кваліфікації, які визначають ступінь підготовки та готовності особи до виконання необхідних функцій на службі.

Рівень 0 – Nonproficiency (відсутність практичних навичок).

Рівень 1 – Survival (Розуміння звичних загальних фраз та коротких простих речень, які містять інформацію про особисту повсякденну діяльність і задоволення мінімальних практичних потреб).

Рівень 2 – Functional (Рівень, достатній для розуміння розмови на повсякденну, суспільну і власну професійну тематику).

Рівень 3 – Professional (Здатність розуміти розмову в більшості офіційних і неформальних ситуаціях, що стосуються практичної, суспільної, професійної, особистої діяльності та питань професійної компетентності).

Рівень 4 – Expert (Розуміння всіх типів і стилів мовлення, які використовуються при спілкуванні на загальні та професійні теми, включаючи такі ситуації, як обговорення політичного курсу або стратегії, висловлювання точок зору, прослуховування лекцій, участь у переговорах).

Рівень 5 – Highly-articulate native (Розуміння усного мовлення на рівні добре освіченого носія мови. Здатність повністю розуміти всі типи і стилі мовлення, які є зрозумілими для високоосвічених носіїв мови, у тому числі різноманітні діалекти, можливо за винятком сленгу за наявності сильного шуму) [1].

Найоптимальніший рівень володіння іноземною мовою для виконання службових обов'язків є SLP 3333. Це професійний рівень володіння мовою (мовний профіль 3-3-3-3) згідно зі стандартом NATO STANAG 6001, що означає достатню компетентність у чотирьох мовленнєвих навичках: аудіюванні, говорінні, читанні та письмі. Цей рівень вимагає здатності розуміти складні теми, вільно спілкуватися, аналізувати тексти та писати структуровані звіти. Мовний профіль часто є обов'язковим для офіцерів та персоналу, що працює в міжнародному середовищі. Рівень 3 відповідає рівню C1 (advanced) за загальноєвропейською системою (CEFR).

Для отримання професійного рівня володіння іноземною мовою необхідно скласти тест з аудіювання, говоріння, читання та письма. Загальними вимогами володіння основними видами мовленнєвої діяльності на професійному рівні є:

- в аудіюванні важливо сприймати на слух переважну більшість деталей для досягнення цілей, вільно володіти лексичним матеріалом для участі у конференціях, переговорах, дискусіях на складні теми, вміти розрізняти стилі мовлення (діалектів);
- обов'язкове вміння аргументувати власну думку, висловлювати свої міркування, брати участь у різноманітних службових нарадах, семінарах, виконувати свої службові обов'язки неможливо без професійного володіння навичок *говоріння*;

- аналіз документації (технічні звіти, статті), повне розуміння технічних текстів та статутів без використання словника можливе за умови володіння професійним рівнем *читання*;

- професійні навички *письма* необхідні для ділового листування, написання рапортів і наказів.

Написані тексти мають відповідати офіційному стилю та бути чіткими і структурованими.

Варто зазначити про існування методологічного принципу, який закликає обирати найпростіше пояснення з найменшою кількістю припущень, якщо всі варіанти однаково добре пояснюють явище. Основне формулювання принципу «брїтва (лєзо) Оккама» (або принцип простоти) приписується середньовічному філософу-схоласту Вільяму з Оккама (XIV ст.). Принцип стверджує, що не треба робити більше припущень, ніж мінімально потрібно.

У військовій лінгвістиці принцип «брїтва Оккама» працює як фільтр, що відокремлює мову від синонімів. Якщо літературна мова прагне культурного різноманїття, то військовий стандарт прагне стерильності. Зазвичай наш мозок постійно обирає між схожими за змістом словами, по типу «ворог, супротивник, опонент». Це цілком природно, проте це створює певні затримки, які в умовах оперативної ситуації просто недопустимі. У стандартах НАТО цей процес виділено на рівні протоколу. Коли військовослужбовець чує конкретний термін, у нього немає стадії інтерпретації відтінків. Звук миттєво перетворюється на дію, бо мозок не шукає контекст.

Важливим аспектом також є усунення семантичного шуму. Так, синоніми в українській мові мають різні конотації. Команди “Стій”, “Замри” або “Зупинись” сприймаються з різним ступенем загрози чи терміновості. В англomовному стандарті команда “Freeze” є технічним сигналом. Вона позбавлена емоційного забарвлення і не має варіантів для трактування.

Для розуміння принципу «брїтва Оккама» варто зазначити поняття «параліч аналізу через надлишок інформації». Надмірність варіантів породжує затримки в прийнятті рішень. Для усунення цього ефекту військова англійська мова свідомо спрощується до рівня функціонального мінімуму. Використання кодів Brevity, стандартизованої система коротких слів або фраз, що використовуються в радіообміні (військовому, авіаційному, морському) для швидкої та чіткої передачі складної інформації, як-от “Winchester”, замість описових фраз про брак боєприпасів, перетворює живу мову на чіткий алгоритм. Це працює за принципом комп’ютерного коду: конкретна ситуація активує конкретний термін, повністю виключаючи творчу інтерпретацію чи варіативність вибору [2].

Отже, використання англійської мови у стандартах НАТО перестає бути просто засобом лінгвістичної комунікації, перетворюючись на чіткий операційний протокол для забезпечення сумісності армій, який дозволяє різним національним підрозділам діяти спільно. Впровадження стандарту STANAG 6001 та досягнення професійного рівня володіння іноземною мовою (SLP 3333) є не формальною вимогою, а критичною умовою виживання у сучасному високоінтенсивному конфлікті.

Література:

1. Угода про стандартизацію. STANAG 6001. 2014.
URL: https://nuou.org.ua/assets/documents/dodb_stanag_6001.pdf (дата звернення : 26.03.2026).
2. Бритва Оккама. *Вікіпедія: вільна енциклопедія.*
URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Бритва_Оккама (дата звернення: 27.03.2026).

Оксана ФЕДИШИН, ст. викладач ЛьвДУВС

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВА У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ (НА МАТЕРІАЛІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ)

У сучасних умовах воєнних викликів, зростання міжнародної напруженості та активізації міжнародного співробітництва у сфері безпеки й оборони особливого значення набуває підготовка фахівців, здатних ефективно взаємодіяти з міжнародними партнерами. Однією з ключових компетентностей сучасного спеціаліста є володіння іноземними мовами, що забезпечує можливість участі у міжнародних переговорах, спільних операціях, освітніх програмах та обміні професійною інформацією.

У контексті євроінтеграційних процесів України та активної співпраці з міжнародними організаціями підвищується роль мовної підготовки майбутніх фахівців сектору безпеки й оборони. Знання іноземних мов, зокрема французької, дозволяє ефективно працювати з міжнародними документами, брати участь у професійних дискусіях та підтримувати комунікацію з іноземними партнерами [1, с. 110].

Французька мова традиційно є однією з мов міжнародної дипломатії та міждержавного співробітництва. Вона широко використовується у міжнародних організаціях, дипломатичних установах та структурах, що займаються питаннями безпеки та оборони. Саме тому її вивчення у закладах вищої освіти, які готують фахівців відповідного профілю, має не лише освітнє, але й стратегічне значення.

Ефективне навчання іноземної мови передбачає не лише засвоєння граматики та лексики, але й формування здатності до міжкультурної комунікації. У цьому контексті важливу роль відіграє лінгвокраїнознавчий підхід, який поєднує мовні знання з інформацією про культуру, історію, традиції та суспільні особливості країни, мова якої вивчається.

Лінгвокраїнознавство є важливою складовою сучасної методики викладання іноземних мов. Воно дозволяє студентам краще зрозуміти контекст використання мовних одиниць та сформувати більш глибоке уявлення про мовне середовище. Для майбутніх фахівців сектору безпеки й оборони це має особливе значення, оскільки їхня професійна діяльність часто передбачає взаємодію з представниками інших культур.

Застосування лінгвокраїнознавчого підходу у викладанні французької мови сприяє формуванню комплексної іншомовної компетенції, яка включає лінгвістичний, соціокультурний та комунікативний компоненти. Такий підхід дозволяє поєднувати мовну підготовку з розумінням політичного, культурного та соціального контексту франкомовних країн [2, с. 98].

Важливим аспектом навчання є використання автентичних матеріалів, які відображають реальні мовні ситуації. Це можуть бути новинні статті, аналітичні матеріали, офіційні документи, виступи політичних діячів та інші джерела, що стосуються міжнародної безпеки, оборонної політики та дипломатичних відносин.

Аналіз таких матеріалів дозволяє студентам розширювати професійну лексику та знайомитися з термінологією, яка використовується у сфері міжнародної безпеки. Крім того, це сприяє розвитку навичок критичного мислення, аналізу інформації та аргументованого висловлювання власної позиції [3, с. 200].

Значну роль у формуванні іншомовної компетенції відіграють інтерактивні методи навчання. До них належать дискусії, рольові ігри, моделювання переговорів, аналіз професійних ситуацій та підготовка презентацій. Такі методи дозволяють створити умови, максимально наближені до реального професійного спілкування.

Наприклад, під час занять можна моделювати міжнародні переговори або обговорення питань безпеки, що дозволяє студентам практикувати використання французької мови у професійному контексті. Подібні вправи сприяють розвитку комунікативних навичок та впевненості у використанні іноземної мови.

Сучасні цифрові технології значно розширюють можливості навчального процесу. Використання мультимедійних ресурсів, онлайн-платформ, міжнародних новинних сайтів та відеоматеріалів дозволяє студентам отримувати актуальну інформацію про події у світі та знайомитися з франкомовним інформаційним простором.

Важливо також приділяти увагу культурним особливостям франкомовних країн, які відіграють важливу роль у міжнародній політиці. Франція, Бельгія, Швейцарія та Канада активно беруть участь у міжнародних безпекових процесах, миротворчих операціях та дипломатичних ініціативах [4, с. 178].

Знання політичної культури, дипломатичних традицій та особливостей комунікації цих країн допомагає уникати міжкультурних непорозумінь та сприяє ефективній співпраці. Саме тому лінгвокраїнознавчий компонент має бути інтегрованим у процес професійно орієнтованого навчання французької мови.

Таким чином, поєднання мовної підготовки з культурними та професійними знаннями дозволяє сформувати у студентів здатність ефективно використовувати французьку мову у сфері безпеки й оборони. Це сприяє підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців та їхній готовності до міжнародної співпраці [5, с. 105].

Отже, лінгвокраїнознавчий підхід є важливим інструментом формування іншомовної компетенції студентів. Його застосування у процесі викладання французької мови сприяє розвитку комунікативних навичок, розширенню

культурного світогляду та підготовці конкурентоспроможних фахівців сектору безпеки й оборони [6, с. 276].

Література:

1. Byram M. Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence. 2nd ed. Bristol : Multilingual Matters, 2021. 312 p.
2. Kramsch C. Language and Culture. Oxford : Oxford University Press, 2013. 304 p.
3. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume. Strasbourg : Council of Europe Publishing, 2020. 278 p.
4. Tarnopolsky O. B. Constructivist Blended Learning Approach to Teaching English for Specific Purposes. London : Versita, 2019. 220 p.
5. Пассов Є. І. Основи комунікативної методики навчання іншомовного спілкування. Київ : Ленвіт, 2018. 256 с.
6. Бігич О. Б. Методика формування іншомовної комунікативної компетентності студентів. Київ : Київський університет, 2020. 310 с.

Олексій ХІЗАНОВ, НАВС

Науковий керівник: к. пед. н., доцент, **Ігор РОМАНОВ**

FOREIGN LANGUAGE IN THE TRAINING OF POLICE OFFICERS FOR DOCUMENTING WAR CRIMES AND COOPERATION WITH INTERNATIONAL PARTNERS

A foreign language in the training of police officers for documenting war crimes and cooperating with international partners is no longer viewed as a secondary element of professional education. Since the start of the full-scale invasion, the documentation of war crimes, torture, unlawful deprivation of liberty, deportation of children, destruction of civilian infrastructure, and other crimes connected with the armed aggression of the Russian Federation has taken place in conditions of constant interaction between Ukraine and international institutions, foreign experts, and joint investigative mechanisms. In this work, a foreign language is linked not to general educational development, but to the accuracy of professional communication, the use of international standards, the perception of evidentiary information, the preparation of materials for foreign partners, and participation in training delivered by international missions and organizations. For that reason, the issue is not whether a foreign language should be studied in institutions with specific training conditions, but whether language training is sufficiently connected with the real tasks of a police officer who works with war crimes.

The legal basis for this approach follows first of all from the Law of Ukraine “On the National Police.” This Law provides that the police serve society by ensuring the protection of human rights and freedoms, combating crime, and maintaining public safety and order [1]. It also provides for international cooperation and interaction with foreign law enforcement bodies and international organizations [1]. Under the conditions of the armed

aggression of the Russian Federation, these provisions have acquired a different practical meaning. When a police officer documents a war crime, which officer works not only within a domestic criminal proceeding, but also in an environment where evidence may be analyzed, compared, and used in broader international cooperation. Because of this, foreign-language training in this field must be connected with the ability to work with international legal and forensic terminology, communicate with partners, read professional materials without an intermediary, and accurately convey facts without distortion.

The scale of war-crime documentation shows why such training can no longer remain general. According to the National Police of Ukraine, as of 29 December 2025, investigators had opened 191,275 criminal proceedings concerning crimes committed by Russian military personnel and their accomplices, including 174,363 proceedings under Article 438 of the Criminal Code of Ukraine [2]. These figures show that documenting war crimes is no longer a narrow or episodic area of work. It has become a large and permanent field of investigative activity. In such circumstances, police officers need access to international methodological materials, professional communication with foreign partners, and participation in joint training and analytical work. Without foreign-language competence, this work becomes slower, more dependent on intermediaries, and less precise in situations where precision is critical.

The practical role of a foreign language in police training is also visible in the education of future police officers. In March 2025, 159 cadets of the National Academy of Internal Affairs completed practical training on international crimes, criminal justice, OSINT, and European best practices with the participation of experts from the European Union Advisory Mission in Ukraine and investigators of the National Police of Ukraine [3]. In January 2026, EUAM Ukraine transferred 30 virtual-reality headsets to the National Academy of Internal Affairs for the training of future investigators who practise the investigation of missile strikes, torture, unlawful detention, and other international crimes on the basis of 3D models of real crime scenes [3]. These examples show that police education is already closely connected with international programs, European approaches, foreign trainers, and professional terminology, much of which is used in English. Under such conditions, a foreign language becomes not an optional addition to professional training, but a working tool without which a police officer is limited in understanding professional experience and in full participation in international cooperation.

The main problem in this field is that foreign-language training for police officers often retains a general educational character even though police work in war-crime cases has long become highly specialized. General conversational skills or the ability to read simplified texts are not enough for documenting war crimes. A police officer must understand the terms used to describe international crimes, the status of a victim or witness, the chain of custody, the inspection of a crime scene, digital evidence, trauma-informed interviewing, conflict-related sexual violence, the deportation of children, torture, filtration measures, and other phenomena that have already become part of Ukrainian investigative practice. This is combined with the need to work with foreign reports, methodological materials, joint training programs, and communication with international partners. When language training is not directly tied to these tasks, police officers study a foreign language

separately while carrying out professional work separately. It is precisely here that the gap between education and real service appears.

Further improvement should be connected not with a formal increase in classroom hours, but with a change in the content of instruction. In institutions of higher education with specific training conditions that prepare police officers, it is advisable to introduce a separate professional module in a foreign language for documenting war crimes and international cooperation. Such a module should directly combine language training with concrete procedural and practical actions: describing a crime scene, working with victims and witnesses, preparing short factual summaries, coordinating information with foreign partners, reading materials of international missions and organizations, and mastering the terminology that is used in the investigation of international crimes. It is also advisable to provide joint classes involving foreign-language teachers, teachers of criminal procedure and criminalistics, and investigators with practical experience, so that language training does not exist separately from the future service of a police officer. This approach makes it possible to turn a foreign language from a general academic subject into a real instrument for documenting war crimes and cooperating with international partners.

Therefore, a foreign language in the training of police officers for documenting war crimes and cooperation with international partners has already become not a supplementary but a professionally necessary component of police education. The scale of war-crime proceedings, the participation of Ukrainian police officers in international training, and the direct involvement of foreign experts in the education of future investigators show that without language readiness a police officer cannot fully work in the modern environment of documenting international crimes. The main problem is that language training is still not sufficiently linked everywhere to the real tasks of police officers in war-crime cases. For this reason, the most appropriate step is to introduce in police education a separate professional foreign-language module for documenting war crimes and international cooperation, closely connected with criminal procedure, criminalistics, and practical work with victims, evidence, and international partners.

Література:

1. On the National Police: Law of Ukraine of July 2, 2015 No. 580-VIII. Database “Legislation of Ukraine”. *Verkhovna Rada of Ukraine*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/580-19> (accessed: 31.03.2026).
2. Crimes committed by the military of the Russian Federation during the full-scale invasion of Ukraine (as of 29.12.2025). *National Police of Ukraine*. URL: <https://cv.npu.gov.ua/news/zlochyny-vchyneni-viiskovymy-rf-pid-chas-povnomasshtabnoho-vtorhnennia-v-ukrainu-stanom-na-29122025> (accessed: 31.03.2026).
3. Future police officers trained on international crime, OSINT and European best practices. European Union Advisory Mission Ukraine. URL: <https://www.euam-ukraine.eu/news/future-police-officers-trained-on-international-crime-osint-and-european-best-practices/> (accessed: 31.03.2026).

АНГЛІЙСЬКА МОВА ЯК ЗАСІБ ВЗАЄМОДІЇ З МІЖНАРОДНИМИ ПАРТНЕРАМИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КІБЕРЗАГРОЗАМ

Упродовж навчання на спеціальності «Кібербезпека» я неодноразово переконувався у тому, що технічних знань недостатньо для ефективної роботи у сучасному безпековому середовищі. Практичні заняття з англійської мови, опрацювання англійських аналітичних матеріалів та участь у навчальних заходах дозволили усвідомити: без вільного володіння англійською мовою фахівець з кібербезпеки суттєво обмежений у своїх можливостях – особливо в контексті міжнародної взаємодії.

Сучасний безпековий простір характеризується стрімким зростанням кількості та складності кіберзагроз, що набувають транснаціонального характеру. В умовах гібридної війни, яку веде Російська Федерація проти України, питання ефективної міжнародної взаємодії у кіберпросторі постає як одне з ключових завдань для фахівців сектору безпеки й оборони. Вирішальну роль у цьому процесі відіграє англійська мова як основний засіб міжнародної комунікації у сфері кібербезпеки.

Актуальність дослідження зумовлена потребою у підготовці висококваліфікованих офіцерів, здатних ефективно взаємодіяти з міжнародними партнерами – структурами НАТО, ЄС, INTERPOL, Cyber Command США, ENISA та іншими організаціями, що здійснюють координацію зусиль у протидії кіберзагрозам. Оскільки робочою мовою переважної більшості цих структур є англійська, рівень її опанування безпосередньо визначає якість міжнародного співробітництва [1, с. 45].

Метою дослідження є визначення ролі та функцій англійської мови як засобу взаємодії з міжнародними партнерами у сфері протидії кіберзагрозам, а також окреслення шляхів удосконалення мовної підготовки майбутніх офіцерів кібербезпеки.

Міжнародне співробітництво у сфері кібербезпеки реалізується через низку механізмів, серед яких виділяють: спільні оперативні центри реагування на кіберінциденти (CERT/CSIRT), двосторонні та багатосторонні угоди про обмін розвідувальними даними щодо кіберзагроз (Cyber Threat Intelligence Sharing), спільні навчання та тренінги (зокрема Locked Shields, Cyber Coalition), а також безпосередню оперативну координацію під час реагування на кібератаки [2, с. 112]. Усі ці формати передбачають активне використання англійської мови як у письмовому, так і в усному спілкуванні.

Аналіз практики роботи українських фахівців кібербезпеки з міжнародними партнерами свідчить про те, що недостатній рівень володіння англійською мовою суттєво ускладнює участь у спільних операціях та знижує ефективність обміну інформацією. Зокрема, це стосується роботи з технічною документацією (стандарти NIST, ISO/IEC 27001, MITRE ATT&CK Framework), аналітичними звітами провідних

компаній з кібербезпеки (Mandiant, Crowd Strike, Microsoft MSTIC), а також участі у міжнародних форумах і конференціях [3].

Важливо зазначити, що в контексті кібербезпеки англійська мова виконує специфічну термінологічну функцію. Більшість технічних термінів, що описують вектори атак, шкідливе програмне забезпечення, методи захисту та індикатори компрометації (IoC – Indicators of Compromise), сформовані саме в англомовному середовищі й не мають усталених українських відповідників. Поняття на зразок phishing, ransomware, zero-dayexploit, advancedpersistentthreat (APT), lateral movement, command-and-control (C2) infrastructure є загальноприйнятими у міжнародному професійному дискурсі [4, с. 78].

Ще одним важливим аспектом є участь українських спеціалістів у програмах Cyber Defense Pledge та NATO Industry Cyber Partnership. З початку повномасштабного вторгнення 2022 року Україна активно залучається до партнерських програм НАТО у сфері кібербезпеки, що потребує від учасників не лише технічної компетентності, але й вільного володіння англійською мовою для ведення переговорів, підготовки звітів та участі у робочих групах. Таким чином, мовна підготовка стає невід'ємним складником оперативної готовності.

Проведений аналіз дозволяє окреслити ключові напрями вдосконалення мовної підготовки курсантів кібербезпеки у вищих військових навчальних закладах. По-перше, необхідним є запровадження спеціалізованих курсів English for Cybersecurity, орієнтованих на опанування фахової термінології та мовних кліше, характерних для міжнародних протоколів реагування на кіберінциденти. По-друге, доцільно розширити практику роботи з автентичними англомовними матеріалами – звітами про кіберзагрози, нормативними документами НАТО, технічними бюлетенями безпеки. По-третє, варто включати до навчального процесу ділові ігри та симуляції, що моделюють реальні сценарії міжнародної взаємодії під час кіберінцидентів [2, с. 118].

Окремої уваги заслуговує розвиток навичок усного ділового мовлення. Специфіка кризових комунікацій під час кіберінциденту вимагає від офіцера вміння чітко, лаконічно та без мовних бар'єрів передавати технічну інформацію іноземним партнерам в умовах обмеженого часу. Навички проведення брифінгів, підготовки ситуаційних доповідей англійською мовою, а також розуміння специфіки міжнародного протокольного спілкування є критично важливими для ефективної оперативної взаємодії.

Таким чином, англійська мова у сучасному безпековому середовищі є не просто академічною дисципліною, а повноцінним оперативним інструментом, що безпосередньо впливає на якість міжнародної взаємодії у сфері кібербезпеки. Рівень її опанування майбутніми офіцерами визначає ефективність участі України в колективних механізмах протидії кіберзагрозам і є одним із чинників зміцнення національної кіберстійкості в контексті євроатлантичної інтеграції.

Я переконаний, що системна робота з англомовними фаховими матеріалами вже під час навчання у ВВНЗ – читання звітів про кіберзагрози, перегляд технічних вебінарів, практика письмового спілкування за міжнародними протоколами –

дозволяє значно скоротити розрив між теоретичною підготовкою та реальними вимогами служби.

Література:

1. Horbulin V., Dodonov O., Lande D. Information Security: Analysis and Practical Aspects. Kyiv: Intertechnology, 2021. 310 p.
2. Klimburg A. National Cyber Security Framework Manual. NATO Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence, 2012. 235 p.
3. MITRE ATT&CK Framework. URL: <https://attack.mitre.org/> (дата звернення: 15.03.2026).
4. Koval N., Antonovych T. Cyber Defence in Ukraine: International Cooperation Aspects. Kyiv: Zapovit, 2023. 198 p.

Микола ХОМА, НА СБ України

Владислав БУЛЕЙКО, НА СБ України

Олена ЖИХАРЄВА, доцент НА СБ України, НАОМА

STRUCTURAL PECULIARITIES OF AUTOMOBILE TRANSPORT TERMS

A term is a word or phrase that has a specific meaning in a particular field of knowledge or professional activity. Terminology is a set of terms used in a particular sphere of science or professional activity. It performs functions such as nomination, cognition and communication between specialists [1]. Automobile transport terminology includes a system of terms describing technical and operational aspects of vehicles and transport systems [3].

Automobile transport terminology is constantly developing because the automotive industry is one of the fastest growing technical fields. New technologies, such as electric vehicles, hybrid engines, automated driving systems and modern safety technologies, lead to the appearance of new terms and concepts. Therefore, the vocabulary of automobile transport is constantly expanding and becoming more complex.

In addition to its constant development, another important feature of automobile transport terminology is its international character. Many terms are borrowed from English and are used in different languages with minimal changes. This helps specialists from different countries communicate effectively and exchange professional information. International standardization of terms also contributes to the development of technical documentation, scientific publications and professional communication in the field of transport engineering.

It is also important to note that automobile transport terminology is closely connected with other technical fields such as mechanical engineering, electronics, computer technologies and logistics. For example, modern vehicles include many electronic systems such as navigation systems, sensors, control units and diagnostic equipment. As a result, many automobile terms originate from other scientific and technical disciplines.

Another characteristic feature of automobile transport terminology is its precision and clarity. Technical terms must clearly define specific objects, mechanisms or processes in order to avoid misunderstanding in professional communication. For this reason, terms are usually concise and logically structured.

The study of the structural peculiarities of automobile transport terms is important for linguists, translators and technical specialists. Understanding the structure of terms helps to analyze their formation, classify them according to structural models and translate them correctly into other languages.

Structural analysis of English automobile transport terms shows that they include simple, derivative, compound terms, terminological combinations and shortenings.

Simple terms: tyre (*шина*), power (*потужність*), stroke (*хід*), spring (*пружина*).

Derivative terms: immobilizer (*імобілайзер*), damper (*демпфер*), transmission (*передача*).

Compound terms: speedometer (*спідометр*), windscreen (*лобовескло*), tachometer (*тахометр*).

Terminological combinations: crank shaft (*колінчастий вал*), wheel brace (*колісна скоба*), petrol engine (*бензиновий двигун*), coil spring (*циліндрична пружина*).

Shortenings: V-belt (*клиновидний ремінь*), CSP – crank shaft position (*положення колінчатого валу*).

Automobile transport terminology also includes various multi-component terminological combinations that differ in their structural models.

Two-component combinations: Adj+N (*high-speed*), N+N (*combustion chamber – камера згоряння; cam shaft – кулачковий вал; piston skirt – поршнева спідниця*).

Three-component combinations: *outside rear-view mirror* (*зовнішнє дзеркало заднього виду*), *inside rear-view mirror* (*внутрішнє дзеркало заднього виду*).

Four-component combinations: *high-pressure fuel injection pump* (*паливний насос високого тиску*), *alarm system for road vehicles* (*сигналізація для дорожніх транспортних засобів*), *full-time all wheel drive* (*постійний повний привід*).

Thus, automobile transport terminology is structurally diverse and systematic, which reflects the complexity of automotive concepts and facilitates precise professional communication [2; 4].

In conclusion, automobile transport terminology represents a complex and well-organized system of professional vocabulary. Its structure includes simple, derivative and compound terms, as well as multi-component terminological combinations and shortenings. The constant development of the automotive industry leads to the appearance of new concepts and terms, which expand and enrich the terminology of this field. The international character of automobile transport terminology facilitates communication between specialists from different countries and supports the exchange of technical knowledge. Therefore, the study of structural peculiarities of automobile transport terms is important for linguists, translators and technical specialists who work with professional automotive texts.

References:

1. Newmark P. A Textbook of Translation. New York: Prentice Hall, 1988. 292 p.
2. Nord Ch. Translating as a Purposeful Activity: Functionalist Approaches Explained. Routledge, 1997. 166 p.
3. Bosch R. Automotive Handbook. New Jersey: Wiley, 2014. 1232 p.
4. Longman Dictionary of Contemporary English. Harlow: Pearson Longman, 2019. 2081 p.

Софія ЧУБАЄВСЬКА, НА СБ України

Тетяна ПАСТЕРНАК, доцент НА СБ України

ВИКОРИСТАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВИХ ОПЕРАЦІЙ

У сучасних умовах глобалізації та активізації міжнародного військового співробітництва особливої актуальності набуває проблема ефективної комунікації у секторі безпеки й оборони. Англійська мова виконує функцію міжнародної мови спілкування та є ключовим інструментом забезпечення взаємодії під час військових операцій, миротворчих місій і багатонаціональних навчань. Її використання сприяє оперативному обміну інформацією, координації дій та підвищенню рівня взаєморозуміння між військовими підрозділами.

У військовому середовищі англійська мова набула статусу *lingua franca*, що зумовлено необхідністю уніфікації комунікації між представниками різних держав. Це особливо важливо у багатонаціональних контингентах, де ефективність виконання завдань залежить від швидкості та точності передачі інформації. Англійська мова використовується під час проведення брифінгів, нарад, планування операцій, а також у процесі підготовки службової документації [1, с. 20].

Важливим аспектом є стандартизація військової комунікації. У межах Організація Північноатлантичного договору запроваджено єдині мовні вимоги, зокрема стандарт STANAG 6001, який визначає рівні володіння мовою за видами мовленнєвої діяльності. Стандартизація також передбачає використання уніфікованої термінології, аббревіатур і процедурних фраз, що мінімізує ризики неправильного розуміння інформації в умовах обмеженого часу.

Англійська мова виконує низку ключових функцій у військових операціях. Вона забезпечує оперативну комунікацію між підрозділами, координацію спільних дій багатонаціональних сил, а також передачу наказів, інструкцій і звітів. Особливе значення має точність формулювань, оскільки навіть незначні мовні помилки можуть призвести до серйозних наслідків [1, с. 12].

Специфікою військової англійської є її висока стандартизованість і насиченість термінологією. Широко використовуються скорочення та аббревіатури (HQ, ETA, AWOL), які забезпечують швидкість комунікації. Водночас це ускладнює процес перекладу, оскільки багато термінів не мають прямих відповідників або залежать від

контексту. Тому переклад у військовій сфері потребує не лише мовної підготовки, а й спеціалізованих знань [3, с. 10].

Не менш важливим є аспект міжкультурної комунікації. Взаємодія військових різних країн супроводжується впливом культурних відмінностей, що можуть позначатися на стилі спілкування, сприйнятті інформації та виконанні наказів. У цьому контексті англійська мова виступає універсальним засобом подолання мовних бар'єрів і забезпечення ефективної взаємодії [2, с. 101].

Володіння англійською мовою є необхідною складовою професійної підготовки військових фахівців. Система мовної підготовки орієнтована на формування практичних навичок професійного спілкування відповідно до міжнародних стандартів. Важливу роль відіграють спеціалізовані курси, що моделюють реальні умови військової діяльності та сприяють засвоєнню професійної термінології.

Особливого значення англійська мова набуває у сучасному інформаційному та кіберпросторі. Вона використовується у військових інформаційних системах, технічній документації та міжнародних базах даних. У сфері кібербезпеки англійська є основною мовою професійної комунікації, що забезпечує доступ до актуальної інформації та ефективну взаємодію між фахівцями [2, с. 87].

Разом із тим існують певні виклики у використанні англійської мови. Серед них – недостатній рівень мовної підготовки, труднощі перекладу в умовах стресу та ризику неправильного розуміння інформації. Це зумовлює необхідність постійного вдосконалення мовних навичок і дотримання стандартів професійної комунікації.

Отже, англійська мова є невід'ємним елементом сучасної військової діяльності, що забезпечує ефективну взаємодію, координацію та обмін інформацією у багатонаціональному середовищі. Рівень володіння нею безпосередньо впливає на успішність виконання військових операцій і розвиток міжнародного співробітництва у сфері безпеки й оборони. У сучасних умовах глобалізації та зростання міжнародної військової співпраці особливої актуальності набуває проблема ефективної комунікації між представниками різних країн у секторі безпеки й оборони. Англійська мова, виконуючи функцію міжнародної мови спілкування, стала ключовим інструментом забезпечення взаємодії під час проведення військових операцій, миротворчих місій та багатонаціональних навчань. Її використання сприяє оперативному обміну інформацією, координації дій і підвищенню рівня взаєморозуміння між військовими підрозділами. Особливої ваги ця проблема набуває в умовах сучасних військових конфліктів, де швидкість і точність передачі інформації можуть визначати успішність виконання завдань. У цьому контексті англійська мова виступає не лише засобом спілкування, а й важливим елементом професійної підготовки військовослужбовців.

Література:

1. NATO Standardization Office. STANAG 6001: Language Proficiency Levels. Brussels: NATO, 2011.
2. NATO. AAP-06: NATO Glossary of Terms and Definitions. Brussels: NATO Standardization Office, 2023.

3. Ministry of Defence of Ukraine. Концепція мовної підготовки особового складу Збройних Сил України. Київ, 2020.

Богдан ШУБОВИЧ, НА СБ України

Науковий керівник: ст. викладач **Оксана ГОЛОВКО**

ЗАСТОСУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОГО МЕТОДУ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

The application of the communicative method in developing the competencies of future specialists in the field of national security is one of the most important directions of modern educational practice. In the context of new challenges caused by hybrid threats, information wars, and constant socio-political transformations, specialists in this field are required to possess not only deep professional training but also a high level of communicative, analytical, and emotional-volitional competence. Therefore, traditional teaching methods based on passive knowledge acquisition are gradually being replaced by active, interactive approaches, among which the communicative method occupies a special place.

This method is based on the idea that knowledge acquisition is most effective through direct communication, exchange of ideas, and participation in practical situations that simulate real conditions of professional activity. For specialists in national security, such training is crucial, as their future professional activity involves constant communication with representatives of government bodies, military structures, international partners, and the public [1, p. 87-94]. Therefore, the communicative method contributes not only to mastering theoretical knowledge but also to the development of essential interpersonal skills, decision-making in teams, persuasive argumentation of positions, and confidence in professional actions.

Importantly, the use of the communicative method changes the very logic of the educational process. The student ceases to be a passive consumer of information and instead becomes an active participant in educational interaction, where everyone has the right to their own opinion, takes part in the joint analysis of problem situations, and solves cases that model real events in the field of national security. For example, an instructor may create a “crisis headquarters” situation, where students learn to respond quickly to changing circumstances, develop communication strategies, conduct negotiations, and seek compromise solutions. Such tasks foster the development of communication skills under uncertainty, when the team’s effectiveness depends on the ability to quickly establish dialogue.

The communicative method encompasses a wide range of pedagogical technologies, including role-playing games, debates, brainstorming sessions, group discussions, simulations of negotiation processes, and analytical discussions of strategic documents and security plans. For instance, during a role-playing game, students may act as government

representatives, military analysts, or diplomats who must coordinate joint actions in response to a national security threat.

Special attention should be paid to the formation of linguistic and information-analytical competence. A future national security specialist must possess a culture of professional communication and be able to express ideas clearly, logically, and persuasively, both orally and in writing [3, p. 34-41]. In this context, the communicative method promotes the development of public speaking skills, negotiation abilities, and the preparation of analytical reports and presentations. At the same time, the integration of multimedia tools and digital technologies into the educational process enhances the effect of communicative interaction, as students gain the ability to analyze information from open sources, participate in online discussions, and practice decision-making through interactive platforms.

An important result of applying the communicative method is the development of students' responsibility for their own learning and self-improvement. They learn to work autonomously while effectively collaborating with others, to understand the role of communication in ensuring national security and maintaining societal stability. This approach also stimulates the development of critical thinking, the ability to distinguish facts from manipulation, assess risks, and anticipate the consequences of communicative actions in professional environments. Another essential component is the cultivation of ethical communication culture based on respect, tolerance, confidentiality, and objectivity. In the field of national security, communication is of exceptionally high value since the accuracy of transmitted information determines the outcome of an operation or strategic decision. Therefore, the communicative method instills a sense of responsibility for one's words and teaches adherence to professional standards when interacting with colleagues and the public.

The application of the communicative method in training national security specialists also has a psychological dimension. In stressful situations, under high information loads, and the constant need for decision-making, communicative flexibility becomes a means of self-regulation [2, p. 85-97]. Working in a group allows students to learn how to distribute responsibilities, support each other, overcome communication barriers, and develop resilience. Thus, the communicative method also performs a therapeutic function, helping to build internal readiness to work under crisis conditions and maintaining psychological balance among future specialists.

Modern educational practice demonstrates that the communicative method significantly increases students' motivation. Thanks to interactive learning forms, future national security professionals feel involved in real processes and become aware of the importance of their role within the system of state governance. Such classes generate interest, foster a sense of team unity, and develop leadership and collective decision-making skills [4, p. 62-68].

In conclusion, the communicative method is a powerful tool for forming the professional, social, and emotional competence of future specialists in the field of national security. It not only ensures a deeper understanding of theoretical aspects but also cultivates readiness to act in real-world conditions where communication plays a decisive role. This

method combines learning, development, and upbringing, creating a foundation for the training of highly educated, flexible, morally resilient, and communicatively competent specialists capable of ensuring the stability and security of the state amid modern challenges.

Література:

1. Аніщенко В. О., Разумейко Н. С., Кужельний А. В. Формування комунікативної компетентності майбутніх офіцерів сектору безпеки та оборони України. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка*. 2022. С. 87-94. URL: <https://visnyk.chnpu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/287/312> (дата звернення 22.10.2025)
2. Бхіндер Н., Дем'янюк Ю., Кравченко О. Особливості формування соціально-комунікативної компетентності майбутніх офіцерів сектору безпеки і оборони. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*, 29(2), 2022. С. 85-97. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedzbirnyk/article/view/1038> (дата звернення 22.10.2025)
3. Романюк В. Л., Лещенко А. В. Інтерактивні методи навчання у формуванні професійної іншомовної комунікативної компетентності майбутніх офіцерів Національної Гвардії України в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Київського Інституту Національної Гвардії України № 1*. 2023. С. 34-41. URL: <https://kingu-visnyk.kyiv.ua/index.php/journal/article/view/22/19>(дата звернення 22.10.2025)
4. Тюріна В., Козяр М., Маланюк Н. Комунікативна компетентність як фактор формування у майбутніх працівників сектору безпеки й оборони України готовності до професійної діяльності. *Педагогічний дискурс. № 35*. 2024. С. 62-68. URL: https://www.researchgate.net/publication/386366093_Komunikativna_kompetentnist_ak_faktor_formuvanna_u_majbutnih_pracivnikiv_sektoru_bezpeki_i_oboroni_Ukraini_gotovnosti_do_profesijnoi_dialnosti (дата звернення 22.10.2025)

СЕКЦІЯ 8. ІНОЗЕМНА МОВА У СУЧАСНОМУ КІБЕРПРОСТОРИ

Дмитро АВРУЩЕНКО, ННІ ІБ СТ НА СБ України

Наталія НАЗАРЕНКО, ст. викладач НА СБ України

КІБЕРРИЗИКИ ВИКОРИСТАННЯ LLM/ЧАТ-БОТІВ У ДЕРЖАВНИХ ЕЛЕКТРОННИХ СЕРВІСАХ

Стрімкий розвиток і вдосконалення технологій штучного інтелекту (ШІ) сприяє використанню їх в різних галузях, зокрема і у сфері державних електронних сервісів. В Україні розпочато впровадження національних ШІ-асистентів, так званих чат-ботів. У 2025 році на порталі «Дія» було запущено чат-бот Дія. AI, який на основі великої мовної моделі (LLM – large language model) консулює громадян і надає послуги онлайн [1]. Подібні системи значно спрощують взаємодію громадян із державою, дозволяючи отримувати інформацію та послуги в режимі діалогу 24/7 [4]. Водночас використання LLM у критичних е-сервісах породжує нові виклики кібербезпеки. Такі моделі можуть бути вразливими до злочинних впливів, які раніше не були актуальними для традиційних ІТ-систем. Певні зловмисні дії дозволяють обійти внутрішні обмеження моделі, змушуючи її виконувати небезпечні інструкції, що може призвести до витоків конфіденційної інформації, маніпуляцій інтегрованими сервісами, зміни даних і навіть виведення сервісу з ладу.

Проблема забезпечення кіберстійкості державних е-сервісів, які використовують ШІ, та захисту права громадян на безпеку даних набуває критичного значення і потребує комплексного підходу. Передусім, необхідно визначити, які типові загрози виникають при впровадженні LLM, а також розробити підходи і дієві практики запобігання і подолання таких загроз. По-друге, ця проблема потребує правового урегулювання на державному рівні. На разі в Україні немає окремого закону про ШІ, але функціонують закони про кібербезпеку та захист інформації, які потребують аналізу на предмет покриття новітніх ризиків. Окрім цього, в умовах євроінтеграції, Україна повинна враховувати найкращі світові практики й нормативні вимоги, зокрема стандарти країн НАТО та ЄС, для забезпечення довіри до ШІ-систем у публічному секторі, а також для вдосконалення національного законодавства відповідно до світових стандартів.

Державні електронні сервіси є досить привабливими об'єктами для зловмисників, оскільки вони зберігають і обробляють величезні обсяги персональних даних і є широкодоступними, що значно збільшує їх вразливість. Розглянемо ключові загрози, що виникають при використанні великих мовних моделей у держсекторальних застосунках. Однією з найпоширеніших загроз є *prompt injection* – атака, під час якої зловмисник подає ШІ-системі спеціально сконструйований вхід (підказку), що змушує модель змінити свою поведінку всупереч заданим правилам. LLM не здатна чітко відрізнити, які частини вводу є довіреними інструкціями, а які

прихованими командами, оскільки будь-який текст вона сприймає як послідовність токенів для продовження генерації відповіді, не розрізняючи при цьому довірені системні інструкції від зовнішнього, потенційно шкідливого вводу [5]. Це фундаментальна вразливість, оскільки поточні моделі не забезпечують межі безпеки між інструкціями та даними в межах підказки [6]. У контексті держсервісів `promptinjection` може призвести до обходу політик доступу або порушення конфіденційності. Наприклад, зловмисник може змусити чат-бота ігнорувати обмеження і видати користувачу закриту інформацію чи виконати небажану дію. Міжнародна некомерційна організація та відкрита спільнота, діяльність якої спрямована на підвищення безпеки програмного забезпечення, OWASP (OpenWebApplicationSecurity Project) відносить `promptinjection` до найсерйозніших ризиків LLM, оскільки компрометація моделі через підказку відкриває доступ до всіх інтегрованих функцій і даних [8].

Для запобігання ін'єкціям підказок рекомендується поєднання заходів: жорстке обмеження ролі моделі, фільтрація вводу/виводу, розмежування довіреного контексту і зовнішнього контенту, тощо[7]. Проте, на думку переважної більшості фахівців, усунути цю загрозу повністю є надзвичайно складно, оскільки `promptinjection` є внутрішньою проблемою архітектури LLM і, можливо, ніколи не буде повністю вирішеною [5]. Таким чином, `promptinjection` залишається критичним ризиком, що потребує врахування при розробці політик безпеки.

Оскільки державні чат-боти оперують чутливою інформацією громадян – від демографічних даних до деталей запитуваних послуг, існує великий ризик витоку персональних даних. Визначають декілька каналів можливого витоку таких даних через LLM:

Небажане розголошення через `promptinjection`. Як зазначено вище, зловмисник може змусити модель видати конфіденційні відомості. Наприклад, прихована команда в контенті може спонукати бота розкрити персональні дані, які він мав би використовувати лише внутрішньо. Це призводить до несанкціонованого доступу і порушує Закон України «Про захист персональних даних» (2297-VI) [2], який забороняє незаконне поширення персональних інформації. За українським законодавством несанкціонований збір або поширення персональних даних передбачає відповідальність за статтею 182 КК України та статтями 361–363-1 КК України.

Вразливості цілісності та збереження даних. Якщо архітектура сервісу передбачає передачу даних користувача зовнішньому ШІ-провайдеру (наприклад, виклик API OpenAI), постає ризик перехоплення чи неналежного зберігання цих даних. Чутливі дані можуть опинитись на сторонніх серверах без повного контролю з боку уряду, що створює загрозу конфіденційності і цілісності даних.

Помилкові дії ШІ. LLM можуть вигадувати факти. У гіршому випадку бот може надати одному користувачу чужі персональні дані, помилково витягнувши їх з контексту чи пам'яті, якщо така поведінка не ізольована. Це буде розглядатись як витік даних через неправомірний доступ.

Для мінімізації ризику витоків держава має застосовувати політику «privacy by design» при впровадженні ШІ. Зокрема, необхідно запроваджувати обмеження на те, яку інформацію модель може зберігати і видавати, вести журнал дій бота, а також шифрувати канали передачі даних. Анонімізація і мінімізація даних, що надходять до моделі, є важливими принципами безпечного впровадження. Чинне законодавство України про персональні дані вже зобов'язує тих, хто отримує інформацію забезпечувати її захист (ст. 24 Закону «Про захист персональних даних» [2]), тож відповідальність покладається на державний орган, що є власником сервісу, за будь-який витік інформації через чат-бот.

На сьогодні нормативно-правова база України перебуває на етапі адаптації до викликів ШІ. Хоча Закон «Про захист персональних даних» (№ 2297-VI) [2] та Закон «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» (№ 2163-VIII) [3] створюють базовий фундамент, вони не враховують специфіку автономних помилок ШІ або атак на мовні моделі. Зокрема, чинне законодавство не містить норм, які б чітко визначали статус ШІ-систем у держсекторі, встановлювали обов'язкові вимоги до тестування моделей на вразливості перед їх впровадженням, а також розмежовували відповідальність між розробником моделі та державним органом, що її впровадив, у випадку «галюцинацій» або шкідливих порад чат-бота. Усунення цих прогалин потребує або цілеспрямованого доповнення чинних актів відповідними нормами, або прийняття окремого закону про штучний інтелект із посиленою відповідальністю за неналежне забезпечення безпеки.

В умовах євроінтеграції ключовим орієнтиром для України є Регламент ЄС про штучний інтелект (EUAIAct, Regulation (EU) 2024/1689) [9], який набрав чинності у серпні 2024 року. Відповідно до нього державні е-сервіси, що безпосередньо впливають на права громадян, належать до категорії систем «високого ризику» (High-RiskAI згідно з Annex III), що передбачає обов'язковий аудит безпеки, ведення реєстрів ШІ-систем, прозорість алгоритмів та забезпечення права громадян на оскарження рішень, прийнятих за участю ШІ. Паралельно, важливим є врахування стандартів НАТО у сфері «відповідального ШІ» [10], що включають вимоги надійності, керованості та відсутності упередженості, особливо критичних для систем, що функціонують в умовах воєнного часу та загроз національній безпеці. Гармонізація українського законодавства з цими міжнародними стандартами є не лише умовою євроатлантичної інтеграції, але й практичним інструментом підвищення довіри громадян до вітчизняних електронних сервісів.

Використання LLM у державних електронних сервісах України несе в собі принципово нові кіберризики, серед яких ключовими є promptinjection, витік персональних даних та помилкові дії моделі. Ці загрози мають як технічний, так і правовий вимір. У чинному законодавстві не відображено повністю специфіку ШІ-систем, що потребує цілеспрямованих змін і доповнень. Комплексне вирішення проблеми передбачає поєднання технічних заходів захисту (фільтрація вводу, мінімізація даних, реєстрацію, аудит), законодавчих змін (доповнення чинних актів або прийняття окремого закону про ШІ із нормами відповідальності) та гармонізації українського законодавства з міжнародними стандартами, насамперед EU AI Act [9].

Лише системний підхід здатен забезпечити кіберстійкість держсервісів і захист прав громадян в умовах стрімкого розвитку технологій ШІ.

Література:

1. Дія AI – перший державний ШІ-асистент України. *Міністерство цифрової трансформації України*. URL: <https://diia.gov.ua/diia-ai>.
2. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.
3. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>.
4. Україна першою у світі надаватиме державні послуги за допомогою AI. *Міністерство цифрової трансформації України*. 2025. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/technologies/ukraina-pershoyu-u-sviti-nadavatime-derzhavni-poslugi-za-dopomogoyu-ai>.
5. Burgess M. UK Warns AI Prompt Injection Is an «Unfixable» Security Flaw. *Cyber Scoop*. 2025. URL: <https://cyberscoop.com/uk-warns-ai-prompt-injection-unfixable-security-flaw>.
6. Greshake T. et al. Not What You've Signed Up For: Compromising Real-World LLM-Integrated Applications with Indirect Prompt Injections. arXiv:2509.04664. 2025. URL: <https://arxiv.org/abs/2509.04664>.
7. OWASP LLM01: Prompt Injection. *OWASP Gen AI Security Project*. 2025. URL: <https://genai.owasp.org/llmrisk/llm01-prompt-injection>.
8. OWASP Top 10 for Large Language Model Applications. *Open Web Application Security Project*. 2025. URL: <https://owasp.org/www-project-top-10-for-large-language-model-applications/>.
9. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). *Official Journal of the European Union*. 2024. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj/eng>.
10. Summary of the NATO Artificial Intelligence Strategy. *NATO Official Text*. 22 Oct. 2021. URL: <https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2024/07/10/summary-of-natos-revised-artificial-intelligence-ai-strategy>.

Іван АПАРЕНКОВ, НА СБ України

Артем ХИЛЕВИЧ, НА СБ України

Дар'я КОНОНОВА, доцент НА СБ України

АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА СУЧАСНИХ МОВ ПРОГРАМУВАННЯ У КІБЕРЗАХИСТІ

Роль англійської мови в програмуванні для кіберзахисту та розробки сучасних озброєнь стає надзвичайно актуальною в теперішній час на тлі небаченого раніше загострення гібридних загроз, посилення ролі мов програмування як інструментів у кібервійні та суттєвих технологічних змін у оборонних секторах провідних країн світу [5]. В умовах повномасштабної військової агресії Росії проти України, де кіберпростір перетворився на важливий фронт бойових дій, оволодіння

лінгвістичними й технічними аспектами створення коду для оборонних систем, а також проведення кібератак на ворога, має вирішальне значення для забезпечення національної безпеки та формування необхідних професійних компетенцій.

Еволюція мов програмування у 2026 році чітко свідчить про зростаючу роль інструментів, що гарантують високий рівень безпеки, продуктивності та адаптивності до сучасних викликів, зокрема в умовах кіберзагроз. Згідно з аналітикою Git Hub Octoverse та опитуваннями Stack Overflow за 2025-2026 роки, спостерігається значний перерозподіл у популярності мов програмування. TypeScript офіційно обійшов JavaScript та Python за кількістю внесеного коду, що обумовлено постійним попитом на типізовані та масштабовані рішення для критично важливих застосунків [4; 6]. Python, який уже давно став ключовим інструментом розвитку штучного інтелекту, продемонстрував найбільше зростання популярності за останнє десятиліття – 7%, зміцнюючи свої позиції як головна мова для координації в ШІ-економіці. Його використання безпосередньо впливає на розвиток інструментів кіберзахисту, зайнявши провідну роль у цьому сегменті. Водночас одним із найбільш значущих трендів є стрімке піднесення мови Rust, яка десятим роком поспіль визнається найулюбленішою серед розробників. Rust активно витісняє C++ у сфері системного програмування завдяки своїй неперевершеній пам'яттєвій безпеці [3; 4]. Підтримка таких гігантів, як Microsoft та AWS, закріпила за Rust статус нового стандарту для створення високопродуктивної інфраструктури, особливо в сценаріях, де навіть незначна помилка може привести до серйозних наслідків.

У сфері розробки програмного забезпечення для сучасного озброєння англійська мова разом із мовами програмування виступає основним інструментом, що підтверджують аналізи актуальних вакансій провідних оборонних компаній. Наприклад, Leidos у своїх проєктах з розробки тактичного програмного забезпечення для ВМС США застосовує Java, React, C++, а також вимагає знання Rust і Scala для створення передових сонарних систем, які підтримують флот і забезпечують національну безпеку [6]. Водночас Lockheed Martin, оголосивши про програму стажування на літо 2026 року у сфері розробки систем електронної війни, виокремила володіння такими мовами як C, C++, Java або Python, зазначаючи їхню ключову роль у створенні критично важливих оборонних технологій [10]. Британська компанія MBDA, яка спеціалізується на розробці ракетних систем, у своїй випускній програмі 2026 року вказує на використання таких мов, як C, C++, ADA, а залежно від конкретної команди, також C# і Python для створення високоякісного програмного забезпечення, що працює безпосередньо на борту зброї [10]. Усе це свідчить про те, що англійська мова виконує роль не лише засобу комунікації, але й своєрідної “мови машин”, яка стала основою для функціонування сучасного озброєння.

Паралельно з цим, мови програмування стали основною зброєю у проведенні кібератак на країни-агресори та захисту від них. Початок 2026 року стала відправною точкою нового витка розвитку технологій державних хакерських угруповань: вони почали масово переходити від використання готових рішень до створення власного зловмисного програмного забезпечення. Зокрема, індійське угруповання Sloppy Lemming, що атакує оборонні та ядерні об'єкти Пакистану і Бангладеш, значно

еволюціонувало – замість використання Cobalt Strike почало розробляти власні інструменти на Rust та розширило свою C2-інфраструктуру на платформі Cloudflare Workers до 112 доменів [7]. Тим часом іранське угруповання Muddy Water у 2026 році випустило нове сімейство троянів Rusty Water, повністю перевівши свій арсенал з Power Shell на Rust для кращої кросплатформності й уникнення детекції стандартними засобами кібербезпеки [7; 8]. Цей перехід на Rust та інші сучасні мови програмування значно ускладнив реверс-інжиніринг та моніторинг шкідливого трафіку через застосування серверних технологій Cloudflare для маскуванню C2-комунікацій. З огляду на ці тенденції і на тлі зростання ролі цифрової кібероборони, навчальні заклади також адаптують свої програми. Наприклад, курс “Programming&Scripting for Cybersecurity Managers” в Rivier University готує спеціалістів до роботи в моделі “сині проти червоних команд”, забезпечуючи практичне відпрацювання як оборонних, так і атаквальних навичок за допомогою таких інструментів, як C++, Python та Linux у рамках віртуальних лабораторій [2].

У 2026 році штучний інтелект стане ключовим рушієм змін, докорінно змінюючи процес створення програмного забезпечення для оборонних цілей. За прогнозами GitLab, 89% керівників оборонної галузі вважають, що ШІ стане стандартом у розробці програм протягом найближчих трьох років [9]. Уже сьогодні інструменти штучного інтелекту для рефакторингу можуть трансформувати застарілий код на COBOL і Fortran у сучасні мови програмування, водночас знаходячи вразливості та генеруючи документацію. Це дозволяє скорочувати терміни модернізації програмного забезпечення з років до кількох місяців, суттєво підвищуючи ефективність процесу [1; 5]. Така автоматизація сприяє демократизації програмування: тепер розробкою застосунків можуть займатися не лише програмісти, а й професіонали з кібербезпеки, аналітики чи управлінський персонал. Взаємодія з інструментами ШІ здійснюється природною англійською мовою, що значно спрощує технічну реалізацію. Особливо важливо, що в українському контексті затверджується підхід під назвою “English by Ukrainian”, який дозволяє готувати фахівців для створення інструментів кіберзахисту українською мовою з базовою опорою на англомовні технологічні рішення.

Питання безпеки у програмуванні для оборонної галузі набувають дедалі більшої актуальності через підвищені вимоги до пам'яттєвої безпеки. Експерти зазначають, що близько 70% критичних вразливостей у системному програмному забезпеченні викликані помилками в управлінні пам'яттю. Саме тому перехід на більш безпечні мови програмування, такі як Rust, стає не лише технічною необхідністю, але й стратегічним завданням. У відповідь на ці виклики лідери галузі, як-от RTI, пропонують інноваційні рішення, такі як RTI Connector for Rust. Цей інструмент поєднує можливості мови Rust із перевіреними часом комунікаційними протоколами (DDS), що дозволяє створювати безпечні розподілені системи реального часу для робототехніки, оборони та автономної техніки.

Для України, яка протистоїть агресії з боку Росії, знаної своєю кіберактивністю та використанням нуль-днів експлоїтів, такі технології є надзвичайно важливими. Освоєння цих підходів дозволяє розробляти системи, здатні витримати найскладніші

атаки та забезпечити високий рівень стійкості. Англійська мова в контексті програмування для оборони та кіберзахисту постає як комплексний універсальний інструмент. Це і мова інструкцій для штучного інтелекту, синтаксис сучасних мов програмування (Rust, Python, C++, TypeScript), і основа для технічної документації та міжнародної співпраці у сфері безпеки. На весну 2026 року актуальність досліджень у цій галузі визначається необхідністю інтеграції мовних, технічних і безпекових аспектів для підготовки спеціалістів. Такі фахівці повинні створювати сучасне програмне забезпечення, що буде одночасно високоточною зброєю, надійним захистом і стратегічним важелем у стримуванні агресорів [1; 2; 5]. Перспективи досліджень лежать у вивченні лінгвістичних особливостей взаємодії людини з ШІ під час створення захищеного коду, аналізі розвитку шкідливих програмних продуктів на нових мовах (Rust, Go, Nim) та розробці національних стандартів підготовки кіберінженерів. [3; 7].

Література:

1. Berkeley University of California. Secure Code Generation: Integrating Security into AI-Driven Software Development. Spring 2026 *Project Descriptions*. 2026. URL: <https://uraprojects.berkeley.edu/detail.php?id=19061-3> (accessed: 24.03.2026).
2. Katsikeas S. Developing and validating domain specific languages for cyberattack modeling and simulations [Dissertation]. Stockholm: KTH Royal Institute of Technology; 2026. URL: <https://www.kth.se/2.267/developing-and-validating-domain-specific-languages-for-cyberattack-modeling-and-simulations-1.1449585>
3. Mück N, Georges AL, Dreyer D, Garg D, Sammler MJ. Endangered by the language but saved by the compiler: Robust safety via semantic back-translation. *Proceedings of the ACM on Programming Languages*. 2026 Jan 8;10:1153–1182. DOI: 10.1145/3776682
4. Qiita. GitHub Octoverse 2026: [Internet]. 2026 Feb 17. URL: https://qiita.com/s_tsuchida/items/987bc1242a8be16a130d (accessed: 24.03.2026).
5. Scientific Reports. A generative AI cybersecurity risks mitigation model for code generation: using ANN-ISM hybrid approach. Nature Publishing Group. 2026 Jan 14;16(4239). DOI: 10.1038/s41598-025-34350-3
6. Most In-Demand Programming Languages to Learn in 2026. *TechGig*. URL: <https://content.techgig.com/career-advice/top-programming-languages-to-learn-for-lucrative-tech-careers-in-2026/articleshow/125535828.cms> (accessed: 24.03.2026).
7. Hackers Are Using RustyWater Malware Against Prominent Middle East Targets. *TechJuice*. URL: <https://www.techjuice.pk/hackers-are-using-rustywater-malware-against-prominent-middle-east-targets/> (accessed: 24.03.2026).
8. Безпека Онлайн. Іранське АРТ-угруповання Muddy Water переходить на Rust: поява шкідливої програми RustyWater. URL: <https://www.anquanke.com/post/id/314289> (accessed: 24.03.2026).

ПРАВА ДІТЕЙ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Відповідно до Конвенції ООН про права дитини (статті 13, 17), а також низки законодавчих актів України, дітям гарантоване фундаментальне право на доступ до інформації у цифровому середовищі, що має сприяти їхньому розвитку, освіті, спілкуванню та формуванню власних поглядів. Як зазначається: «Доступ до цифрового середовища та його використання важливі для реалізації прав та основоположних свобод дітей, для їхньої інклюзії, освіти, розвитку, участі та для підтримки сімейних і соціальних відносин» [4, с. 37], але водночас наголошується на тому, що доступ до інформації має бути у форматах, що відповідають віку та можливостям дітей з усіх питань, що їх хвилюють» [4, с. 41]. Таким чином, держава зобов'язана забезпечувати захист дітей від шкідливого контенту та сприяти розвитку їх цифрової грамотності.

Також передбачено право дітей на участь у формуванні політики щодо онлайн-простору, свободу вираження поглядів та захист приватності. Рекомендація СМ/Rec(2018)7 підкреслює: «Держави та інші відповідні зацікавлені сторони повинні активно залучати дітей до участі у розробці, впровадженні та оцінці законодавства, політики, механізмів, практики, технологій та ресурсів, які мають на меті поважати, захищати та втілювати права дитини в цифровому середовищі» [5, с. 5]. Цифрове середовище має значний потенціал для підтримки реалізації права дітей на свободу вираження поглядів, зокрема, право шукати, отримувати та поширювати інформацію та різні ідеї» [5, с. 6]. В Україні це право реалізується через програми медіаграмотності та ініціативи безпечного доступу до інформації без дискримінації.

Однак цифрове середовище несе значні загрози для дітей. Серед основних ризиків – кібербулінг, сексуальна експлуатація та насильство онлайн (грумінг, секстинг, sextortion, поширення дитячої порнографії), які в свою чергу поділяються на: ризики контакту, коли діти залучаються до певної діяльності, (зазвичай) ініційованих дорослими, які загрожують їм (грумінг, домагання, експлуатація; ризики поведінки, коли діти взаємодіють (як посередники, жертви, або ті й ті, бо ці групи можуть збігатися) з (зазвичай) однолітками, що може призвести до негативних і згубних наслідків (кібербулінг, напади на репутацію в інтернеті, підбурювання до заподіяння собі шкоди, фішинг, хакінг та шахрайство [4, с. 58]. Окрім цього, розвиток цифрового середовища збільшує ризики торгівлі та сексуальної експлуатації дітей [4, с. 59].

Інші серйозні загрози включають шкідливий контент такий як порнографія, пропаганда насильства, суїцидальні челенджі; залежність від гаджетів, порушення сну, а також тролінг, фішинг, вербування дітей і підлітків для скоєння злочинів через різноманітні соціальні мережі та месенджери, що масштабувалося під час війни в Україні. Неконтрольована та необмежена діяльність дітей і підлітків у кіберпросторі може впливати на їх психічний стан, так як останнім часом спостерігається

збільшення випадків кіберагресії, кібербулінгу (наси́льство онлайн), залякування, переслідування та інших форм утисків, шантажу, розпалювання ненависті й нетерпимості, мови ворожнечі, тролінгу (розміщення провокаційних повідомлень, коментарів); розповсюдження інформації порнографічного або сексуального характеру, секстингу (надсилання інтимних фотографій), інтернет-повідомлень інтимного змісту, тощо [2, с. 8]. Це призводить до психологічних травм, депресії та ізоляції, підвищеної збудженості, що перешкоджає виконанню повсякденних справ, навчанню, спілкуванню офлайн і т.і. [2, с. 8].

Запобігання загрозам потребує комплексного підходу. В першу чергу удосконалення правової бази та вживання таких юридичних заходів як криміналізація злочинів за ст. 301, 155 КК України, запровадження GDPR-подібні правил. Впровадження національної стратегії, освітніх програм з медіаграмотності, тренінгів для батьків та вчителів, для підвищення загальної обізнаності і залучення до проблеми. Головною метою Стратегії є забезпечення прав і свобод дитини, її захист від будь-яких форм насильства, експлуатації та зловживань в цифровому середовищі [3, с. 6], що в свою чергу передбачає запровадження правового режиму відповідно до якого персональні дані дітей в мережі Інтернет мають статус спеціальної категорії, яка потребує вищого рівня захисту, а також збирання та обробка персональних даних дітей молодше 14 років вимагає батьківської згоди [3, с. 8]. Окрім цього пропонується розробити та включити до Державних стандартів освіти відповідні компетентності щодо безпечного використання мережі Інтернет, цифрової та медіа грамотності, а також запровадити фільтрування контенту та сервісів в мережі Інтернет в місцях навчання та повсякденного перебування дитини [3, с. 7-8].

Для запобігання можливих ризиків, необхідно посилити контроль і відповідальність індустрій та бізнесу. Принципи захисту прав дитини, оцінка ризиків, досконалі техніки перевірки віку користувачів, захисту їх даних та безпечні налаштування за замовчуванням повинні бути інтегровані в корпоративні політики бізнесів, що працюють онлайн. Необхідно розробити політику захисту та охорони дітей та/або додати конкретні пункти про ризики та можливості, пов'язані з правами дітей та молоді, до документів, що визначають загально корпоративні зобов'язання [1, с. 34]; а також застосовувати принципи проектованої безпеки і проектованої конфіденційності для продуктів і послуг, призначених для дітей або таких, що ними часто використовуються [1, с. 63].

Отже, проблема захисту права дітей у цифровому середовищі є нагальною і потребує чіткого і комплексного підходу для її вирішення, щоб досягти балансу між свободою доступу до інформації та безпекою. З одного боку, право на інформацію є базовим правом людини, що сприяє її розвитку, гарантує доступ до наукового, культурного та історичного спадку, і не може бути обмеженим чи порушеним. З іншого боку, кібербулінг, сексуальна експлуатація та інші ризики несуть велику загрозу як моральному, так і фізичному стану дітей, які через незрілість, відсутність критичного мислення та досвіду легко стають жертвами зловмисників. Вирішення цієї проблеми вимагає спільних зусиль держави, освітян, батьків, бізнесу та

міжнародних організацій. Лише поєднання правових засад, освітніх заходів та відповідних технічних інструментів може зробити цифровий простір безпечним і дружнім до дітей, забезпечуючи реалізацію їхніх найкращих інтересів.

Література:

1. Захист дітей у цифровому середовищі: рекомендації для індустрій. URL: <https://storage.thedigital.gov.ua/files/e/2e/15c205269887a70f0316e0b0118652ed.pdf> (дата звернення: 15.01.2026).
2. Навчально-методичний посібник «Онлайн». *ОСБЄ*. URL: <https://www.osce.org/sites/default/files/f/documents/0/f/483533.pdf> (дата звернення: 14.01.2026).
3. Національна стратегія з захисту дітей в цифровому середовищі на період до 2025 року. URL: <https://storage.thedigital.gov.ua/files/f/8f/769be71fb20acb4234ede8c070f7d8f2.pdf> (дата звернення: 14.01.2026).
4. Посібник з питань прав дитини в цифровому середовищі для органів державної влади. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2022/08/posibnyk-z-pytan-prav-dytyny-v-cyfrovomu-seredovyshhi.pdf> (дата звернення: 14.01.2026).
5. Рекомендація СМ/Rec(2018)7 Комітету міністрів державам-членам про принципи поваги, захисту та реалізації прав дитини в цифровому середовищі. URL: https://mvs.gov.ua/upload/file/rekomendac_ia_schodo_zahistu_d_tey_u_cifrovomu_seredovisch_2018.pdf (дата звернення: 14.01.2026).

Іван БОДНАР, НА СБ України

Дмитро ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ, НА СБ України

Науковий керівник: к. філол.н., доцент **Олена ФІЛАНОВА**

ІНОЗЕМНА МОВА У СУЧАСНОМУ КІБЕРПРОСТОРІ: ЛІНГВІСТИЧНІ ВИКЛИКИ ТА НОВІ ФОРМИ КОМУНІКАЦІЇ

Стрімкий розвиток цифрових технологій та глобалізація інформаційного простору кардинально змінили характер міжмовної взаємодії у сучасному суспільстві. Кіберпростір як новий комунікативний вимір не лише надає безпрецедентні можливості для вивчення та використання іноземних мов, але й породжує специфічні лінгвістичні явища, що потребують наукового осмислення. Особливої актуальності ця проблематика набуває в умовах інформаційної війни та гібридних загроз, коли іноземна мова стає інструментом як комунікації, так і протидії деструктивним впливам.

Аналіз сучасного кіберпростору свідчить про формування якісно нових форм іншомовної комунікації. По-перше, відбувається активна диджиталізація мовних практик: спілкування в соціальних мережах, месенджерах і на форумах породжує специфічний мережевий дискурс, якому властиві лаконічність, емодзі-комунікація, мовні скорочення – LOL (Laughing Out Loud – «голосно сміюсь»), ASAP (As Soon As Possible – «якомога швидше»), FYI (For Your Information – «до вашого відома»), DIY

(Do It Yourself – «зроби сам») – та змішування кодів різних мов (code-switching). Прикладами code-switching у реальному інтернет-спілкуванні є типові для українських пабліків конструкції на кшталт: «Це просто amazing, не можу», «Дедлайн завтра, я в panic mode» або «Зробив апдейт, тепер все ок». Подібні гібридні висловлювання фіксуються у спільнотах соціальних мереж як стійкий комунікативний патерн сучасної україномовної молоді [1]. По-друге, поширення штучного інтелекту і нейромашинного перекладу суттєво трансформує традиційні уявлення про іншомовну компетентність, переносючи акцент з власне перекладацьких навичок на вміння критично оцінювати автоматизований переклад та редагувати його [2].

Окремої уваги заслуговує явище кіберлінгвістичної маніпуляції. У контексті збройного конфлікту та інформаційного протистояння іноземна мова активно використовується для поширення дезінформації, пропаганди та наративів, спрямованих проти України. Аналіз англійських, французькомовних і німецькомовних інформаційних ресурсів демонструє цілеспрямоване викривлення фактів, підміну понять та стратегічне використання евфемізмів для легітимізації агресивних дій. Зокрема, дослідники фіксують маніпулятивні повідомлення в заголовках новинних інтернет-ресурсів як системний інструмент впливу на масову свідомість [3]. Формування у здобувачів вищої освіти критичного медіаграмотного мислення в контексті іноземної мови є, таким чином, не лише педагогічним завданням, а й елементом інформаційної безпеки держави [4].

Не менш важливим є питання іншомовної підготовки фахівців у сфері кібербезпеки. Сучасний кіберпростір функціонує переважно англійською мовою: технічна документація, міжнародні стандарти (зокрема, оновлений у 2024 році NIST Cybersecurity Framework 2.0), звіти про кіберінциденти, форуми спеціалістів – усе це вимагає від фахівців сектору безпеки й оборони не просто базового, а професійно орієнтованого рівня іншомовної компетентності [5]. Зокрема, актуальним є опанування термінологічного апарату кібербезпеки: malware, phishing, zero-day exploit, threat intelligence тощо, а також вміння читати та складати технічні звіти й аналітичні доповіді іноземною мовою.

Таким чином, іноземна мова у сучасному кіберпросторі є багатовимірним феноменом, що охоплює нові форми цифрової комунікації, проблеми автоматизованого перекладу, інструменти маніпуляції та специфічні вимоги до фахової мовної підготовки. Перспективними напрямками подальших досліджень вбачається аналіз конкретних лінгвістичних механізмів інформаційного впливу у кіберпросторі, а також розроблення методик формування іншомовної компетентності з урахуванням потреб цифрової та безпекової галузей.

Література:

1. Центр контент-аналізу. Українська мова у соціальних мережах за 2020, 2022 та 2023 роки. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2023/10/31/257343/> (дата звернення: 15.03.2026).
2. Makhachashvili R., Semenist I., Prihodko G., Kolegaeva I. Interdisciplinary Digital Skills Development For Educational Communication: Emergency And AI-Enhanced Digitization.

- Proceedings of IMCIC 2024*. С. 281-285. URL: <https://www.iis.org/DOI2024/ZA737TX/> (дата звернення: 15.03.2026).
3. Голота Т. Маніпулятивні повідомлення в заголовках новинних інтернет-ресурсів. *Українське мовознавство*. 2023. № 1(53). С. 135-148. URL: 10.17721/um/53(2023).135-148. (дата звернення: 15.03.2026).
  4. Литвин Н. А., Ярош А. О. Вплив дезінформації на національну безпеку України в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 2. С. 288-290. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2024/71.pdf. (дата звернення: 15.03.2026).
  5. The NIST Cybersecurity Framework (CSF) 2.0. Gaithersburg, MD: NIST, 2024. DOI: 10.6028/NIST.CSWP.29. *National Institute of Standards and Technology*. URL: <https://www.nist.gov/cyberframework>. (дата звернення: 15.03.2026).

Вікторія ВАСИЛЬЄВА, НА СБ України

Назар ОВСІЄНКО, НА СБ України

Науковий керівник: к. філол.н., доцент **Дар'я КОНОНОВА**

РОЛЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В МІЖНАРОДНІЙ КОМУНІКАЦІЇ З КІБЕРБЕЗПЕКИ ТА СПІВПРАЦІ У СФЕРІ КІБЕРЗАХИСТУ

У сучасному інформаційному суспільстві кіберпростір став однією з ключових сфер міжнародної взаємодії. Зростання кількості кібератак, кіберзлочинів і кіберконфліктів зумовлює необхідність ефективної міжнародної співпраці держав, організацій та фахівців у сфері кібербезпеки. У цьому контексті англійська мова виступає універсальним засобом комунікації, що забезпечує обмін інформацією, координацію дій і спільну протидію кіберзагрозам на глобальному рівні.

Метою дослідження є визначення ролі англійської мови у міжнародній комунікації у сфері кібербезпеки, а також аналіз її значення для співпраці між державами, міжнародними організаціями та фахівцями у сфері кіберзахисту.

Англійська мова як основа професійної комунікації у сфері кібербезпеки. Англійська мова є основною мовою професійної комунікації у сфері інформаційних технологій та кібербезпеки. Більшість технічної документації, стандартів безпеки, аналітичних звітів та наукових досліджень публікуються саме англійською мовою. Міжнародні стандарти кібербезпеки, рекомендації щодо захисту інформаційних систем та методики реагування на кіберінциденти також розробляються англомовними експертами, що робить знання англійської необхідною умовою професійної діяльності у цій сфері [1].

Англійська мова у міжнародному співробітництві з кіберзахисту. Ефективна протидія кіберзагрозам потребує тісної співпраці між державами, міжнародними організаціями та приватним сектором. У рамках такої взаємодії англійська мова використовується як основний інструмент комунікації під час міжнародних конференцій, спільних навчань, обміну розвідувальною інформацією та координації дій у випадку масштабних кібератак. Це дозволяє оперативно обмінюватися досвідом, інформацією про нові загрози та ефективні методи кіберзахисту [2].

Англійська мова у професійній освіті та підготовці фахівців з кібербезпеки. Значна частина навчальних матеріалів, курсів і освітніх програм з кібербезпеки представлена англійською мовою. Провідні освітні платформи, наукові журнали та професійні ресурси надають доступ до сучасних знань і практичних інструментів у сфері кіберзахисту. Володіння англійською мовою дозволяє фахівцям брати участь у міжнародних навчальних програмах, обмінюватися досвідом з іноземними колегами та підвищувати свій професійний рівень [3].

Використання англійської мови у кіберрозвідці та обміні інформацією про загрози. Англійська мова відіграє важливу роль у процесі обміну інформацією про кіберзагрози між державними структурами, міжнародними організаціями та аналітичними центрами. Аналітичні звіти про діяльність хакерських угруповань, нові шкідливі програми та методи кібератак поширюються переважно англійською мовою. Це забезпечує швидке поширення інформації та сприяє ефективнішому реагуванню на кіберінциденти [4].

Виклики використання англійської мови у сфері кібербезпеки. Попри значні переваги, домінування англійської мови у сфері кібербезпеки може створювати певні труднощі для фахівців, які не володіють нею на достатньому рівні. Це може ускладнювати доступ до актуальної інформації, професійних ресурсів та міжнародних програм співпраці. Тому важливим завданням є розвиток мовної підготовки спеціалістів у сфері кібербезпеки та розширення доступу до англійськомовних джерел інформації [5].

Отже, англійська мова відіграє важливу роль у міжнародній комунікації у сфері кібербезпеки, забезпечуючи ефективний обмін інформацією, співпрацю між державами та розвиток професійної спільноти фахівців з кіберзахисту. Вона сприяє координації міжнародних зусиль у боротьбі з кіберзагрозами та підвищенню рівня глобальної кібербезпеки. Водночас важливим залишається питання підвищення рівня володіння англійською мовою серед спеціалістів та розвитку багатомовного доступу до інформаційних ресурсів у сфері кібербезпеки.

Література:

1. Crystal, D. English as a Global Language. Cambridge University Press. 2003. URL: https://www.researchgate.net/publication/272776749_Crystal_David_2003_English_as_a_Global_Language_Second_edition_Cambridge_University_Press (дата звернення: 25.02.2026).
2. Singer, P., Friedman, A. Cybersecurity and Cyberwar: What Everyone Needs to Know. Oxford University Press. 2014. URL: https://www.researchgate.net/publication/346865414_Cybersecurity_and_Cyberwar_What_Everyone_Needs_to_Know (дата звернення: 25.02.2026).
3. Klimburg, A. The Darkening Web: The War for Cyberspace. Penguin Press. 2017. URL: <https://allfile.me/loading/?t=The%20%20Darkening%20Web%20The%20War%20%20Fo%20Cyberspace&s=bGFuLXBvcnRhbcC51b2IuZWRIImx5> (дата звернення: 25.02.2026).
4. ENISA Threat Landscape Report. European Union Agency for Cybersecurity. 2023. URL: <https://www.reportlinker.com/market->

report/Cybersecurity/517851/Cybersecurity?term=cyber%20security%20statistics&matchtype=p
&loc_interest=&loc_physical=9061016&gad_source=1&gad_campaignid=15072746546&gclid
=EAIAIqobChMI-uzb2rq7kwMV6ACiAx3OKCLDEAAAYAiAAEgJ6SvD_BwE (дата
звернення: 25.02.2026).

5. Cybersecurity Framework. 2022. *National Institute of Standards and Technology (NIST)*.
URL: <https://nvlpubs.nist.gov/nistpubs/CSWP/NIST.CSWP.29.pdf> (дата
звернення: 25.02.2026).

Альона ВОЙТОВИЧ, НА СБ України

Ірина ХОМА, ст. викладач НА СБ України

ТРАНСФОРМАЦІЇ АНГЛІЙСЬКОЇ ЛЕКСИКИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: КІБЕР НЕОЛОГІЗМИ У СУЧАСНОМУ КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРИ

Стрімка цифровізація суспільства та масова інтеграція інтернет-комунікації у повсякденне життя спричинили кардинальні трансформації мовної системи. Віртуальний простір став середовищем інтенсивного продукування нових лексичних одиниць, які виникають у межах англomовного дискурсу та відображають специфіку технологічних, соціальних і культурних змін. Особливої уваги набувають кібернеологізми – новостворені або модифіковані мовні форми, що функціонують у цифровому середовищі та репрезентують новий етап розвитку сучасної англійської мови. На відміну від традиційних мовних інновацій, цифрові новотвори характеризуються високою швидкістю поширення, глобальністю впливу та безпосередньою залежністю від платформених і технологічних чинників.

Одним із найбільш показових явищ цифрової мовотворчості є *leet speak* («1337») – система графемної та алфавітно-цифрової субституції, що ґрунтується на візуальній та фонетичній аналогії символів. Тобто, у межах такого явища спосіб слова, переважно англійські, записуються із заміною літер цифрами та символами. Наприклад, слово *leet* може репрезентуватися як «1337», де «1» співвідноситься з літерою *l*, «3» – з *e*, а «7» – з *t*. Інші приклади: *h4x0r* (*hacker*), *pwn3d* або *pwned* (*owned*), *m4dsk1llz* (*mad skills*), *5xlllz* (*skills*), *n00b* або *newb* (новачок) [1]. Ці трансформації поєднують графічні, фонетичні та морфологічні модифікації, дозволяючи користувачам демонструвати креативність і технічну компетентність.

Окрему групу становлять інтернет-аббревіатури та акроніми, що виникли в умовах швидкої текстової комунікації: *LOL* (*laughing out loud*), *BRB* (*be right back*), *AFK* (*away from the keyboard*), *OMG* (*oh my God*), *TTYL* (*talk to you later*), *ROFL* (*rolling on the floor laughing*), *GG* (*good game*). Вони виконують не лише прагматичну функцію скорочення, а й слугують соціальними маркерами цифрової ідентичності, сигналізуючи про належність мовця до певної онлайн-спільноти та рівень цифрової грамотності.

Ще одна категорія кібернеологізмів формується через семантичну трансформацію традиційних лексем. Наприклад, слово *newbie* нейтрально позначає

новачка, тоді як *noob* може набувати зневажливого або іронічного значення. Слова *w00t* або *woot* використовуються для вираження радості або перемоги у грі, а *roxxor* – варіант *rocks*, що підкреслює захоплення або схвалення. Форми на кшталт *d00d* або *j00* замінюють звертання *dude* та *you*, а *ph34r* (*fear*) і *f0n3t1cs* (*phonetics*) демонструють фонетичну й орфографічну гру.

Кібернеологізми також активно використовуються в мемному дискурсі та геймерському середовищі. Наприклад, *rwned* відображає поразку іншого гравця, *leet* підкреслює високий рівень навичок, а *noob* – належність до початкового рівня. Символи<...>, ..., /.../ використовуються для передачі емоцій та дій: <*smile*>, <*jumping up and down*>, [*sarcasm*]. Подібні графемні маркери розширюють можливості текстового спілкування, дозволяючи висловлювати складні емоційні стани.

Соціокультурний вимір кібернеологізмів виявляється у формуванні групової ідентичності та внутрішньої ієрархії онлайн-спільнот. Використання специфічних мовних кодів дозволяє відокремлювати «своїх» і «чужих», підтримувати внутрішню згуртованість, закріплювати статусні позиції. Наприклад, активне застосування *leet speak* історично асоціювалося з хакерською субкультурою та геймерськими ком'юніті, слугуючи маркером технічної компетентності та культурного капіталу.

Аналіз показує, що технологічні обмеження платформ (ліміт символів, швидкість набору), культура конкретних спільнот та стиль комунікації визначають характер мовних інновацій. Водночас спостерігається двосторонній процес: частина кібернеологізмів інтегрується у позамережеву англійську, що свідчить про поступове розмивання меж між цифровим і традиційним дискурсом.

Таким чином, англійські кібернеологізми представляють системний, гнучкий процес мовної еволюції, який відображає взаємодію технологій, соціуму та мовної творчості. Вони виконують номінативні, ідентифікаційні та статусні функції в цифровому дискурсі, демонструють потенціал для креативної гри мовою та є ключовим елементом формування онлайн-спільнот. Подальше вивчення цього феномену відкриває перспективи розвитку цифрової соціолінгвістики та поглибленого аналізу трансформацій сучасної комунікації.

Література:

1. Crystal D. *Language and the Internet*. Cambridge : Cambridge University Press, 2006. 304 p.
2. Blaženović N., Hadžiahmetović Jurida S., Muhić E. English word formation on the Internet. *SCIENCE International Journal*. 2024. Vol. 3, no. 1. P. 33-41.
3. Бабельюк О. А. English cyberneologisms in contemporary internet discourse: semantic and sociocultural aspects. *Modern Philology*. 2025. № 3. С. 30-34.

INTEGRATING DIGITAL TOOLS INTO ENGLISH LANGUAGE TEACHING IN HIGHER EDUCATION: PRACTICAL APPLICATIONS AND PEDAGOGICAL BENEFITS

In the context of rapid digitalization, the integration of specific technological tools into English language teaching has become an essential component of effective instruction in higher education. Modern students are increasingly accustomed to digital environments, which necessitates the use of innovative tools that enhance engagement, interactivity, and learning outcomes.

One of the most widely used platforms in higher education is the learning management system Moodle, which enables teachers to organize course materials, assign tasks, and monitor students' progress. Moodle supports both synchronous and asynchronous learning, allowing students to access resources, submit assignments, and receive feedback in a structured environment.

Interactive tools such as Quizlet and Kahoot! play an important role in vocabulary acquisition and formative assessment. Quizlet allows students to practice lexical units through flashcards and games, while Kahoot! introduces elements of gamification, increasing motivation and participation during classroom activities.

Another valuable tool is ChatGPT, which can be used for generating practice exercises, simulating dialogues, and providing instant feedback on written texts. The use of AI-based tools enhances students' autonomy and supports personalized learning. However, it is essential to guide students in using such tools critically and responsibly.

For developing listening and speaking skills, video conferencing platforms such as Zoom and Microsoft Teams are widely applied. These tools facilitate real-time communication, group discussions, and role-playing activities, which are crucial for developing communicative competence.

In addition, platforms like YouTube provide access to authentic audio and video materials, exposing students to real-life language use and diverse accents. This significantly contributes to improving listening comprehension and cultural awareness.

The integration of these tools allows teachers to create a blended and interactive learning environment that combines traditional instruction with digital resources. It also supports differentiated learning, as students can work at their own pace and according to their individual needs.

Despite the numerous advantages, the use of digital tools requires careful pedagogical planning. Teachers must ensure that technology serves educational goals rather than replacing meaningful interaction. Moreover, it is important to develop students' digital literacy and critical thinking skills to maximize the benefits of technological integration.

In conclusion, the use of specific digital tools such as Moodle, Quizlet, Kahoot!, ChatGPT, Zoom, and YouTube significantly enhances the effectiveness of English language teaching in higher education. Their integration promotes student engagement, supports the development of communicative competence, and prepares learners for real-world communication in a digitalized society.

References:

1. Chapelle C. A. *English language learning and technology*. Amsterdam: John Benjamins, 2003. 211 p.
2. Hubbard P., Levy M. (eds.). *The scope of CALL education*. Amsterdam: John Benjamins, 2016. 354 p.
3. Dudeney G., Hockly N. *How to teach English with technology*. Harlow: Pearson, 2012. 192 p.
4. Beatty K. *Teaching and researching computer-assisted language learning*. London: Routledge, 2013. 336 p.
5. Рибіна Н. В., Кошіль Н. Є., Гирила О. С. Штучний інтелект і переклад у викладанні англійської мови. *Медична освіта*. 2025. № 2. С. 87-91.
6. Рибіна Н.В., Кошіль Н.Є., Гирила О.С. From Classroom to Culture: Translating Skills for Ukrainian Students. *Педагогічна Академія: наукові записки*. № 11, 2024. URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/issue/view/13>

Людмила ГОЛУБНИЧА, професор, НЮУ ім. Я. Мудрого

Тетяна КОШЕЧКІНА, доцент, НЮУ ім. Я. Мудрого

ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ CHATGPT У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ У СУЧАСНОМУ КІБЕРПРОСТОРИ

Наукові дослідження засвідчують, що інтеграція ChatGPT у кіберпростір вищої освіти відкриває нові горизонти для викладачів іноземних мов. Використання чат-бота сприяє розвитку технологічної, лінгвістичної та комунікативної компетентностей, що значно підвищує ефективність виконання мультимодальних мовних завдань [1]. Сучасні стратегії викладання іноземних мов еволюціонують завдяки опануванню передових можливостей ШІ, що дозволяє створювати складні міждисциплінарні сценарії іншомовної взаємодії в цифровому середовищі.

Водночас дослідники наголошують, що ChatGPT стимулює інноваційне вивчення мови лише за умови його критичного та відповідального використання [2]. Універсальність інструменту дозволяє адаптувати мовний контент до специфічних навчальних контекстів: наприклад, ESP, тобто викладання англійської мови за професійним спрямуванням. ChatGPT забезпечує миттєвий персоналізований мовний фідбек, стимулює комунікативну автономність студентів та підвищує рівень мотивації до вивчення іноземної мови в інтерактивному форматі [3]. Це дозволяє студентам глибше занурюватися в аналіз автентичних мовних ситуацій, розвиваючи не лише лінгвістичні та комунікативні, а й аналітичні навички в межах кіберпростору [4].

Особливу цінність ChatGPT має для оцінювання мовленнєвих досягнень студентів. Інструмент здатний оперативно генерувати лексико-граматичні тести, розробляти формати для перевірки навичок письма та читання, а також здійснювати перевірку робіт згідно з заданими дескрипторами (наприклад, за шкалою CEFR). Це дозволяє викладачу відстежувати мовний прогрес студентів у реальному часі та

вчасно коригувати траєкторію їхнього навчання [5]. Здатність ШІ імітувати природну іншомовну комунікацію надає якісну підтримку формувальному оцінюванню.

Процес створення навчально-методичних матеріалів для занять з іноземної мови також зазнає трансформацій, адже ChatGPT дозволяє генерувати автентичні тексти, діалоги та вправи, заощаджуючи час викладача та збагачуючи заняття актуальним контентом [5; 6]. У цьому контексті інструменти ШІ виступають як «цифрові колеги», які допомагають розробляти інтерактивні лекції та практичні заняття, адаптовані до індивідуального рівня володіння мовою кожного студента.

Крім того, у мобільному кіберпросторі ChatGPT може функціонувати як персональний мовний коуч, надаючи користувачам швидкі підказки щодо перекладу, граматики чи стилістики в режимі 24/7 [1]. Етичне застосування ШІ сприяє дотриманню академічної доброчесності та формуванню надійного цифрового середовища для вивчення іноземних мов. Викладачі відзначають, що делегування рутинних лінгвістичних та комунікативних завдань алгоритмам ШІ дозволяє їм зосередитися на творчих та соціокультурних аспектах викладання іноземної мови.

Узагальнюючи, ChatGPT постає як фундаментальний багатофункціональний інструмент, що модернізує іншомовну освіту в умовах глобального кіберпростору.

Література:

1. Combrinck, C. A tutorial for integrating generative AI in mixed methods data analysis, *Discover Education*, 3, 2024. p. 116. <https://doi.org/10.1007/s44217-024-00214-7>
2. Holubnycha, L., Kuznetsova, O., Shchokina, T., Soroka, N., Demchenko D., Koshechkina, T., &Kovalenko O. AI-Powered Teaching: Literature Review of ChatGPT's Impact on University Educators. *International Journal of Interactive Mobile Technologies (iJIM)*, 19(15), 2025. pp. 41-65. DOI: <https://doi.org/10.3991/ijim.v19i15.54275>.
3. Holubnycha, L., Kuznetsova, O., Shchokina, T., Soroka, N., Koshechkina, T., &Kovalenko O. Application of ChatGPT by Educators at the Tertiary Level: Systematic Literature Review. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*, 103(15), 2025. P. 5540-5553. URL: <https://www.jatit.org/volumes/Vol103No15/10Vol103No15.pdf>.
4. Holubnycha, L., Besarab, T., Fomenko, T., Chernonkov, Y., Hontarenko, I., &Koshechkina, T. Application of artificial intelligence by university students: Chinese case. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 14(6), 2025. Pp. 4244-4253. <http://doi.org/10.11591/ijere.v14i6.34753>.
5. Kostikova, I., Holubnycha, L., Besarab, T., Moshynska, O., Moroz, T., Shamaieva, I. ChatGPT for Professional English Course Development. *International Journal of Interactive Mobile Technologies (iJIM)*, 18(2), 2024. Pp. 68-81. DOI: <https://doi.org/10.3991/ijim.v18i02.46623>.
6. Malik, M. A. Challenges and opportunities about ChatGPT in higher education: A quali-tative study about university teachers in Pakistan. *Voyage Journal of Educational Studies (VJES)*, 4(2), 2024. Pp. 315-324. <https://doi.org/10.58622/vjes.v4i2.166>.

ЗНАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПРОТИДІІ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИМ ОПЕРАЦІЯМ В ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРІ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

З початку широкомасштабного військового вторгнення з боку рф проти України актуальність питання щодо вивчення іноземних мов прогресивно набуває стратегічної важливості не тільки для міжнародної взаємодії та професійної комунікації з партнерами, а й для протидії інформаційно-психологічним операціям з боку держави-агресора в умовах гібридної війни, яка започаткована у 2014 році, а з 2022 року набула повномасштабного характеру.

В контексті теперішніх умов, концепція розгортання воєнних операцій постійно удосконалюється та еволюціонує від традиційних військових методів протистояння до гібридних форм впливу в інформаційній сфері. Ворог активно застосовує такий тип введення війни, де має можливість створювати та розповсюджувати маніпулятивні або ідеологічні матеріали для залякування населення України.

Доктрина інформаційної безпеки України, затверджена Указом Президента №47/2017, визначає інформаційно-психологічні операції як структурний компонент загроз національним інтересам у цифровому просторі, визначаючи необхідність комплектування спеціалізованих структур для протидії. У зазначеній концепції наголошується, що ІПСО є складовою інформаційної агресії з позиції рф та має виключно цілеспрямований негативний тиск на морально-психологічний стан і поведінкові реакції українців [3].

Необхідно зазначити, що маніпулятивні повідомлення більшою мірою розповсюджуються через зарубіжні ЗМІ, соціальні мережі, блогерські ресурси, а також методом створених анонімних каналів чи сайтів. У процесі формування агітаційного матеріалу, агресор намагається застосовувати специфічні лінгвістичні конструкції та культурні особливості, які під час автоматизованого перекладу нерідко передаються з викривленням відомостей або втратою змісту. Безпосереднє розуміння мовної версії оригіналу сприяє відстеженню появи повідомлень, достовірному виявленню лінгвістично-маніпулятивних технік, класифікуванню спрямованої цільової аудиторії та розумінню сутності даного впливу.

Характерним прикладом є структурована аналітична публікація EEAS (European External Action Service – Європейської служби зовнішніх справ), де автором є EU vs Disinfo – флагманський проєкт Оперативної групи зі стратегічних комунікацій (East Strat Com Task Force) Європейської служби зовнішніх справ. У представленому документі закордонні інформаційні маніпуляції та втручання (FIMI) характеризуються як скоординована діяльність іноземних суб'єктів, до складу яких безпосередньо входить російська федерація та Китай, що передбачають застосування прихованих або маніпулятивних методів [4].

На відміну від дезінформації, яка фокусується переважно на фальсифікованому змісті повідомлень, FIMI має більш ширше тлумачення. Іноземні маніпуляції зосереджені на дослідженні мереж впливу, прихованій координації, меті втручання в систему демократичних процесів та політичних рішень, при цьому поєднуючи фейкову та правдиву інформацію. База EU vs Disinfo наводить кейс Молдови, де російські актори через місцеві партії, церкви та Telegram-канали сіяли наративи про загрозу від ЄС і України. Вони комбінували фактичний матеріал з дезінформацією серед вразливих верств населення для запобігання демократичному вибору та блокування євроінтеграційних прагнень країни [4].

Крім того, мовна обізнаність у сфері інформаційної безпеки забезпечує швидкість і точність реагування на кіберзагрози. Знання мов дає можливість фахівцям оперативно аналізувати потоки інформації із різноманітних інформаційно-аналітичних ресурсів без очікування лінгвістичного відтворення, своєчасно розпізнавати недостовірні дані на ранніх стадіях поширення, а також повідомляти цільових соціальних груп населення на внутрішньому і міжнародному рівнях. Це набуває високої значущості під час екстремальних або нестабільних обставин, коли несвоєчасне реагування здатне спровокувати поширення паніки серед суспільства.

Зокрема, за даними CERT-UA хакерське угруповання APT28, яке пов'язане з російськими спецслужбами, здійснювало цільові кібератаки на українські державні органи через месенджер Signal шляхом надсилання заражених документів Microsoft Word. Після відкриття належного електронного файлу активується багаторівневий механізм зараження системи користувача, який послідовно залучає функціональні компоненти для встановлення шпигунського програмного забезпечення на комп'ютер адресата. Це дозволяє зловмисникам отримати віддалений доступ до пристрою з можливістю викрадення персональних даних та отримання повного контролю над системою [1].

Розглянутий інцидент демонструє, що комплексні заходи щодо запобігання інформаційним загрозам вимагає від фахівців не лише технічної підготовленості, а й високого рівня мовної компетентності у кіберпросторі. Точне розуміння термінології дозволяє оперативно інтерпретувати відповідні виклики та впроваджувати захисні дії.

Безумовно, опанування іноземних мов під час інформаційної боротьби сприяє перешкоджанню розповсюдженню недостовірної інформації та забезпечує координовану взаємодію на основі перевірених відомостей з міжнародними партнерами. Здатність аналізувати вихідні джерела первісною мовою надає змогу самостійно перевіряти викладені факти та зменшувати ймовірність спотворення або викривлення інформації.

Варто наголосити, що на веб-порталі Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки передбачено розділ, який має назву «Антифейк». У відповідному блоці здійснюється відстеження та оцінювання міжнародного інформаційного простору, що мають за основу іншомовні матеріали. Далі на вказаному ресурсі представлена перевірена інформація як для населення України, так і для закордонної аудиторії [4].

Зокрема, доцільно розглянути приклад, коли за даними експертів, було зафіксовано поширене відео в Telegram під виглядом репортажу AFP про фейкові масові арешти українських активістів біля посольств США за акції протесту. Проте, підтвержень даного випадку від офіційних ЗМІ, поліції чи уповноважених державних установ не надходило. Акцентується увага на поширенні маніпулятивних новин для формування конфлікту та знеціненні українського народу поза межами країни [2].

Крім того, наявність мовної компетентності дає змогу здійснювати спостереження та аналіз за зарубіжним медіапростором, а також напряду вести комунікацію із закордонними союзниками, що у свою чергу виступає чинником, що забезпечує зміцнення рівня довіри до державних структурних органів та посилення підтримки глобального суспільства.

Однак, нейтралізація дезінформаційних впливів та мінімізація загроз має декілька системних проблем, оскільки має роботу з іноземними документами. З точки зору проведеного аналізу серед критичних аспектів, з якими доводиться стикатися, варто врахувати недостатній рівень мовної підготовки фахівців в аналітичній сфері, складність когнітивних бар'єрів та міжкультурної компетентності, а також асиметрію між швидкістю поширення інформації, темпами її верифікації та відповідного аргументованого викриття або доказового заперечення.

Висновок. Результати дослідження свідчать про те, що ПІСО є невід'ємною частиною інформаційного протиборства в умовах сьогодення, які здійснюються переважно в інформаційно-комунікаційному середовищі для цілеспрямованого негативного впливу на суспільство. Відповідний розвиток іншомовної компетенції спеціалістів підвищує ефективність протидії інформаційним атакам через їхню можливість одразу систематизувати повний обсяг матеріалу на офіційній мові викладення. Отже, формування стійких мовних компетенцій унеможлиблює обмеження доступу до міжнародної сфери та зміцнює інформаційну боротьбу із російською пропагандою.

Література:

1. АРТ28 атакує держоргани України через Signal, використовуючи шкідливе програмне забезпечення: інформаційний портал Центру протидії дезінформації при РНБО України. 23.06.2025. URL: <https://cip.gov.ua/ua/news/apt28-atakuye-derzhorgani-ukrayini-cherez-signal-vikoristovuyuchi-shkidlive-programne-zabezpechennya> (дата звернення 27.03.2026).
2. Брехня: в Європі затримали понад 300 українських активістів за протести біля посольств США. Spravdi : портал Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки. 27.03.2026. URL: <https://spravdi.org/brehnya-v-yevropi-zatrymaly-ponad-300-ukrayinskyh-aktyvistiv-za-protesty-bilya-posolstv-ssha/> (дата звернення 28.03.2026).
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України». Указ Президента України, 25.02.2017 р., № 47/2017. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374> (дата звернення: 29.03.2026).
4. Що таке закордонні інформаційні маніпуляції та втручання (FIMI). *EU vs Disinfo*. URL: <https://euvsdisinfo.eu/ua/> (дата звернення: 29.03.2026).

ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ В КІБЕРПРОСТОРІ З ВИКОРИСТАННЯМ OSINT-ІНСТРУМЕНТІВ

Підхід до раннього виявлення дезінформації в кіберпросторі на стику OSINT та лінгвістичного аналізу поєднує збір відкритих даних із соцмереж, публічних Telegram-каналів [1] і новинних сайтів із багаторівневим аналізом тексту (скринінг → лексико-граматичний профіль → прагматика → наративи → OSINT-верифікація). Систематизовано маркери ризику (терміновість, категоричність без атрибуції, емоційна інтенсифікація, шаблонність) і запропоновано метрики, придатні для моніторингу та пріоритизації перевірки повідомлень у секторі безпеки й оборони [2].

У рамках концепції *informationdisorder* доцільно розрізнати *mis-/dis-/mal-information*, оскільки намір і контекст визначають і ризик, і методи протидії: від уточнення/спростування до фіксації джерел і контексту та зменшення шкоди від повторного поширення [3].

Для України [4] протидія інформаційним загрозам є державним пріоритетом, що передбачає моніторинг інформаційного простору та розбудову спроможностей раннього виявлення шкідливих інформаційних впливів на основі відкритих джерел [5]. Тому метою стає описати відтворювану методологію лінгвістичного аналізу відкритих повідомлень із використанням OSINT-інструментів для раннього виявлення дезінформації та пріоритизації її перевірки, а завдання зводяться до: (а) визначення критеріїв «ризикового» тексту; (б) опису джерел і процедур збору/архівування; (в) побудови етапів лінгвістичного аналізу; (г) демонстрації на двох кейсах (Telegram; новинний сайт і соцмережі); (д) формулювання практичних рекомендацій для сектору безпеки й оборони.

OSINT-збір включає: (1) формування *seed-lexicon* (ключові слова, варіанти назв, маркери терміновості, типові формули); (2) відбір джерел за типами (соцмережі, Telegram, новини); (3) збір у часових вікнах (0-24 год; 24-72 год) з метаданими; (4) архівування первинних версій; (5) верифікація через *source-checking*, кросплатформну кореляцію та перевірку медіа. В інструментальному вимірі частина цих кроків підтримується платформами на кшталт GDELT (для новинних потоків) і InVID (для перевірки відео/зображень) [5; 6; 7].

Таблиця 1.

OSINT-інструменти:

Назва	Призначення	Приклад використання
GDELT	Моніторинг новинних потоків, теми/події/оновлення	Кореляція твердження з незалежним медіапотоком і часовою лінією
InVID	Верифікація відео/зображень (ключові кадри, пошук, метадані)	Перевірка первинності та контексту медіафайлів
Maltego	Візуальний <i>linkanalysis</i> для OSINT/кіберрозслідувань	Карта «канал → посилання → домен → вузол підсилення»
Архівування	Фіксація первинної версії	Порівняння змін заголовка/тексту;

Назва	Призначення сторінки/поста	Приклад використання
		доказовість (особливо коли контент змінюється/видаляється)

Етапи лінгвістичного аналізу: скринінг (терміновість/директивність, категоричність, слабка атрибуція, емоційні «підсилювачі»); лексико-граматичний профіль (модальність, інтенсифікатори, пунктуація, повтори); прагматика (мовленнєві акти: «поширте», «всі мають знати», апеляції до «інсайду»); наративи/фрейми (делегітимація інституцій, «ми/вони», паніка); завершально – OSINT-верифікація (перевірка першоджерела, первинності медіа, часових ліній). Наявність лінгвістичних відмінностей між «fake» і «legitimate» контентом у корпусах підтримує доцільність такого багаторівневого скринінгу.

Нижче наведено два кейси як аналітичні моделі поширення, сформульовані без прив'язки до конкретних подій або акаунтів, щоб не підсилювати шкідливий контент; підхід узгоджується з принципом фокусування на механізмах і джерелах, а не ретрансляції [1].

Кейс Telegram → соцмережі. Типовий стартовий пост у публічному каналі містить високу «щільність впливу»: інтенсифікатори терміновості, імперативи («поширте»), розмиту атрибуцію («кажуть», «є інформація») і емоційні оцінки. Поширення у соцмережах часто відбувається скріншотом, що підвищує віральність і ускладнює автоматизований пошук. Перевірка: перш за все source-checking (чи є офіційне першоджерело), далі – кросплатформне зіставлення текстових фрагментів/скрінів та верифікація медіа через InVID (ключові кадри, reverse image search, метадані). Релевантність Telegram як середовища для політичних повідомлень/маніпуляцій у тематичних корпусах підтверджено у дослідженнях на матеріалі війни.

Кейс новинний сайт ↔ соцмережі. Заголовок новини може виконувати роль самодостатнього меседжу: містити категоричне твердження і оцінну лексику, тоді як текст не містить першоджерела або посиляється на «соцмережі/Telegram» без конкретики (кругова атрибуція). У соцмережах циркулює заголовок і лід, тому скринінг має оцінювати окремо заголовок і тіло. Перевірка включає пошук першої появи твердження та кореляцію з незалежним новинним потоком (наприклад, через GDELT), а також фіксацію зміни заголовка/тексту шляхом архівування.

У роботі було узагальнено лінгвістичні маркери ризику: (1) терміновість і директивність; (2) категоричність без доказовості; (3) слабка атрибуція і «ланцюжки» посилань; (4) емоційна інтенсифікація; (5) шаблонність і повторюваність формул; (6) фрейми делегітимації інституцій. Їхня доцільність як ознак скринінгу підтримується корпусними спостереженнями про лінгвістичні відмінності «fake»/«legitimate» контенту та рамкою, що вимагає оцінювати також джерело і контекст.

Для практичної пріоритизації були запропоновані метрики: AttributionScore (0–3), UrgencyIndex (на 100 слів), Emotional Load (оцінність/пунктуаційні підсилювачі), RepetitionRate (збіг n-грам у часовому вікні), Cross-platform Spread (кількість платформ за 24-72 год). Метрики слугують для ранжування і запуску перевірки, а не

як «детектор правди»: остаточний висновок має формуватися після source-checking і зіставлення з незалежними даними [1].

Отже, Поєднання OSINT і лінгвістичного аналізу забезпечує відтворюваний triage-підхід для раннього виявлення дезінформації. Для сектору безпеки й оборони доцільно: стандартизувати «картку повідомлення» і SOP «triage → верифікація → реагування»; забезпечити первинне архівування цифрових слідів; мати окремий протокол для Telegram (швидкий скринінг, джерельна перевірка, кросплатформне зіставлення скріншотів); інтегрувати InVID для візуальної верифікації; для новин застосовувати кореляцію з незалежним потоком (GDELT) і перевірку першої появи; у комунікації реагування дотримуватися принципу «не ретранслювати». Стратегічна потреба таких процедур узгоджується з державними пріоритетами інформаційної безпеки.

Література:

1. Wardle C., Derakhshan H. Information Disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policymaking. Council of Europe, 2017. URL: <https://rm.coe.int/Report-D/09000016807bf5f6> (дата звернення: 19.03.2026).
2. Pérez-Rosas V., Kleinberg B., Lefevre A., Mihailescu R. Automatic Detection of Fake News. Proceedings of COLING 2018. URL: <https://aclanthology.org/C18-1287/> (дата звернення: 19.03.2026).
3. Vanetik N., Litvak M., Reviakin E., Tyamanova M. Propaganda Detection in Russian Telegram Posts in the Scope of the Russian Invasion of Ukraine. RANLP 2023. URL: <https://aclanthology.org/2023.ranlp-1.123.pdf> (дата звернення: 19.03.2026).
4. The GDELT Project. Official website. URL: <https://www.gdeltproject.org/> (дата звернення: 19.03.2026).
5. InVID Verification Plugin: tools and services. *InVID*. URL: <https://www.invid-project.eu/tools-and-services/invid-verification-plugin/> (дата звернення: 19.03.2026).
6. Maltego. Official website. URL: <https://www.maltego.com/> (дата звернення: 19.03.2026).
7. Про Стратегію інформаційної безпеки: Указ Президента України №685/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/6852021-41069> (дата звернення: 19.03.2026).

Марія ЗАУШНІКОВА, НА СБ України

Науковий керівник: к. пед. н., доцент Ярослава ПАСІЧНИК

ЦИФРОВЕ НЕВЕРБАЛЬНЕ МОВЛЕННЯ ЯК ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕТИКЕТУ В АНГЛОМОВНІЙ МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

У тезах розглянуто особливості невербальної передачі змісту в цифровому середовищі. На основі аналізу сучасних лінгвістичних досліджень висвітлено роль емодзі, пунктуації та часових маркерів як засобів компенсації відсутності фізичного контакту в англomовному дискурсі.

Сучасна міжкультурна комунікація в англomовному цифровому просторі характеризується активним пошуком засобів компенсації невербальних сигналів

(міміки, жестів, інтонації), які втрачаються при текстовому спілкуванні. Розвиток інформаційних технологій докорінно змінив ландшафт людської взаємодії, перевівши значну частину міжкультурного діалогу в цифрову площину. У традиційній комунікації до 70-90% інформації передається невербально: через жест, погляд, дистанцію та інтонацію [2]. У текстовому середовищі (месенджери, електронна пошта, соціальні мережі) виникає явище «невербального голоду», що спонукає користувачів шукати альтернативні способи вираження емоцій та ставлення. В англомовному дискурсі, який є глобальною мовою-посередником (*lingua franca*), ці процеси набувають особливої ваги, оскільки вони напряду впливають на успішність міжнародного співробітництва [4].

В англомовній комунікації емодзі часто слугують маркером «позитивного обличчя», пом'якшуючи директивні висловлювання або критику. Проте їхня інтерпретація залишається культурно-специфічною: те, що в одній культурі сприймається як дружній жест, в іншій може мати нейтральне або навіть іронічне забарвлення.

Окрему роль відіграє цифрова пунктуація та паралінгвістика. Використання великих літер (CapsLock) для імітації крику або надмірне використання знаків оклику є загально визнаними маркерами емоційної інтенсивності. Сучасні лінгвістичні дослідження вказують на те, що пунктуація в месенджерах втрачає свою граматичну функцію і набуває емоційної [1].

Крапка у коротких повідомленнях типу “Okay.” крапка в кінці сприймається носіями англійської мови як ознака роздратування або офіційної дистанції. Відсутність крапки, навпаки, сигналізує про відкритість до діалогу. Знак оклику в англомовному середовищі (особливо в США) використовують для демонстрації ентузіазму (“Great job!”). Відсутність знака оклику в привітанні може бути сприйнята як холодність [5].

Хронеміка (сприйняття часу) також є критичним фактором. Швидкість відповіді та використання статусів «прочитано» в англомовному етикеті виступають заміниками пауз у реальній розмові. Затримка відповіді без пояснення може інтерпретуватися як вияв неповаги або небажання продовжувати комунікацію. Швидка відповідь у месенджері прирівнюється до активного слухання. Ненадання відповіді при активованому статусі перегляду повідомлення в англомовному дискурсі сприймається як акт пасивної агресії або ігнорування, що може призвести до руйнування міжкультурних ділових зв'язків [2].

Отже, цифрова невербальне мовлення в англомовній міжкультурній комунікації є складною системою, що постійно еволюціонує. Воно базується на фундаментальних особливостях англійської мовної картини світу, прагненні до ввічливості, повазі до приватного простору та водночас необхідності чіткої експресії емоцій. Для успішного спілкування недостатньо володіти лексикою; необхідно розуміти «цифровий код» культури, який включає в себе використання емодзі, специфіку пунктуації та хронемічні стандарти. Подальше вивчення цих аспектів є ключовим для уникнення комунікативних конфліктів у глобалізованому світі.

Література:

1. Галайбіда О. В., Козубай І. В. Окремі аспекти міжкультурної комунікації в цифровому середовищі. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 68. Ч. 1. С. 165-170. URL: https://www.google.com/search?q=https://www.aphn-journal.in.ua/archive/68_2023/part_1/26.pdfhttps://www.aphn-journal.in.ua/archive/68_2023/part_1/26.pdf (дата звернення: 21.03.2026).
2. Ваховська О. В. Емоції у мовній картині світу: досвід когнітивного лінгвокомпаративного аналізу імен емоцій в англійській та українській мовах. *Research Gate*. 2024. URL: https://www.researchgate.net/publication/380591378_Emocii_u_movnij_kartini_svitu_dosvid_kognitivnogo_lingvokomparativnogo_analizu_imen_emocij_v_anglijskij_ta_ukrainskij_movahhttps://www.researchgate.net/publication/380591378_Emocii_u_movnij_kartini_svitu_dosvid_kognitivnogo_lingvokomparativnogo_analizu_imen_emocij_v_anglijskij_ta_ukrainskij_movah (дата звернення: 21.03.2026).
3. Adapting Speaking Etiquette in Digital Intercultural Communication: A Bibliometric Analysis. *Research Gate*. 2024. URL: https://www.researchgate.net/publication/390744206_Adapting_Speaking_Etiquette_in_Digital_Intercultural_Communication_A_Bibliometric_Analysishttps://www.researchgate.net/publication/390744206_Adapting_Speaking_Etiquette_in_Digital_Intercultural_Communication_A_Bibliometric_Analysis (дата звернення: 21.03.2026).
4. The Use of Emojis in Online Communication. *Research Gate*. 2024. URL: https://www.researchgate.net/publication/401157769_The_Use_of_Emojis_in_Online_Communicationhttps://www.researchgate.net/publication/401157769_The_Use_of_Emojis_in_Online_Communication (дата звернення: 21.03.2026).
5. Медіадискурс та цифрова комунікація в сучасному лінгвістичному просторі : зб. тез доп. учасників Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 12 трав. 2023 р.). Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2023. 142 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/7827/1/29.pdfhttps://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/7827/1/29.pdf> (дата звернення: 21.03.2026).

Наталія КОШІЛЬ, доцент ЗУНУ

ENHANCING COMMUNICATIVE COMPETENCE THROUGH BLENDED LEARNING IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING IN HIGHER EDUCATION

In the context of digital transformation and increasing demands for flexible education, blended learning has become one of the most effective approaches to teaching English in higher education. It combines traditional face-to-face instruction with online learning components, creating a dynamic and adaptable educational environment. This approach is particularly relevant for developing communicative competence, which is a key objective of foreign language teaching.

Communicative competence is understood as the ability to use language appropriately and effectively in various real-life situations. It includes linguistic, sociolinguistic, pragmatic, and strategic components that enable successful interaction in both academic and professional contexts [1]. However, one of the persistent challenges in English language

teaching is the limited opportunity for students to engage in authentic communication during classroom time.

Blended learning offers a solution to this problem by extending learning beyond the classroom. Online platforms allow students to access additional materials, complete interactive tasks, and practice language skills at their own pace. At the same time, face-to-face sessions are used more efficiently for communicative activities such as discussions, role-plays, and collaborative tasks.

A key advantage of blended learning is its ability to support individualized learning. Students can revisit materials, receive immediate feedback, and track their progress through digital tools. Learning management systems, such as Moodle, enable teachers to organize content, monitor performance, and facilitate communication outside the classroom.

The use of authentic materials in both online and offline formats further enhances the effectiveness of this approach. Videos, podcasts, and real-world texts help students develop listening and reading skills while also increasing their exposure to natural language use. In addition, online discussion forums and collaborative tasks encourage interaction and foster the development of speaking and writing skills.

Another important aspect of blended learning is the integration of modern technologies, including artificial intelligence tools. These technologies can assist in providing personalized feedback, generating practice tasks, and supporting autonomous learning. However, it is essential to develop students' critical thinking skills to ensure the effective and responsible use of such tools [2].

Despite its advantages, blended learning also presents certain challenges, including the need for digital literacy, self-discipline, and effective time management. Therefore, the role of the teacher remains crucial in guiding students, structuring the learning process, and maintaining motivation.

In conclusion, blended learning significantly enhances the development of communicative competence in English language teaching by combining the strengths of traditional and digital instruction. This approach provides greater flexibility, increases student engagement, and better prepares learners for real-life communication in academic and professional environments.

References:

1. Richards J. C. Key issues in language teaching. Cambridge: Cambridge University Press, 2015. 826 p.
2. Chapelle C. A. English language learning and technology. Amsterdam: John Benjamins, 2003. 211 p.
3. Graham C. R. Emerging practice and research in blended learning. In: Moore M. G. (ed.). Handbook of distance education. New York: Routledge, 2013. P. 333-350.
4. Sharma P., Barrett B. Blended learning: Using technology in and beyond the language classroom. Oxford: Macmillan, 2018. 160 p.
5. Рибіна Н. В., Кошіль Н. Є., Гирила О. С. Штучний інтелект і переклад у викладанні англійської мови. *Медична освіта*. 2025. № 2. С. 87-91.

КІБЕРПРОСТІР ЯК СЕРЕДОВИЩЕ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ДЛЯ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій докорінно змінив не лише спосіб передачі інформації, а й саму природу міжлюдської взаємодії. Кіберпростір – глобальне інформаційне середовище, що формується мережею Інтернет, перетворився на особливий соціокультурний феномен, який надає людині унікальні можливості для спілкування з представниками різних культур, мов і народів у режимі реального часу. Для сучасної лінгводидактики кіберпростір постає як принципово нове середовище, що відкриває перспективи для автентичної міжкультурної комунікації безпосередньо у процесі вивчення іноземних мов [1].

Проблема використання цифрових технологій у навчанні іноземних мов є предметом активного наукового дискурсу впродовж останніх двох десятиліть. Водночас питання кіберпростору саме як середовища міжкультурної взаємодії, а не лише технічного засобу навчання, залишається недостатньо дослідженим у вітчизняній педагогічній науці. Актуальність теми зумовлена також особливостями сучасного освітнього контексту: дистанційне й змішане навчання набуло масового поширення після 2020 року, що зробило питання ефективної міжкультурної комунікації через цифрові канали надзвичайно важливим для теорії та практики викладання іноземних мов.

Поняття «кіберпростір» було введено американським письменником Вільямом Гібсоном у 1984 році і згодом отримало широке наукове осмислення. У контексті лінгводидактики та теорії міжкультурної комунікації кіберпростір можна розглядати як «третій простір» (third space) – специфічну зону перетину культур, де відбувається осмислення власної та чужої культурної ідентичності [1, с. 234]. Ця концепція передбачає, що взаємодія у кіберпросторі не є простим перенесенням реального спілкування у цифровий формат, а являє собою якісно нову форму культурного діалогу, де стираються традиційні межі між «своїм» і «чужим».

Дослідники виокремлюють кілька вимірів кіберпростору як середовища міжкультурної комунікації. По-перше, це технологічний вимір, пов'язаний із різноманіттям цифрових платформ: електронна пошта, форуми, соціальні мережі (Facebook, Instagram, TikTok), месенджери (Telegram, WhatsApp), відеоплатформи (YouTube, Zoom, Teams) і спеціалізовані освітні ресурси (Moodle, Google Classroom, Duolingo, italki). По-друге, це комунікативний вимір: кіберпростір уможливорює синхронну та асинхронну комунікацію між мовцями різних мов і культур у будь-яких часових поясах. По-третє, це культурний вимір: взаємодіючи в онлайн-середовищі, учасники комунікації неминуче стикаються з різними культурними кодами, цінностями, комунікативними стратегіями та нормами дискурсу [2, с. 40-41].

Особливу роль у контексті міжкультурної комунікації відіграють соціальні мережі. За даними статистики, станом на 2024 рік понад 5 мільярдів людей у світі є активними користувачами соціальних мереж, що перетворює ці платформи на безпрецедентний за масштабом простір культурного діалогу. Для тих, хто вивчає іноземну мову, соціальні мережі є джерелом автентичного мовного матеріалу: реального сленгу, розмовних конструкцій, актуальних культурних алюзій та паравербальних засобів (емодзі, меми, гіфки), що відображають культурну специфіку носіїв мови [3, с. 5-6]. Проте ключовою педагогічною задачею є навчити фахівців сектору безпеки не лише споживати такий контент, а й критично аналізувати його культурне підґрунтя.

Важливим інструментом міжкультурної комунікації при вивченні іноземних мов є також телеколаборація (telecollaboration), або онлайн-обмін між групами студентів із різних країн. Телеколлаборативні проекти – eTandem, Lingua, COIL (Collaborative Online International Learning) – дозволяють організувати систематичну взаємодію здобувачів освіти з носіями цільової мови в рамках спільних навчальних завдань. Дослідження Дж. Белз і С. Торна переконливо доводять, що телеколаборація розвиває не лише мовну, а й міжкультурну компетентність, включаючи вміння усвідомлювати та долати культурні стереотипи, знаходити спільну мову з представниками інших культур [4, с. 223].

Разом із тим, кіберпростір як середовище міжкультурної комунікації характеризується низкою специфічних ризиків та обмежень. По-перше, «цифрова нерівність» (digital divide) – нерівномірний доступ до технологій у різних країнах та соціальних групах – може посилювати наявні культурні нерівності замість їх подолання. По-друге, кіберпростір нерідко стає середовищем поширення культурних стереотипів та мови ворожнечі, що є суттєвою перешкодою для позитивної міжкультурної взаємодії. По-третє, специфіка онлайн-комунікації – анонімність, редукція невербального компонента, скорочений час реакції – може призводити до культурних непорозумінь і комунікативних збоїв, особливо між представниками культур із різними комунікативними нормами [5, с. 34-35].

Для ефективного використання кіберпростору як середовища міжкультурної комунікації у процесі навчання іноземних мов дослідники пропонують дотримуватися низки педагогічних умов. Першою є цілеспрямоване та методично виважене включення цифрових ресурсів до навчального процесу: курсанти мають не просто споживати контент, а осмислювати його крізь призму міжкультурного підходу. Другою умовою є розвиток критичного цифрового мислення – здатності аналізувати онлайн-контент з урахуванням його культурного контексту, виявляти стереотипи та маніпулятивні стратегії. Третьою умовою є педагогічна підтримка з боку викладача, який виступає медіатором у ситуаціях культурного непорозуміння та фасилітатором міжкультурного діалогу [6, с. 5-7].

Кіберпростір є не лише технічним засобом навчання іноземних мов, а й якісно новим культурно-комунікативним середовищем, яке відкриває широкі можливості для формування міжкультурної компетентності здобувачів освіти. Серед головних переваг кіберпростору – доступність автентичного мовного матеріалу, можливість

безпосередньої взаємодії з носіями мови, подолання географічних і часових обмежень у комунікації, а також розвиток цифрової грамотності як необхідної компетентності сучасного фахівця. Ефективне використання кіберпростору як середовища міжкультурної комунікації вимагає системного педагогічного підходу, що поєднує технологічну грамотність, методичну майстерність викладача та цілеспрямований розвиток критичного мислення фахівців сектору безпеки. Необхідним є також урахування потенційних ризиків онлайн-середовища – цифрової нерівності, культурних стереотипів, специфіки цифрового дискурсу.

Література:

1. Kramersch C. Context and Culture in Language Teaching. Oxford : Oxford University Press, 1993. 304 p. URL: <https://global.oup.com/academic/product/context-and-culture-in-language-teaching-9780194371872> (дата звернення: 18.03.2026).
2. Thorne S. L. Artifacts and cultures-of-use in intercultural communication. *Language Learning & Technology*. 2003. Vol. 7, № 2. P. 38-67. URL: <https://www.lltjournal.org/item/10125-25200/> (дата звернення: 18.03.2026).
3. Reinhardt J. Social media in second and foreign language teaching and learning: blogs, wikis, and social networking. *Language Teaching*. 2019. Vol. 52, № 1. P. 1-39. URL: <https://www.cambridge.org/core/journals/language-teaching/article/abs/social-media-in-second-and-foreign-language-teaching-and-learning-blogs-wikis-and-social-networking/9237B4381F7FCBC69C56EB22E6EC57DC> (дата звернення: 18.03.2026).
4. Belz J. A., Thorne S. L. Internet-mediated intercultural foreign language education. Boston : Heinle&Heinle, 2006. 302 p. URL: <https://scholarspace.manoa.hawaii.edu/server/api/core/bitstreams/7ebb24eb-3c21-4ecc-8ce6-fca782f74126/content> (дата звернення: 18.03.2026).
5. Byram M. Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence. Clevedon : Multilingual Matters, 1997. 124 p. URL: <https://archive.org/details/teachingassessin0000byra> (дата звернення: 18.03.2026).
6. O'Dowd R., Lewis T. Online Intercultural Exchange: Policy, Pedagogy, Practice. New York : Routledge, 2016. 282 p. URL: <https://www.routledge.com/Online-Intercultural-Exchange-Policy-Pedagogy-Practice/ODowd-Lewis/p/book/9780367024291> (дата звернення: 18.03.2026).

Яна КРЕМЕНА, ННІ ІБ СТ НА СБ України

Науковий керівник: ст. викладач **Наталія НАЗАРЕНКО**

ДОТРИМАННЯ ПРАВА НА ІНФОРМАЦІЮ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Право на доступ до інформації являє собою один із фундаментальних принципів демократичного суспільства, що забезпечує прозорість діяльності державної влади та здійснення громадського контролю. Однак у контексті воєнних дій і введення воєнного стану в Україні, що супроводжується тимчасовими обмеженнями доступу до певної інформації, виникає питання про порушення цього базового права громадян та доцільності запровадження таких обмежень задля

гарантування національної безпеки, що обумовлює актуальність дослідження теми дотримання права на інформацію в умовах повномасштабної військової агресії російської федерації проти України, і потребує ретельного аналізу правомірності таких заходів спираючись на законодавчі акти та досвід інших держав, зокрема Ізраїлю.

Право на інформацію закріплено в низці національних та міжнародних нормативно-правових актів. Згідно зі статтею 1 Закону України «Про інформацію», інформація – це будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді. За статтею 5 цього закону кожен має право на інформацію, що дозволяє йому безперешкодно отримувати, використовувати, поширювати, зберігати та захищати інформацію, яка потрібна для виконання прав, свобод та законних інтересів, при цьому не порушуючи права інших людей та юридичних осіб. Гарантії виконання права визначено в статті 6: забезпечення механізму доступу, вільний доступ до статистичних, архівних та інших ресурсів, передбачення зобов'язання представників влади інформувати суспільство, призначення відповідальних осіб, контроль за виконанням законодавства та відповідальність за порушення [7].

На міжнародному рівні це право закріплено у статті 19 Загальної декларації прав людини, яка гарантує свободу шукати, одержувати і поширювати інформацію будь-якими засобами незалежно від кордонів. В Україні це відображено у статті 34 Конституції: кожному гарантується право на свободу думки і слова, вільне вираження поглядів, збирання, зберігання, використання та поширення інформації усно, письмово чи іншими способами [3].

Обмеження права на інформацію можливе виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності, громадського порядку, запобігання заворушенням чи злочинам, охорони здоров'я, захисту репутації чи прав інших, запобігання розголошенню конфіденційної інформації або підтримання авторитету правосуддя, що регулюється відповідними законами (стаття 34 Конституції, стаття 5 Закону «Про інформацію») [3].

Закон «Про доступ до публічної інформації» (стаття 6) визначає інформацію з обмеженим доступом як конфіденційну, таємну та службову, з обов'язковим дотриманням «трискладового тесту»: обмеження лише в зазначених інтересах, якщо розголошення завдасть істотної шкоди, і шкода переважає суспільний інтерес [6].

Не підлягає обмеженню доступ до інформації про бюджетні кошти, державне майно (за винятками для безпеки), декларації посадовців, стан довілля, аварії, здоров'я населення, порушення прав тощо (частини 4-6 статті 21 Закону «Про інформацію», частини 5-7 статті 6 Закону «Про доступ до публічної інформації»). Обмеження стосується інформації, а не документа в цілому; віднесення до таємної – за експертизою, конфіденційної – власниками (крім владних суб'єктів), службової – розпорядниками з грифом «для службового користування» [6].

У зв'язку зі збройною агресією російської федерації проти України, в державі запроваджено режим воєнного стану, який передбачає тимчасове обмеження певних конституційних прав, зокрема права на отримання публічної інформації, що

запроваджується виключно з міркувань національної безпеки, захисту життя і здоров'я людей та відповідно до законодавства.

Попри воєнний стан, закон «Про доступ до публічної інформації» продовжує діяти, а розпорядники інформації повинні застосовувати «трискладовий тест» (ст. 6) – доступ можна обмежити лише тоді, коли розголошення інформації реально шкодить безпеці держави, і ця шкода переважає суспільний інтерес у її оприлюдненні [6].

Під час війни було прийнято низку нормативних актів, які тимчасово обмежують оприлюднення певних даних: Постанова Кабінету Міністрів № 263 (12 березня 2022 року) дозволила обмежити функціонування публічних електронних реєстрів, порталів та баз даних в для забезпечення їх безпеки; Постанова Ради суддів України № 11 від 25 березня 2022 року дозволила призупинити надання відповіді на запити щодо публічної інформації через непереборну силу; запроваджено кримінальну відповідальність (стаття 114² Кримінального кодексу України) за поширення даних про переміщення або дислокацію Збройних Сил України та інших військових формувань [4].

Інформація про втрати Збройних Сил України під час війни також має обмежений доступ: оприлюднюються лише узагальнені дані (наприклад, близько 31 000 загиблих за заявою Президента у 2024 році) без зазначення імен, підрозділів чи обставин загибелі, робиться це для того, щоб уникнути використання таких відомостей ворогом для інформаційних операцій або коригування вогню [1].

На відміну від України, в Ізраїлі під час воєнних конфліктів, зокрема нинішньої війни в секторі Гази, Армія оборони Ізраїлю (ЦАХАЛ) офіційно оприлюднює інформацію про загиблих військовослужбовців, включаючи їхні імена, військові звання, підрозділи та обставини загибелі, причому ці дані регулярно публікуються на офіційному вебсайті Міністерства оборони Ізраїлю (gov.il), у прес-релізах ЦАХАЛу та на сторінках національних ЗМІ – у виданнях Haaretz та The Jerusalem Post [5].

Одним із прикладів є операція «Залізні мечі» (2023 рік), під час якої було офіційно оприлюднено імена понад 700 загиблих військовослужбовців, тому що дії такого типу відповідають положенням Закону Ізраїлю про свободу інформації (1998 р.), який передбачає можливість обмеження доступу до відомостей з міркувань національної безпеки, однак не забороняє розголошення інформації про загиблих, якщо це не створює загрози проведенню бойових операцій. Одночасно слід зазначити, що офіційна статистика втрат може бути неповною: фіксуються випадки недооцінки кількості поранених або не включення випадків самогубств до публічних звітів. Військова цензура Ізраїлю здійснює превентивне блокування значної кількості матеріалів у медіа з метою недопущення витоку інформації, що може становити загрозу національній безпеці [5].

Водночас державна цензура в Ізраїлі має вибірковий характер і спрямована переважно на запобігання розголошенню оперативних відомостей, що можуть зашкодити військовим діям, натомість в Україні у зв'язку з дією правового режиму воєнного стану обмеження доступу до публічної інформації є значно ширшими, зокрема щодо відомостей про втрати серед особового складу, що відповідає

положенням статті 34 Конституції України, яка гарантує свободу слова та право на інформацію, але допускає тимчасове обмеження цих прав в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності та суверенітету держави [5].

Отже, виникає головне питання: «Чи є це порушенням прав?». Обмеження права на інформацію в Україні під час воєнного стану є правомірними, оскільки відповідають конституційним (стаття 64), законодавчим (закони «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про правовий режим воєнного стану») та міжнародним стандартам (стаття 15 ЄКПЛ), застосовуються пропорційно загрози, з дотриманням «трискладового тесту» та без порушення невід’ємних прав. Відповідні заходи не є порушенням прав людини, а радше є необхідним кроком за для безпеки, аналогічно вибірковим обмеженням в Ізраїлі, де вони узгоджені з Законом про свободу інформації та військовою цензурою. Для збереження балансу між правами людини та національною безпекою доцільно посилити судовий контроль щодо застосування «трискладового тесту» з обов’язковим мотивуванням відмов у наданні інформації; запровадити механізми часткового доступу до даних, зокрема через анонімізацію інформації про втрати після стабілізації ситуації; забезпечити активне інформування громадськості органами влади шляхом узагальнених звітів, що не створюють ризиків для безпеки; впроваджувати рекомендації ЄСПЛ та Уповноваженого з прав людини щодо обґрунтованості тимчасових обмежень доступу; після завершення воєнних дій провести аудит запроваджених обмежень для відновлення прозорості та зміцнення довіри суспільства без шкоди для обороноздатності держави.

Література:

1. Ізраїльсько-палестинський конфлікт: що відбувається у Секторі Гази? *BBC News Україна*. 2023. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c3ge83ndpxzo> (дата звернення: 03.11.2025).
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Міжнародний документ від 04.11.1950 № 995_004. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_015 (дата звернення: 29.10.2025).
3. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 30.10.2025).
4. Кравець В. М. Проблеми імплементації норм міжнародного права в національне законодавство України. *Актуальні проблеми політики*. 2022. № 22. С. 15-22. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/12/22.pdf> (дата звернення: 02.11.2025).
5. Операція «Залізні мечі». 5.ua. 2023. URL: <https://www.5.ua/svit/maizhe-700-zahyblykh-zokrema-dvoie-ukraintsiv-iaka-sytuatsiia-v-izraili-de-prodovzhuietsia-operatsiia-zalizni-mechi-vkliuchennia-315035.html> (дата звернення: 04.11.2025).
6. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2939-17> (дата звернення: 01.11.2025).
7. Про інформацію: Закон України від 2.10.1992 № 48. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2657-12> (дата звернення: 29.10.2025).

ЛІНГВІСТИЧНІ МЕТОДИ ВИЯВЛЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

Сучасний ландшафт глобальної безпеки визначається повсюдним впливом гібридної війни, багатогранної моделі конфлікту, де основне протистояння переноситься з реальних полів бою в інформаційну площину. У цьому середовищі англійська мова служить основним вектором поширення дезінформації та пропаганди для зловмисних суб'єктів, які прагнуть дестабілізувати демократичні інституції та підірвати довіру суспільства. Альянс НАТО та країни-партнери стикаються з різноманітними викликами міжнародній безпеці, стабільності та миру з різних джерел. Багато з цих загроз залишаються непоміченими, невидимими, але поширеними в усьому світі. Дезінформація загрожує безпеці окремих осіб, країн та міжнародної спільноти, швидко поширюючись і значною мірою невизнаною. Таким чином, запобігання її поширенню та пом'якшення її наслідків вимагає зусиль людей з усіх сфер суспільства для використання їхніх різноманітних інструментів та досвіду. Штаб-квартира НАТО третій рік поспіль співпрацює з William&Mary's Global Innovation Challenge (WMGIC), закликаючи студентів бакалаврату з усього Альянсу та країн-партнерів вирішити проблему дезінформації в семи унікальних сферах [1, с. 5]. Складність цих інформаційних загроз вимагає передового, міждисциплінарного підходу до виявлення, що поєднує судову лінгвістику, обчислювальний аналіз та стратегічні комунікації.

Дезінформація характеризується як навмисне створення та систематичне поширення неправдивого або оманливого контенту, призначеного для маніпулювання громадською думкою, заподіяння інституційної шкоди або введення в оману суверенних держав. Дезінформацію можна визначити як три основні форми інформаційної діяльності, які можуть завдати незначної або значної шкоди. Дезінформація – це неправдива інформація, яка не має на меті заподіяти шкоду. Дезінформація – це неправдива інформація, яка має на меті маніпулювати, заподіяти шкоду або спрямувати людей, організації та країни в неправильному напрямку. Неправдива інформація – це інформація, яка походить від правди, але часто перебільшена таким чином, що вводить в оману та завдає потенційної шкоди. Більш підступною формою інформаційної діяльності є дезінформація, яка використовує правдиву інформацію, але позбавляє її контексту або перебільшує конкретні деталі, щоб завдати шкоди особі, організації чи державі.

Дослідження встановили, що хоча журналістика підтримує помірну та послідовну довжину речень, дезінформація, як правило використовує або надзвичайно короткі але яскраві гасла для швидкого засвоєння, або надмірно довгі і заплутані структури, розроблені для імітації авторитетної щільності, передаючи при цьому мінімальну фактичну інформацію [2, с. 1]. Ще одним критичним показником є співвідношення іменників до дієслів. Правдиві репортажі зазвичай «багаті на

іменники», зосереджуючись на конкретних сутностях, перевірених подіях та конкретних фактах. І навпаки, оманливий контент більше спирається на дієслова та займенники для опису нечітких або неперевірених подій. Відсутність конкретних імен та збільшена присутність загальних займенників (наприклад, «вони», «їх») служать показниками неперевіреної інформації. У фейкових новинах іноземними мовами спостерігається помітне збільшення частоти гнівних та негативних слів порівняно з правдивим контентом. Крім того, щільність розділових знаків, зокрема знаків оклику та питання, значно вища в пропагандистських текстах.

Такі передові моделі, як RoBERTa, DistilBERT та XLNet, все частіше використовуються для виявлення тонких суперечностей, характерних для дезінформації [3, с. 1]. Ці моделі можуть виявляти довгострокові залежності в тексті, що дозволяє їм виявляти невідповідності, які можуть пропустити простіші алгоритми. Модель на основі RoBERTa, наприклад, продемонструвала високу ефективність у розрізненні пропагандистських «псевдоновин» та звичайних статей у пресі шляхом аналізу прихованого семантичного стану речень. Такі методи, як модель XGBoost, використовують числові параметри, включаючи довжину речення, оцінки настроїв та оцінки «VAGO» (нечіткість, думка, деталізація) щоб забезпечити прозоре обґрунтування для позначення контенту [4, с. 1].

Тривала військова агресія проти України є критичним прикладом застосування лінгвістичних методів у виявленні дезінформації, що спонсорується державою. Російські державні мережі розгорнули складні наративи, спрямовані на підрив міжнародної підтримки України та виправдання воєнних злочинів [5, с. 1]. Уряд Канади та інші міжнародні організації виявили кілька повторюваних російських дезінформаційних наративів. Ці наративи часто «підлаштовані» під конкретну національну аудиторію, щоб експлуатувати місцеві упередження та історичний контекст. Наприклад, російський наратив – НАТО становить агресивну загрозу для росії. Контр наратив заснований на фактах – НАТО є оборонним союзом; росія відмовляється від миру добросовісності. Лінгвістична стратегія – представлення росії як «жертви» [5, с. 1]. Для військових лідерів знання мови союзних держав (наприклад, української, польської або балтійських мов) покращує оперативну сумісність та координацію під час спільних операцій.

Тому лінгвістичні методи виявлення дезінформації іноземною мовою є важливою межею у безпеці та обороні суспільства. В умовах гібридної війни інформація не просто засіб комунікації, а інструмент стратегічного впливу. Використовуючи їх, фахівці з безпеки можуть ефективно виявляти пропаганду. Захист національного інформаційного простору вимагає єдиних, міждисциплінарних зусиль, які надають пріоритет медіа грамотності, володінню іноземними мовами та постійній адаптації технологічних засобів захисту.

Література:

1. G. Hage, T. Lawrence, S. LoBue, E. Marcus, P. Pernik, S. Workinger. CCDCOE. WMGIC x NATO Countering Disinformation Challenge 2024. URL:

- <https://ccdcoe.org/uploads/2025/02/2024-WMGIC-Post-Publication.pdf>. (дата звернення: 22.03.2026).
2. Fighting the Fake: A Forensic Linguistic Analysis to Fake News. *PMC NCBI*. URL:<https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9047580/>. (дата звернення: 22.03.2026).
  3. Unified Large Language Models for Misinformation Detection in Low-Resource Linguistic Settings. *Arxiv*. URL:<https://arxiv.org/abs/2506.01587>. (дата звернення: 22.03.2026).
  4. Exposing propaganda: an analysis of stylistic cues comparing human annotations and machine classification. *Arxiv*. URL: <https://arxiv.org/abs/2402.03780>. (дата звернення: 22.03.2026).
  5. Countering disinformation with facts – Russian invasion of Ukraine. *Global Affairs Canada*. URL: https://www.international.gc.ca/world-monde/issues_development-enjeux_developpement/response_conflict-reponse_conflits/crisis-crisis/ukraine-fact-fait.aspx?lang=eng. (дата звернення: 22.03.2026).

Софія МАЗУРКЕВИЧ, НА СБ України

Ірина ХОМА, ст. викладач НА СБ України

ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ПРОЦЕС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У сучасному світі стрімкого розвитку інформаційних технологій та цифрового простору соціальні мережі стали невід'ємною складовою повсякденного життя людей, а особливо молоді. Соціальні мережі активно використовуються не лише для спілкування та розваг, а й у якості інструменту для навчання, зокрема під час вивчення іноземних мов. Англійська, як мова міжнародного спілкування, відіграє фундаментальну роль у соціальному та професійному розвитку особистості, що зумовлює необхідність пошуку ефективних методів та інструментів для її опанування. У цьому контексті соціальні мережі відкривають нові можливості для формування мовних навичок, забезпечуючи доступ до унікального живого контенту, інтерактивної взаємодії із носіями та різноманітних освітніх ресурсів.

Актуальність теми обумовлена зростаючим впливом соціальних мереж на освітній процес та необхідністю дослідження їхньої ролі у ефективному вивченні англійської мови. Попри значну кількість переваг, використання соціальних мереж може мати як позитивні, так і негативні наслідки для навчання, що потребує детального аналізу.

Проблематика використання соціальних мереж та цифрових технологій у навчанні досліджувалася багатьма науковцями. Зокрема, німецькими дослідниками у галузі соціальних медіа та цифрових трансформацій, Андреасом Капланом та Майклом Генлайном, у їхній праці «Users of the World, Unite!» проаналізовано вплив соціальних мереж на вивчення англійської мови та академічну успішність студентів. Значний внесок у дослідження ролі технологій у навчанні зробили Дональд Маккензі та Джуді Вайджмен, які підкреслили вплив цифрового середовища на освітні процеси. Також питання використання інтернет-ресурсів у вивченні англійської мови розглядала Аю Сур'яні.

Особливо значущим є аналіз впливу соціальних мереж на процес вивчення англійської мови, визначення їх переваг та недоліків, а також оцінка ефективності використання соціальних медіа як інструменту навчання.

Використання соціальних мереж з метою вивчення англійської мови має низку суттєвих переваг, що підтверджується результатами сучасних наукових досліджень. Передусім варто зазначити, що соціальні медіа забезпечують широкий доступ до автентичного мовного середовища, яке є важливим фактором ефективного засвоєння будь-якої іноземної мови. Цифрові платформи, зокрема Facebook, YouTube та інші, надають студентам можливість отримувати різноманітні навчальні матеріали, переглядати відео лекції, аналізувати граматичні конструкції та взаємодіяти з контентом відповідно до власного рівня знань і навчальних потреб. Це, зі свого боку, сприяє кращому засвоєнню розмовних структур, поповненню словникового запасу та розвитку навичок аудіювання [1].

Окрім цього, соціальні мережі створюють сприятливі умови для інтерактивного навчання та комунікації. Вони виступають простором для обміну інформацією та взаємодії між користувачами, що відкриває широкі можливості для практичного застосування мовних знань у реальних комунікативних ситуаціях. Користувачі мають змогу спілкуватися з носіями мови, брати участь у тематичних обговореннях, коментувати публікації та створювати власний контент англійською мовою, що значно підвищує рівень їхніх розмовних навичок.

Значною перевагою є доступність і зручність використання соціальних мереж як навчального ресурсу. Згідно з результатами досліджень, значна частина студентів активно використовує соціальні медіа для підготовки до занять, виконання навчальних завдань і пошуку додаткової інформації. Можливість навчатися у будь-який час і в будь-якому місці за допомогою мобільних пристроїв робить освітній процес більш гнучким, індивідуалізованим і адаптованим до потреб сучасного здобувача освіти. Це також сприяє розвитку навичок самостійної роботи та відповідальності за особисті досягнення.

Не менш важливим є позитивний вплив соціальних мереж на мотивацію до вивчення англійської мови. Використання інтерактивного та мультимедійного контенту, зокрема відео, мемів, коротких публікацій і онлайн-курсів, робить навчальний процес цікавішим, динамічнішим і доступним для сприйняття. Дослідження показують, що студенти, які активно залучені до навчання за допомогою соціальних мереж, демонструють вищий рівень зацікавленості та кращі результати у вивченні мови [2].

Проте використання соціальних мереж має і низку недоліків, які можуть негативно впливати на якість навчання та академічну успішність студентів. Насамперед слід відзначити проблему надмірного використання соціальних медіа, що нерідко призводить до цифрової залежності. Постійне перебування у соціальних мережах відволікає увагу від навчального процесу, знижує концентрацію та продуктивність, унаслідок чого студенти витрачають більше часу на розважальний контент, ніж на опрацювання навчальних матеріалів. Ще одним важливим негативним фактором є поверхневе засвоєння знань. Соціальні мережі зазвичай пропонують короткий,

спрощений та фрагментований контент, який не завжди сприяє глибокому розумінню мовних явищ. У багатьох випадках учні обмежуються переглядом відео чи читанням коротких дописів, не приділяючи достатньо уваги системному вивченню граматики, письма та читання. Це може призводити до формування неповних або неточних знань мови.

Окрім цього, існує проблема недостовірності інформації. Не весь контент, представлений у цифровому просторі, є перевіреним або якісним з пізнавальної точки зору. Нерідко користувачі стикаються з помилками у граматиці, неправильним вживанням лексики або спрощеними поясненнями, що може негативно вплинути на формування мовних навичок. Відсутність належного контролю за якістю інформації ускладнює процес відбору корисних навчальних матеріалів. Важливо враховувати, що використання соціальних мереж може сприяти зниженню рівня академічної доброчесності. Студенти можуть копіювати готові відповіді, тексти або переклади без належного розуміння їх змісту, що перешкоджає розвитку власних мовних компетентностей. Такий підхід не лише знижує ефективність навчання, але й формує залежність від сторонніх допоміжних джерел.

Таким чином, аналіз впливу соціальних мереж на процес вивчення англійської мови висвітлює їхню неоднозначну роль у сучасному освітньому середовищі. З одного боку, соціальні мережі пропонують широкий спектр можливостей для доступу до автентичних матеріалів, сприяють розвитку мовних навичок, підвищують мотивацію та полегшують інтерактивне навчання. З іншого боку, їх надмірне та неконтрольоване використання може призвести до зниження якості навчання, втрати концентрації, залежності та погіршення навчальних результатів.

Отже, ефективність використання соціальних мереж у вивченні англійської мови безпосередньо залежить від рівня обізнаності та організації навчального процесу. Правильне поєднання цифрових технологій із традиційними методами навчання, критичне ставлення до інформації та дотримання принципів академічної доброчесності сприяють досягненню хороших результатів. Перспективи майбутніх досліджень полягають у пошуку оптимальних шляхів інтеграції соціальних медіа в освітній процес з метою максимізації їхніх переваг та мінімізації потенційних ризиків.

Література:

1. Kaplan A., Haenlein M. Users of The World, Unite! The Challenges And Opportunities of Social Media. *Business Horizons*. 2010. Vol. 53, no. 1. P. 59-68.
2. Zeeshan A. Influence of social media on English language learning and academic performance at undergraduate level. *Journal Of Language, Literature, Social, And Cultural Studie*. 2023. Vol. 1, no. 3. P. 281-293.

ENGLISH AS A TOOL OF PROFESSIONAL ACTIVITY FOR CYBERSECURITY SPECIALISTS IN THE MODERN CYBERSPACE

In the context of the rapid development of digital technologies, cyberspace has become one of the key environments for the functioning of the state, the economy, and the national security system. Cyberattacks, information operations, cyber intelligence, and cybercrime are increasingly used as instruments of interstate confrontation. In this regard, the training of cybersecurity specialists is gaining particular importance for ensuring the effective protection of a state's information infrastructure. An essential component of such professional training is proficiency in English, which has effectively become the primary language of international communication in the fields of information technology and cybersecurity.

Modern cyberspace is characterized by its global nature and high rate of development. Information about emerging cyber threats, software vulnerabilities, and methods of conducting cyberattacks is disseminated mainly through international scientific and professional resources. The majority of analytical reports produced by international cybersecurity centers, research in the field of information security, and technical documentation are published in English. Therefore, knowledge of English enables specialists to promptly access up-to-date information, analyze current cyber threats, and effectively apply acquired knowledge in their professional activities.

An important area of English language use is analytical activity in cyberspace. Cybersecurity specialists actively employ methods of open-source intelligence (OSINT), which involve working with international information resources, specialized forums, scientific publications, and technical reports. A significant portion of such materials is presented in English, making its knowledge a prerequisite for effective information analysis. Proficiency in English allows specialists to more quickly identify new cyber threats, analyze the activities of hacker groups, and forecast possible scenarios of cyber conflict development.

Equally important is the use of English in the field of international cooperation. Countering cybercrime and cyberterrorism requires coordination among government agencies of different countries, international organizations, and computer emergency response teams (CERTs). In this context, English serves as the primary language of professional communication, enabling effective information exchange, coordination of joint response measures, and participation in international training exercises and conferences.

English also plays a crucial role in working with technical cybersecurity tools. Most software products in the field of information security, network traffic monitoring systems, cyber incident analysis platforms, and digital forensics tools are developed by international companies and feature English-language interfaces and documentation. For their effective use, specialists must understand specialized technical terminology, be able to work with English-language manuals, and analyze technical descriptions. This is especially important

during cyber incident investigations, where the speed and accuracy of analysis are critical for preventing further attacks.

An important aspect of training future cybersecurity professionals is the use of the English for Specific Purposes (ESP) approach, which involves integrating language training with professional activities. During the educational process, students analyze English-language cyber incident reports, work with technical documentation, simulate cyber threat response scenarios, and engage in professional discussions on information system protection. This approach contributes to the development of not only linguistic competence but also analytical thinking essential for effective work in cybersecurity.

It should also be noted that the development of cyberspace is accompanied by the continuous evolution of professional terminology. New terms related to technological innovations, emerging types of cyberattacks, and methods of information system protection are regularly introduced, most of which originate in the English-speaking environment. This necessitates the continuous improvement of language training for specialists. Knowledge of English allows professionals to adapt more quickly to changes in the field of information technology and to effectively utilize modern professional resources.

Thus, English plays a vital role in the professional activity of cybersecurity specialists in modern cyberspace. It provides access to international information resources, facilitates effective analytical work, enables the use of advanced technical tools, and ensures international professional communication. In the context of increasing cyber threats, a high level of English proficiency is a crucial prerequisite for training specialists capable of ensuring the security of the state's information space and effectively responding to contemporary challenges in cyberspace.

Анатолій МАРУСИК, НА СБ України

Науковий керівник: к. філол.н., доцент **Дар'я КОНОНОВА**

ІНОЗЕМНА МОВА У СУЧАСНОМУ КІБЕРПРОСТОРІ – ВІД КОМУНІКАТИВНОГО ІНСТРУМЕНТУ ДО ЧИННИКА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ТА КІБЕРНЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Сучасний кіберпростір дедалі частіше розглядають як середовище, що формується на перетині лінгвістики та високих технологій. У цьому просторі іноземна мова, насамперед англійська, виконує не лише функцію *lingua franca*, а й роль глибинного коду, який визначає архітектуру цифрової реальності. Сьогодні мова перетворюється з пасивного засобу комунікації на активний чинник, здатний впливати на безпеку, доступ до технологій та ефективність функціонування штучного інтелекту. Тому важливо проаналізувати технологічні та безпекові виклики, пов'язані з функціонуванням іноземної мови в кіберпросторі, та окреслити можливі напрями їх подолання.

Однією з фундаментальних проблем є те, що архітектура сучасного кіберпростору базується на англійських алгоритмах і синтаксисі мов

програмування, які історично є похідними від природної мови. Така ситуація створює так званий «цифровий розрив» – носії інших мов змушені долати подвійний бар'єр, адже їм потрібно опанувати не лише синтаксис коду, а й чужорідну термінологію. Ця проблема має глибше лінгвістичне підґрунтя: згідно з гіпотезою лінгвістичної відносності Сепіра-Уорфа, мова не лише відображає думку, а й активно формує її [1; 2; 3]. Якщо перенести цей принцип у цифрове середовище, виникає закономірне запитання: чи впливає англійська архітектура програмування на сам спосіб мислення розробника, який пише код нерідною мовою? Дослідження свідчать, що нерідномовні програмісти витрачають значно більше когнітивних ресурсів на переключення між мовними системами, що знижує продуктивність і підвищує ймовірність логічних помилок. Таким чином, мовний бар'єр у кіберпросторі – це не лише питання словника, а й питання когнітивного навантаження. Це істотно гальмує глобальний технологічний розвиток і суперечить принципам інклюзивності. Додаткового болю додає те, що навіть найкращі системи автоматизованого перекладу часто буквально відтворюють слова, втрачаючи справжній сенс, контекст і культурні відтінки. Без смислової точності технічна документація перетворюється на набір малозрозумілих інструкцій, а комунікація між розробниками з різних країн стає джерелом помилок. Виходом із цієї ситуації могла б стати розробка багатомовних середовищ програмування на основі штучного інтелекту, які дозволяли б писати код із використанням національних мовних конструкцій із подальшою компіляцією в машинний код. Не менш важливою є адаптація систем перекладу (наприклад, DeepL або GPT) для технічної документації з урахуванням контексту, аби зберігати не лише слова, а й сенси. Перспективним видається створення відкритої платформи «Multilingual Codex» – бази знань, де складні технічні концепції пояснюються паралельно англійською та мовами країн, що розвиваються, з використанням адаптивних нейромереж для персоналізації навчання [4].

Інший важливий вимір проблеми стосується лінгвістичної безпеки. Мовні особливості (стилометрія, граматичні помилки, діалектні риси) дедалі частіше стають ключем до ідентифікації особи в мережі. Кіберзлочинці беруть на озброєння лінгвістичний аналіз для фішингу, створюючи повідомлення, які імітують манеру спілкування жертви або її близьких. Водночас через мовне розмаїття в інтернеті системам безпеки важче відстежувати загрози, адже більшість із них заточена під англійську. Показовим прикладом лінгвістичної вразливості є атаки типу IDN homograph – зловмисники реєструють домени з візуально ідентичними символами різних алфавітів (наприклад, кирилична «а» замість латинської «a»), унаслідок чого користувач переходить на фішинговий ресурс, навіть не підозрюючи про підміну. Такі атаки особливо ефективні в багатомовному середовищі, де пильність щодо шрифтових відмінностей є мінімальною. Подолати цю проблему можна шляхом інтеграції багатомовних лінгвістичних профайлерів у системи кібербезпеки класу SIEM – потрібні алгоритми, здатні помічати аномалії не лише в мережевому трафіку, а й у мовних паттернах. Скажімо, різка зміна стилю листування з російської на англійську в корпоративному месенджері може вказувати на компрометацію акаунта. Як практичну ідею можна запропонувати розробку плагіна-аналізатора

«LinguaGuard» для робочих месенджерів (Slack, Teams). Він у фоновому режимі аналізував би мовні особливості співробітників і блокував підозрілі повідомлення, які не відповідають їхньому звичному мовному портрету, щоб запобігати внутрішньому фішингу.

Окремої уваги заслуговує вплив штучного інтелекту на мовне середовище. Сучасні великі мовні моделі (LLM) навчаються на даних, у яких англійська мова домінує, через що малі мови опиняються в зоні ризику. Якість генерації контенту для них залишається неприйнятно низькою. Водночас ця сама мовна асиметрія породжує специфічну безпекову загрозу – явище, яке дослідники називають «мультилінгвальним джейлбрейкінгом»: безпекові фільтри сучасних LLM значно слабші для малопоширених мов, тому зловмисники можуть обходити обмеження моделі, формулюючи шкідливі запити суахілі, хінді або транслітерованою кирилицею. Це означає, що чим менше даних для певної мови в навчальній вибірці, тим простіше обійти захист. Червоні команди великих технологічних компаній тестують безпеку переважно англійською, залишаючи неангломовні вектори атак малодослідженими [3; 7]. Коли модель не розуміє тонкощів рідної мови, вона продукує безглузді або спотворені фрази, втрачаючи глибинні значення слів. Це створює реальну загрозу втрати культурної ідентичності в цифровому середовищі [6; 7], адже дедалі більша частка інформації генеруватиметься ШІ з англомовною «матрицею мислення». Вирішення цієї проблеми вбачається в розвитку національних мовних моделей із відкритим кодом, що фінансувалися б на рівні держав або міжнародних лінгвістичних спільнот. При цьому важливо навчати ШІ не лише на перекладах, а на оригінальних текстах, щоб зберегти унікальні мовні конструкції, смисли та культурні коди. Цікавим соціальним експериментом міг би стати запуск краудсорсингової платформи розширеного формату на зразок «Mozilla Common Voice», де носії мов записували б не окремі фрази, а діалоги в конкретних професійних контекстах (наприклад, «українська мова для дата-сайентистів»). Це допомогло б створити якісні датасети для точного налаштування ШІ.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що іноземна мова в кіберпросторі еволюціонувала від звичайного засобу спілкування до інфраструктурного елемента, від якого залежать і безпека, і технологічний розвиток. Щоб подолати мовну нерівність і пов'язані з нею загрози, потрібен підхід, який об'єднує лінгвістів, розробників штучного інтелекту та кіберкриміналістів. Ігнорування мовного розмаїття веде не лише до технічних проблем, а й до збіднення культурної спадщини людства. Найперспективніший напрямок – створення адаптивних, багатомовних цифрових екосистем. Вони не нівелюють мовне різноманіття, а навпаки, використовують його як додатковий ресурс для підвищення безпеки та технологічної гнучкості. Коли технології навчаються розуміти справжні сенси, закладені в мові, вони стають по-справжньому інклюзивними та ефективними. Саме в цьому полягає ключ до гармонійного поєднання мовного розмаїття та цифрового прогресу.

Література:

1. Crystal D. Internet Linguistics: A Student Guide. London : Routledge, 2011. 192 с.

2. Danet B., Herring S. C. (eds.). *The Multilingual Internet: Language, Culture, and Communication Online*. New York : Oxford University Press, 2007. 480 с.
3. Floridi L., Chiriatti M. GPT-3: Its Nature, Scope, Limits, and Consequences. *Minds and Machines*. 2020. Vol. 30. P. 681-694. DOI: 10.1007/s11023-020-09548-1.
4. Liu Z., Wang Y. Navigating Linguistic Insecurity in the Age of AI: Challenges for Non-Native Speakers in Tech. *Journal of Computer-Mediated Communication*. 2023. Vol. 28, Issue 4. P. 1-15. DOI: 10.1093/jcmc/zmad015.
5. Xue L. et al. mT5: A Massively Multilingual Pre-Trained Text-to-Text Transformer. *Proceedings of the 2021 Conference of the North American Chapter of the Association for Computational Linguistics (NAACL)*. 2021. P. 483-498. URL: <https://aclanthology.org/2021.naacl-main.41> (дата звернення: 25.02.2026).
6. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25.04.2019 р. № 2704-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 21. Ст. 81. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19> (дата звернення: 25.02.2026).
7. Інформаційна безпека в умовах мовної глобалізації кіберпростору : аналітичний огляд / за ред. О. І. Барановського. Київ : НІСД, 2024. 64 с.

Анастасія МАТВІЄНКО, НА СБ України

Науковий керівник: к. пед. н., доцент **Ярослава ПАСІЧНИК**

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНІВ У СФЕРІ КІБЕРБЕЗПЕКИ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

У сучасному світі стрімкий розвиток інформаційних технологій і цифрових комунікацій спричинив активне формування нової термінології у сфері кібербезпеки. Більшість термінів цієї галузі виникають в англomовному середовищі, що зумовлює необхідність їх перекладу та адаптації іншими мовами, зокрема українською. Поява нових понять у сфері інформаційної безпеки, кіберзахисту та кіберзлочинності створює значні виклики для перекладачів, оскільки необхідно не лише передати зміст терміна, але й зберегти його точність, однозначність та функціональність у професійному дискурсі.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що кібербезпека є важливою складовою сучасної цифрової інфраструктури держави та суспільства, а також потребує уніфікованої термінології для ефективної міжнародної комунікації та наукового обміну. Поняття кібербезпеки пов'язане із захистом комп'ютерних систем, мереж і даних від загроз, які можуть порушувати їхню цілісність, конфіденційність і доступність.

Метою цієї роботи є дослідження основних особливостей перекладу англomовної термінології у сфері кібербезпеки українською мовою та визначення найбільш поширених перекладацьких стратегій.

У сфері кібербезпеки значна кількість термінів має англomовне походження, що пояснюється домінуванням англійської мови у сфері інформаційних технологій та міжнародної технічної комунікації. Це спричиняє необхідність їхнього перекладу та адаптації до мовних норм української мови.

Переклад термінів у сфері кібербезпеки супроводжується низкою труднощів. Однією з основних проблем є контекстуальна залежність термінів. Значення багатьох термінів може змінюватися залежно від сфери використання або конкретного технічного контексту.

Іншою проблемою є полісемія, коли один англійський термін має кілька значень. Наприклад, слово *attack* у комп'ютерній сфері перекладається як «кібератака», тоді як у загальній лексиці воно може означати фізичний напад або різку критику.

Ще однією складністю є структурні відмінності між англійською та українською мовами. В англійській мові поширені багатокомпонентні терміни, які складаються з кількох іменників або прикметників (наприклад, *data breach detection system* – система виявлення витоків даних). У перекладі українською такі конструкції часто потребують перебудови або використання прийменникових конструкцій та відповідних відмінків.

Крім того, певні терміни не мають усталених відповідників українською мовою. У таких випадках перекладач змушений застосовувати різні перекладацькі стратегії, щоб адекватно передати значення терміна.

У перекладі термінології кібербезпеки використовуються різні перекладацькі прийоми. Серед найбільш поширених можна виділити такі: калькування, транскодування, описовий переклад.

Калькування полягає у буквальному відтворенні структури англійського терміна українською мовою.

Наприклад: *cybersecurity* – кібербезпека; *cyberattack* – кібератака.

Такий спосіб перекладу часто застосовується тоді, коли структура терміна легко відтворюється засобами української мови.

Транскодування (транслітерація або транскрипція) спосіб використовується у випадках, коли термін передається шляхом фонетичного або графічного відтворення іншомовного слова.

Наприклад: *phishing* – фішинг; *hacker* – хакер.

Такий підхід застосовується тоді, коли в українській мові ще не сформувався повноцінний відповідник або коли іншомовний варіант вже широко використовується у професійному середовищі.

Якщо прямий відповідник відсутній, перекладач може використовувати описове пояснення терміна.

Наприклад: *zero-day vulnerability* – уразливість, про яку розробник ще не знає; *social engineering attack* – атака з використанням методів соціальної інженерії.

Такий спосіб дозволяє передати зміст терміна, але іноді робить текст менш компактним.

У деяких випадках перекладач може використовувати вже наявні українські відповідники.

Наприклад: *malware* – шкідливе програмне забезпечення; *data protection* – захист даних.

Використання усталених аналогів сприяє стандартизації термінології та забезпечує зрозумілість тексту.

Одним із важливих аспектів перекладу термінології є її стандартизація. У сфері кібербезпеки різні джерела можуть пропонувати різні варіанти перекладу одного й того самого терміна. Це може призводити до непорозумінь у професійній комунікації.

Для вирішення цієї проблеми важливу роль відіграють:

- міжнародні стандарти;
- державні нормативні документи;
- спеціалізовані словники та глосарії;
- наукові дослідження з термінології.

Уніфікація термінів сприяє точності перекладу, а також полегшує обмін інформацією між фахівцями різних країн.

Таким чином, переклад англomовної термінології у сфері кібербезпеки є складним процесом, що потребує не лише мовної компетентності перекладача, але й розуміння технічної специфіки цієї галузі. Основні труднощі перекладу пов'язані з відсутністю усталених відповідників, багатозначністю термінів та структурними відмінностями між англійською та українською мовами.

Найбільш поширеними способами перекладу кібертермінології є калькування, транскодування, описовий переклад та використання українських аналогів. Вибір конкретної стратегії залежить від контексту, структури терміна та ступеня його усталеності в українській мові.

Таким чином, ефективний переклад термінології кібербезпеки потребує комплексного підходу, який поєднує лінгвістичний аналіз, знання технічної галузі та врахування процесів стандартизації термінології.

Олеся МІНЕНКО, доцент НУЦЗУ

THE USE OF INTERNET RESOURCES IN FOREIGN LANGUAGE CLASSES WITH PROFESSIONAL ORIENTATION

Nowadays, in the world of innovation and technology, which is developing fast, English plays an important part in this process. Most technical documentation, software and professional resources are created in English. Those who aspire to work in the fields of engineering, science, IT etc. must have a good command of English to remain successful and competitive in their field.

English is used in international organizations such as the European Union, the United Nations NATO, and others. In addition, scientific conferences, international events, most business negotiations, are held in English. This makes English the necessary means of communication between citizens from different countries who may speak different native languages.

Up to date, society places set demands on education and the overall development of participants in the educational process, the effectiveness of learning the curriculum. Each student should be taught to process, evaluate, receive, and use a large amount of information in a short period of time in practical activities [4]. It is necessary to organize the learning process so that the student works hard and with enthusiasm in the classroom, sees the outcome of his work and can evaluate them on his own.

The usage of computer technologies in the classroom allows you to make the learning process differentiated, individual, mobile and interactive. Modern mobile appliances combine the capabilities of a laptop, textbook, calculator, phone and are a universal tool that can simulate various language situations, it can fast and effectively respond to the actions and requests of the student [1]. This method of studying is also very interesting for teachers, as it helps them better assess the capabilities and knowledge of the student, encourages them to search for new, extraordinary forms and methods of studying, and provides space for teacher`s creativity. However, Internet resources don`t replace the lecturer, but only complement him, playing the role of a tool that significantly increases the effectiveness of the learning process [2].

In the course of preparation for the lesson, English teachers have the possibility to use materials from various foreign and domestic sites. The British Council conducted an online survey of teachers to get to know which Internet resources are most often used during teaching. Among the most used, teachers named chat rooms, blogs, online dictionaries, and virtual learning environments. 10% of respondents don`t use the Internet during classes [3].

If English language teachers have hardship using Internet resources in their lessons and preparing for them, on the **Media Awareness Network** website you can find detailed lesson plans with step-by-step instructions, as well as materials for self-education and professional development. The website features articles by foreign methodologists-practitioners who work with Internet technologies and develop their own courses. In addition, the website developers and consultants are ready to answer any questions.

The **WordWall** platform is used by the teachers as a tool for interactive English language learning in secondary schools and higher educational establishments. It allows them to create exercises in various formats, such as quizzes and games that contribute to the development of speaking and vocabulary skills. WordWall integrates digital technologies into the educational process, making it exciting and effective.

Quizlet is widely used in education as a tool to help students learn and remember information. This tool can be useful for both students and teachers to prepare for lessons and exams. The interactive Quizlet platform is not only a dictionary: the site`s algorithms allow you to create tests, train spelling, work in a team to solve a general task in the form of an interactive game. With the help of Quizlet, students can actively develop lexical competence and to one degree or another form all types of speech activity, namely: reading, writing, speaking, listening. To introduce and demonstrate new material, flash cards are used, created by me based on the lexical units that students are currently studying. A feature of the Quizlet platform is that it will offer several translation options for the word specified by the user and will also select a picture.

The **English Grammar Online** the fun way to learn English! website can be used in classes when studying English grammar. In the “Grammar” section you will find rules with detailed explanations and examples, multi-level tasks, and final tests. The materials can be used at the training stage (for example, spelling of the third person singular form of English verbs, spelling of the participle II form, formation of questions and negative sentences) and for knowledge control. Each test has a little more than 20 questions, where you need to introduce the verb form, ask a question, and restore a sentence. Final tests involve comparing two or more grammatical phenomena.

On the **English Learner** website: English Lessons and Tests teachers can find a large number of tests on grammar, vocabulary, listening and reading for higher levels of English. While completing the tests, you can view comments. Based on the results of completing the task, the student receives a result in percentage and can independently set a grade depending on the criteria set by the teacher.

Thus, the usage of mobile technologies in the educational process contributes to the improvement of the process of improving language skills and abilities of students, ensures effective independent work, interest in the educational component, helps to intensify, increases students’ motivation and cognitive activity and individualize learning.

Since new mobile technologies are constantly emerging, the prospect of further research on the practical use of mobile technology in teaching a foreign language may be the development, description and optimization of tasks for independent work of students, and it is also important to carry out an appropriate study constantly and analysis of new mobile applications, platforms and programs for learning a foreign language.

References:

1. Кужель О., Коваль Т. Використання персонального комп’ютера у вивченні іноземних мов. *Нові інформаційні технології навчання в навчальних закладах України: науково-методичний збірник*. Вип. 8: Педагогіка. (редкол.: І. Мархель (гол.ред.) та ін.) Одеса: Друк, 2001. 242 с.
2. Матвіїв Д. Електронно-освітні ресурси для вивчення іноземної мови: порівняльний аналіз. *Інформація, комунікація, суспільство 2020: матеріали 9-ї Міжнародної наукової конференції, 21-23 травня 2020 року*, Львів. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. С. 41-42.
3. Ніколаєва С. Основи сучасної методики викладання іноземних мов. Київ: Ленвіт, 2008. 285 с.
4. Шевчук А. О. Використання мобільних технологій у навчанні іноземної мови. *Інноваційна педагогіка*. 2018. № 6. С. 192-195.
URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2018/6/41.pdf>

Вікторія ПАВЛЕНКО, НА СБ України

Дмитро ПІДГОРНИЙ, НА СБ України

Науковий керівник: к. філол.н., доцент Олена ФІЛАТОВА

АНГЛОМОВНА ТЕРМІНОЛОГІЯ У СФЕРІ КІБЕРБЕЗПЕКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

В умовах цифровізації безпекового середовища, розвитку гібридних загроз та зростання ролі кіберпростору у забезпеченні національної безпеки особливого значення набуває іншомовна підготовка фахівців сектору безпеки і оборони. Сучасна професійна діяльність у сфері кібербезпеки нерозривно пов'язана з використанням англійських джерел інформації, міжнародних стандартів, технічної документації, аналітичних звітів та спеціалізованої термінології. У зв'язку з цим англійська термінологія у сфері кібербезпеки має розглядатися не лише як мовний компонент, а як важливий інструмент формування професійної компетентності майбутніх фахівців.

У сучасних наукових підходах до навчання іноземної мови для спеціальних цілей наголошується, що іншомовна підготовка повинна бути орієнтована на конкретні професійні потреби здобувачів освіти, їхні майбутні комунікативні завдання та специфіку фахової діяльності [1]. Саме такий підхід є характерним для English for Specific Purposes (ESP), у межах якого іноземна мова вивчається не ізольовано, а як засіб професійної комунікації. Для фахівців сектору безпеки і оборони це означає, що вивчення англійської мови має включати опанування профільної кібербезпекової термінології, необхідної для роботи з автентичними матеріалами та взаємодії у міжнародному середовищі.

Важливість спеціалізованої термінології підтверджується сучасними педагогічними дослідженнями. Зокрема, Т. В. Кравченко підкреслює, що володіння спеціалізованою мовою є одним із головних показників якості професійної підготовки фахівця, а формування термінологічної компетентності виступає складовою професійної компетентності в межах ESP-курсу [2]. Отже, для майбутніх фахівців сектору безпеки і оборони засвоєння англійських термінів на кшталт, phishing, vulnerability, malware incident response, databreach, social engineering, ransomware має не лише лінгвістичне, а й прикладне значення.

Особливу роль англійська термінологія відіграє у сфері кібербезпеки, оскільки значна частина ключових понять, стандартів і практик функціонує саме англійською мовою. За даними Європейського агентства з кібербезпеки (ENISA), у ENISA Threat Landscape 2024 серед основних актуальних кіберзагроз визначено загрози доступності, програми-вимагачі (ransomware), загрози даним, соціальну інженерію та шкідливе програмне забезпечення [3]. Це свідчить про те, що майбутній фахівець повинен не лише розуміти загальний зміст повідомлень про кіберінциденти, а й коректно інтерпретувати термінологію, яка використовується в міжнародних аналітичних документах.

У цьому контексті важливим є звернення до офіційних термінологічних джерел. Згідно з глосарієм Національного інституту стандартів і технологій США (NIST), термін *phishing* визначається як цифрова форма соціальної інженерії, спрямована на введення користувача в оману з метою отримання конфіденційної інформації [4]. Відповідно до глосарію NIST, *malware* – це програмне забезпечення або мікропрограмне забезпечення, призначене для виконання несанкціонованого процесу, який негативно впливає на конфіденційність, цілісність або доступність інформаційної системи [4]. Такі дефініції є важливими для формування точного професійного понятійного апарату, без якого неможливі ані якісний аналіз загроз, ані ефективна міжвідомча чи міжнародна комунікація.

Наукові дослідження у сфері викладання ESP для спеціальностей, пов'язаних з інформаційною безпекою, також свідчать про доцільність практико-орієнтованого підходу. С. Коломієць та Л. Конопленко зазначають, що навчання англійської мови для студентів, спеціальність яких пов'язана з інформаційною безпекою, має базуватися на *task-based learning*, міждисциплінарних зв'язках та моделюванні ситуацій, які можуть виникати у професійній діяльності [5]. Отже, опанування англійської кібертермінології повинно здійснюватися не шляхом механічного запам'ятовування окремих слів, а через аналіз реальних кейсів, роботу з advisory-документами, звітами про інциденти, технічними описами вразливостей та сценаріями реагування.

Окремої уваги заслуговує значення англійської спеціальної термінології у сфері безпеки й оборони в умовах міжнародної взаємодії. І. Лисичкіна, О. Лисичкіна та Є. Проценко наголошують, що спеціальна термінологія НАТО має особливе значення для лінгвістичного забезпечення діяльності сектору безпеки і оборони, а також для підтримання міжкультурної комунікації з союзниками та партнерами [6]. Це особливо актуально в умовах інтеграції України до євроатлантичного безпекового простору, де англійська мова фактично виконує функцію робочої мови професійної взаємодії.

Таким чином, англійська термінологія у сфері кібербезпеки є важливим інструментом професійної підготовки фахівців сектору безпеки і оборони. Вона забезпечує доступ до актуальних міжнародних джерел інформації, сприяє формуванню точного понятійного апарату, підвищує рівень професійної комунікації та створює передумови для ефективної взаємодії з міжнародними партнерами. У сучасних умовах іншомовна підготовка у цій сфері повинна бути професійно орієнтованою, практико-спрямованою та інтегрованою з реальними потребами кібербезпекової діяльності.

Література:

1. Svitlana Grynyuk. Foreign language teaching for specific purposes: basic aspects. *Science Rise*. 2016. № 5 (20). С. 58-62. URL : https://www.researchgate.net/publication/303317620_Foreign_language_teaching_for_specific_purposes_basic_aspects. (дата звернення: 05.04.2026)

2. Kravchenko T. V. Digital technologies in the ESP course for developing terminological competence. *Scientific Notes of Junior Academy of Sciences of Ukraine*. 2024. № 31. URL: <https://snman.science/index.php/sn/article/view/254/173>. (дата звернення: 05.04.2026)
3. ENISA Threat Landscape 2024. *European Union Agency for Cybersecurity (ENISA)*. URL: <https://www.enisa.europa.eu/publications/enisa-threat-landscape-2024>. (дата звернення: 06.04.2026)
4. National Institute of Standards and Technology (NIST). Phishing – Glossary. *Computer Security Resource Center*. URL: <https://csrc.nist.gov/glossary/term/phishing>. (дата звернення: 06.04.2026)
5. Kolomiets S., Konoplenko L. A model for teaching speaking English for specific purposes (information security) using business game. *Advanced Education*. 2015. Вип. 3. С. 58-63. DOI: <https://doi.org/10.20535/2410-8286.44209>. (дата звернення: 06.04.2026)
6. Lysychkina I., Lysychkina O., Protchenko Y. NATO special terminology in the context of military terminological activities within the linguistic support. *Honorand Law*. 2022. Vol. 2, No. 81. P. 99-102. URL: <https://doi.org/10.33405/2078-7480/2022/2/81/263803>. (дата звернення: 06.04.2026)

Діана ПАНОВА, викладач НАСВ ім. гетьмана П. Сагайдачного

ІНОЗЕМНА МОВА У СУЧАСНОМУ КІБЕРПРОСТОРИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВІЙСЬКОВИХ ФАХІВЦІВ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується глибокою цифровізацією комунікативних, освітніх і професійних процесів, що зумовлює трансформацію підходів до вивчення іноземних мов у закладах вищої освіти. Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах активного розвитку кіберпростору, який сьогодні виступає не лише середовищем інформаційного обміну, а й важливою платформою професійної взаємодії, навчання та міжкультурної комунікації [1, с. 3-5].

У таких умовах іноземна мова, передусім англійська, набуває статусу необхідного інструменту професійної підготовки майбутніх фахівців, зокрема у сфері безпеки й оборони. Іншомовна підготовка перестає бути виключно академічною дисципліною, орієнтованою на засвоєння лексико-граматичного матеріалу, і дедалі більше набуває прикладного характеру. Це зумовлено потребою працювати з іншомовними цифровими ресурсами, професійно орієнтованою інформацією, міжнародними освітніми платформами та аналітичними матеріалами [2, с. 47-49].

Актуальність порушеної проблеми також визначається тим, що сучасний фахівець сектору безпеки й оборони має бути здатним ефективно діяти в умовах глобалізованого інформаційного середовища. Це передбачає вміння орієнтуватися у цифрових потоках інформації, здійснювати аналіз професійних матеріалів, використовувати міжнародні ресурси та брати участь у міжкультурній комунікації. У цьому контексті іноземна мова виступає важливим чинником професійної мобільності та інформаційної адаптивності [5, р. 120-122].

Функціонування іноземної мови у сучасному кіберпросторі має комплексний характер. Насамперед вона виконує інформаційно-доступову функцію, забезпечуючи доступ до значного обсягу автентичних джерел: електронних бібліотек, міжнародних баз даних, наукових публікацій, онлайн-курсів та спеціалізованих цифрових платформ. Завдяки володінню іноземною мовою здобувачі освіти можуть працювати з актуальною інформацією без посередництва перекладу, що є особливо важливим у сфері безпеки та інформаційних технологій [4, р. 85-87].

Крім того, іноземна мова виконує комунікативну функцію, виступаючи засобом професійного спілкування в межах міжнародних освітніх ініціатив, онлайн-конференцій, дистанційного навчання та професійних мереж. У таких умовах майбутні фахівці повинні бути підготовленими не лише до сприйняття іншомовної інформації, а й до її активного використання у процесі комунікації — під час обговорень, презентацій, аргументації та прийняття рішень [3, р. 102-105].

Сучасний кіберпростір формує нові моделі мовної поведінки, що характеризуються швидкістю, стислістю та мультимодальністю. Електронне листування, відеоконференції, онлайн-чати, цифрові презентації та робота з мультимедійним контентом вимагають від здобувачів освіти не лише мовної підготовки, а й сформованих навичок цифрової комунікації, інформаційної грамотності та критичного мислення [3, р. 118-120].

У зв'язку з цим важливим завданням сучасної іншомовної освіти є інтеграція мовної підготовки з цифровими практиками. Ефективність такого підходу значною мірою залежить від використання автентичного іншомовного контенту, що функціонує у кіберпросторі. Йдеться про професійно орієнтовані сайти, відеоматеріали, подкасти, міжнародні освітні ресурси та інтерактивні платформи, які сприяють розвитку мовних навичок у контексті реальних професійних ситуацій [2, с. 50-52].

Практичний досвід викладання іноземної мови у військовому закладі вищої освіти підтверджує, що використання ресурсів кіберпростору сприяє підвищенню мотивації здобувачів освіти та активізації їхньої пізнавальної діяльності. Робота з автентичними матеріалами дозволяє наблизити навчальний процес до реальних умов професійної діяльності та сформувані практичні навички використання мови [1, с. 10-12].

Водночас слід враховувати, що кіберпростір містить значну кількість неоднорідної інформації, що створює певні труднощі у процесі навчання. Поширення спрощених мовних моделей, професійного сленгу та неформальної лексики потребує критичного підходу до відбору навчальних матеріалів. У цьому контексті важливою є роль викладача, який має спрямовувати навчальний процес і формувати в здобувачів освіти навички критичного мислення та інформаційної оцінки [4, р. 95-97].

Особливої значущості набуває інтеграція іншомовної підготовки з розвитком цифрової та медіаграмотності. Такий підхід відповідає сучасним вимогам до професійної підготовки майбутніх військових фахівців і сприяє формуванню їхньої готовності до ефективної діяльності в умовах інформаційного суспільства.

Отже, іноземна мова у сучасному кіберпросторі є важливим засобом формування професійної комунікативної компетентності майбутніх фахівців сектору безпеки й оборони. Її роль виходить за межі традиційного навчання, охоплюючи інформаційний доступ, професійну взаємодію, цифрову адаптацію та розвиток критичного мислення. Інтеграція можливостей кіберпростору в систему іншомовної підготовки є перспективним напрямом удосконалення освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Література:

1. Биков В. Ю. Цифрова трансформація суспільства і розвиток комп'ютерно-технологічної платформи освіти і науки України. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2021. Т. 81, № 1. С. 1-15.
2. Гуржій А. М., Кухаренко В. М. Цифрові освітні ресурси у системі сучасної професійної підготовки. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2020. № 3. С. 45-53.
3. Dudeney G., Hockly N., Pegrum M. *Digital Literacies*. London : Routledge, 2013. 376 p.
4. Warschauer M. *Technology and Social Inclusion: Rethinking the Digital Divide*. Cambridge, MA : MIT Press, 2004. 274 p.
5. Byram M. *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Bristol : Multilingual Matters, 2021. 328 p.

Ірина ПОНОМАРЕНКО, НА СБ України

Тетяна ПАСТЕРНАК, доцент НА СБ України

ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ МОВ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Іноземна мова у сучасному кіберпросторі функціонує як важливий інструмент міжкультурної комунікації, що забезпечує інтеграцію особистості у глобалізований інформаційний простір. Розвиток цифрових технологій суттєво трансформував підходи до вивчення мов, зумовивши перехід від традиційних форм навчання до змішаних і дистанційних моделей. У сучасних наукових дослідженнях кіберпростір розглядається як багатофункціональне середовище, що поєднує інформаційні, комунікативні та освітні можливості, створюючи нові умови для формування іншомовної компетентності.

Однією з ключових характеристик кіберпростору є його інтерактивність, яка дозволяє користувачам не лише споживати інформацію, а й активно взаємодіяти з нею. Це має особливе значення для вивчення іноземних мов, оскільки мовна компетентність формується насамперед у процесі практичного використання мови. Завдяки цифровим технологіям користувач отримує доступ до автентичних матеріалів, може спілкуватися з носіями мови та брати участь у різноманітних комунікативних ситуаціях. На мою думку, саме ця можливість безпосередньої мовної практики є однією з головних переваг кіберпростору як освітнього середовища.

Особливу роль у цьому процесі відіграють онлайн-платформи для вивчення іноземних мов, які стали важливим елементом сучасної освітньої інфраструктури. Вони поєднують різні методичні підходи та технологічні рішення, що дозволяє створювати комплексні навчальні продукти. Зокрема, такі платформи використовують мультимедійні ресурси, інтерактивні вправи, автоматизовану перевірку завдань і елементи гейміфікації, що сприяє підвищенню мотивації користувачів.

Важливою характеристикою онлайн-платформ є можливість індивідуалізації навчання. Користувач може самостійно визначати темп навчання, обирати рівень складності та зосереджуватися на тих аспектах мови, які потребують більшої уваги. Це відповідає сучасним тенденціям у педагогіці, орієнтованим на особистісно-центрований підхід. На мою думку, така гнучкість є суттєвою перевагою порівняно з традиційними формами навчання, які часто мають більш жорстку структуру.

Крім того, онлайн-платформи забезпечують постійний доступ до навчальних матеріалів, що дозволяє організувати безперервний процес навчання. Це особливо важливо в умовах сучасного ритму життя, коли можливість відвідувати очні заняття є обмеженою. Водночас слід зазначити, що ефективність такого навчання значною мірою залежить від рівня мотивації та самодисципліни користувача.

Таким чином, кіберпростір створює принципово нові умови для вивчення іноземних мов, розширюючи можливості доступу до знань і забезпечуючи різноманітність форм навчальної діяльності. Онлайн-платформи, як ключовий елемент цього середовища, поєднують технологічні та педагогічні інновації, що сприяє підвищенню ефективності мовної освіти. Водночас їх використання потребує подальшого аналізу з точки зору як переваг, так і можливих обмежень.

Подальший аналіз функціонування онлайн-платформ для вивчення іноземних мов у сучасному кіберпросторі дає змогу виокремити їхні основні переваги та недоліки з позицій сучасної методики навчання мов. Насамперед варто зазначити, що однією з найважливіших переваг онлайн-платформ є їх доступність. Користувачі мають можливість навчатися незалежно від місця проживання, часу та матеріальних умов, що значно розширює коло осіб, які можуть отримати доступ до якісної мовної освіти. У цьому контексті кіберпростір виступає як демократичне освітнє середовище, яке забезпечує рівні можливості для різних соціальних груп.

Ще однією суттєвою перевагою є інтерактивний характер навчання. Онлайн-платформи використовують сучасні технології, які дозволяють поєднувати текстову, аудіо- та відеоінформацію, що сприяє більш ефективному засвоєнню матеріалу. Крім того, значна частина таких платформ передбачає автоматичний контроль знань, що дозволяє користувачеві оперативно отримувати інформацію про власні результати. На мою думку, саме миттєвий зворотний зв'язок є одним із найбільш ефективних інструментів сучасного цифрового навчання, оскільки він сприяє швидкому виправленню помилок і формуванню стійких мовних навичок.

Важливою перевагою є також можливість індивідуалізації навчального процесу. Онлайн-платформи дозволяють користувачам обирати темп навчання, рівень складності та види завдань, що відповідає сучасним принципам особистісно

орієнтованого навчання. Така гнучкість є особливо важливою для дорослих користувачів, які поєднують навчання з роботою або іншими видами діяльності. Саме тому онлайн-платформи стають дедалі популярнішими серед тих, хто прагне самостійно вдосконалювати мовні навички.

Використання онлайн-платформ має і певні недоліки. Однією з основних проблем є обмеженість живого спілкування, яке є важливим елементом формування комунікативної компетентності. Хоча сучасні цифрові технології частково компенсують це через відеозв'язок і онлайн-чати, вони не можуть повністю замінити безпосередню взаємодію між людьми. Крім того, дистанційне навчання вимагає високого рівня самодисципліни, що не завжди є характерним для користувачів, особливо на початкових етапах навчання.

Ще одним недоліком є стандартизація навчального контенту, яка не завжди враховує індивідуальні особливості користувачів. Незважаючи на заявлену персоналізацію, багато платформ використовують універсальні програми навчання, що може знижувати ефективність засвоєння матеріалу. На мою думку, ця проблема є однією з найактуальніших, оскільки вона демонструє розрив між технологічними можливостями онлайн-платформ і реальними потребами користувачів.

Онлайн-платформи для вивчення іноземних мов є важливим елементом сучасного кіберпростору, який суттєво змінює підходи до мовної освіти. Вони забезпечують доступність, гнучкість і інтерактивність навчання, що значно підвищує його ефективність. Водночас їх використання супроводжується певними обмеженнями, зокрема недостатністю живого спілкування та необхідністю високого рівня самостійності користувачів.

Найбільш ефективною є модель навчання, яка поєднує традиційні методи з можливостями сучасних цифрових технологій. Саме таке поєднання дозволяє максимально використати потенціал кіберпростору для формування іншомовної комунікативної компетентності.

Ольга ПОНОМАРЕНКО, доцент КНУ ім. Т. Шевченка

ЛІНГВІСТИЧНІ ІНДИКАТОРИ ПРИХОВАНОЇ ЕСКАЛАЦІЇ У КІБЕР ДИПЛОМАТИЧНОМУ ДИСКУРСІ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКИХ МОВ ХХІ СТОЛІТТЯ

У ХХІ столітті дипломатична комунікація дедалі активніше переходить у цифровий простір, а офіційні заяви міністерств закордонних справ, комюніке, публічні звернення та повідомлення дипломатичних відомств набувають інформаційно-стратегічної функції. Кібердипломатія сьогодні є не лише технічним каналом поширення позиції держави, але повноцінним середовищем формування міжнародних смислів, сигналів підтримки, дистанціювання, застереження чи прихованої загрози. У такому контексті особливого значення набуває лінгвістичний аналіз висловлювань, оскільки саме мова дає змогу виявляти ранні ознаки зміни

зовнішньополітичної позиції – ще до появи прямих формул засудження чи конфронтації.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що нині дипломатичний дискурс романо-германських мов характеризується високим ступенем імпліцитності. Французька, іспанська, італійська, англійська дипломатичні традиції тяжіють до формул обережності, прагматичного пом'якшення, інституційної стриманості, непрямого вираження оцінки. Саме тому здійснений нами аналіз офіційних дипломатичних текстів Франції, Іспанії, Італії, Аргентини та Великобританії дозволяє простежити, як через лексико-семантичні та прагматичні засоби кодуються сигнали ескалації. На відміну від політичного дискурсу, що часто орієнтований на масову аудиторію, емоційність, ідеологічну мобілізацію, дипломатичний дискурс функціонує здебільшого у межах інституційної комунікації, має регламентований характер і підпорядкований завданню контролю над формою висловлення [1; 2].

Матеріал дослідження становили оприлюднені на офіційних ресурсах комюніке зовнішньополітичних відомств досліджуваних країн [3; 4; 5; 6; 7]. Такі тексти є зразками саме дипломатичного дискурсу, оскільки мають чітко визначеного інституційного адресанта, функціонують у сфері міждержавної комунікації, оформлені у жанрах заяви, комюніке, ноти, звернення чи офіційного коментаря та реалізують не зовнішньополітичну функцію. Саме тому формули на кшталт *La France prend note, España toma nota, L'Italia segue con attenzione, The UK notes* слід розглядати як одиниці дипломатичного дискурсу, а не як приклади загальнополітичної риторики [3; 4; 5; 6; 7].

У кібердипломатичному дискурсі романо-германських мов вдалося виокремити кілька груп лінгвістичних маркерів, які сигналізують приховану зміну позиції. Першу групу становлять маркери кооперації на зразок: *coopération*, (з аналогами у всіх досліджених мовах – *cooperación, cooperazione, cooperation, dialogue, partnership*). Вони репрезентують зону стабільного партнерства та взаємного визнання. Другу групу утворюють формули дистанціювання: (*prendereatto* та аналоги в інших мовах). Формально такі конструкції мають нейтрально-інформативний характер, однак у прагматичному аспекті й конкретних контекстах вони часто означають відмову від прямої підтримки, стриману незгоду чи фіксацію проблемної ситуації без її відкритої оцінки. Третю групу складають маркери занепокоєння: *préoccupation* (в інших романо-германських мовах – *preocupación, preoccupazione, concern*). Їх поява в офіційних заявах вже свідчить про зростання напруження та потребу дипломатично сигналізувати про ризики. Наприклад, італійський дипломатичний дискурс фіксує конструкцію *segue con attenzione* у поєднанні з *forte preoccupazione*, а іспанські комюніке містять модель *toma nota con preocupación*. Це важливо, оскільки поєднання нейтральної формули фіксації з лексемою занепокоєння створює типовий для дипломатії ефект пом'якшеного (завуальованого, ухильного) попередження [4; 5]. Четверта група охоплює конструкції нормативного нагадування: *rappeler l'importance du respect du droit international* (з аналогами *recordar la necesidad de respetar el derecho internacional, ribadire l'importanza del rispetto del diritto internazionale, international law is fundamental*). Такі формули особливо показові,

оскільки вони не містять прямого звинувачення, але імпліцитно вказують на можливе порушення норми. У заявах британських зовнішньополітичних установ щодо поведінки інших держав у кіберпросторі наголошується, що міжнародне право є фундаментальним для підтримання безпеки й стабільності; саме така логіка виконує функцію нормативного попередження щодо меж допустимої поведінки [7].

Показовим є кейс з італійського дипломатичного дискурсу, зокрема конструкція: *L'Italia segue con attenzione l'evoluzione della situazione e ribadisce l'importanza del rispetto del diritto internazionale*. [5]. На поверхневому рівні це висловлення є нейтральним і стриманим. Однак його прагматичний аналіз виявляє кілька прихованих безпекових сигналів. По-перше, конструкція *segue con attenzione* не лише інформує про спостереження, а сигналізує про підвищений рівень настороженості та моніторинг потенційно небезпечної ситуації. По-друге, кліше *ribadisce l'importanza* виконує нормативну функцію: правило актуалізується саме тоді, коли є підстави уважати його порушенням або вразливим. По-третє, словосполучення *diritto internazionale* переводить висловлення у площину юридично та дипломатично значущого попередження. Подібну логіку демонструє й англійський дипломатичний дискурс: сталі вирази *The UK notes* та *international law is fundamental* працюють не як нейтральний опис, а як інструмент фіксації меж допустимої поведінки в міжнародному просторі на загал і – кібердипломатичному зокрема [5; 7].

Важливо підкреслити, що в будь-якому національному (кібер)дипломатичному дискурсі загроза рідковербалізується експліцитно. Натомість використовується стратегія градуального сигналізування: від фіксації та дистанціювання до занепокоєння, нормативного нагадування. Натомість відкрите засудження озвучується як крайній захід. Саме тому лінгвістичний аналіз подібних текстів має не лише описове, а й прикладне значення, уможливлуючи виявлення ранніх змін у дипломатичній тональності, простеження зсуву від кооперативного до конфронтаційного сценарію та, відповідно, тлумачення мовних і мовленнєвих маркерів як індикаторів безпекової динаміки.

Отже, кібердипломатичний дискурс романо-германських мов XXI століття є перспективним матеріалом для вивчення імпліцитних сигналів ескалації. Аналіз офіційних повідомлень кадрових дипломатів Франції, Іспанії, Італії, Аргентини та Великобританії засвідчує, що навіть формально нейтральні висловлення можуть виконувати функцію м'якого попередження чи дипломатичного дистанціювання. Це дає підстави уважати лінгвістичний аналіз дипломатичного дискурсу як ефективний інструмент раннього виявлення потенційних загроз у міжнародному кіберпросторі.

Література:

1. Chilton P. Analysing political discourse: Theory and practice. London : Routledge, 2004. 241 p.
2. Fairclough N. Critical discourse analysis: The critical study of language. 2nd ed. London : Routledge, 2013. 608 p.
3. Ministerio de Asuntos Exteriores, Unión Europea y Cooperación de España. Comunicados oficiales. URL: <https://www.exteriores.gob.es>.

4. Ministerio de Relaciones Exteriores, Comercio Internacional y Culto de la República Argentina. Comunicados oficiales. URL: <https://www.cancilleria.gob.ar>.
5. Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale. Comunicati stampa. URL: <https://www.esteri.it>.
6. Ministry for Europe and Foreign Affairs of France. Official statements. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr>.
7. Foreign, Commonwealth & Development Office: statements and publications. *UK Government*. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/foreign-commonwealth-development-office>.

Марія ПРУСАК, НА СБ України

Юлія БАБЧУК, доцент НА СБ України

THE ROLE OF ENGLISH IN CYBERSPACE, PROGRAMMING, AND ESPORTS

In the context of globalization and rapid digitalization, English has acquired the status of a lingua franca in cyberspace, serving as a primary medium for international communication, knowledge exchange, and professional interaction [1]. Its dominance is determined by both historical developments and the structural characteristics of modern information technologies.

The establishment of English as the leading language of the Internet is closely linked to the early development of computing systems and digital platforms in English-speaking countries. As a result, English became institutionalized within software environments, web technologies, and online services. Statistical evidence confirms that a significant proportion of web content is still produced in English, reinforcing its central role in global digital communication [2].

In the field of programming, English performs a system-forming and standardizing function. Most programming languages, including Python, Java, and C++, are based on English lexical and syntactic structures. In addition, technical documentation, developer forums, and open-source repositories are predominantly English-language [3]. This creates a specific cognitive and professional environment in which proficiency in English is essential for understanding algorithms, interpreting documentation, and effectively solving technical problems.

A similar pattern can be observed in esports and multiplayer gaming environments. Due to the international nature of online games, English functions as an operational language that enables real-time coordination among players. Communication in this context is often simplified and standardized, consisting of short commands and commonly understood expressions, which increases efficiency and reduces ambiguity [5].

Furthermore, English plays a crucial role in online education and social media platforms. It facilitates access to global educational resources, supports collaborative learning, and enables participation in international academic and professional communities. As a result, English contributes to the formation of a unified global information space.

In cybersecurity, English is of particular importance due to its use in threat intelligence, analytical reporting, and international cooperation. The majority of cybersecurity reports, vulnerability databases, and technical guidelines are published in English, making it a key tool for monitoring, analyzing, and responding to cyber threats [4]. Therefore, limited proficiency in English can significantly hinder access to up-to-date information and reduce professional effectiveness.

Despite the growing trend toward localization and multilingual support in digital services, English continues to maintain a dominant position in scientific, technological, and professional communication. This can be explained by the network effect, whereby the widespread use of a language further strengthens its global status.

From a theoretical perspective, English functions not only as a communication tool but also as a mechanism for integration into the global digital ecosystem. It enhances access to knowledge, facilitates professional mobility, and increases competitiveness in the global labor market.

In conclusion, English is a critical component of modern digital environments, including cyberspace, programming, esports, and cybersecurity. Its role extends beyond communication, encompassing cognitive, technological, and socio-professional dimensions. Therefore, proficiency in English should be considered an essential element of professional competence for future specialists, particularly in technical and security-related fields.

References:

1. Crystal D. *English as a Global Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. 212 p.
2. Usage of content languages for websites. *W3Techs*. URL: https://w3techs.com/technologies/overview/content_language (accessed: 31.03.2026).
3. Python Documentation. *Python Software Foundation*. URL: <https://docs.python.org/> (accessed: 31.03.2026).
4. Cybersecurity Reports. *European Union Agency for Cybersecurity (ENISA)*. URL: <https://www.enisa.europa.eu/> (accessed: 31.03.2026).
5. Dota 2 Official Website. Valve Corporation. URL: <https://www.dota2.com/> (accessed: 31.03.2026).

Софія ПУЗІНА, НА СБ України

Тетяна ПАСТЕРНАК, доцент НА СБ України

АНАЛІЗ МОВНИХ АСПЕКТІВ КІБЕР ШПИГУНСТВА ТА КІБЕРАТАК

У сучасну епоху цифрової трансформації кібербезпека перестала бути виключно технічною дисципліною. Хоча брандмауери та системи шифрування стають дедалі досконалішими, «людський фактор» залишається найбільш вразливою ланкою в будь-якій системі захисту [3]. Саме тут на сцену виходить лінгвістика. Кібершпигунство та кібератаки – це не лише обмін пакетами даних, а й складні акти комунікації, де мова слугує інструментом маніпуляції, вектором проникнення та, водночас, унікальним цифровим «відбитком» зловмисника.

Традиційні методи аналізу фокусуються на сигнатурах вірусів та IP-адресах, проте лінгвістичний аналіз дозволяє досліджувати когнітивну та прагматичну складову атак. Вивчення того, як мова використовується в фішингових повідомленнях або як вона проявляється в синтаксисі шкідливого коду, відкриває нові горизонти для атрибуції атак та превентивного захисту [1].

Актуальність дослідження мовних аспектів у кіберпросторі зумовлена трансформацією методів ведення цифрових війн:

Еволюція соціальної інженерії через мовну автентичність. Зловмисники більше не покладаються на масові розсилки; вони використовують глибокий лінгвістичний аналіз цілі для створення максимально персоналізованих повідомлень [5]. Наприклад, атаки типу Business Email Compromise (BEC): зловмисник аналізує стиль листування фінансового директора (використання специфічних привітань, довжину речень, професійний жаргон) і від його імені надсилає бухгалтеру запит на терміновий переказ коштів. Жертва не помічає подробиць, оскільки мовний «портрет» повністю збігається з оригіналом.

Використання генеративного штучного інтелекту (LLMs). З 2023 року зник головний маркер кібератак – неграмотність. ШІ дозволяє хакерам генерувати тексти будь-якою мовою без помилок, що робить традиційні фільтри неефективними [5; 4]. Наприклад, хакери з угруповання, що не володіють українською мовою, за допомогою ChatGPT створюють офіційне повідомлення від імені «Укренерго» про планові відключення. Текст написаний ідеальною літературною мовою з дотриманням усіх норм ділового етикету, що спонукає тисячі користувачів перейти за шкідливим посиланням для «перевірки графіку».

В умовах використання проксі-серверів та VPN мова залишається єдиним стабільним маркером походження атакуючих [6]. Наприклад, під час аналізу шкідливого коду, спрямованого на державні установи України, лінгвісти виявляють у назвах змінних або коментарях «кальки» з російської мови або використання сленгу, характерного для військових структур РФ. Це дозволяє пов'язати атаку з конкретним підрозділом (наприклад, ГРУ), попри технічні спроби приховати IP-адреси.

Гібридні операції та дезінформація. Кібератаки часто супроводжуються інформаційними кампаніями для дестабілізації суспільства через мовне маніпулювання [2]. Наприклад, одночасно з DDoS-атакою на банківську систему в соцмережах поширюються повідомлення, написані штучно створеним «місцевим діалектом» (суржиком), щоб викликати паніку серед конкретної регіональної групи населення та посилити недовіру до офіційних джерел.

Ми проаналізували та виокремили основні лінгвістичні стратегії, що використовуються в кібератаках:

1. Психолінгвістичні механізми соціальної інженерії

Соціальна інженерія базується на експлуатації когнітивних упереджень через текст. Лінгвістичний аналіз таких повідомлень виявляє типові мовні стратегії:

Стратегія авторитету: використання офіційно-ділового стилю, специфічної термінології та згадування реальних посадових осіб для створення ілюзії легітимності [5].

Маркери терміновості: вживання імперативних конструкцій («негайно», «протягом години»), що блокують критичне мислення жертви.

Персоналізація (Spear Phishing): аналіз відкритих джерел (OSINT) дозволяє зловмисникам імітувати унікальний стиль спілкування цілі, що робить атаку максимально небезпечною.

2. СтилOMETрія та лінгвістична атрибуція

СтилOMETрія – це статистичний аналіз індивідуального стилю письма. У кібербезпеці цей метод застосовується для ідентифікації авторів шкідливого ПЗ та повідомлень [4]. Навіть коли хакери намагаються приховати свою ідентичність, вони залишають «мовні відбитки»:

Синтаксичні звички: структура речень, використання специфічних сполучників або частота вживання певних розділових знаків [6].

Лексичне калькування: часто зловмисники, пишучи англійською, підсвідомо використовують синтаксичні конструкції своєї рідної мови (наприклад, відсутність артиклів може вказувати на слов'янське чи китайське походження) [7].

Аналіз коду: коментарі розробників у коді часто містять сленг, специфічні аббревіатури або навіть символи національних розкладок клавіатури, що допомагає звузити коло пошуку зловмисників.

3. Роль штучного інтелекту у мовному “маскуванні”

Штучний інтелект радикально змінив ландшафт кібершпигунства. Завдяки LLM-моделям мовний бар'єр для кіберзлочинців зник. Тепер хакерське угруповання з будь-якої точки світу може генерувати тексти, що не відрізняються від повідомлень носія мови. Це вимагає розробки нових алгоритмів детектування «машинного стилю» та аномалій у метаданих тексту, які не помітні людському оку [3].

4. Мова як джерело даних для Threat Intelligence

Аналіз закритих форумів у DarkNet та комунікації хакерських груп дозволяє фахівцям з Threat Intelligence прогнозувати майбутні атаки. Розуміння специфічного жаргону, ідіоматики та соціолектів кіберзлочинців є ключовим для проникнення в їхні мережі та перехоплення планів шпигунських операцій [2].

Підсумовуючи, можна стверджувати, що мовні аспекти є критичним, хоча часто недооціненим елементом сучасних кібератак. Аналіз мови дозволяє вийти за межі «що було зроблено» і зрозуміти «хто це зробив» та «чому».

Література:

1. Гнатюк С. О., Окрім'юк М. Р. Кібербезпека: сучасні виклики та загрози в умовах цифрової трансформації. К.: Наукова думка, 2023. 340 с.
2. Додонов О. Г., Ланде Д. В., Фурашев В. М. Інформаційні операції та безпека: психологічні та технічні аспекти. К.: НАН України, 2021. 215 с.
3. Бурячок В. Л., Корченко О. Г., Якіменко І. З. Захист інформації в кіберпросторі: методологія та засоби. К.: ДУТ, 2022. 412 с.
4. Al-Zewairi, M., et al. Linguistic-based Detection of Phishing: A Survey of Modern Stylometric Approaches. IEEE Access, 2022. Vol. 10, pp. 12450-12468.
5. Ferrara, E. ChatGPT and the Future of Social Engineering Attacks: Linguistic Patterns and Countermeasures. *Journal of Cybersecurity*, 2023. Vol. 9(1). DOI: 10.1093/cybsec/tyad008.

6. Stamatatos, E. Automated Authorship Attribution in Cybercrime Forensics. *Forensic Science International: Digital Investigation*, 2024. Vol. 48. DOI: 10.1016/j.fsidi.2023.301623.
7. Yaqoob, I., et al. The Role of Natural Language Processing in Cyber Threat Intelligence: Trends and Challenges. *Computer Communications*, 2021. Vol. 178, pp. 217-235.

Дарія РИБЧУК, НА СБ України

Оксана ДРАЧ, ст. викладач НА СБ України

THE ROLE OF NATURAL LANGUAGE PROCESSING (NLP) IN CREATING INTELLIGENT CHATBOTS FOR INTERNATIONAL COMMUNICATION

In today's world, people communicate across countries and cultures every single day. Technology has made this much easier. One of the most exciting tools in modern technology is the chatbot – a computer program that can have a conversation with a human being. People use chatbot asking a question on a website in a small chat window or using a voice assistant on the phone. The chatbots understand us via Natural Language Processing or NLP.

The aim of this thesis is to explain what NLP is, how it works, and especially how it helps chatbots understand real, everyday English.

Natural Language Processing is a field of Artificial Intelligence (AI) that focuses on the interaction between computers and human language. In simple terms, NLP allows computers to read, listen to, and understand the words that people use, whether written or spoken [1; 2].

Human language is very complex. The same word can mean different things in different situations. For example, the word “bank” can mean a financial institution (“I went to the bank to get money”) or the side of a river (“We sat on the bank of the river”). NLP teaches machines to tell the difference [1].

NLP involves several important tasks that help machines process language:

Tokenization: Breaking a sentence into individual words or parts. For example: “I love coffee” becomes [I] [love] [coffee];

Part-of-Speech Tagging: Identifying whether a word is a noun, verb, adjective, etc. This helps the machine understand the grammar of the sentence;

Named Entity Recognition (NER): Recognising names of people, places, or companies. For example, in “Elon Musk lives in Texas,” the bot knows “Elon Musk” is a person and “Texas” is a place;

Sentiment Analysis: Detecting the emotional tone of the text. Is the person happy, angry, or sad? This is very useful for customer service chatbots;

Intent Recognition: Understanding what the user wants to do. For example, when someone types “Book me a flight to Paris,” the bot understands the intent is ‘booking’ [1;2].

One of the biggest challenges in building a chatbot is teaching it to understand context. Context is the background information that helps us understand what someone really means. Without context, even humans can misunderstand each other [1].

Consider this conversation:

User: “*Can you help me with my Python?*”

Bot: “*Of course! What is wrong with your snake?*”

User: “*No, I mean the programming language!*”

In this example, the bot confused “Python” (the programming language) with a python (the snake). A human would understand the context immediately because the conversation is clearly about technology. Teaching a machine this kind of reasoning is one of the central goals of modern NLP research [1; 2].

Modern chatbots use special AI models to understand context. The most important are called ***Transformer models***. These models can read an entire sentence or paragraph at once and understand how words relate to each other [1].

One famous example is BERT (Bidirectional Encoder Representations from Transformers), developed by Google. BERT reads text in both directions (left to right and right to left) at the same time. This makes it much better at understanding the meaning of a word based on all the words around it [4, 5].

Another powerful model is GPT (Generative Pre-trained Transformer), developed by OpenAI. GPT is trained on billions of sentences from the internet and books. It has learned patterns of language that allow it to generate very natural-sounding responses [6; 7].

While reading a mystery novel, you cannot fully understand chapter 10 without remembering what happened in chapters 1-9. A Transformer model works in a similar way: it “remembers” earlier parts of the conversation and uses them to understand later parts. It does not read word by word but looks at the whole picture at once. This is called ‘attention’ – the model ‘pays attention’ to the most important parts of the text [1].

Context is not just about one sentence. In a real conversation, we remember what was said earlier. Thus, the chatbot needs a type of short-term memory. Modern systems store the history of the conversation and pass it to the model each time a new message is sent. This allows the bot to maintain coherent, multi-turn conversations [1; 3].

Slang is one of the most difficult aspects of any language to learn – for humans and machines alike. Slang words are informal, they change quickly, and they often mean something very different from their literal meaning [8].

Here are some examples of English slang that can confuse a chatbot:

“*That’s sick!*” → This does NOT mean something is diseased. In modern English slang, it means “*That’s amazing!*” or “*That’s impressive!*”

“*I’m dead.*” This is not a medical emergency! It is used informally to express that something was extremely funny.

“*He’s ghosting me.*” This does not mean a ghost is following someone. It means a person has suddenly stopped responding to messages.

“*That hit different.*” This means something had a special or deeper emotional effect than expected.

“*Ngl, that was hard.*” “Ngl” is an abbreviation for “*Not gonna lie.*” This is a common way to start an honest statement [8; 9].

There are several methods used to help chatbots learn and understand slang: The most common approach is to train the AI on enormous amounts of real human text, including

social media posts, online forums (like Reddit), comments, blogs, and online news articles. By reading millions of real conversations, the model learns what slang words mean in different contexts [1;6].

For example, after seeing the phrase “*That’s sick!*” thousands of times in contexts about music, skateboarding, and social media, the model learns that “sick” in this context is positive, not negative [9].

After the initial training, developers often fine-tune the model on specific types of conversation. For a customer service bot for teenagers, for example, the model might be trained additionally on youth language datasets. Fine-tuning helps the model perform better in a specific context or for a specific audience [1; 2].

Because slang changes very quickly (new words appear every month), some systems are designed to update themselves regularly. They monitor new trends on the internet and automatically add new expressions to their knowledge base. This ensures the chatbot does not sound outdated [9].

Some NLP systems are supplemented with specialized databases of informal language, such as Urban Dictionary or custom-built slang lexicons. These databases provide explicit definitions and examples that can help the model map informal words to their meanings more accurately [9].

When a chatbot is used for international communication, the challenges become even greater. People from different countries speak English with different accents, vocabulary, and grammar structures. A phrase that is polite in one country might sound rude in another [8; 10].

English is currently the world’s most widely used language for international communication. It is spoken as a second or foreign language by over 1 billion people. This means that most people using an English-language chatbot are not native English speakers. They may make grammar mistakes, use unusual sentence structures, or mix English with words from their native language [8].

NLP systems must therefore be robust – able to handle errors, typos, and non-standard usage gracefully, without breaking down or giving incorrect responses [1; 10].

Language is deeply connected to culture. An intelligent chatbot for international use must be aware of cultural differences. For example:

Humor that is acceptable in one country may be offensive in another.

Certain topics (politics, religion, family) are sensitive in some cultures but are discussed openly in others.

Greetings and levels of formality vary greatly between cultures (for example, using “Hey” vs. “Dear Sir/Madam”).

Dates, measurements, and number formats differ between countries.

Building cultural sensitivity into a chatbot requires not just linguistic training but also cross-cultural datasets and human feedback from users in different countries [8; 10].

Google Translate uses advanced NLP and neural networks to translate between over 100 languages. When you use Google’s chatbot or assistant in multiple languages, the same NLP principles apply: the system must understand not just the words, but the tone, intent,

and cultural context behind them. Even a small mistake in translation can lead to major misunderstandings in international business communication [7; 10].

Despite impressive progress, NLP-powered chatbots still face important challenges:

Ambiguity: Language is often ambiguous. The sentence “I saw the man with the telescope” can mean either that I used a telescope to see the man, or that the man had a telescope. Machines still struggle with such cases.

Irony and Sarcasm: When someone says “Oh, great, another Monday,” they are not genuinely excited. Detecting irony is very difficult for machines because the words themselves are positive, but the meaning is negative.

Evolving Slang: New words and expressions appear constantly on social media. A chatbot trained last year may not understand the newest phrases used today.

Bias in Training Data: If the data used to train the AI contains biased language (for example, stereotypes about certain groups), the chatbot may reproduce this bias in its responses. This is a serious ethical concern.

Low-Resource Languages: NLP works best for languages with lots of training data (like English). For minority languages, the technology is much less advanced [1; 2; 7].

The field of NLP is advancing rapidly. In the coming years, we can expect chatbots to become even more intelligent and natural in their communication. Some exciting future developments include:

Multimodal AI: Future chatbots will combine text, images, voice, and video to create richer conversations. They will be able to understand a user’s tone of voice and facial expressions.

Personalised Language Models: AI will adapt its language style to individual users, remembering personal preferences and communication styles across sessions.

Better Slang and Dialect Understanding: With more diverse training data and improved models, chatbots will handle regional dialects (like British English, Australian English, or American English) and internet slang much more accurately.

Emotional Intelligence: Future bots will not only detect sentiment but respond with appropriate empathy, making conversations feel more human and supportive [3; 6; 7].

Natural Language Processing is the foundation of every intelligent chatbot. Without NLP, a bot cannot understand what a user really means, cannot follow a conversation, and cannot respond in a helpful and natural way [1].

Teaching a chatbot to understand English context and slang is a complex, ongoing process. It requires enormous amounts of training data, sophisticated AI models like BERT and GPT, regular updates to keep up with changing language, and human oversight to ensure fairness and accuracy [4; 6; 9].

For international communication, the challenge is even bigger: the chatbot must be linguistically flexible, culturally aware, and robust enough to handle the great variety of ways that people from different countries use English [8; 10].

As NLP technology continues to improve, chatbots will become increasingly powerful tools for connecting people across languages, cultures, and borders. The future of international communication is, in many ways, being shaped by the work happening today in NLP research laboratories around the world [1; 3; 7].

Natural Language Processing serves as the foundational technology for intelligent communication systems. The implementation of sophisticated AI models minimizes the risks of ambiguity and ensures the naturalness of interaction across linguistic borders. Future developments in the field are expected to focus on multimodal integration and enhanced emotional intelligence, further bridging the gap between human and machine communication in the global digital space.

References:

1. Jurafsky D., Martin J. H. *Speech and Language Processing*. Stanford University, 2023. URL: <https://web.stanford.edu/~jurafsky/slp3/> (дата звернення: 29.03.2026).
2. Manning C. D., Schütze H. *Foundations of Statistical Natural Language Processing*. MIT Press, 1999. URL: <https://nlp.stanford.edu/fsnlp/> (дата звернення: 29.03.2026).
3. Attention Is All You Need. A. Vaswani et al. 2017. URL: <https://arxiv.org/abs/1706.03762> (дата звернення: 29.03.2026).
4. BERT: Pre-training of Deep Bidirectional Transformers for Language Understanding. J. Devlin et al. 2019. URL: <https://arxiv.org/abs/1810.04805> (дата звернення: 29.03.2026).
5. Understanding Language with BERT. Google AI Blog. 2020. URL: <https://ai.googleblog.com/2018/11/open-sourcing-bert-state-of-art-pre.html> (дата звернення: 29.03.2026).
6. Language Models are Few-Shot Learners (GPT-3). T. Brown et al. *Advances in Neural Information Processing Systems*. 2020. Vol. 33. P. 1877-1901. URL: <https://arxiv.org/abs/2005.14165> (дата звернення: 29.03.2026).
7. GPT-4 Technical Report. Open AI. 2023. URL: <https://openai.com/research/gpt-4> (дата звернення: 29.03.2026).
8. Crystal D. *Language and the Internet*. Cambridge University Press, 2001. 272 p.
9. Urban Dictionary: Online Slang Database. 2024. URL: <https://www.urbandictionary.com> (дата звернення: 29.03.2026).
10. Hutchins W. J. *Machine Translation: History*. Encyclopedia of Language & Linguistics. 2nd ed. Elsevier, 2010. P. 366–372.

Анна РИКОВА, НА СБ України

Науковий керівник: ст. викладач Алла АНДРУХОВИЧ

МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ В НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ЛІНГВІСТИЧНИХ ТРАДИЦІЯХ

Дослідження молодіжної мови в німецькій та українській лінгвістичних традиціях демонструє різні підходи до аналізу молодіжного сленгу, що зумовлено історичними, соціокультурними та методологічними особливостями розвитку мовознавства в обох країнах. У сучасній лінгвістиці молодіжна мова розглядається як важливий елемент мовної системи, який відображає динаміку соціальних процесів, культурні трансформації та комунікативні потреби молодого покоління. Німецька лінгвістична традиція сформувалася у другій половині ХХ століття в межах соціолінгвістики та психолінгвістики і характеризується системним підходом до

вивчення молодіжного сленгу як явища соціальної варіативності мови [1, с. 295-299]. Особлива увага приділяється структурному аналізу лексики, морфологічним і синтаксичним особливостям мовлення молоді, а також використанню кількісних методів, корпусної лінгвістики та статистичного аналізу. Молодіжний сленг у німецькій традиції розглядається як засіб групової ідентифікації та соціального розмежування, що проявляється у використанні характерних сленгових одиниць, наприклад: *cool* (крутий), *krass* (жесть, дуже сильно), *chillen* (відпочивати), *Digga* (друг, чувак), *lost* (розгублений, дивний), *nice* (класно). Такі лексеми відображають тенденцію до англомовних запозичень та спрощення мовної структури, що є типовим для сучасної молодіжної комунікації.

Українська лінгвістична традиція дослідження молодіжної мови орієнтується переважно на культурологічну і функціональну підходи, розглядаючи сленг як форму вираження молодіжної субкультури та засіб формування ідентичності. Молодіжна мова в українській лінгвістиці трактується як органічна частина мовної системи, що відображає соціальні настрої, культурні орієнтири та комунікативні стратегії молоді [2, с. 114-118].

У сучасному українському молодіжному сленгу активно функціонують як власне українські, так і запозичені одиниці, наприклад: *треш* (щось дивне або шокує), *крінж* (незручно, соромно), *жиза* (життєва ситуація), *заиквар* (ганьба), *топ* (найкраще), *хайп* (популярність), *рофл* (жарт, сміх). Такі одиниці свідчать про вплив глобалізації, цифрових медіа та соціальних мереж на формування молодіжного мовлення. Українська традиція акцентує увагу на ролі молодіжного сленгу у формуванні мовної картини світу, культурної самоідентифікації та комунікативної свободи молодого покоління [4, с. 395].

Порівняльний аналіз німецької та української лінгвістичних традицій дозволяє визначити як спільні, так і відмінні риси у дослідженні молодіжної мови [3]. Спільним є розуміння молодіжного сленгу як динамічного мовного явища, що виконує комунікативну, експресивну та ідентифікаційну функції, а також активне вивчення англомовних запозичень, які проникають у молодіжну лексику під впливом глобалізації та цифровізації [5, с. 120-125]. Наприклад, у німецькій мові поширені слова *downloaden*, *liken*, *posten*, а в українській – *лайкати*, *постити*, *стрімити*, що демонструє схожі механізми адаптації іншомовних елементів до національних мовних систем. Водночас німецька традиція більше орієнтована на структурний і соціолінгвістичний аналіз, тоді як українська – на культурологічний і функціональний підхід. Поєднання цих підходів створює перспективи для розвитку компаративної лінгвістики та формування універсальної теорії молодіжного сленгу, яка враховуватиме як загальні закономірності мовного розвитку, так і культурно-специфічні особливості молодіжної комунікації.

Таким чином, дослідження молодіжної мови в німецькій та українській лінгвістичних традиціях підтверджує її значення як важливого індикатора соціальних, культурних і технологічних змін сучасного суспільства та засвідчує необхідність подальших міжкультурних досліджень у цій галузі.

Література:

1. Дречко А. Німецькомовний молодіжний сленг та жаргонізми: спільні та відмінні риси. Молодий вчений. 2019. № 12 (76). С. 295-299.
2. Ткачівська М. Р. Молодіжний сленг і його класифікації. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2015. № 6 (2). С. 114-118.
3. Поздняков О. В. Процеси метафоризації в німецькому молодіжному слензі. *Вчені записки*. 2020. № 12. С. 166-170.
4. Руденко М., Глущенко В. Соціолекти української мови : навч. посіб. Слов'янськ ; Дніпро. 2024. 395 с.
5. Фурса О. С., Кудрявцева Л. О. Молодіжний сленг в умовах глобалізації: лінгвокультурологічний аспект. *Мовознавство*. 2015. № 3. С. 120-125.

Максим СЕМЕНОВ, НА СБ України

Ярослава ПАСІЧНИК, доцент НА СБ України

ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У СУЧАСНОМУ ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Сучасний кіберпростір створює нові умови для використання іноземних мов, особливо англійської, яка фактично стала глобальною мовою комунікації в Інтернеті. Вона використовується у всіх сферах: від електронного навчання та онлайн-роботи до міжнародних соціальних мереж і глобальних платформ для обміну інформацією. Знання англійської дозволяє ефективно взаємодіяти в парадигмах глобальної комунікації, де межі національних мов стираються, а інформація стає доступною у всьому світі.

Соціальні мережі та цифрові платформи забезпечують безперервну практику і доступ до автентичного контенту. Інструменти машинного перекладу й обробки природної мови (чат-боти, перекладачі) збагачують мовне середовище, проте водночас створюють ризики спрощеного розуміння мови через відсутність культурного контексту. Ці інструменти особливо корисні для практики англійської, адже дозволяють відтворювати реальні мовні ситуації та розширювати словниковий запас користувачів.

Мультимодальність (комбінація тексту, аудіо, відео, віртуальна реальність тощо) вводить нові засоби комунікації і покращує взаємодію з матеріалом. Використання віртуальної реальності або доповненої реальності і мультимедійних ресурсів значно покращує сприйняття англійської мови у контексті реального спілкування, підвищуючи ефективність навчання. Новітні технології дозволяють формувати лексико-семантичні групи слів і фраз, необхідних для реального спілкування, розвиваючи мовну системність та розуміння семантичних полів.

Онлайн-дискурс і цифрова ідентичність стають мультимодальними та алгоритмічно опосередкованими: мова нерозривно переплітається з візуальними та аудіальними елементами – стікерами, емодзі, мемами, відеокліпами. Алгоритми

соцмереж формують стрічки контенту, впливаючи на мовну поведінку та цифрову ідентичність.

З розвитком технологій зростають і виклики: цифрова нерівність обмежує доступ до онлайн-ресурсів, а алгоритмічні упередження та дезінформація ставлять питання етики й критичного мислення. Надмірне покладання на машинний переклад чи чат-ботів може формувати редуковане сприйняття мови, де мовна компетентність зводиться до простої заміни слів без урахування культурного контексту.

Використання мультимедійних ресурсів (аудіо- та відеопрактики, віртуальна/доповнена реальність, інтерактивні вправи) активізує різні канали сприйняття й зацікавлює користувачів, водночас формуючи глобальне культурне сприйняття. Наведемо приклади використання мультимедійних ресурсів:

Використання платформ типу Duolingo або Coursera дозволяє вивчати англійську через інтерактивні завдання та відео, що сприяє поступовому розвитку мовних навичок.

Спілкування англійською в соціальних мережах, таких як Instagram або TikTok, надає можливість ознайомлюватися з автентичним мовним контентом та сучасними мовними формами, включно зі сленгом.

Інструменти на кшталт Google Translate забезпечують швидкий переклад текстів, проте їх використання потребує критичного оцінювання через відсутність культурного контексту та можливі мовні неточності.

Практика англійської за допомогою чат-ботів, зокрема ChatGPT, імітує реальні мовні ситуації та сприяє розвитку комунікативних навичок у безпечному цифровому середовищі.

Використання віртуальних середовищ дозволяє зануритися у мовне середовище, що підвищує ефективність навчання через інтерактивну взаємодію та імітацію реальних ситуацій спілкування. Віртуальне середовище – це не просто сайт, а комплексний простір (наприклад, Moodle, GoogleClassroom, Canvas), що об'єднує навчальні матеріали, інструменти комунікації та системи оцінювання.

Це надає можливість вивчення мови без прив'язки до фізичного кабінету, що критично важливо для інклюзії та дистанційного навчання. Алгоритми адаптують складність контенту під рівень студента (A1-C2), пропонуючи додаткові вправи на слабкі місця (наприклад, граматику чи аудіювання). Використання технологій віртуальної реальності дозволяє імітувати реальні ситуації (реєстрація в аеропорту), долаючи мовний бар'єр у безпечному середовищі. Поєднання тексту, відео, інтерактивних тестів та подкастів активує різні канали сприйняття інформації. Викладач перестає бути єдиним джерелом знань, стаючи фасилітатором, який курує освітню траєкторію. Розвиток навичок Self-Regulated Learning (саморегульованого навчання), де курсант сам несе відповідальність за прогрес. Використання чатів, форумів та відеоконференцій для практики говоріння (Speaking) та письма (Writing) з носіями мови або однокласниками. Автоматизована перевірка тестів дозволяє одразу бачити помилки. Викладач отримує детальні звіти про час, витрачений на завдання, та типові помилки групи, що дозволяє коригувати навчальну програму в реальному часі.

Отже, віртуальне середовище перетворює вивчення англійської з пасивного споживання контенту на динамічний, інтерактивний процес, який максимально наближений до реальних потреб сучасної людини в глобалізованому світі.

Таким чином, сучасний кіберпростір створює широкі можливості для розвитку англійської мови як глобального засобу комунікації. Використання цифрових технологій, мультимедійних ресурсів та інтерактивних платформ дозволяє ефективно практикувати англійську, розвивати словниковий запас і комунікативні навички. Водночас важливо усвідомлено підходити до використання машинного перекладу та алгоритмів соціальних мереж, щоб уникати спрощеного сприйняття мови та формувати глибше культурне розуміння. Відповідальне використання сучасних цифрових інструментів робить процес вивчення англійської більш продуктивним, інтерактивним і доступним у глобальному контексті.

Леонід СІНЄЛЬНИКОВ, НА СБ України

Науковий керівник: к. філол.н., доцент **Дар'я КОНОНОВА**

ВАРІАТИВНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ВІДПОВІДНИКІВ “SOCIAL ENGINEERING, PHISHING” І “SPEAR PHISHING” У ПАМ’ЯТКАХ КІБЕР ГІГІЄНИ

У сучасному кіберпросторі все більшої ваги набувають людино центричні загрози: атакувальник часто намагається не “зламати” технічний контур, а змусити людину самостійно виконати дію, яка відкриє доступ до даних або облікових записів. Такі сценарії природно концентруються навколо термінів social engineering (соціальна інженерія), phishing (фішинг) і spear phishing (цільовий фішинг), які активно функціонують у пам’ятках кібергігієни українською мовою. Разом із тим український кібердискурс демонструє термінологічну варіативність: різні джерела по-різному пояснюють межі цих понять, а також по-різному передають англійські назви, що створює лексико-семантичні зсуви та ризики неоднозначності інструкцій для користувачів.

Опорним пунктом у зіставленні є дефініційна рамка, представлена в глосарії NIST: phishing визначається як цифрова форма соціальної інженерії, коли через електронні комунікації та підміну контексту/ресурсу жертву вводять в оману, щоб спонукати до розкриття чутливих даних або взаємодії з підробленим повідомленням чи сервісом [1]. Важливо, що у такому підході phishing не є “паралельним” поняттям до socialengineering, а виступає його конкретною реалізацією (видом/формою) у цифровому середовищі. У практичній комунікації це розрізнення має наслідки: коли користувачеві пояснюють, що socialengineering – ширший клас технік впливу, а phishing – типовий сценарій цього впливу, тоді правила кібергігієни стають узагальнюваними й застосовними до різних каналів і ситуацій.

Українські пам’ятки з кібергігієни загалом рухаються в тому ж напрямку: “соціальну інженерію” описують як маніпулювання людьми або обман задля того,

щоб отримати потрібну інформацію/доступ або змусити людину зробити дію, вигідну зловмиснику. Проте саме на стику пояснення та інструкції (тобто в інструктивному жанрі) починає проявлятися варіативність, яка впливає на точність повідомлень і може змінювати поведінку адресата.

Конкретний приклад 1 (канальне звуження): “фішинг” як листи/повідомлення. У матеріалі “Кібер Брама” фішинг подається в контексті соціальної інженерії як метод отримання конфіденційних даних шляхом обману з використанням електронних листів і текстових повідомлень. Така подача корисна тим, що фіксує психологічний механізм (обман/маніпуляція) і одразу дає типові носії (листи/повідомлення), однак одночасно формує звужене уявлення про фішинг як про подію, що відбувається “у пошті або СМС”. Порівняно з NIST-рамкою, де підкреслюється цифрова соціальна інженерія через електронні комунікації та підміну контексту/ресурсу, така конкретизація може зменшувати настороженість у ситуаціях, які не вкладаються в “лист/СМС”, але відтворюють той самий механізм обману (наприклад, коли підроблений контекст подається через інший онлайн-канал). У жанрі пам’ятки це важливо: якщо термін у свідомості користувача зв’язаний з одним каналом, то інструкція мимоволі “прив’язується” до цього каналу, і користувач переносить правило обережності не на механізм (виманювання/підміна), а на носій (“не переходь у листі”) [1].

Щоб зняти цей ефект, у кібергігієнічних матеріалах доцільно розділяти: (а) механізм phishing як обманний сценарій (підміна відправника/контексту/ресурсу), (б) канали реалізації (лист, повідомлення, інші цифрові комунікації), і показувати їх як змінну частину, а не як сутність терміна. Тоді інструкція стає універсальнішою: “перевірй джерело і контекст” працює незалежно від того, де саме користувач отримав тригер [2; 3].

Конкретний приклад 2 (втрата внутрішньої форми в запозиченні “фішинг”). У філологічному дослідженні, присвяченому перекладу термінів кібербезпеки, показано, що “phishing” є навмисною модифікацією “fishing” (рибальство), і при транслітерації “фішинг” губиться внутрішня конотація “вивудження/виманювання інформації”. Для пам’яток кібергігієни цей момент не є суто теоретичним: інструктивний текст ефективніший, коли слово “працює” як підказка механізму загрози, а не як нейтральна етикетка. Коли термін “фішинг” подається без розгортання (без пояснення про виманювання та підміну), він може виглядати як технічний жаргон, а не як позначення конкретної шахрайської схеми, що знижує педагогічну силу пам’ятки для нефахової аудиторії. Саме тому в жанрі кібергігієни варто підтримувати запозичення коротким українським поясненням-еквівалентом (“виманювання даних під виглядом легітимного запиту”), щоб повернути прозорість механізму на рівні смислу, навіть якщо форма лишається запозиченою.

Конкретний приклад 3 (родо-видові відношення і ризик ототожнення). У NIST-дефініції phishing прямо пов’язаний із соціальною інженерією як її цифрова форма, а в популярних поясненнях різницю між socialengineering і phishing підкреслюють як співвідношення “ширше – вужче”. В українських матеріалах соціальну інженерію зазвичай описують як маніпулятивний вплив, а фішинг – як один із проявів, однак у

практичній комунікації ці слова нерідко функціонують як “майже синоніми” (бо обидва про обман). Для інструкції це ризиково: якщо читач не засвоєє, що *socialengineering* – надпоняття, він може не перенести навички критичної оцінки (перевірка джерела, розпізнання терміновості/авторитету/емоційного тиску) на випадки, де немає класичного “фішингового посилання”, але є соціальна маніпуляція. Відповідно в пам’ятках доцільно будувати пояснення за ієрархією: “соціальна інженерія – це про маніпуляцію людиною; фішинг – один із типових цифрових сценаріїв; інші сценарії – інші канали/тактики”, щоб адресат розумів, що правила кібергігієни є системою, а не набором випадкових заборон [4].

Окремого аналізу потребує *spearphishing*, оскільки тут найбільш видимою стає саме номінативна варіативність українських відповідників. У локалізованих матеріалах *spearphishing* тлумачать як цільовий (персоналізований) фішинг, спрямований на конкретну особу або організацію, тобто на відміну від масових розсилок застосовується персоналізація контенту, підбір контексту та “прив’язка” до ролі/посади чи ситуації жертви [5]. На рівні кібергігієнічної комунікації це важливо тим, що змінюються маркери підозрілості: повідомлення може виглядати “правдоподібніше”, бо містить персональні або контекстні деталі, тому інструкція має підкреслювати перевірки не тільки “посилання”, а й “контексту запиту”, “легітимності каналу”, “підтвердження через альтернативний контакт”.

Щоб уникнути термінологічного розпаду, у пам’ятках кібергігієни доречно застосувати просту нормувальну схему першої згадки: цільовий фішинг (*spearphishing*), а далі в межах документа – “цільовий фішинг”. Таке оформлення дає одразу три ефекти: (1) прибирає сумніви “чи це те саме, що *spearphishing*”, (2) дозволяє користувачу шукати додаткову інформацію англійською за міжнародним терміном, (3) стабілізує українську номінацію в межах конкретної пам’ятки. Також корисно зберігати родо-видову прив’язку: “цільовий фішинг – різновид фішингу”, і не подавати його як окрему “категорію поруч”, бо тоді читач не бачить спільного механізму і не переносить базові правила протидії [5; 6; 7].

Узагальнюючи, лексико-семантична варіативність у перекладі та функціонуванні термінів *socialengineering*, *phishing*, *spearphishing* в українських пам’ятках кібергігієни проявляється як (а) канальне звуження поняття “фішинг”, (б) втрата внутрішньої форми терміна при транслітерації, (в) ототожнення родового і видового понять, (г) нестабільність українського найменування для *spearphishing*. Практичний наслідок цих явищ – потенційна неоднозначність інструкцій: користувачі можуть сприймати правила кібергігієни як “прив’язані до листа/посилання”, не розуміти узагальнювального механізму соціальної інженерії та не впізнавати цільовий фішинг як “той самий фішинг, але персоналізований”. Відповідно, підвищення точності кібергігієнічної комунікації пов’язане не лише з додаванням нових порад, а й з термінологічною дисципліною: стабільною ієрархією понять, прозорими поясненнями механізму (“виманювання/підміна”), і уніфікованою першою згадкою ключових англомовних термінів.

Література :

1. NIST CSRC. Phishing – Glossary. URL: <https://csrc.nist.gov/glossary/term/phishing> (дата звернення: 25.02.2026).
2. Соціальна інженерія. *Кібер Брама*. URL: <https://stopfraud.gov.ua/cybersecurity-in-work/sotsialnuj-inzhnirung-i317> (дата звернення: 25.02.2026).
3. Фішингові посилання. *Кібер Брама* URL: <https://stopfraud.gov.ua/cybersecurity-in-life/fishyngovi-posylannya-i1112> (дата звернення: 25.02.2026).
4. Social Engineering vs Phishing. *CheckPoint*. URL: <https://www.checkpoint.com/cyberhub/threat-prevention/social-engineering-attacks/social-engineering-vs-phishing/> (дата звернення: 25.02.2026).
5. Spear phishing (цільовий фішинг): визначення. *VPN Unlimited*. URL: <https://www.vpnunlimited.com/ua/help/cybersecurity/spear-phishing> (дата звернення: 25.02.2026).
6. Шванова О. В. Особливості перекладу термінів із кібербезпеки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2023. №59. Т.3. С. 180-183. URL: http://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v59/part_3/41.pdf (дата звернення: 25.02.2026).
7. Англomовні запозичення у сфері кібербезпеки на сучасному етапі розвитку української мови. DOI: <https://doi.org/10.32782/IT/2024-4-12>. URL: <https://journals.politehnica.dp.ua/index.php/it/article/view/712> (дата звернення: 25.02.2026).

Каріна СТЕПАНЕЦЬ, НА СБ України

Науковий керівник: к. філол. наук, доцент **Дар'я КОНОНОВА**

PRAGMATIC AND DISCURSIVE COMMUNICATION STRATEGIES IN THE ENGLISH-LANGUAGE SEGMENT OF SOCIAL MEDIA

The contemporary landscape of English-language digital discourse has transcended traditional communicative exchanges, evolving into a sophisticated mechanism for socio-semiotic positioning and cognitive attention capture. Within this framework, pragmatic efficiency is no longer measured by communicative clarity alone, but by a message's capacity to trigger algorithmic resonance through deliberate discursive maneuvers. This shift is characterized by a transition toward hyper-targeted pragmatics, where users strategically deploy emotional volatility and «affective hooks» to navigate the saturated information streams of 2026. This environment necessitates a departure from linear logic in favor of «fragmented discourse», where the brevity of the medium dictates the density of the pragmatic intent.

A pivotal element of this evolution is the strategy of discursive flattening, which involves a calculated erosion of the boundaries between formal expertise and vernacular spontaneity. By embracing «intentional linguistic convergence», institutional actors and individual influencers alike leverage GenZ and Gen Alpha idiosyncratic slang and memetic tropes to deconstruct classical hierarchies. This serves a specific pragmatic function: the fabrication of parasocial proximity, where the speaker's perceived authenticity becomes a strategic asset. By mimicking the speech patterns of the target demographic, communicators

minimize social distance, transforming authoritative monologues into seemingly democratic dialogues that effectively bypass the audience's critical filters.

Moreover, the classical Gricean frameworks of cooperative communication are being supplanted by a pragmatics of «disruptive transparency». In the English-speaking digital sphere, the intentional subversion of conventional politeness norms acts as a signifier of «unfiltered» truth, contrasting sharply with the sterile nature of corporate rhetoric. This is often complemented by «context collapse», a discursive phenomenon where messages are designed to be interpreted differently by various audiences simultaneously. Concurrently, more nuanced discursive tactics, such as «algorithmic masking» and «coded in-group signaling», allow participants to maintain ideological cohesion while evading centralized moderation, effectively carving out autonomous semiotic niches within broader platforms.

This communicative environment is fundamentally multimodal, where the pragmatic core of an utterance is often relocated from the lexical layer to the visual-kinetic plane. The strategic interplay between text, kinetic typography, and looped visual media creates a multi-layered discursive space where irony serves as a protective layer for sincere intent. Such «semantic stratification» enables users to project complex, often contradictory, meanings that resonate with niche subcultures while remaining opaque to the uninitiated. The use of «intertextual anchoring» – referencing obscure digital lore or previous viral events – further densifies the discourse, making the pragmatic meaning accessible only to those with the requisite cultural capital.

Ultimately, these linguistic strategies function as tools for micro-community consolidation and polarization. Through the deployment of highly specialized lexical markers and «hashtag-anchoring», social media participants engage in discursive gatekeeping that reinforces the boundaries of digital echo chambers. These strategies do not merely facilitate the transmission of data but actively manufacture polarized identities, where the primary pragmatic objective is the fortification of group allegiance. In this fragmented global English-language ecosystem, communication becomes a performative act of belonging, where the discursive form is often more significant than the informational content itself.

Данііл ТАЩЮРА, НА СБ України

Науковий керівник: к. філол.н., доцент **Дар'я КОНОНОВА**

THE ROLE OF THE ENGLISH LANGUAGE IN THE DEVELOPMENT AND TRAINING OF LARGE LANGUAGE MODELS (LLMs) FOR CYBER THREATS AND DEFENSIVE TOOLS

Artificial intelligence has entered a period in which language-based systems no longer merely assist analysts – they autonomously perform threat classification, code generation, and incident summarisation. Large language models (LLMs) sit at the centre of this shift, yet a rarely examined precondition underpins their performance in security contexts: nearly every stage of their creation – from corpus construction and tokeniser design to evaluation

benchmarks and fine-tuning datasets – is shaped by the structural dominance of English. Understanding this dependency is not an academic exercise; it carries direct operational consequences for any state whose cybersecurity infrastructure relies on AI-assisted tools.

The architectural properties of LLMs are determined, in large part, by the statistical patterns present in their pretraining data. Web-scale corpora such as Common Crawl, which supply the bulk of training signal for models including GPT-series architectures, assign English a disproportionate weight: independent audits of crawl snapshots consistently place English-language tokens at 45-60 percent of total content – a share three to four times greater than the next most represented language. Because transformer-based models acquire semantic and syntactic competence through exposure frequency, this imbalance translates directly into measurably stronger reasoning, abstraction, and generation performance in English relative to all other languages, including those spoken by adversary and allied nations operating in contested cyber environments.

Nowhere is this asymmetry more consequential than in cyber threat intelligence processing. Authoritative knowledge about adversary behaviour is encoded in English: the MITRE ATT&CK knowledge base, advisories issued by the U.S. Cybersecurity and Infrastructure Security Agency (CISA) and the UK National Cyber Security Centre (NCSC), and the technical reporting published by vendors such as Mandiant and CrowdStrike collectively constitute the de facto ontology of the threat intelligence discipline. LLMs tasked with extracting indicators of compromise, mapping observed behaviours to ATT&CK tactics, or synthesising intelligence from multiple sources therefore achieve their highest accuracy when both the input documents and the model’s internal representations are anchored in English. Empirical comparisons of multilingual versus English-centric model variants on Named Entity Recognition benchmarks derived from security corpora confirm performance gaps of ten to twenty percentage points to the disadvantage of non-English prompting.

The offensive dimension of LLM capability is equally language-conditioned. A peer-reviewed investigation by Pearce et al. (2022), examining code suggestions generated by GitHub Copilot across security-sensitive programming scenarios, established that functionally exploitable code could be produced in response to natural-language specifications – and that prompt quality, which correlates strongly with English fluency, governed the syntactic and logical coherence of the output. Subsequent red-team assessments of GPT-4 and Meta’s Code Llama extended this finding: adversarial prompts crafted in English elicited more precise, context-aware outputs than structurally equivalent prompts in Ukrainian, German, or Mandarin, exposing a language-mediated access differential in AI-assisted exploit development that favours English-proficient threat actors.

On the defensive side, commercial AI security platforms have been architected with English as a first-class operational language. Microsoft Security Copilot, integrated with Sentinel and Defender, processes natural-language analyst queries and generates triage recommendations drawing on a retrieval corpus composed almost entirely of English-language threat data. Google’s Sec-PaLM, purpose-built for security reasoning tasks, was fine-tuned on a domain corpus whose linguistic composition mirrors that of the broader threat intelligence ecosystem – that is, predominantly English. For Ukrainian governmental

agencies and military cyber units operating these tools, the consequence is not merely a matter of interface localisation: the models' internal feature representations weight English-encoded concepts more heavily, producing systematically less reliable outputs when the underlying incident data or analyst query is expressed in Ukrainian.

Addressing this structural disparity requires a deliberate corpus strategy rather than generic multilingual model adoption. Meaningful domain transfer demands annotated Ukrainian-language datasets covering vulnerability documentation aligned with the CVE schema, translated NIST SP 800-series controls and ISO/IEC 27001 guidance, and labelled incident response logs from operational environments. ENISA-sponsored multilingual terminology research and the EU AI Act's documentation provisions offer partial institutional frameworks, but neither has produced training-ready corpora at the scale required for competitive LLM fine-tuning – making Ukraine's absence of such resources a present-tense liability rather than a future planning concern.

English operates in the LLM cybersecurity ecosystem less as a convenience than as an infrastructural constraint that determines which states can exploit AI-native capabilities at full fidelity and which face systematic output degradation. For Ukraine and comparable non-anglophone actors, the viable response combines two tracks: deploying English-centric tools with bilingual analyst teams in the near term, while funding a national programme to build the domain-specific corpora and evaluation benchmarks on which genuine model adaptation depends. Without this second investment, the capability gap will compound with each successive model generation.

Всеволод ТІТЕНКО, НА СБ України

Науковий керівник: ст. викладач, **Лілія ШОЛУДЬКО**

МОВА КІБЕР ОБОРОНИ: РОЛЬ АНГЛІЙСЬКОЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЦИФРОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

У системі забезпечення національної безпеки України сьогодні кіберпростір став повноцінним доменом ведення бойових дій, де безпосередньо Служба безпеки України (далі – СБУ) відіграє ключову роль у нейтралізації розвідувально-підривної діяльності агресора. Саме тому іноземна мова виступає не просто засобом комунікації, а й стратегічним інструментом реалізації контррозвідувальних заходів. Володіння, зокрема, англійською мовою на рівні професійного спрямування є критичним для проведення атрибуції кібератак, технічного аналізу шкідливого програмного забезпечення, моніторингу активності у даркнеті та забезпечення взаємосумісності із партнерськими спецслужбами країн НАТО та ЄС. Таким чином, іншомовна підготовка виступає фундаментальним компонентом формування оперативно-технічної готовності майбутнього офіцера СБУ до відсічі гібридним загрозам.

Якщо звернутися до статті 2 Закону України про Службу безпеки України, то основним завданням СБУ є попередження, виявлення, припинення та розкриття

кримінальних правопорушень проти миру і безпеки людства, тероризму та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України [1]. Саме тому у відповідності до неї, вивчення англійської мови – є певної мірою зброєю у протидії кіберзагрозам.

З огляду на те, що кіберзагрози стають дедалі складнішими та поширеними, організації в усіх секторах безпеки усвідомлюють критичну важливість захисту своїх цифрових активів і конфіденційної інформації [2, с. 30], саме тому співпраця не лише з правоохоронними, а і зі спецслужбами різних країн світу є важливим фактором у забезпеченні безпеки та протидії загрозам національній безпеці. Безпосереднє спілкування між співробітниками СБУ та спецслужб інших країн надає більше аргументів та розуміння.

Щодо підготовки безпосередньо спеціалістів у галузі кібербезпеки та кіберзахисту СБУ, то можемо виділити декілька напрямків. Наприклад, спеціалісти, які проводять комплексні перевірки для виявлення вразливих місць щодо дотримання безпеки. Важливими навичками таких спеціалістів є здатність до спілкування і ключову роль тут відіграє високий рівень мовної підготовки офіцера СБУ.

Також можна виокремити спеціалістів, які здатні проводити аналіз аномальних активностей у мережі, що можуть свідчити про наміри вчинення кібератаки. Володіння на достатньому рівні англійської мови – надасть спеціалісту значну перевагу у проведенні перевірок та аналізу даних.

Першим кроком до побудови кар'єри в галузі кібербезпеки є створення міцного фундаменту, який складається з відповідної освітньої кваліфікації, відповідних навичок і знань [2, с. 39].

Кібератаки часто мають транскордонний характер, тому СБУ постійно взаємодіє зі світовою спільнотою безпеки.

Перш за все це взаємодія з CERT – обмін даними про індикатори компрометації між національними командами реагування на комп'ютерні інциденти відбувається в режимі реального часу англійською мовою. Це дозволяє оперативно блокувати шкідливі IP-адреси або домени на міжнародному рівні.

Спільні розслідування (Joint Investigations) – участь у міжнародних операціях під егідою Europol чи Interpol вимагає від співробітника СБУ здатності вести технічну переписку та брати участь у відеоконференціях, де обговорюються деталі атрибуції атак (ідентифікація хакерських угруповань).

Звітування за стандартами MISP – використання платформ обміну інформацією про загрози (наприклад, MISP) передбачає опис інцидентів з використанням міжнародно визнаних шаблонів, що забезпечує єдине розуміння загрози всіма партнерами.

У кіберпросторі нерозуміння термінології може призвести до фатальної помилки. Розуміння методологій (наприклад, OWASP Top 10) та типів атак (Bruteforce, Cross-Site Scripting, Buffer Overflow) дозволяє проводити аудит власних систем на наявність вразливостей.

Розрізнення типів шкідливого ПЗ та методів їх розповсюдження (наприклад, spear-phishing проти whaling) дозволяє точніше класифікувати рівень небезпеки для державної інфраструктури та вживати адекватних контрзаходів.

Як приклад критичної необхідності іншомовної компетентності можемо провести події грудня 2021 року, які пов'язані з виявленням вразливості Log4j. Проблема зачепила мільйони серверів не лише по всьому світу, а й державні ресурси України. Вразливість Log4j активно використовувалася проросійськими хакерськими угрупованнями для атак на українські органи влади напередодні повномасштабного вторгнення. І тому мовний бар'єр у такі моменти дорівнює втраті часу, що в умовах кібервійни є неприпустимим [3].

Таким чином, можемо зробити висновок, що англійська мова для спеціаліста з кіберзахисту СБУ є не просто додатковою кваліфікацією, а невід'ємним елементом його професійної зброї в умовах сучасних кіберзагроз. Швидкість атрибуції атак, ефективність розвідувальних заходів у даркнеті та успішність захисту об'єктів критичної інфраструктури безпосередньо залежать від здатності співробітника СБУ працювати з першоджерелами та технічною документацією без мовних бар'єрів.

Успішний досвід подолання глобальних вразливостей, таких як Log4j, та активна взаємодія з міжнародними спільнотами CERT і стандартами MISF доводять, що іншомовна компетентність забезпечує оперативну перевагу над агресором. Відтак, інтеграція поглибленої мовної підготовки є стратегічною інвестицією у зміцнення цифрового суверенітету України та забезпечення ефективної взаємодії з країнами-партнерами НАТО та ЄС.

Література:

1. Про Службу безпеки України : Закон України від 25 берез. 1992 р. № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12> (дата звернення: 30.03.2026).
2. Кібербезпека в інформаційному суспільстві: Інформаційно-аналітичний дайджест / відп. ред. О. Довгань; упоряд. О. Довгань, Л. Литвинова, С. Дорогих; Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України»; Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського. К., 2024. №4 (квітень). 320 с.
3. Apache Log4j Security Vulnerabilities. Apache Software Foundation. 2021. URL: <https://logging.apache.org/log4j/2.x/security.html> (дата звернення: 30.03.2026)

Олена ФІЛАТОВА, доцент НА СБ України

ENGLISH IN CYBERSPACE AS A TOOL FOR SCIENTIFIC RESEARCH

The development of cyberspace has significantly changed how knowledge is created, shared, and understood. In this digital environment, English has become more than just a means of communication. It now acts as a key tool for scientific research, especially in the cyber domain.

The dominance of English is not accidental. It is the result of historical, technological, and political factors that have made it the main language of global communication. As a

result, English shapes not only how people communicate online, but also how they think about and study cyber-related issues.

This work examines the dual role of English in cyberspace: it enables global cooperation, but it can also create inequalities in access to knowledge.

English as the Language of Cyber Research

In the cyber sphere, English is used at every stage of scientific work. It is the main language for:

- research publications,
- cybersecurity reports,
- programming and technical documentation,
- international cooperation and intelligence sharing.

Because of this, English allows experts from different countries to work together effectively. English acts as a common language that makes international cyber research faster and more efficient, especially in critical areas like cybersecurity. However, this also creates challenges. Non-native speakers may find it harder to participate fully in scientific discussions and access important information.

How Cyberspace Changes English

Cyberspace does not only use English – it also changes it. The language used online, especially in scientific and technical contexts, is becoming:

- shorter and more precise,
- full of acronyms and technical terms,
- mixed with code, symbols, and visual elements.

This creates a new form of English often called a technlect – a specialized language used by experts. English in cyberspace is evolving into a specialized and efficient language, designed for quick and clear communication of complex ideas. This new form of English focuses more on clarity and speed than on traditional grammar rules.

Power and Inequality in Cyber Research

English is also connected to issues of power. Since most scientific work is published in English, it has more visibility and influence worldwide. English can act as a filter of knowledge, where research in English is more likely to be recognized, while work in other languages may be ignored. In cybersecurity, this is especially important. The way threats are described in English can influence how they are understood and addressed globally.

Implications for Education and Practice

The use of English in cyberspace has both advantages and disadvantages. It supports global cooperation, but it can also limit diversity.

To improve this situation, it is important to:

- support multilingual research environments,
- develop inclusive language policies,
- improve digital and language skills.

Scientific research in cyberspace follows a structured process. English plays a key role at every stage. It is used to formulate research questions, analyse sources, and present results in a clear and systematic way. The use of standardized terminology in English ensures precision when describing complex cyber phenomena. As a result, it enables

effective collaboration and supports the integration of research into the global scientific community.

So, English enables global cooperation, but it also creates challenges related to inequality and access. Therefore, it is important to use English critically and responsibly, while also supporting linguistic diversity.

Христина ФІЛЯРЧУК, НА СБ України

Науковий керівник: ст. викладач Алла АНДРУХОВИЧ

СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ НІМЕЦЬКОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ

Формування та функціонування терміносистеми безпеки та оборони в німецькій мові є складним і багатоаспектним процесом, що відображає не лише технічні, а й політичні, соціальні та культурні особливості.

Основною рисою цієї терміносистеми є використання спеціалізованих лексичних одиниць, які відрізняються високим рівнем абстракції та точності. Ключові терміни можуть бути запозичені з інших мов, зокрема англійської, що характерно для сучасних військових термінів, а також проходять адаптацію відповідно до потреб німецькомовних військових структур [3, с. 80].

Запозичення термінів у терміносистемі безпеки також пов'язане з постійною еволюцією технічних і тактичних вимог. Військові технології швидко розвиваються, і водночас з'являються нові терміни, що потребують адаптації до національної мови. Ці терміни часто зазнають фонетичних і морфологічних змін, щоб відповідати правилам німецької мови. Проте важливо, що адаптація не обмежується лише мовними змінами, але й включає коригування значень термінів, щоб вони відповідали національним військовим практикам та стратегіям. Це дає змогу уникнути непорозумінь при використанні термінів у контексті різних міжнародних стандартів і практик [2, с. 294].

Крім того, військові терміни можуть набувати специфічних значень, характерних для технічних або тактичних контекстів, що робить їх значно більш точними в межах конкретних операцій чи технологічних процесів. Термін, що використовується в одній країні, може мати різні відтінки значення або навіть інші функції в іншій. Ось чому важливо адаптувати міжнародні терміни таким чином, щоб вони відповідали не тільки мовним традиціям, але й особливостям національної оборонної стратегії [1, с. 45].

Військова лексика німецької мови характеризується чітким поділом на окремі тематичні підсистеми, кожна з яких обслуговує певні аспекти оборони та безпеки. Цей поділ сприяє тому, що терміни мають високу спеціалізацію і точність, що важливо для військових операцій та стратегій. Наприклад, існують терміни, які використовуються для опису технічних засобів, таких як «панцер» (броня), «стрільба» та «вибух» для позначення бойових операцій. Ці терміни мають чітке

визначення, яке відповідає вимогам точності і швидкості обміну інформацією під час військових дій. Окремо варто виділити терміни, які використовуються для позначення технічного оснащення та арсеналу, адже військова техніка і її розвиток безпосередньо впливають на формування нових термінів. Наприклад, термін *Fahrzeugpanzer* (бронетранспортер) є необхідним для точного опису транспортних засобів, що використовуються в бойових умовах [4, с. 189].

Крім того, в німецькій мові існують специфічні терміни, які використовуються для позначення військових стратегій, тактик, а також для опису організаційних структур. Наприклад, термін *Angriff* (напад) може мати різні варіації залежно від тактики і стратегії застосування в бойових умовах. Важливим є також використання термінів для позначення різних видів збройних сил, таких як *die Luftwaffe* (повітряні сили) або *das Heer* (сухопутні війська). Ці терміни чітко визначають функціональні відмінності між різними підрозділами та дозволяють уникати непорозумінь під час міжнародних військових операцій. Стратегічні терміни, наприклад *die Verteidigung* (оборонна стратегія), відображають основні принципи захисту, які використовуються під час військових конфліктів і визначають тактику боротьби [5, с. 143].

Іншим важливим аспектом виступає взаємодія між державним сектором та промисловістю у створенні термінів. Так, деякі терміни формуються спільно з фахівцями з технічних наук, щоб точно відповідати новітнім технологіям та стандартам у військовій техніці. Наприклад, у процесі розроблення нових оборонних засобів або техніки часто виникають терміни, що описують конкретні технологічні інновації або типи збройних систем. Технічні спеціалісти, військові експерти та виробники активно співпрацюють для створення точних і зрозумілих термінів, що дають змогу забезпечити ефективну комунікацію між різними учасниками оборонного процесу. Такі терміни повинні бути зрозумілими не лише для військових, але й для цивільних, які мають справу з технічною документацією або продукцією, пов'язаною з обороною, наприклад, при постачанні або обслуговуванні техніки, що використовується в національній безпеці [6, с. 12].

Оскільки терміносистема безпеки та оборони є складовою загальної мовної політики, вона також відображає взаємодію різних рівнів мови – від офіційного до розмовного, і навіть у мові засобів масової інформації. Це дає змогу забезпечити гнучкість і адаптивність терміносистеми, що сприяє її ефективному використанню в різних контекстах – від стратегічних документів до повсякденних військових звітів.

Література:

1. Барнич І. Англійські запозичення в комп'ютерній термінології німецької та української мов. *Науковий журнал ЛДУ БЖД «Львівський філологічний часопис»*: зб. наук. праць. 2020. № 7. с. 45
2. Велика, А. М., Киричук, Н. В. Військово-політичні неологізми в сучасних англійській та українській мовах. *Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Innovations and prospects in modern science»*. Стокгольм, Швеція, 2023. с. 294
3. Данілюк Е., Кійко Ю. Неологізми в німецькій мові ХХІ ст.: тематичний аспект. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2022. № 2. с. 80

4. Кирпиченко, О. Особливості вживання новотворів німецької мови (на матеріалі текстів реклами та оголошень). *Вісник Маріупольського державного університету*. Сер. Філологія, 2018. с. 189
5. Кобзар О. Особливості запозичень з англійської в німецькомовному глосарії часу пандемії КОВИД-19. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. Луганськ, 2020. № 4 с. 143
6. Ріба-Гринишин О., Гой О. Запозичення як засіб збагачення англійської та німецької термінології. Текст. Контекст. Інтертекст : науковий електронний журнал. Миколаїв : НМУ ім. В.О. Сухомлинського, 2017. с. 12

Анастасія ХМЕЛЕЦЬКА, НА СБ України

Науковий керівник: к. філол.н., доцент **Дар'я КОНОНОВА**

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ЗБРОЯ ТА ЩИТ У ГІБРИДНИХ КІБЕРВІЙНАХ

Фізична, комунікаційна, інформаційна та територіальна приватність утворюють чотири взаємопов'язані стовпи права на приватне життя людини в умовах тотальної цифровізації, гібридних війн, експоненціального зростання обсягів персональних даних та постійного розвитку технологій штучного інтелекту, великих даних та інтернету речей [1].

Фізична приватність охороняє недоторканність тіла, біометричних характеристик, медичної таємниці та фізичного простору людини від будь-якого несанкціонованого втручання, спостереження, маніпуляції чи збору даних. Її порушення набуває особливої гостроти в епоху масового біометричного контролю, «розумних» пристроїв та витоків медичної інформації. Наприклад, у 2024-2025 роках в Україні і неодноразово фіксувалися випадки несанкціонованого доступу до декларацій із системи e-Health, коли діагнози, рецепти, історія звернень до лікарів та навіть результати аналізів ставали доступними для шантажу, дискримінації чи професійних переслідувань, зокрема осіб із хронічними захворюваннями чи психічними розладами. Глобальні приклади включають китайську систему SkyNet та подібні програми в деяких країнах, де обличчя громадян скануються в реальному часі – на вулицях, у метро, школах, на робочих місцях та навіть у приватних приміщеннях без їхньої згоди. Це призводить до створення тотального цифрового профілю фізичної присутності людини з подальшим використанням для соціального контролю та обмеження прав [3].

Комунікаційна приватність гарантує таємницю листування, телефонних розмов, електронної пошти, повідомлень у месенджерах та відеодзвінків. Її масове руйнування продемонструвала багаторічна кампанія, зокрема spyware Pegasus компанії NSO Group, яка з 2021 по 2025 рік дозволяла урядам десятків країн читати всю переписку, активувати мікрофон і камеру, а також віддалено керувати пристроєм без відома власника. Жертвами ставали журналісти, правозахисники, політики, звичайні громадяни та навіть голови держав, у тому числі в Україні, Саудівській Аравії, Мексиці та Індії. Додатковим прикладом є витік бази SMS, метаданих дзвінків і частково змісту повідомлень із «Київстар» у грудні 2023 року, що

спричинив масштабну хвилю фішингових атак, спроби переоформлення SIM-карт, крадіжку коштів із банківських рахунків, фізичні загрози окремим особам та навіть спроби маніпуляції громадською думкою через поширення компрометуючих матеріалів [2].

Інформаційна приватність забезпечує право людини контролювати збір, обробку, використання, поширення та видалення своїх персональних даних, включаючи IP-адресу, геолокацію, історію пошукових запитів, онлайн-покупок, поведінкові профілі, соціальні зв'язки, цифровий слід та алгоритмічні висновки про особистість. Її критичне порушення яскраво проявилось у скандалі Cambridge Analytica 2018 року, коли дані 87 мільйонів користувачів Facebook були використані для політичної маніпуляції під час виборів у США, Великій Британії та інших країнах. Подібні витоки баз даних в Україні дозволяли створювати фейкові профілі, брати кредити на чужі імена, здійснювати таргетовану дезінформацію, психологічний тиск на громадян та навіть економічні диверсії[4].

Територіальна приватність захищає недоторканність житла, робочого місця, особистого майна, автомобіля та свободи пересування без постійного відстеження чи фіксації. Сучасні загрози їй створює масовий геотрекінг через мобільні додатки, зокрема TikTok, який у 2023-2025 роках збирав точну локацію користувачів без належної згоди та передавав дані, що дозволяло будувати профілі переміщень мільйонів людей із подальшим використанням для таргетованої реклами, політичної агітації чи навіть шантажу. Також значну небезпеку становить використання дронів із камерами високої роздільної здатності для стеження за приватними будинками, подвір'ями, вікнами, басейнами та військовими об'єктами в зоні конфлікту, що неодноразово фіксувалося в Україні, Сирії та інших регіонах із гібридним протистоянням [5].

Отже, усі чотири види приватності функціонують у тісному взаємозв'язку: порушення одного неминує спричиняє каскадний ефект. Наприклад, витік геолокації може розкрити точне місце проживання, комунікації з близькими, медичні дані про стан здоров'я, соціальні зв'язки, фінансову активність та навіть звички. Це робить людину вразливою до комплексних атак, включаючи фізичні загрози, шантаж, психологічний тиск, економічні втрати та соціальну ізоляцію.

У контексті російсько-української гібридної війни 2022-2026 років ці види приватності перетворилися на стратегічний ресурс національної безпеки, оскільки саме через них ведуться інформаційно-психологічні операції, соціальна інженерія, фішинг, маніпуляція суспільною думкою та гібридні диверсії. Тому їх захист вимагає комплексного, багаторівневого підходу, що включає технічні заходи (шифрування end-to-end, використання VPN, двофакторної автентифікації, відключення непотрібного трекінгу, застосування анонімних сервісів), правове регулювання (посилення відповідальності за витоки даних, обов'язкову оцінку впливу на приватність – DPIA, кримінальну відповідальність за порушення таємниці комунікацій, міжнародне співробітництво в рамках GDPR та інших стандартів), а також підвищення цифрової грамотності населення через освіту, тренінги, публічні

кампанії та шкільні програми з кібергігієни. Важливим є і розвиток технологій privacy-by-design, де приватність вбудована в дизайн продуктів із самого початку.

Лише за умови системного збереження фізичної, комунікаційної, інформаційної та територіальної приватності людина здатна зберігати реальну автономію, гідність, особисту безпеку, психологічну стійкість та соціальну свободу в умовах тотальної цифровізації, інформаційно-психологічного протистояння, гібридних загроз і майбутніх викликів, пов'язаних із штучним інтелектом, 6G-мережами та квантовими обчисленнями.

Література:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року (зі змінами та доповненнями). Офіційний текст. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 25.02.2026).
2. Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 № 2297-VI (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (дата звернення: 25.02.2026).
3. Закон України «Про телекомунікації» від 18.11.2003 № 1280-IV (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1280-15> (дата звернення: 25.02.2026).
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 25.02.2026).
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Рим, 04.11.1950) (ратифікована Законом України від 17.07.1997 № 475/97-ВР). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 25.02.2026).

Ілля ЧЕРНЕГА, НА СБ України

Оксана ДРАЧ, ст. викладач НА СБ України

FOREIGN LANGUAGES IN CYBERSPACE AS INSTRUMENTS OF COMMUNICATION AND STRATEGIC TOOLS WITHIN GLOBAL INFORMATION ENVIRONMENTS

The digital transformation of communication has radically altered the way individuals, institutions, and states interact. In this transformation, cyberspace has emerged as the dominant medium of exchange, where messages transcend geographical boundaries and linguistic barriers. Within this global communication network, foreign languages are no longer used solely for intercultural dialogue but have become strategic tools that carry political, ideological, and cultural weight. Their deployment in cyberspace influences not only how ideas are communicated, but also how they are perceived, received, and manipulated.

The aim of the thesis is to analyze the strategic role of foreign languages in modern cyberspace and to examine how multilingual communication contributes to influence operations, narrative construction, and information warfare in digital environments.

This paper explores the strategic dimensions of foreign language usage in modern cyberspace. It addresses how foreign language functions extend beyond translation or information exchange into domains such as influence operations, narrative framing, and information warfare. It also investigates how linguistic technologies, such as deep learning and computational linguistics, are utilized to monitor, analyze, and respond to these evolving challenges [1].

The primary function of language in cyberspace remains the facilitation of communication across diverse audiences. However, in today's interconnected environment, foreign languages also perform a dual role: they are instruments of cultural diplomacy and tools for digital influence. On the one hand, the use of foreign language allows the dissemination of soft power through cultural content, international broadcasting, and multilingual public diplomacy efforts. Governments and organizations deliberately use language to project favorable images of their values and political systems to foreign audiences. This is often seen in official multilingual communication from state actors, international NGOs, and cultural institutions. On the other hand, foreign languages are increasingly instrumentalized in strategic messaging and disinformation campaigns. These campaigns are designed to shape public discourse, spread ideologically charged content, or undermine institutional trust across linguistic lines [2]. The ambiguity that arises in digital multilingual spaces, where content authenticity is difficult to verify and linguistic nuance may be lost, and creates fertile ground for influence operations.

In digital discourse, semantic framing plays a central role in guiding interpretation. Framing involves the deliberate structuring of content using particular language choices that emphasize some aspects of reality while downplaying others. When foreign-language phrases are adopted without translation, they import not only terminology but also their original cultural, political, and emotional connotations. Terms such as “fake news”, “deep state”, and “cancel culture” are prime examples. These English-language constructs have become global signifiers, often used verbatim in non-English digital spaces. Their meanings are shaped by their original sociopolitical context, but when applied elsewhere, they may be recontextualized or misunderstood – nonetheless influencing local public discourse. Euphemistic language is another key tactic. In political and military communication, foreign euphemisms are often employed to soften the perception of contentious or violent actions. Terms like “collateral damage”, “humanitarian intervention”, or “enhanced interrogation techniques” serve to obscure the brutality of real-world actions. When disseminated through cyberspace in foreign languages, such euphemisms create a sanitized version of events that is more palatable to international audiences.

Foreign language in cyberspace facilitates narrative exportation – the practice of introducing ideologically loaded narratives to new linguistic and cultural domains. These narratives can reinforce existing biases, polarize opinion, or disrupt democratic processes. For example, Russian and Chinese state-affiliated media often publish in English, Spanish, Arabic, and French to spread their geopolitical perspectives globally. By tailoring content to the cultural expectations of specific regions, and by using emotionally appealing foreign language, these campaigns attempt to subtly shift the worldview of target populations. In multilingual cyberspaces such as Facebook, Telegram, and YouTube, the reach and impact

of these narratives are amplified. The use of polished, idiomatic foreign language makes disinformation more credible and engaging, thereby increasing its spread.

To counteract manipulation in digital communication, researchers and cybersecurity specialists rely on advanced linguistic analysis tools. Two principal methodologies dominate the field.

Feature-based linguistic models: These models analyze manually defined features such as syntactic complexity, rhetorical devices, sentiment polarity, and word frequency. They are effective for detecting specific manipulation strategies, such as propaganda or hate speech, especially when interpretability is needed for transparency and accountability.

Transformer-based deep learning models: Leveraging technologies like BERT, GPT, and multilingual transformers, these models extract contextual meaning from massive multilingual corpora. Their strength lies in their adaptability and precision across languages, allowing for accurate detection of narrative patterns and rhetorical manipulation on a scale previously unachievable.

Both methods contribute to the development of multilingual classifiers that can differentiate between authentic communication and content designed to influence or mislead. While deep learning excels in terms of performance, feature-based models remain indispensable for tasks where interpretability, policy justification, or manual auditing is required [3].

The growing influence of foreign language in cyberspace raises pressing questions for global digital governance, freedom of expression, and information security. Multilingualism is essential for inclusive and democratic communication. On the other side, it introduces vulnerabilities that can be exploited by hostile actors. Governments, civil society, and tech companies must collaborate to promote digital resilience – the capacity of societies to resist manipulation and misinformation while preserving openness and pluralism. This includes investing in multilingual AI tools, establishing transparent moderation policies, and promoting media literacy that incorporates understanding of linguistic strategies. Furthermore, regulatory frameworks must recognize language as a vector of strategic communication. International efforts, such as those by the EU and the UN, should develop ethical guidelines and best practices for managing foreign-language influence in online environments.

The analysis demonstrates that foreign languages in cyberspace function not only as instruments of communication but also as strategic tools within global information environments. Their use significantly affects the dissemination of narratives, the framing of political discourse, and the spread of disinformation across linguistic boundaries.

Modern digital platforms enable the rapid global circulation of multilingual content, which can strengthen cultural exchange but also facilitate influence operations. As a result, understanding linguistic strategies and narrative framing has become an essential component of cybersecurity, digital governance, and information policy.

Advanced linguistic technologies, including machine learning and transformer-based models, provide effective tools for detecting manipulation and monitoring multilingual information flows. However, technological solutions must be complemented by regulatory frameworks, international cooperation, and public media literacy initiatives.

Ultimately, recognizing the dual nature of foreign language in cyberspace – as both a bridge for communication and a potential instrument of strategic influence – is crucial for maintaining a secure and transparent global information ecosystem.

References:

1. Sinelnik, A., & Hovy, D. Narratives at Conflict: Computational Analysis of News Framing in Multilingual Disinformation Campaigns. 2024 URL: <https://arxiv.org/abs/2408.13651> (accessed: 01.03.2026).
2. Gouliev, Z., Waters, J., & Wang, C. PolyTruth: Multilingual Disinformation Detection Using Transformer-Based Language Models. 2025 URL: <https://arxiv.org/abs/2509.10737> (accessed: 01.03.2026).
3. Leite, J. A., Razuvayevskaya, O., Scarton, C., & Bontcheva, K. A Cross-Domain Study of the Use of Persuasion Techniques in Online Disinformation. 2024. URL: <https://arxiv.org/abs/2412.15098> (accessed: 01.03.2026).

Софія ЧЕРНОУС, НА СБ України

Оксана ДРАЧ, ст. викладач НА СБУ України

OVERCOMING “DIGITAL” BARRIERS OF INTERCULTURAL COMMUNICATION IN HYBRID TEAMS

The formation of Ukraine as a sovereign nation and its entrance into the Euro-Atlantic sphere occurs within broad globalization movements, which forge conditions for the expansion of cross-cultural engagement among members of diverse populations and traditions. In the contemporary circumstances of worldwide safety and the current situation in Ukraine, the concern of building cross-cultural skill among operational level personnel gains particular significance, as they hold a vital function in guaranteeing successful exchange between detachments amidst multinational assignments.

The aim of the thesis is to investigate the development of intercultural communication in the military-professional environment under the conditions of hybrid cooperation.

Intercultural communication as a social phenomenon was directly caused by the practical needs of the post-war world, arising from rapid economic development and revolutionary changes in production processes. The world has become significantly smaller, and the intensity of long-term contacts between representatives of different cultures continues to increase steadily. The term was first proposed in 1954 by E. Hall and D. Trager in “Culture as Communication” [1]. Intercultural communication is defined as communication taking place in conditions that differ significantly from culturally conditioned traditions, affecting the success or failure of the communicative event [2]. Communicative competence involves the use of knowledge of symbolic systems and rules of communicative interaction.

Digital Barriers in Cyberspace. Effective communication in hybrid teams requires overcoming specific barriers that arise during interaction.

Language barriers: Challenges in interpreting technical and professional terminology in digital formats. For instance, the use of specialized military acronyms in a shared Slack or Microsoft Teams environment can lead to confusion if international partners interpret terms like “TA” or “ROE” with different degrees of operational nuance. Furthermore, the reliance on automated translation tools in rapid chats can result in “lost in translation” technical errors during critical mission updates.

Cultural stereotypes: Prejudices that may distort the perception of information in rapid digital exchanges. In high-pressure hybrid teams, a direct “low-context” communication style (e.g., typical for German or American cultures) might be perceived as aggressive or rude by representatives of “high-context” cultures (e.g., Asian or Mediterranean). This digital friction often leads to a breakdown in trust before the team members even meet in person.

Communication differences: Loss of non-verbal cues and differences in verbal styles. The absence of facial expressions and tone of voice in text-based platforms often results in “tone-deaf” messages where a neutral professional comment is misconstrued as personal criticism. To compensate, hybrid teams must often develop a specific “digital etiquette” or use emojis and reaction icons to re-introduce non-verbal intent into their professional discourse.

Cognitive barriers: Differences in ways of thinking and the sense of time (asynchrony). In a professional environment, these barriers can have serious consequences for the effectiveness of joint actions and the safety of operations. Working across multiple time zones creates asynchrony where one sub-team might expect immediate feedback while another is in “deep work” mode or off-duty. For example, a request sent by a Ukrainian officer at the end of their shift might be viewed as an urgent priority by a partner just starting theirs, leading to mismatched expectations regarding response times and workflow.

NATO Experience and Standardization. The experience of NATO member states serves as a vital example for Ukraine, as their approaches are based on years of joint military operations [3]. Training programs and trainings in multinational environments ensure effective communication and coordination of efforts. A key element is **STANAG 6001** (Standardization Agreement 6001), which defines requirements for language competence among military personnel to ensure effective communication during multinational operations and missions [4]. Integration into NATO headquarters requires not only professional preparedness but also the ability to respect the cultural identity of partners and adhere to Alliance ethics.

Digital Ecosystem for Hybrid Teams. The modern market offers a variety of educational technologies, from Universal Learning Management Systems (LMS) to AI-based tools. However, there is no universal solution. An optimal ecosystem model combines:

LMS (Moodle/Teams/Classroom): For course organization and management. These platforms serve as a centralized hub where instructors can host STANAG-compliant assessments and structured repositories of military documentation. For example, using Microsoft Teams allows for the seamless integration of shared calendars and document

collaboration, which mimics the real-world digital environment of a multinational headquarters where task management and auditing are essential [5].

Specialized tools: ELSA for pronunciation, Quizlet for terminology, and Grammarly for writing. ELSA Speak utilizes AI to provide immediate phonetic feedback, which is vital for radio communication where the precise pronunciation of the NATO phonetic alphabet is a matter of operational safety. Meanwhile, Quizlet enables the rapid memorization of specialized military vocabulary through interactive flashcards, and Grammarly ensures that formal reports and diplomatic correspondence meet the high linguistic standards required for international cooperation [5].

Synchronous platforms: Zoom or Teams for live interaction. These tools are indispensable for conducting real-time tactical briefings and "war game" simulations, requiring cadets to practice spontaneous verbal communication under time pressure. Features such as "breakout rooms" are particularly effective for simulating small-group tactical planning sessions, allowing participants to navigate the nuances of professional interaction as if they were in a physical joint operations center.

Innovative resources: AI tools (ChatGPT) for practice and professionally oriented resources like NATO BILC materials. Generative AI models can act as tireless speaking partners, allowing students to simulate complex cross-cultural negotiations or clarify the usage of specific terms found in NATO Bureau for International Language Coordination (BILC) publications. By integrating these resources, the ecosystem provides a dynamic environment for "infinite" practice, tailored specifically to the high-stakes professional requirements of modern officers in the Euro-Atlantic space [6].

Methodological Approaches. The study of English for specialists (ESP) involves developing social, sociocultural, and axiological aspects of understanding. The CLIL (Content and Language Integrated Learning) method remains highly effective, involving the teaching of professional subjects in English. Formed intercultural, diagnostic, and prognostic competencies significantly contribute to the ability to ensure equal dialogue and develop interpersonal interaction.

Modern realities prove that foreign language communicative competence is no longer just a desirable skill but an obligatory component of professionalism. Ukraine's integration into the Euro-Atlantic space requires a high level of language proficiency and formed intercultural competence. Effective interaction requires not only linguistic knowledge but also an understanding of cultural codes, values, and social norms. Prospects for development include new teaching methods and the implementation of interactive digital technologies in the language training process.

References:

1. Hall E. T., Trager G. L. Culture as Communication: A Model and Analysis. Washington: Foreign Service Institute, 1954. 165 p. URL: <https://www.google.com/search?q=https://archive.org/details/cultureascommuni0000hallhttps://archive.org/details/cultureascommuni0000hall> (accessed: 02.03.2026).
2. Snitsa T. Ye. Intercultural communication as a social phenomenon. *Scientific Notes of Berdyansk State Pedagogical University. Philological Sciences*. 2014. Vol. 3. pp. 11-18.

- URL: <https://philology.bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2017/03/18-2.pdf><https://philology.bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2017/03/18-2.pdf> (accessed: 02.03.2026).
3. Boichuk I. V. Intercultural competence as an important component of professional training of officers of the Armed Forces of Ukraine. *Innovative Pedagogy*. 2024. Vol. 79. No. 2. pp. 182-186.
URL: https://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2025/79/part_2/37.pdfhttps://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2025/79/part_2/37.pdf (accessed: 02.03.2026).
4. NATO STANAG 6001. Language Proficiency Levels. Edition A Version 2. Brussels: NATO Standardization Office, 2016. 24 p. URL: <https://natobilc.org/stanag-6001/><https://natobilc.org/stanag-6001/> (accessed: 02.03.2026).
5. Malykhin O. V., Boichuk I. V. Digital platforms and tools for the development of foreign language communicative competence of military personnel. *Professional Pedagogy*. 2023. Vol. 1(18). pp. 14-30.
URL: <http://profped.ddpu.edu.ua/article/view/349773/336969><http://profped.ddpu.edu.ua/article/view/349773/336969> (accessed: 02.03.2026).
6. Halaweh M. ChatGPT in education: Strategies for responsible and effective use. *Contemporary Educational Technology*. 2023. Vol. 15. No. 2. p. 421.
URL: <https://www.google.com/search?q=https://www.cedtech.net/article/chatgpt-in-education-strategies-for-responsible-and-effective-use-12920><https://www.cedtech.net/article/chatgpt-in-education-strategies-for-responsible-and-effective-use-12920> (accessed: 02.03.2026).

Ілля ЩЕРБАКОВ, НА СБ України

Оксана Драч, ст. викладач НА СБ України

THE ROLE OF ENGLISH IN THE PROFESSIONAL ACTIVITY OF A CYBERSECURITY SPECIALIST

Nowadays cyberspace has turned into a full-fledged battlefield. If previously the main weapon in cyberspace was considered exclusively software code, today the situation has completely changed. Without knowledge of English, a cybersecurity specialist cannot function fully. Knowledge of English has long been just a bonus on a resume but today it is becoming a basic tool indispensable in the profession. Technologies are evolving at such a frantic speed that waiting for documentation to be translated means consciously failing behind other specialists. That is why high-quality language training has become very important in the formation of a modern IT specialist.

The aim of the thesis is to analyze the role of English proficiency not only as an additional soft skill, but also as a critical technical requirement for cybersecurity professionals. This study explores its direct impact on incident response times, the ability to utilize global security systems, and the effectiveness of cross-border cooperation in combating modern cyber threats.

The monitor of any SOC (Security Operations Center) analyst (Wireshark, Splunk, Nessus) doesn't have a Ukrainian-language interface. Thus, one needs a deep understanding of technical slang to disassemble these programs after an incident. It is not enough just to copy a piece of code or a description of the architecture into an online translator. It won't

work in most cases and the price of a mistake is too high. The entire network security architecture is built on the international standards. Basic NIST framework exists and is updated exclusively in English [1]. One incorrectly translated paragraph may cause the company significant losses due to a backdoor left during the system design. In cybersecurity quick response is of paramount importance.

When a report on a zero-day exploit has just appeared on GitHub or in the CVE database, attackers have already started writing malicious code for it. A specialist who doesn't read English can not react immediately, looking for the news only on specialized Ukrainian resources. In cybersecurity, quick responses are extremely important. Specialists who can read primary sources without translation are able to implement countermeasures much faster. A good example is the NotPetya attack. Ukrainian engineers closely followed discussions of Western cybersecurity experts on Twitter and Reddit and were able to react quickly. As a result, they discovered "kill switches" and managed to protect many servers.

Another example is the WannaCry attack. A researcher was able to stop the attack by analyzing the code and finding an unregistered English-based domain, that was acting as a "kill switch". He registered the domain. Shared his discovery with the global community, which helped to save critical infrastructure all over the world. Furthermore, during targeted attacks on Ukraine's energy, our defenders successfully collaborated with Microsoft's Threat Intelligence Center and Google's Threat Analysis Group to analyze the threat and deploy patches before the attackers could cause any damage. All of this was done in English.

Without a shared English-language environment, such cooperation faces significant practical hurdles. Moreover, advancing one's expertise within the cyber defense sector field is also strongly connected to language proficiency. For instance, obtaining professional certifications or passing ethical hacking exams requires a good command of English. These exams are not adapted to the Ukrainian language. A candidate usually has only a few hours to complete numerous technical tasks, where even one word can change how the task is understood or solved.

Daily troubleshooting and community interaction is the other issue. When an analyst encounters an obscure system error during a penetration, the answers are hard to find in local textbooks. The real exchange of experience we can find in GitHub issue trackers, or in specialized professional chats. All this brainpower speaks exclusively in English. Besides, participation in international bug bounty platforms like HackerOn or Bugcrowd is a good way for a specialist to build practical skills. It is not enough to discover vulnerabilities; it is necessary to write a clear, detailed report for the client as well. A badly described bug, even a critical one, might be rejected simply because the engineering team could not understand the machine translation of the steps to reproduce it.

We also should mention communication with hardware and software clients. When a critical failure occurs in an enterprise-level firewall, local support might not be enough. A specialist often has to transfer the ticket directly to the global engineering team. Explaining a complex routing anomaly or a specific task to a tier-3 engineer from another continent using a bad translation tool is losing precious time. The most practical knowledge is shared at international conferences like DEF CON, Black Hat, and Institute events. Presentations,

workshops, and direct networking there are only in English. Adapting these materials, one is already months behind the current threat landscape.

After all, modern threat intelligence relies heavily on monitoring the cyber underground. Hackers from around the world also use English as their primary language to sell exploits, recruit partners, or brag about successful breaches on darknet forums. To anticipate an attack and build a solid defense, a security researcher must understand not only the malicious code itself, but also the specific slang and communication habits of the attackers. You can't effectively hunt for a threat if you can't decipher what the criminals are talking about among themselves.

It is also very important to consider the current situation in Ukraine. The country is facing cyber threats and national specialists often work with CERT teams from NATO countries and exchange threat intelligence with large international companies like Microsoft. To facilitate such high-level integration, Ukrainian specialists actively participate in international training initiatives. Such as the NATO Science for Peace and Security and the NATO-Ukraine Platform on Countering Hybrid Warfare offer specialized training sessions, joint cyber defense exercises, and language development courses [2]. These platforms are explicitly designed to enhance interoperability, ensuring that Ukrainian experts can seamlessly communicate, share threat intelligence, and operate alongside their Western counterparts during joint cyber operations [3]. Most international communication between specialists takes place in English. At the same time, this does not contradict the policy of protecting national interests and supporting the state language within the country.

In international cooperation, English has become an essential tool. Since cyberspace has no borders and cyberattacks rarely depend on the location of servers, cybersecurity professionals must be able to understand code, documentation and incident reports in English for effectively protect their networks.

References:

1. NIST Cybersecurity Framework. Version 2.0. URL: <https://www.nist.gov/cyberframework> (accessed: 05.03.2026).
2. NATO Science for Peace and Security (SPS) Programme. URL: <https://www.nato.int/en/about-us/organization/nato-structure/science-for-peace-and-security-hub> (accessed: 08.03.2026).
3. NATO-Ukraine Platform on Countering Hybrid Warfare. URL: <https://www.nato.int/en/what-we-do/deterrence-and-defence/countering-hybrid-threats> (accessed: 08.03.2026).
4. Закон України: «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Відомості Верховної Ради. 2019. № 21, ст. 81.

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
ТА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ
У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБРОНИ**

Матеріали

*IV міжвузівської науково-практичної конференції
(м. Київ, 30 квітня 2026 року)*

Том 2

Друкується в авторській редакції

Комп'ютерне макетування *Т. В. Єжової*
Дизайн обкладинки *А. О. Феоктістової*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 19,76.
Обл.-вид. арк.24,41. Тираж 4. Заявка № _____

Видавець і виготовлювач
Національна академія Служби безпеки України,
03066, м. Київ, вул. Михайла Максимовича, буд. 22.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6844 від 17.07.2019